

*Bu alışmamı
Büyük Himmet Sâhibi
Muhterem Mehmet KANBUR Beyefendi İle
Büyük Usta Yaşar ALPARSLAN Hocama
İthaf Ediyorum.*

UKDE

Bu kitap MADO Őirketler Grubu'nun bir kültür hizmetidir

UKDE KİTAPLIĞI: 73
MARAŞ KÜLTÜRÜ EDEBİYAT SERİSİ: 11

Editör:

Yaşar ALPARSLAN
Serdar YAKAR

Görsel Yönetmen:

Alaaddin ORÇAN

Baskı – Cilt:

FA AJANS
Tel: 0344. 235 02 74

Kapak Tasarım:

Halil İbrahim TOKLU

Baskı Tarihi :

Kasım 2009

Yazışma Adresi:

Vefa Kitap Kırtasiye
İsmetpaşa Mah. Borsa Cad.
Buket Sitesi Altı No 17/C
Tel: 0.344.225 13 00
mahmutseyithan@hotmail.com
KAHRAMANMARAŞ

Hacı Ali ÖZTURAN

MARAŞ MERKEZ AĞZI
KELİMELEER, DEYİMLER

ATASÖZLERİ
DÜÂLAR
BEDDÜÂLAR
TEKERLEMELER
NİNNİLER

Kahramanmaraş
2009

Hacı Ali ÖZTURAN

1947 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokul ve orta öğrenimini doğduğu kentte tamamladı. Yüksek öğrenimini İ.Ü. Kimya Fakültesinde yaparak Kimya Yüksek Mühendisliği dalından mezun oldu. İş hayatına Afşin-Elbistan Termik Santralinin yapımında başladı. Daha sonra Kahramanmaraş Devlet Su İşleri XX. Bölge Müdürlüğünde çalıştı, Kalite Kontrol ve Laboratuvar Şube Müdürü iken kendi isteği ile emekli oldu.

Seksenli yılların başından bu yana Türk Edebiyatı, Küçük Dergi, Erciyes, Doğu Edebiyat, Dolunay, Alkış gibi ulusal alanda sesini duyuran önemli dergilerde öyküler yazdı.

Kahramanmaraş'taki yerel gazetelerden Doğu, Aksu ve Yorum'da köşe yazarlığı yaptı.

Öykü ve köşe yazarlığının dışında şiir ve derleme dallarında da çalışmalar yaptı.

Yazarın Maraş Mutfağı ve Maraş Çocuk Oyunları derlemeleri basıma hazırlanmaktadır.

Evli ve iki çocuk babasıdır.

Basılmış eserleri; Kahramanmaraş'ın Kurtuluş Öyküleri (2009), Maraş Ağzı Köroğlu (2009)'dur.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	7
ÖNSÖZ.....	19
MARAŞ MERKEZ AĞZI KELİMELER.....	23
MARAŞ MERKEZ AĞZI DEYİMLER.....	93
MARAŞ'TA SIK KULLANILAN ATASÖZLERİ.....	209
MARAŞ'TA SIK KULLANILAN DÜÂLAR.....	229
MARAŞ'TA SIK KULLANILAN BEDDÜÂLAR.....	231
MARAŞ NİNNİLERİ.....	237
ÇOCUK TEKERLEMELERİ.....	239
MARAŞ'TA SIK KULLANILAN ÜNLÜ SÖZLER.....	243
LI LI LI (GİLİ, ZILGİT) TEKERLEMELERİ.....	247

TAKDİM

Ben Türk dilini severim. Sebeb boğazın derinliklerinden, genizden gelen harflerin, ğunnenin pek olmaması. Genelde harflerin dudaktan, dudağa yakın yerlerden olması. Böyle olunca da harflerin kulağı tırmalamaması. Harflerle beraber çıkan seslerin rûhu sıkılmaması. Harf sisteminde bir sunîliğin olmaması. Harfleri çıkarırken kendi kendinizi zorlamamanız.

Ya'nî Türkçe; bozulmamış Türkçe, hakîkî mahrecinden çıkan harfler üzerine oturmuş Türkçe, mükemmel bir lisandır. Şiir lisânıdır. Edebiyat lisânıdır. Zarâfeti temsil eder. Kaba saba hiçbir tarafı yoktur. Ağzınızda ananızın südü gibidir.

Yine bir lisânın tamâmen kadın sesi vermesi lisânı hafif meşreb bir çizgiye çeker. Toplumdu duygu za'fiyetine uğratar, düşürür. Hele de erkek nesli o tür bir lisânı konuşmaya kalkışırsa toplum çöker. Erkek kişilik ortadan kalkar. Bozulmamış Türkçe bu bakımdan idealdir. Kadın sese yakın olmakla beraber daha çok erkek sestir. Medeniyet kurmuş millet sesidir. Duyanı, işiteni, dinleyen rahatsız etmez. Ürkütmez.

Ben Türkçeyi yine severim. Ancak küçükken konuştuğum, okuduğum Türkçeyi. Hani derlerdi ya yazılırken "efrâdını câmi' ağıyârını mani" yazılan Türkçeyi. Anamın konuştuğu Türkçeyi. Anama kitaplardan okuduğum Türkçeyi. Hançereye uygun yazılan Türkçeyi.

Ne vardı o Türkçede. Ne özelliği vardı o Türkçenin diyebilirsiniz.

Ben size birkaç kalem muhteva, mahreç bakımından o Türkçeden bahsedeyim. Neden sevdiğimi anlayasınız. Bunun kuru bir sevda olmadığını göresiniz.

1-Oğuz Türkünün hâkim olduğu bu bölgede hep Türkçe konuşulmuştu. İkinci bir lisan yok gibiydi. Bu da Türkçenin, Oğuz Türkçesinin bu bölgede bozulmadan kalmasını, kullanılmasını intaç etmişti. Burda konuşulan Türkçede harfler mahreci neresi ise oradan çıkarılırdı. Oğuz Türkçesi ile yazılmış eski yazı her kitap burda okunurdu. Anlaşıldı. Dırarîzâde'nin Siyer-i Nebî'si, Nabî'nin Mevâhibulledünniye tercemesi burda Maraşlıya okunursa anlardı. Ceng kitaplarını okur dinler halk anlardı. Hatta Reşahât'ı oku yine halk anlardı.

2-Burada konuşulan Türkçe İslam dîni ile müşerref olmuş halkın Türkçesi idi. Türk milleti hadisi örfüne çekmişti. Yüce İslam dîninde ne mefhum var onun diline girmişti. Yanî Türkçe her türlü mefhûmu karşılar bir Türkçe

idi. Anlatmada zorluk çekmeyeceğiniz bir Türkçe idi. İçi terimlerle dolu bir Türkçe idi.

3-Benim anladığım eski toplum daha çok göçebeydi. Göçebe karakterdi. Şehirde de yaşasa da göçebeye yakındı. Haydi desen bir yere göçmesi kolaydı.

Zâten en şehirli bile yazın bağa, yaylaya göçüyordu. Zahranın bir yanını şehirde, bir yanını bağda tutuyordu.

Böyle olunca eğitim alması, eğitim vermesi, o günkü ta'birle tedris gâyet zor oluyordu. Okul inşâsı kolay değil, okula sürekli, düzenli öğrenci göndermesi, devâmı hiç mümkün değildi. Hayat mücâdelesini varlık yokluk mücâdelesine gibiydi. Zahra tutmaksa hayat mücâdelesinin omurga kemiği gibi idi. Giyinmek, yiymeyi düzmek ondan sonra gelirdi.

Yıl içinde zahranı tut, üstünü ört ne a'la idi.

Ama eğitim de zarûrî idi. Böyle olunca da halk eğitimi büyük nisbette konuşmanın içine alıyordu. Konuşmayı atasözü ile zenginleştiriyordu. Terimlerle, ıstılahlarla dolduruyordu. Söz gelimleriyle süslüyordu. Küçük hikâyelerle anlaşılır hâle getiriyordu. Yerine göre düâlarla beddûâlarla anlamlı hâle getiriyordu. Kötük yerine küfrü hakareti de koyuyordu.

İnsan insanı, büyük küçüğü sözle takip ediyor, bilgilendiriyor, îkaz ediyordu. Tehdit ediyor, Allâha havâle ediyordu. Ama şurası muhakkak bir sınır içinde tutuyor, istikâmet üzere yaşamasını sağlıyordu.

Büyükler konuşuyor, çocuklar, küçükler dinliyordu. Büyükler konuşurken, konuşmanın içine konuya göre atasözünü, terimi, deyimini, düâyı, beddûâyı katıyordu. Girdiriyordu. Sözü renklendiriyordu.

Böylece büyük küçüğü eğitiyordu. Onu hayat tecrübe sâhibi yapıyordu. Hayâta hazırlıyordu. Hayâtın içinde hata yapmasını engelliyordu. Geçmişin hayat bilgisini ona istifâde etsin için aktarıyordu. Tökezlemeden yürütmek istiyordu.

Oynamaktan maksad utmaksa, öğretmekten maksad eğitmekse, bilgidan maksad ma'rifetse, okumaktan maksad kendin bilmekse işte küçük büyüğü dinlerken bilgi sâhibi oluyordu. Terbiyesini alıyordu. Ahlâkî kemâle erişiyordu. Hayâtın maksadlarını öğreniyordu. Millî ma'nevî değerlerle müzeyyen hâle geliyordu. Millî kimlik kazanıyordu. Hem kendini yaşamayı hem birlikte yaşamayı belliyordu. Eğitimden geçtikçe taşsa duvar oluyor, duvarsa eve dönüşüyordu. Geleceği geçmişin tecrübesiyle buluşturuyordu.

Tabii toplum birbirini de ta'kip ediyordu.

Bir çeşit emr-i bilma'rûf nehy-i anilmünker yapıyordu. Birbirine ikâz tehdit ediyordu. Kişi dışlanmamak için hayâtına düzen veriyordu. Çünkü

cümle âlem bilir toplumun tehdidi, tecrîdi devletin tehdîdinden daha iyi netice veriyordu, hapishânesinden daha çok korkutuyordu. Bu sed sanki kişiler için aşılabilir bir sed oluşturuyordu.

4-Eskiden âileler ataerkildi. Büyük sözü dinlenilirdi. Devletin dediğinde hikmet aranırdı. Âlime danışmadan iş yapılmazdı. Toplum bir de âlim önderliydi. Toplumun bilhassa ihtiyarlardan Dede Korkut tiplerini vardı. Yaşlı kemâlî temsil ederdi. Bunlar hep dinlenilir, hürmet edilirdi.

Neden? Tabiatda en az hatayı insan kaldırırdı. Ölümü kolay bir hayat yaşardı. Ölüm dönüşü olmayan bir yoldu. Giden zaman geri dönmezdi. Para kazanması kolay değildi. Onun da mevsimi vardı. Kesilen kol yerine gelmezdi. Kırılan kalb ta'mir olmazdı. Buranın bir de ötesi vardı.

O halde insan büyükler sözü dinleyerek az hatâ yapmalıydı. Büyükler de küçükleri dinlemeliydi, korumalıydı, gütmeliydi.

Toplum bu tarz çok kalem ataerkil olunca küçükler duydukları nasihatları kulaklarına yazarlardı. Rehber ederlerdi.

Zâten büyükler de belletinceye kadar ısrar ederdi. Beceremezlerse “kulağının birinden giriyor öbüründen çıkıyor” derlerdi. Umudu keserlerse; “ayayın yel başın sel” derlerdi.

Büyükler söz içinde sürekli “ataların araya gitmiş lafı olmaz” derler başlardı.

Hatta bir yerde devlette böyleydi. Eski devlet büyükleri siyâsetnâme okur, yazdırır, yazılanı okutur dinlerlerdi. Eski melikler devletlerini nasıl idâre etmişler, âdil olanları kim, zâlim olanları kim, nasıl olmuş sonları gelmiş bunları akşam meclislerinde bilenlerden dinlerlerdi. Veyâ okur okuturlardı.

Târihte hangi devlet adamının hangi siyâsetnâmeyi okuttuğu belli idi. Nice pâdişahlar da özel siyâsetnâme yazdırmıştı.

Bu da bir eğitim şekli idi. Hem de çok iyi bir eğitim şekli idi. Kişi büyüğüne inandığı için sözünü hemen aklına alırdı. Kalbine koyardı. Vicdânına yerleştirirdi. Hayâtına rehber, bakış açısı yapardı.

Eski insan büyük askere giderken yurdu yuvayı, âileyi, çocuğu çoluğu korumak için giderdi. Bunların geleceği için hayâtını ortaya koyardı. Bunlar da büyüğe karşı güven, sadakat, hürmet sağlardı.

5-Eski Türkçe halk düşüncesinin felsefesinin bütün unsurlarını, inceliklerini taşırdı. Hayâtın içinde mutlak bulunması gereken bütün değerleri, temelleri verirdi. Kurumları tanıtırırdı. Diyelim insanın hafifmeşreb hareket ettiğinde neye benzeyeceğini örnekleriyle gösterirdi. İnsanın insan olduğunda nasıl ulvîleşeceğini îzâh ederdi. Ne tarz kimlik kazanacağını ortaya koyardı. Yüzlerce ahlâkî inceliği gösterirdi. Sayamayacağımız kadar değere işâret

ederdi. Sanki hayatta boşluk bırakmazdı.

Ben iddiâ ediyorum. Eski Türkçe bize hayat felsefesi verirdi. Öğretirdi. Onunla bize aktarılanı biz tuttuğumuzda oturmuş bir hayâtımız olurdu. Sanki hayatımızda boşluk kalmazdı. Hayatımız muhkem bir eve bir kaleye dönerdi. Biz kendimizle toplumumuzla barışık hayat yaşardık.

6-Eski Türkçe Türkçenin nerdeyse bütün sanatlarını ihtivâ ederdi. İçi teşbih ve temsillerle dolu idi. Müzeyyen işlenmiş tablolara benzerdi.

7-Eski Türkçe yazılısın okunsun dikkate alınsın kişiye bir dünyâ görüşü verirdi. Temel değerleri olan bir felsefe verirdi. O felsefe toplumu tahriş değil ta'mir ederdi. İdâmesini sağlardı. Ayakta tutardı.

İnşaallah bu dil çalışmaları bir yere geldiğinde bunu isbât eden bir çalışma yapacağız. Bir "Maraş dilinde halk düşüncesi" gibi bir adla bir çalışma yapacağız. Felsefe deyince ön yargısız, şablonsuz düşüncüyü esas alanlara şablonlu düşüncenin büyüklüğünü göstereceğiz. Halk felsefesi ne imiş isbât edeceğiz.

Sözü biraz yeniden başa alalım.

Ben Türkçeyi severim. Müttekâmil bir lisan olduğuna inanırım. Çünkü en azından Türkçede i'rap yok. Yazılı olanla telaffuz arasında çok açıklık yok. Sözü gelişinde çözmek kolay.

Hatta yazılı olanı okuma bakımından dünyânın en müttekâmil lisanlarından. Çünkü dünyâ dilleri hasseten de Batı dilleri yazılı olanı okuma bakımından gayet zor.

Zirâ yazılır bir çeşit okunur bir çeşit

Tabii Türkçenin de kendine göre zâfiyetleri var. Ne gibi. İştikak gibi. Yani kelime türetme za'fiyeti gibi.

Onun içinde başka dillerden, hasseten Arabcadan çok istifâde etmiş. Ona muhtaç olmuş. Usul almış. Onun kâideleri içinde türetilen kelimeleri kullanmış. Buna bir de dil şuurumuzun eksikliği eklenince bu intikal yerine göre fecâata dönüşmüş.

Yani her dilin hatta en müttekâmil dilin bile kendine göre güçlü ve zayıf tarafları var.

Hatta müşterek olan bir büyük za'fiyetleri var. O da şu:

Diller zaman içinde sürekli gelişir. Genişler, müsbet ma'nâda büyür. Veya çözümlenerek, bozularak da mesâfe alır. Sebeb insanlar şu veya bu sebeble iç içe girer. Milletler iç içe girer. Bu ara diller birbirini etkiler. Hançere değişir. Telaffuz değişir. Mahreçte kaymalar gözüktür. Ama harf sistemi aynen durur. Veya çok az oynar. Bizim "p" ve "j"yi Farslardan almamız gibi. Çünkü bir noktada harf aynen durmak durumundadır. Durdurulmak

mecbûriyyetindedir. Onun için de her zaman gelişen dille harf sistemi arasında bir boşluk olur. Bu boşluğun olmadığı dil-harf sistemi olmaz.

Eğer siz buna kızarsanız da olayı kavramadan harf değiştirme yoluna giderseniz dünyânın en büyük hatâsını yaparsınız. Çünkü bütün bir târihî birikimi imhâ edersiniz. Kültürel boşluk yaratırsınız. Kültürel fetrete yol açarsınız. Hele asır sürat çağıysa asrıysa fecâata sebep olursunuz.

Onun için bakın bu boşluğun en fazla yaşandığı Batıda harflerle oynanmaz. Değiştirme düşüncesi taşınmaz. Değiştirilme yoluna gidilmez. Japonlar, Çinliler bu işin en fazla sıkıntısını çeken milletlerdir, fakat katıyken bu işe yanaşmaz. Eğitimi yıllarca uzatır fakat değişimi telaffuz etmez. Zira etse, yapsa “Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olur.”

Batılılar dil üstünden politika yaparlar. Geri kalmış milletleri dil üstünden oyuna getirirler. Dil üstünden ben merkezli iş yürütürler. Aslı yok esâsı yok şu şundan çaldı gibi oyunlarla milletleri birbirine düşürürler. İnanırlar. Yanlış yönlere sevk ederler. Kendi yapmadıklarını başkalarına telkin ederler. Kendi kurumları içine alarak başka milletleri pasifize ederler. Kültür emperyalizmi yürütürler. Hileli işi her alana sokarlar. Hileli işi politika bilmez saf Doğulu milletlere yuttururlar. İşte Rusya'nın Türk beldelerinde yaptığı gibi kendi harf sistemlerine alarak geçmişlerinden koparırlar. Güçlerini kırarlar. Yani bir güç kazandırır, onu da kendileri kullanırlar.

Dil her zaman mukaddes. Yasaklamak ayıp, günah. Ama şu ilim dili; farz. Şu resmî dil; vâcip. Hele yirminci asırda şart. Çünkü gücü, bir de ekonomik hareketlilik oluşturuyor. Oda ortak dil istiyor. Anlaşacaksınız, alacaksınız, satacağsın. Şu sünnet; konuşma dili, edebiyat dili. Korunsun demekte hiçbir beis yok. Hatta fâidede var. İslam devletlerinde de bu çeşit gelenekler var. Yoksa dil de, ayrışma getirebilir. Tevhit içinde ayrışmayı engellemek içinse bu tür tasnif, uygulama şart.

Küreselleşen dünyada dile sâhip çıkmak gerekiyor. Dili geliştirmek, ilim dili hâline getirmek, iştikak kanallarını ıslâh etmek icâb ediyor.

Dille ulu orta oynanılırsa kendi mecrâsından çıkarılırsa dil bozuluyor. Farklı dillerin baskısı altına giriyor. Sanki ana lisan olmaktan çıkıyor. Bir başka lisanın yan kolu oluyor.

Hele hele bizim ülkemizde olduğu gibi bazı insanların dille oynaması, kelime uydurması ma'rifet sayılıyorsa, moda kabûl ediliyorsa al başını kaç, sağ solu, sol sağ, cemâat cemâatı, millet aydını, aydın milleti anlamaz hâle geliyor. Hangi kesim olursa olsun bu serüvenin içine girenler kendi kesimlerinin bile 20-30 sene evvel yazdığını anlamıyor, yani nerden bakarsanız bir fecâat yaşanıyor. Bir fasit dâire içinde dönüp dolaşılıyor.

Halbuki hep söylüyoruz. Eski çağlar eşyâ adedinin az olduğu oturduğu çağlar yeni çağlar îcad çağı. Teknoloji çağı. Sürekli tabîat irdeleniyor. Yeni şeyler îcad oluyor. Tabîat ilimleri inkişaf ediyor. Tabiata hâkimiyyet artıyor. Bunun yanısıra bu hâkimiyyet eşya üretimine inkılab ediyor. İsme ihtiyaç oluyor. Buluşlara isim verme zarûreti doğuyor. Bu defa icâdı yapan ismi kendi dilinden çıkarıyor, buluyor, vuruyor. Îcadı yapamayan yapanın vurduğu adla alıyor kullanıyor. Ancak dili bu süreçte yabancı adla doluyor, taşıyor. Dünün ana lisanı bir süre sonra başka lisanların yan kolu gibi oluyor.

Velhâsılı mı küreselleşen dünyâda dil ölümünün, dil yozlaşmalarının önüne geçilemiyor.

Hele bir de çocuğunu kendi ülkende okutmamışsan felâket başını alıp gidiyor. Dilin çekirge istilasına uğramış gibi bir dal bir budak kalıyor.

Kapalı toplum da kalınmıyor. Hele hele kitle haberleşme vasıtalarının genişlemesi sınırları bile gülünç hâle getiriyor. Büyüyen sermâyenin yer yurt arayışı devlet hâkimiyyetini azaltıyor.

Küreselleşme bir başka açıdan da dillerin ölümüne sebep oluyor.

Toplumlar, devletler eğitimi okula alıyor. Eğitim âileden okula geçiyor. Âile eğitimde devre dışı kalıyor. Âilenin çocuk üzerindeki ağırlığı kayboluyor. Sanki çocuğu ağırlık okul, basın, televizyon, sokak eğitiyor.

Hele devlet lâikse sâde bilgi veriyor. Dinle eğitme yoluna gitmiyor. Millîlik vasfını çok aşağıdan alıyor. Ahlak anlayışı da farklı oluyor. Diyelim zevk ahlâkını esas alıyor. İyi duygu üzerine ahlak eğitiminden uzak duruyor. Düz tabîat öğretiyor. Tabîata intibak sağlıyor.

Genelde de laik toplum merkezi Batı olduğu için nereye taşınsa ahlâkıyla taşıyor. Bu defa zevk ahlâkı toplumlarda kâim hâle geliyor. Lâik toplum doğarken, Batıda doğan ve hala kırılmayan biyolojik esaslı felsefeler toplumda yer ediniyor. Bencil, kendine çalışan, varlıklı olma çalışan bir insan tiplemesi ortaya çıkıyor. O da teâvün yerine tecâvüzü esas alarak hayâtı götürüyor.

Şöyle veya böyle eğitime bağlı ortak lisan mahallî lisanların üstünü örtüyor. Yerini alıyor. Devlet laik olsun olmasın bir ideolojisi oluyor. Eğitim verirken ideolojisini berâberinde veriyor. Derken yerel dil değişiyor. Hasseten laikse manevî vasfını yerelliğini bırakıyor, kaybediyor. Milli yönü kalmıyor. Dil pragmat toplum dili oluyor. Yani yemeyi içmeyi menfaati anlatıyor. Anlatmayı götürüyor.

Yine toplumlar sanâyî toplumu oluyor. Ekonomik karakter kazanıyor. Geçim zor alıyor. Evlere, ceplere düzenli para girmesi gerekiyor. Olmazsa olmaz temel ihtiyaçlar çıkıyor. Ya'ni artık geçim risk kabûl etmiyor.

Böyle olunca geçim derdi başka dertlerin üstüne oturuyor. Önüne geçiyor. Perdeliyor. Ve sanki din dahil herşey ekonominin kazancın, çıkarın âleti oluyor.

Bu da dili ekonominin anlatıldığı, ihtiyâcın ortaya konulduğu dil hâline getiriyor. Dil âlet isminin bolca olduğu, bunların kullanımının anlatıldığı dile dönüşüyor. Basitleşiyor. Kullanılan dildeki milli ma'nevi vasıflı kelimeler azalıyor. Atasözü, deyim kalkıyor. Eskilerin yaptığı gibi düâlar beddûâlar gidiyor. Yerini televizyonlarda kullanılan çok tehlikeli bir iki beddûâ alıyor. Diyelim huylanana sâdece “kahrolsun, lânet olsun” diyor, işi bitiriyor.

Düâ ise sanki yeryüzünden kalkıyor. Ekonominin kâideleri içinde gözükmeyi için savsaklanıyor.

Netîce lisan her yerden darbe yiyor. Basitleşiyor. İhtiyaç lisanı hâline geliyor. Çok eşyâ kullanan metafizikle tanışmamış, basit kabile lisanına dönüşüyor. Dünya eski Afrika oluyor. Dünya da Türkiye, Türkçe de; Amazon içlerinde yaşayan primitif kabile lisanı oluyor.

Tabîî daha çok şeyi saymak mümkün. Mesela insanımız, hasseten çocuklarımız televizyonu açıyor. Film seyrediyor. Artist dedikodularını izliyor. Çocuğun kahramanı artistler, futbolcular vs. Kimseyi küçük gördüğümüz yok. Başlıyor konuşmaya. Ancak kahramanının ağızıyla konuşuyor. Bunlar fikrin büyükleri olmayınca da çocuğun konuşması birkaç aslı yok konu ve konunun basit anlatımı oluyor, kalıyor.

Velhâsılı anlatacak, yazacak şey çok. Lisânın ölüm sebepleri çok sayıda. Ne kadar sürece dirensen karşı çıkılmıyor. Tam bir duruş ayarlanamıyor. Hele hele de ideolojide devlet millet ayırımı var ise, bir zıdlık yaşıyorsa yozlaşmaya yeterli set çekilemiyor. Tedbir geliştirilemiyor.

Bu böyle diye ipin ucunu bırakmamız da icâb etmiyor. Yine gücümüz nisbetinde birşeyler yapmamız gerekiyor. Hiç olmazsa geçmişteki konuştuğumuz lisanı yazıp, yazıya döküp, unsurlara ayırıp, kitaplaştırıp, kütüphanelere koyup, kullanıcıya sunup korumamız icâb ediyor. Bir çeşit müzede teşhir eder gibi teşhir etmemiz gerekiyor.

Yoksa atalarımızın lisanı ölüyor. Toprağın altına giriyor. Çürüyor. Sahipsiz olduğu için mezar taşı bile dikilmiyor. Kimin nesine gerek herkes cebine girene bakıyor.

Çünkü öyle bir toplum olduk ki en muhafazakârı bile dil şuurunu taşıyamıyor. En millîsi bile Fransız usulü kalıp kullanıyor. Hem tam batılı yaşıyor, yazıyor, düşünüyor, hem millî oluyor, ulusalcı oluyor. Şuna buna birde şusun busun diye hava atıyor. İtham ediyor.

Artık millîlik ne ise. Benim gördüğüm devleti muhafazakâr yerse devlet

muhafazakar, millîci yerse millî, modernist yerse devlet modernist oluyor. Bence hiçbir şey olmuyor sâde yiyecek değişiyor. Devlet kendi kâideleri üzerinde sağlam inek gibi ortada duruyor.

Ekonomik değerlilik pragmat faydacı bir toplum ortaya çıkarıyor. Değerleri ikinci sınıf hâle getiriyor.

Bizim Mehmet KANBUR Beyefendi ile mahalleliğimiz, kâdim bir dostluğumuz var. Bu dostluğun içinde menfaat hiç yok gibi. O ne kadar eli açık olsa da ben yağıyla kavrulmuş biriyim. Zekat, sadaka ne kendim yerim, ne de çocuklarıma yediririm.

Bizim dostluğumuz temâmen memleket meselelerini ta'kip üstüne. Halledilmeyen, halledilmesi gereken her türlü memleket meseleleri üstüne. Nelelerin nasıl çözüleceği üstüne.

Ben nerdeyse yarım asırdır okuyarak Türkiye'yi, Dünya'yı ta'kip ederim. Tek kalem, tek konu değil bir bütün olarak, temâmen. Hasseten de ülkenin çözülmeyen bütün meselelerinin sıkıntısını, mesûliyyetini içimde duyarak, hissederek

Ben o kadar ülke gezmedim. Gezdiğim yer de az. Eskiden derlerdi “çok okuyan mı bilir, çok gezen mi?” Sonra da derlerdi “çok gezen.” O halde bilmenin bir büyük yolu da her şeye dikkat ederek ülkeni gezmek, dünyayı gezmek. Coğrafyayı bilmeden, üstünde oturmuş tanımadan hiçbir şey olmaz. Ne âlimlik, ne iş adamlığı, ne padişahlık, ne vezirlik.

Mehmet Bey işi icâbı zaman buldukça okur. Ama ülkesini, dünyâyı gezer. Ama her şeye dikkat ederek gezer. El ne yapıyor, biz ne yapıyoruz. El ne yapıyor fâide buluyor, biz onu yapmıyoruz. Biz nasıl yapmalıyız eli yakalamalıyız. Biz nasıl yaparak eli geçersiz. Bir adım önünde oluruz. Bunları konuşur, memleket meselelerinin acısını içinde duyar.

Yine eskiden nasıl konuşurduk. Konuşmanın özelliği neydi. Büyük küçük münâsebetlerimiz nasıldı. Konuşma içinde büyüklerimiz bizi nasıl eğitirdi. Bu konuşmalardaki muhtevâ zenginliği. Eğitim öğretim bu konuşmalara nasıl girdirilirdi. Meselâ büyükler bizi birine gönderdiler. Neyi, neleri tembih ederlerdi. Nasıl konuşmamızı, nasıl cevap vermemizi isterlerdi. Bize hayat tecrübelerini nasıl aktarırlardı. Bizi zora, iş adamlığına nasıl hazırlarlardı. Erkekliği, mesuliyeti, iş disiplinini, iş düzenini nasıl belletirdi.

Hatta mahalle nasıl geçinirdi. Her ırktan insan varken nasıl bir noktada buluşurlar, birlikte hareket ederlerdi. Şimdi dünyânın yapamadığı o ekmeği zor bulan insanlar nasıl yapardı.

İşte hep böyle şeyler konuşuruz. Ben hayatta boşluğu sevmem. O da sevmez. Bir de böyle böyle doldururuz. Bizden bunların yazılmasını ister.

Bunlar bir medeniyetin terbiye sistemi der. Son parçaları kaybolmak üzere der kaydını ister. Bize Allah sizden sorar yapın bu işleri der.

Tabii biz de bir bahâne buluruz. Tek kişilik iş değil deriz. Bir bahâne uydururuz. İşin içinden çıkarız. Ama sözün doğru olduğunu bizimde bu işte sorumlu olduğumuzu biliriz.

Her neyse Allah sebebler halketti. Bu sorumluluğun icabını yerine getirmeye başladık. İki seneye yaklaşıyor. Ocak 2010’da iki yıl olur. Başladık başlayalı târih, edebiyat, dil kalemlî işi götürüyoruz. Şükür iki yıla yakın zamanda toplam yirmi beş kitab ettik. Bununla da geçiyoruz.

Bu yolculukta Mehmet Beyin teşvîki, desteği en başta rol oynar. Mese-lâ Besim Atalay’ın Maraş Tarih ve Coğrafya kitabını yeniden yayınlamayı o istedi. Onun adına yaptık. Basdık. Sağ olsun var olsun.

Yine onun bir arzûsu da dil çalışmalarıydı. Onun da katkısı var. Bir “Maraş Ağzı” basdık.

Şimdi onun da benim de arzum idi. Bir “Maraş Merkez Ağzı (Kelime-ler, Deyimler, Atasözleri, Dualar, Beddualar, Tekerlemeler, Ninniler) çalış-ması hazırladık basdırıyor, sizlere sunuyoruz.

İlerde Allah izin verirse onun arzusu dâhilinde dille alakalı başka ça-lışmalar yapacağız. Bir de Maraşın örfünü âdetini her kalem tesbît edeceğiz. İnşaallah yazacağız. Basacağız. Onun gönlünü yerinceki bırakmıyacağız.

Biz Hacı Ali Beyle şimdiye kadar bir “Maraş Ağzı Köroğlu” çalışması bitirdik. Bu çalışmaya gelince bunun temelini epeyce oldu attık. Hacı Ali Beyin dil çalışmaları içerisinde olduğunu duyuyorduk. Çağırdık. Geldiler. Beraber çalışalım dedik. Kabûl ettiler. Dil çalışmasını istedik. Getirdiler. Bu çalışmayı iki kere elden geçirdik fakat ikimizin de canına sinmedi. Çünkü bu tarz konular farklı şekillendiriliyordu. Dedik biz bunu el nasıl yapıyorsa öyle yapalım. Hatta biraz da önünde yapalım. Kabûl ettiler. Bu şekliyle yaptık. Size sunduğumuz bu şekle sokarak, genişleterek.

Çalışmayı şu şekil başlıklandırdık. Toparladık.

1-Maraşlıların çok kullandığı, Maraşlıca bildiğimiz kelimeler. Tabii bu kelimeler farklı yerde de kullanılabilir. Bu Dulkadir oymağı olması hasebiyle olur. Veyâ iskan, göç sebebiyle olabilir.

Bu seçmede yöre de dikkate alınmıştır.

2-Maraşlıların kullandığı deyimler. Bunların bugünkü Türkçe karşılığı. Bu tür çalışmalardan farklı olarak eski Maraş Türkçesinde deyim kullanım şekli.

3-Maraşlıların çok kullandığı atasözleri. Bunların Maraşlılar tarafından kullanım şekli. Bu atasözleriyle aynı veya farklı şekil ülkede kullanılabilir. Bu

doğru. Fakat bizim ille de söz Maraşlının diye de bir iddiâmız yok.

4-Maraşlıların kullandığı, ettiği düâlar, beddüâlar.

Bunun da mutlaka ülke sathında benzerleri olabilir. Veya farklıları kullanılabilir. Aynen de kullanılabilir. Bunu kabulleniyoruz. İlle de bizim diye iddiâ etmiyoruz. Bir sebeble gelmişde gitmişde olabilir.

5-Maraş'ta söz başlarına âit bir mikdar örnek:

6-Maraşlıların kullandığı küfürler de var. Müstehcen, müstehcen değil. Onları da yazdık. Bilgisayarda hapsedtik. Kitaba geçirmedik. Ama muhakkak o da beğen beğenme, yap yapma bir kültür.

Ben âilede evimin içinde hanımla eski tarz Maraş usûlü konuşurum. O eski Maraş Türkçesini benden daha bilir konuşur. Küçükken nenesini çok sevmiş dizinin dibine oturmuş, bellemiş. Ben onun kadar beceremem. Zira sürekli okurum. Okuduğum Türkçe yerel Türkçe mi geriletir. İki arada bir derede koyar beni. Bir de muhit meselesi. Onun böyle bir derdi yok. Zâten ev kadını.

Biz bu kitabın yazılma süreci içinde onunla oturduk. Şu durumda Maraşlı ne derdi. Bu durumda Maraşlı ne derdi. Bunları çıkardık. Ben yazdım. Aile uzak yakın kim hangi durumda ne derdi. Hangi düâyı, beddüâyı ederdi. Söz başın kullanırdı. Mütâlaa etdik. Kağıda döktük. Kitaplaştırması için Hacı Ali Beye verdik.

Hacı Ali Bey gönül adamı. Hiç kapris yapmadı. Aldı. Yazdı. Geliştirdi. Getirdi. Okumalarını yaptık. Doğru yanlış bir şeyler ortaya çıkardık.

Kardeşim Mehmet Alparslan Beyefendi Mehmet Kanbur gibi atasözü deyim meraklısı. Onların hayatda bir rehberi de bu tür sözler. Hatta baş rehberleri.

Berâber tutarlar bir defterleri var. Onu da lutfettiler. Aldık taradık. Ordan da girdirdik. Ona da teşekkür ediyoruz.

Bunlar hep Hacı Ali Beyin önceden yaptığı çalışmanın üzerine konuldu. Çalışmanın hacmi genişledi. Bu ara o da üzerine ilaveler yaptı. Derken bu hâli aldı.

Bu sonu gelmez bir iş. Sözün bitmesini beklersen kitab bitmez. Zira bunlar daha çok Türk. Dün bugün Türkmen deposu. Burda kelime, ıstılah topla ömür biter bunlar bitmez. Bunu bildiğimiz için bir yerde kesdik. Bırakdık.

Aslında bu tür kitabı yazmak kurum işi. Kurumlar dilden anlayan insanların görevlendirecek. Bunlar alan çalışması yapacak. Gezecek, dolaşacak. Oturacak, dinleyecek. Yazacak. Şekle şemâile kavuşturulacak. Belli aralıklarla yeni şekliyle basacak. İlâveli şu baskı diye yayınlayacak. Dilin inceliklerini ortaya çıkaracak.

Ama nerde o. Bu iş kurumlara kalsa kıyâmet koparda, bu iş olmaz.

Bizde kurum iş çıkarmak için değil birine iş bulmak için vardır. Onun için de oradan iş beklemek havanı almak demektir.

Onun için biz bir şekil yapalım dedik. Gerisi Mevlam Kerim dedik. Bizden önce yapılmış bu tür çalışmalara baktık. Az, birbirinin tekrârı. Genelde 12 Şubatta çıkan dergilerde çıkmış. Yirmi sahifeyi bulanı yok.

Biz işi çalışmayı genişlettik. Hacimli bir kitap ettik. Mükemmeliyyet iddiâmız yok. Bir ilk çıkardık. Bundan sonra biri çıksın. Akli yetsin. Bizimkini alsın. Varsa ekşiği tamamlasın. Gelmiyen yerini getirsin. Eklesin. Çıkarınsın. Yeniden neşretsın. Biz sâdece memnun oluruz. İsterse bizi yerden yere vursun. Ancak bir şartla. Daha iyisini yapsın. Bizi de rahmetle ansın.

Bu kitap benim ve Mehmet KANBUR beyefendinin ideali, rüyası. Hacı Ali Beyin yüreği, emeği. Üçümüzün ortak arzusu. Hacı Ali Beyle benim gayretim. Mehmet Kanbur Beyin himmeti.

Bir yapılmayanın yapılması. İlk denemesi. İlk nûmûnesi. Bir milletimiz için vefa borcu.

Bununla Oğuz Türkçesinin en canlı yaşadığı bir alanın, bölgenin çeşitli açıdan dil taraması yapılıyor. Peki. Taraması yapıldı da bitti mi? Hayır. Çünkü deyim açısından burda dil çok zengin. O bakımdan çalışma denizden bir damla.

Türk milleti bir yerde dil şuuruna sahip değilmiş gibi gözükmekle beraber, bir yerde inanılmayacak kadar dil husûsunda doğurgan. Hatta iddiâ edelim bu bölge tam taransın bunun isbatı için yeter. Ciltler dolusu çalışma çıkar.

Ben her zaman söylerim. Bir yerde kendini yetiştirmiş insan için kitap yazmak kolay. Bastırmak zor. Neden? Genelde yazanlar maddî imkânı olmayanlar. Hadi bastırdık, borç harç ettik.

Satması daha zor. Maalesef millet olarak okumayı, kitaba para vermeyi pek sevmiyoruz. Bu açıdan milletler câmiasında çok gerilerdeyiz. Bu da bizler için afvedilmez bir ayıp. Halbuki büyümeye her bakımdan açık bir milletiz.

İş bu serzenişten sonra şunu hemen ifâde edelim. İş bu çalışmayı idealinde tutan ortaya çıkması için teşvik eden Mehmet KANBUR Beyefendi kitap ortaya çıkınca basım masrafını hemen üstlendi. Biz de bastırıyoruz.

Kendisine milletimiz Maraşlılar adına çok teşekkür ediyoruz. Sağlık sıhhat âfiyet diliyoruz. Allah servetine servet katsın diyoruz.

Bu ara Hacı Ali ÖZTURAN'a da ellerine sağlık diyoruz. Onunla daha birçok yeni çalışmalar yapacağımızı duyuruyoruz.

Sağ kolumuz Serdar YAKAR Bey bu işlerin yükünü severek taşıyor. Çok yük onun üstünde. Ona da memleket nâmına teşekkürler ediyoruz. Elleri

dert görmesin diyoruz.

Halikımıza önümüzü açtığı için şükrediyoruz. Yeni yeni eserler çıkarmak üzere yola devam ediyoruz.

Yaşar ALPARSLAN

Ö N S Ö Z

Tarihin en eski kavimlerinden olan Türk Milletinin Anadolu'da şehir şehir, bölge bölge çeşitli ağızları vardır ki bu çok önemli zenginliklerimizden- dir. Edirne'den Erzurum'a; Rize'den Antalya'ya, Van'dan Tekirdağ'a kadar her kentin, her bölgenin bir ağızı vardır. İstanbul Türkçesiyle konuşmak, gele- cekteki Türk Birliğinin ortak dili olacağı düşüncesiyle güzel bir şeydir ama ağız konuşmak ta bir o kadar şirin ve tatlıdır. Ağızlar ağızımızda annemizin sütüdür.

1948 yılında kurulan İsrail'de ağız bulunmadığını, 1500'lü yılların ba- şında keşfedilen Amerika'nın şimdilerde ağız oluşturmaya çalıştığını biliyo- ruz.

Ağız zengini Anadolu'da Maraş Merkez Ağız küçümsenmeyecek kadar renkli ve ilgi çekici bir ağızdır. Uzun yıllardan bu yana Maraş Merkez Ağız'ı derleyerek zenginleştirdim. UKDE yayınlarına gönül vererek Maraş'ımızın kültür değerlerini siz değerli okuyucularımızla paylaşmayı bir ilke edinmiş olan Yaşar Alparslan'dan gelen bir talep üzerine derlediklerimi bir kitap haline getirmeye karar verdim. Yaşar Alparslan Hocanın değerli katkılarıyla hem içeriğini hem de sayfa yapısını zenginleştirerek dişe dokunur hale getirdik ki emeklerinden dolayı Hocama teşekkür borçluyum. Benim çalışmalarımın onun yardımlarını birleştirerek elinizdeki gibi bir kitap yakaladık ve sizlerle paylaşmaya çalıştık. Yaşar Alparslan'ın yanı sıra Mehmet Kanbur, Mehmet Alparslan gibi isimlerin de değerli çalışmalarını kaynak olarak kullandık. Yerel dergilerde ve bu konuda yazılmış küçük hacimli kitaplarda yazılanları teker teker inceledik. Abdülvahap Özalp Beyefendinin Elbistan Ağızı, yarar- landığımız önemli kaynaklardan biridir. Bu kaynakları tek tek yazmak çok uzun olacağından, yetmişli yıllardan bu yana gerek dergilerde gerekse çıkar- dığı kitaplarda Maraş Merkez Ağızını derleyerek kaynak oluşturanlara teşekkürlerimizi sunuyorum. Küçüküklü büyüklü bu kaynakları taradıktan sonra ken- di öz birikimimizle birleştirerek elinizdeki kaynak kitabı ortaya çıkardık. Mu- radımız Maraş Merkez Ağızını derli toplu bir hale getirmek ve bizden sonraki kuşaklara kalıcı bir kaynak bırakmaktı, inşallah üstesinden geldik. Yardım edenlere, emeği geçenlere teşekkür ediyoruz.

Yaklaşık 14 ay süren bu çalışma sırasında kullanılan deyimlerin mahal- leden mahalleye, aileden aileye değiştiğini, hatta kadınların kullandığı deyim- lerle, erkekler arasında kullanılan deyimlerin farklı olduğunu belirledik. Ka- dınlara özgü deyimlerin derlenmesinde Yaşar Alparslan Hoca'mın değerli eşi bize kaynak oldu, teşekkür etmeden geçemeyiz.

Maraş Merkez Ağzını sizlere tam olarak anlatabilmek amacıyla genizden gelen (**nazal n**) harfini ifade için (**ñ**) harfini kullandık. Böylelikle uluslar arası olmasını sağladık. Bu harf yardımı ile; deniz yerine den**ñ**iz, sana yerine sa**ñ**a, senin yerine seni**ñ** yazmayı uygun bulduk.

Maraş Merkez Ağzında kullanılan uzatmaları yine uluslar arası olsun diye (:) ile uzatmayı uygun bulduk. Yani, geliyorum yerine **geli:m**, kısa boy-luları anlatırken kısarak yerine **gısa:rag**, ağa yerine **a:**, neme gerek yerine **nema:reg** yazmayı uygun bulduk.

Öte yandan kelimelerdeki harf değişikliklerini dikkate alarak gölge yerine **kölge**, tilki yerine **dilki**, kâğıt yerine **kâhat**, kalbur yerine **halbur** yazarak Maraş Merkez Ağzını tam olarak yansıtmaya ve sizlere anlatmaya çalıştık.

Elinizdeki kitapta Maraş'a özgü kelimeler, Maraş'a özgü deyimler, Maraş'ta sık kullanılan atasözleri, Maraş'ta sık kullanılan dualar, Maraş'ta sık kullanılan beddualar, ninniler, tekerlemeler, okkalı sözler bulunmaktadır.

Kitapta yer alan kelimeler, deyimler Maraş dışında kullanılmamaktadır, diyemeyiz. Belki Orta Asya'daki bir Türk devletinde de aynı kelime kullanılıyor olabilir ama kitapta yer verdiğimiz kelimeler, deyimler İstanbul Türkçesinde pek kullanılmayan kelimelerdir. Başka illerde ve başka coğrafyada kullanılıyorsa, dil haritası açısından ayrıca önem arz eden bir olaydır.

Dil uzmanları bilir, dil tıpkı ağaç gibi yaprak açar, yaprak döker. Dökülen yapraklar yeni kuşak tarafından anlaşılabilir olur. Bizim çalışmamızda da eskilerin ayıplanmadan kullandığı kelimeler, şimdilerde ayıplanır olmuş. Bu kelimelere bağlı deyimleri yazmadan edemedik. Bundan dolayı affınıza sığınıyoruz. Mesela; eskilerde son, arka manasına "göt" denirken, bugün ayıplanır olmuş. Ama geri geri gitmek yerine, götün götün gitmek deyimini yazmadan geçemedik.

Maraş'ta kötü insanlar, değersiz insanlar (affedersiniz) bok ya da it'le özdeşleştirilerek anlatılır. Mesela iki kötüyü anlatırken "bohuñ üstünden teker geçmiş" denir. Kötü ve değersiz insan "itiñ bohundan gırg dirhem aşşa:" denerek horlanır. Bu horlama sayesinde gençler kötü adam olmaktan utanır, çekinir. Kötülerin bir kısmı da ıslah olur. Şimdilerde ayıp telakki edilen bu tür benzetmeler, eski terbiye sistemimizin bir parçasıdır. Çocuklara, gençlere; ya terbiyeli olur kendini topluma kabul ettirirsin, ya da seni itle, götle, bokla anarlar. Ona göre tercihini yap denirdi. Çocuk da itle, bokla anılmak yerine efendi olmayı, kaliteli insan olmayı tercih ederdi. Bu nedenle, kitabımızda günümüz terbiyesinde ayıp sayılan kelime ve deyimlerden dolayı bizi hoş görmeyi rica ediyoruz. Biz bu kelimeleri ve deyimleri asla komedi olsun diye yazmadık. Ayrıca, bizden öncekiler bu kelimeleri kullandı diye onları ayıplayamayız. Çünkü o devirde o kelimeleri ve o deyimleri kullanmak ayıp

değildi. O deyimler ve o kelimeler her türlü meclisde kullanılırdı ve asla ayıp olarak değerlendirilmezdi. Ağa da paşa da, hoca da usta da onları kullanırdı.

Maraş Merkez Ağzı derlememizdeki toplam kelime sayısı 3427, toplam deyim sayısı 2832'dir. Maraş'ta sık kullanılan 907 atasözünü, Maraş'ta sık kullanılan 56 duayı, Maraş'ta sık kullanılan 232 bedduayı kitabımızda kayıt altına aldık. Böylece Ninniler ve Tekerlemeler hariç 7454 maddeyi kayıt altına almış olduk.

Muhteşem takdiminde Yaşar Alparslan Hocamın da anlattığı gibi, kitabın basımında desteğini esirgemeyen, MADO'nun mimarı, bizim de "kitap ağamız" Mehmet KANBUR Beye teşekkür ediyoruz.

Kitabın düzenlenmesinde büyük emeği geçen Serdar YAKAR Beye de sonsuz teşekkür borçluyuz.

Hacı Ali ÖZTURAN

**MARAŞ MERKEZ AĞZI
KELİMELEK**

A

A: sergi= Kurutmalık bir üzüm türü.
A: toprag= Beyaz toprak. Üzüm durultmada kullanılan beyaz renkli toprak.
A:= a) Ağ. b) Ağa. c) Beyaz. d) Zehir.
A:ca= Beyaza yakın. Beyazımsı.
A:ç= Ağaç.
A:d= Ağıt.
A:dcı= Cenazelerde ağlayarak çevredekileri de ağlatan.
A:dirmeg= Eğdirmek.
A:l= Ağıl.
Â:l= Eğil.
A:lâ= Çok güzel.
A:lamag= a) Ağlamak. b) Kendine acındırmaya çalışmak.
A:lemeg= Oyalamak.
A:lence= Eğlence.
A:lenmeg= Eğlenmek, oyalanmak.
A:leşmeg= a) Oyalanmak. b) Alay etmek.
A:mag= Göğe doğru yükselmek.
A:nag= Ağnanılan, yatıp yuvarlanılan toprak. (Hayvanlar için)
A:nanmag= (Hayvanlar için) Gübrelilik vs gibi yerlerde yatıp yuvarlanmak.
A:r= a) Ağır. b) Saygıdeğer, kendini saydıran.
A:radam= Suyu ağır adam.
A:rına getmeg= Zoruna gitmek. Gücüne gitmek.
A:rlamag= Yedirip içirmek. Misafir etmek.
A:rlıg= a) Ağırlık. b) Düşünden

önce erkek tarafının kız tarafına çeyiz dizmesi için verdiği para.
c) Saygınlık.

A:rtı= Beyazlık.
A:rtma= Ağartma, beyazlatma.
A:sadmag= Bir işin gidişini yavaşlatmak.
A:samag= Topallamag.
A:sig= a) Olması gerekenden biraz daha az. Eksik. b) Kadın, kız.
A:silmeg= Eksilmek.
A:su= Aksu Çayı
A:şam= Akşam.
A:z otu= Maraş'ta yaygın olarak kullanılan, tütünden yapılma bir tiryakilik maddesi.
A:z= a) Ağız. b) İneklerin doğum yaptıktan sonraki ilk iki üç gün sağılan katı süt. c) Şive.
A:zı kitli= Sır saklayan.
A:zı pek= Az konuşan, sır saklayan.
A:zını bozmag= Kötü söz söylemek.
A:zılg= Huni.
Aba= Kaba kumaştan yapılan bir tür ceket.
Abari!:= Hayret çılgılığı.
Abba!:= Çok güzel olmuş. Çok beğendim.
Abba:= Bembeyaz.
Abdilla= Abdullah.
Abdirahman= Abdurrahman.
Ablag yüzlü= Beyaz dolgun yüzlü.
Abo!:= Hayret çılgılığı.
Abuket= Avukat.
Abulobut= Çok iri kıyım.
Abur cubur= Gıdasız yiyecek.
Acas= Radyo haberleri. Ajans.
Accıg= Biraz.
Acep= Acaba.

Acı su= Şifâli su.
Acı:rag= Az acı. Acımsı.
Acı= a) Ağrı. b) Dert, üzüntü, sıkıntı.
Acılı= Dertli, üzüntülü, sıkıntılı.
Acımag= Merhamet etmek.
Acındırmag= Karşısındaki merhamet duygusunu etkilemek.
Acışmag= Aşırı şekilde üzülme.
Acir= Günah.
Acölüg= Açgözlü.
Aça:vermeg= Pamuk, buğday gibi ürünler henüz olmadan karşılığında para vererek ürünü ucuza almak, ucuza kapatmak. Bir tür faizli para vermek.
Açacag= Bir şeyi açmaya yarayan alet, düğme.
Açıcım= Açacağıım.
Açığ= a) Kapalı olmayan. b) Tesettürlü.
Açıgcı= Açığa para veren, faizci.
Açmag= a) Kapalı bir şeyi açmak. b) (evi, dükkânı) Soymak.
Adamahılı= Tam anlamıyla. Tamı tamına
Adamlıg= İnsaniyet.
Adı batasica= a) Domuz. b) Yok olasıca.
Afara= Harman savrulduktan sonra arta kalan topraklı, samanlı buğday.
Afat= Âfet. Tufan.
Agdarmag= Altını üstüne getirmek.
Agla tagla etmek= Altüst etmek.
Ah= Beddua.
Aha geddım= İşte ben gidiyorum.
Aha!= İşte şurada! İşte böyle!
Ahaba= Meyilli. Eğik.
Ahacıg= İşte şurada! İşte şu!

Ahacıg= İşte şurada. İşte böyle.
Ahah= Eyvah.
Ahd= İçerden taşınan kin.
Ahıdmag= Akıtmak.
Ahıl= Akıl.
Ahıl:ne= Herkese akıl veren.
Ahım şahım= Çok güzel.
Ahışmag= Kalabalık olarak koşuşturmak.
Ahit= Tatlı kestirmesi. Sumak ekşi.
Ahitma= Altını islatma.
Ahitmalı= Alnının ortasında aşağıya doğru beyazlık akmış gibi görünen at.
Al= Kırmızı.
Ala:rga= Saksığan.
Ala= Ela.
Alabula= Karışık renkli.
Alaca= Karışık renkli.
Alaf= Alev
Alafırağa= Asrî, Avrupaî.
Alafirig= Tam olmamış. Tam doymamış.
Alama= Yumruk iriliğinde taş.
Alaman= Alman.
Alamancı= Avrupa ülkelerinde çalışan Türk işçileri.
Alamanya= Almanya.
Alambaç= Fazla alevli ateş.
Alavere= Alış veriş.
Albama= Bayılma.
Albeni= Göz alıcı olmak.
Alelusul= Usul yerini bulsun diye yapılan iş.
Aletirig= Elektrik.
Aleyçalgısı= a) Askerî bando. b) Belediye bandosu.
Alhış= El çırparak beğendiğini ifade etme.
Alıcu:ş= Yırtıcı kuş.

Alıç= Sonbaharda olgunlaşan bir meyve.
Alınmag= İncinmek, gücenmek.
Alınnıg= Kadınların alın süsü olarak kullandığı altın gümüş gibi süs eşyası.
Alıp satmag= Huyunu iyice öğrenmek.
Alışgın= Alışkın.
Alışığ= Alacak.
Alışmag= a) Ona karşı giderek yakınlık duymak. b) Yanıcı ya da patlayıcı bir şeyin birden yanması, patlaması.
Ali:= a) Alıyor musun? b) Hepsi. Tamamı.
Alırze= Alırıza.
Allef= Buğday tüccarı.
Alleg= İkiyüzlü.
Allem galem= Hesaplı ve düzenli olmayan, hoş gitmeyen işler.
Allenğirli= Herkesin aklı ermeyen, incelikli, ayrıntılı; anlamak için uzun zaman incelenmesi gereken şey.
Allıg= Yüze sürülen boya.
Allô: cello:= Yalancı, düzenbaz.
Almazie= Geri almamacasına
Altalamag= Hastalığın birilerini zayıf düşürmesi, hattâ ölümüne neden olması.
Altı patlar= Tabanca.
Ama::n= Bıkkınlık ünlemi.
Ama:= Şaşkınlık ünlemi.
Amanat= Emanet.
Amanıñ uşaglar= Bir yakınma ünlemi.
Amanıñ= Bir yakınma ünlemi.
Amansız= Dermansız.
Ambar= Tahtadan yapılan tahıl

deposu.
Amel= İshal.
Amm'oldu= Çok iyi oldu.
Amma= Pekiştirme edatı. (Amma ağır oldu).
Amman= Ne olur dikkat et. Ocağına düştüm, bana yardım et.
Ana= Anne.
Anaç= a) Dişi (hayvan) kuş. b) Analık duygusu fazla olan varlık.
Anadan= Temelli, tamamen.
Anahü:ren= Çırılçıplak.
Analıg= Üvey anne.
Anarie getmeg= Geri geri gitmek.
Ance= a) Ancak. b) İsteddiği kadar.
Andelip= Hile, aldatma.
Andavallı= Aptal.
Anış= Kadın ismi.
Annaç= Karşı.
Ansimag= Hatırlamak.
Anşe= Ayşe.
Antekie= Antakya.
Antika= Yaptığı iş başkalarının yaptığına benzemeyen; aykırı.
Antike= Antika. Sıra dışı davranışları olan kimse
Antirigli= En küçük davranışlardan bile gıcık alarak davranışlarını hemen değiştiren.
Apagaş= Dövme pilavının bir çeşidi.
Apalag= Tombul.
Apalaglanmag= Çocukluktan çıkıp gençliğe adım atmak.
Apalaglaşmag= Gelişmekte olan çocuk.
Apartopar= Acele ile.
Apış= a) Şahıs ismi, b) Bacak arası.
Apışmag= Şaşırp kalmak.
Ara= Mesafe.

Arab= Fotoğrafın negatifi.
Arala: düşmeg= Rasgele erkeklerle para karşılığı ilişki kurmak, fuhuş ortamına düşmek.
Aralamag= Kavga edenlerin arasına girmek.
Aralaşmag= Kavga eden iki gurbun ya da iki kişinin birbirinden uzaklaşması.
Aralıg= Sokaklar, meydanlar.
Arg= Küçük suyu.
Arha= Güçlü destek.
Arhalamag= Destek olmak.
Arhalı= Arkasında güçlü destekleyen olan.
Arhalıg= Arkaya yaslanıldığında sırtı dayayacak nesne.
Arı götü= Ağaçların yaprak açmaya hazır olduğu dönem.
Arı= Temiz.
Arıg= Zayıf.
Arısili= Tertemiz.
Arıstag= Duvarda ya da dam direkleri arasında, küçük şeyler saklamaya uygun, küçük oyuklar.
Arıtma= Temizleme.
Arıtmag= Temizlemek.
Arie getmeg= İnsan için, ziyan olmak; yiyecek için, bozulmak.
Arılı= Namuslu.
Armıd= Armut.
Arsınmag= Utanmak.
Arşınlamak= Ölçmek, sokakları adımlamak.
Arta:n= Bereketli.
Artıg= a) Birinden artan yemek. b) Bundan sonra.
Artıgla= Fazladan, fazlalık, üstelik.
Asbab= Elbise.
Asıl= a) Gerçek. b) Soylu.

Asvat= Asfalt.
Aş= Bulgur pilavı.
Aşgar= İnsanların yüz görünüşleri.
Aşgarı bozug= Şekli bozuk. Çirkin.
Aşgıtmacı= Bulgur pilavına sarımsaklı yoğurdun katılmasıyla elde edilen bir çeşit yemek.
Aşıglıg= Ayak bileği.
Aşılak= Aşı. (Bitkiler için.)
Aşiret= a) Maraş'ta Alevilere verilen isim. b) Sıcakkanlı.
Aşmag= (Erkek hayvanlar için) Çiftleşmek.
Aşnalıg= Şakalaşma. Yarenlik.
Aşşa= Aşağı, düşük, kötü.
Aşya= Tereyağı.
At namazı= Bir ayağının üzerine ağırlık vererek kılınan namaz.
Ataş= Ateş.
Atıcı= a) İyi atış yapan. b) Yün ve pamuk atan.
Atmış= Altmış.
Atsine= Atlara konan bir sinek türü.
Avanta= Haraç.
Avara= İşsiz.
Avcar= Baharat.
Avlag= Avlama yeri.
Avrad elli= Hanım tarafına daha çok gidip gelen.
Avrad= Hanım.
Avsın= Büyü.
Avsınlı= Büyülü.
Avşın= Afşin ilçesi.
Ayag yapmag= Kandırmak için kurulan düzen, yapılan konuşma.
Ayag yolu= Tuvalet. Helâ.
Ayag= a) (binalarda) Kolon, direk. b) Merdiven basamağı.
Ayagcı= Getir götür işleri yapan.

Ayakcag= Bir çeşit merdiven. Ayak konulan yer.

Ayal= Kadın.

Aydınnı= Konar göçer aileler, aşiretler.

Ayı= Kaba.

Aynı aydı= Ayın aydınlığında.

Ayle= Aile.

Aymag= Ayılmak. Farkına varmak.

Aynalı= Alnının ortasında beyazlık olan at.

Ayrıgsı= Herkesten farklı, anormal.

Ayrieten= Ayrıca.

Ayüşlü başüşlü= Bir yatağın her iki tarafına birer yastık konarak iki kişinin, özellikle de iki çocuğun (başları ters tarafa gelecek şekilde) yatması.

Az buçug= Birazcık.

Az buz=Birazcık. Şöyle böyle.

Azdırmag= Bir kediyi ya da bir çocuğu, yoldaşı başka bir yere götürerek orada bırakıp dönmek.

Azezi= Geç yeten, daha çok bastık yapmaya yarayan bir üzüm türü.

Azılı= Çok güçlü. Çok aşırı. Fanatik.

Azımsamag= Azına gitmek.

Azırag= Beklenenden daha az.

Azi:cig= Çok az.

Azi:mceg= Çok az.

Azmag= Azgınlık yapmak.

Azzıg gabı= İçine azık konan yemek kabı.

Azzıg= Azık.

Añgıt=a) Kolay avlanan iri bir kuş.

b) Bu hayvanın sıfatlarına sahip insan.

B

Ba:= a) Bağlama elemanı. b) Bey. c) Sargı. d) Üzüm bağı.

Ba:baçcı= Sürekli bağa bakan amele.

Ba:da (takmak)= Çelme (takmak)

Ba:dad= Bağdat.

Ba:daş= Bağdaş kurarak oturma.

Ba:lâ= Bir akarsuyu şişirmek için yapılan bent.

Ba:lama= a) Orta büyüklükte saz. b) Su bendi.

Ba:lig= Ayrıcalıklı olarak korunan, kullanan çocuk yada büyük.

Ba:ni= Kurucu.

Ba:r= Bağır.

Ba:raçig= Kabadayı.

Ba:riç= Çıglık.

Ba:riçig= Çok bağırın, şirret.

Ba:rişmag= Çıglık çıglığa karşılıklı konuşmak.

Ba:ri= Hiç olmazsa.

Ba:rtı= Çıglık.

Ba:rtlag= Çirkin ve yüksek sesle konuşan.

Ba:s= Bahis, iddia.

Ba:sag= İneklerin boğa istediği zamanki hali.

Ba:sıriç= Barsak

Ba:simet= Peksimet

Ba:şiş= Bahşiş

Ba:zlı= Fazla yemek yiyen.

Ba:zsız= Az yemek yiyen.

Babaç= Erkek hayvan (kuş).

Babalıç= Üvey baba, hafife almak maksadıyla kendi öz baba.

Babayi:d= Güçlü kuvvetli.

Babiç= Pabuç.
Bacı= Kız kardeş.
Bacılıg= Bacı değil ama bacı kabul edilmiş.
Bagraç= Kulplu su kabı.
Baha= Paha.
Bahacag= a) Gök ayını izlemek için çıkılan yüksek yer. b) Ahır dağının batı noktasında Tömek mevkiinde bir düzlük alan.
Bahanag= At, eşek ve özellikle de davar, koyun gibi eti yenen hayvanların ayaklarının yağ toplamış bağlantı kısmı.
Bahca= Bahçe.
Bahcaci= Bahçeci.
Bahda bahan= Bukalemun.
Bahım= İmar.
Bahımcı= Falcı.
Bahımlı= İyi giyimli, bakımlı.
Bahir çalmag= Kalayı kaybolmuş, bakırı açığa çıkmış kapta pişirilen yemeğin zehirleyici etkisi.
Bahir= Bakır.
Bahri= Maraş'a mahsus kabuğu kalın içini tam dolduran kendine özgü rayıhası olan yağlı bir ceviz türü.
Baldır= Diz kapağından yukarısı.
Baldırcan= Patlıcan .
Balıg:zı= Bir tür çiçek.
Bandırma= Taneleri uzun bir üzüm türü.
Bannag da:ni= Küçücük.
Bannag= Parmak.
Bannagcı= Pasif milletvekili.
Bar= Kir.
Barabar= Beraber.
Baran= Bir hiza dikilmiş üzüm tiyeklerinin sırası.

Barg= Konaklanacak yer.
Barhana= Yük, eşya. Yol eşyası.
Barıtlanmag= Sinirlenmek.
Bartıl= Rüşvet.
Basag= Metal para ile yazı tura oyunu. Bir tür kumar.
Basdıg bezi= Bastık serilen bez.
Basdıg= Beze serilen bir sıra türü.
Basdırıg=Yazın kullanmak amacıyla kar bastırılan yer.
Başanğı= Yüzsüz, utanma duygusu kaybolmuş. Zarar verici işi ısrarla tutan.
Başcıl= Bir gurubun başkanı. (Amele başcılı)
Başefendi= Başçavuş.
Başga= Başka.
Başgaha= Özellikle.
Başgöz etmeg= Evlendirmek.
Başı çevrilmeg= Başı dönmek.
Başını ba:lomag= Nişanlamak, evermek.
Başlandırmag= İyice doldurmak.
Başlı= İyice doldurulmuş.
Başşag= Bir sebze ya da ceviz, üzüm gibi sahibi tarafından toplandıktan sonra, kalan kısım.
Başşagcı= Sahibi tarafından toplamaya değer bulunmayan bir ürünü toplayarak değerlendiren.
Başşaglamag= Tarladan toplamaya değer bulunmayan, ağaçta istemeyerek bırakılan ürünü toplayarak değerlendirmek.
Baştan savmag= İşini yapmamak.
Batagcı= Sürekli sermaye batıran
Batal olmag= Tarihe karışmak, yok olmak. Unutulmak.
Batgın= a) Müşteriler tarafından ödenmeyen alacak. b) Zarar etmiş,

iflas etmiş.
Batırmag= a) Kırletmek. b) Sermayeyi tüketmek. İflas etmek.
Batmag= a) Kirlenmek. b) İflas etmeg.
Baya:= a) Bir hayli. b) Gerçekten de...
Bayagdan= Az önce.
Bayır= Çok dik yamaçları olan arazi. Dik yamaç.
Bayrag düren= Uğursuz.
Bayraglamag= Bir konuyu dillendirerek açığa vermek.
Bazar= Pazar.
Bazlama= Küçük ve kalın açılmış yufka ekmek.
Başa= Bana.
Bağgunut= Kâğıt para.
Bea= Bey.
Becayış= Değiş tokuş.
Bedda:= Beddua.
Bedir= Ayın dolunay hali.
Bedirig= İp.
Beg dutmag= Sıkı tutmak.
Beg getmeg= Hızlı gitmek.
Beg= Sıkı. Sağlam.
Begmez tulu:= Hayvan derisinden yapılıp içine pekmez konan deri kap.
Begmez= Pekmez.
Beh!= Korkutmak için atılan çığlık.
Beher= Herbir.
Behre= Kendisinin kolay yutulur bir lokma olmadığını vurgulamak için yapılan bir davranış. Gövde gösterisi.
Beis= Zarar. Sakınca
Bekere= Çıkrıkla yün eğirmede kullanılan bir düzenek.
Bel vermeg= Eğilmek. Yıkılmasın

diye bir şeye destek vermek.
Bel= a) Bir tür kürek. b) İşaret. c) Meni. d)İnsanın sırttan aşağısı.
Belañ= Yüksek dağlardan aşan yol.
Belemeg= Sarıp sarmalamak.
Belenmeg= Toza toprağa batmak.
Beleş= Bedava.
Beleykem= Allah vere de...
Belig= Saç örgüsü.
Belleme= Belle toprağı karma.
Bellemeg= Öğrenmek.
Belli küllü= Seçkin.
Belli= a) Beri. Bu yana. (Sabahtan belli). b) Meşhur.
Bellibaşlı= İyi, seçkin, itibarlı.
Bellig= İşaret.
Bellur= Billur. Saf, arı.
Bendeg= Kümelenmiş odun, çalı vs.
Beni:nen= Benimle.
Beniminen= Benimle.
Bera:çe= Beri geçe, beri taraf.
Berduş= Serseri.
Beri= Yakın, taraf, buraya doğru.
Beribenzer= Eşine az raslanır.
Berilleg= (Zaman ya da uzaklık olarak) Biraz beride.
Berk= Sıkı. Sağlam.
Berkidmeg= Sıkıştırmak, sağlamlaştırmak.
Berkişdirmeg= Sağlamlaştırmak.
Berkitmeg= Sağlamlaştırmak. Sıkılaştırmak.
Berklig= Sağlamlık, sıkılık.
Bes= Sadece, yalnız.
Besdil= Tavşankanı şerbetin hapısa yapılmasıyla elde edilen bir tür şıra.
Besleme= Kız evlatlık.
Beşibirliğ= Cumhuriyet altınının beş büyüklüğündeki altına denir. Orta-

daki birinin büyük, ötekilerin küçük olduğu beş altının kolye gibi dizilerek takılmasına da beşibirlik denir.

Beşik kertme= Bebekken nişanlama.

Beşirig= Beceri.

Beşirigli= Becerikli.

Beter=Çok kötü, berbat.

Bey parası= Kaparo olarak verilen para.

Bey vurmağ= (Bir şeyi satın almak için) Bir fiyat önermek, teklif vermek.

Bey= Kaparo.

Bezdirme= Kıyma ile yapılan köfte.

Beñ= Ciltteki koyu renkli kabarıklık.

Benli= Yüzünde ben olan.

Bırgan= Parmak aralarında çıkan yara.

Bıçgı= Testere.

Bıhçı= Testere

Bıhıg= Bezmiş, yılmış.

Bıldır= Geçen yıl.

Bıtır= Uzunca zaman ahırda kapalı kalmış, enerji yüklü hayvan.

Bıtırag= Tarla kenarlarında biten, küçük kozalaklarının uçları dikenli, değdiği şeye tutunan bir tür yabani otun tohumu.

Bıtırlaşmag= Bir hayvanın uzunca bir zaman ahırda kaldıktan sonra, dışarıya çıktığında yüklenen fazla enerjiden dolayı atlayıp sıçraması.

Bıyıl= Bu sene.

Bıngıldag= Bebeklerin tepesindeki yumuşak kemik

Bib'o:lu= Halaoğlu.

Bibi:zı= Halakızı.

Bibi= Hala.

Bider= Tohum.

Bilâ: daşı= Biley taşı.

Bila:ı= Biley taşı.

Bila:der= Erkek kardeş.

Bila:lemeg= Bilemek.

Bila:li= Bilenmiş.

Bildig= Tanıdık.

Bile= Birlikte.

Bilecen guşu= Gaipten haber getirdiğine inanılan kuş.

Bilene= Yapılan işin değerini takdir edebilene.

Bir çeynemlig= Bir çiğneyimlik küçük bir lokma.

Bir demlig= Oldu olacak. Bir defalık. Bir anlık. Elimizi vurmuşken tamamını...

Bir ya:şı= İyice.

Bire= Pire. Bir hitap şekli.

Birem birem= Bir bir, tek tek.

Birez= Biraz.

Biricig= Tek.

Birikim= Tasarruf.

Birö:n= Bir öğün.

Birtekiz= Tamamı peşin para.

Bissa:l= Biraz sonra.

Bissürü= Çok.

Bişig= Pişmiş.

Bişirmeg= Pişirmek.

Biteg= Verimli.

Biti gannanmag= Gücü kuvveti yerine gelmek. İyi durumda olmak.

Biti:= Biraz.

Bitişig= Yanyana.

Bitti mi?= Daha diyeceğin kaldı mı?

Biz=Köşkerlerin deri dikerken iğnenin geçmesi için delik açmakta kullandıkları alet.

Bizi:= Bizimki.

Bizlenmeç= At, eşek gibi hayvanları hızlandırmak için kullanılan, bıçak sapı gibi bir ahşaba çakılmış ve ucu sivriltilmiş çivi.
Biñ= Bin.
Biñde bir= Çok seyrek.
Bo:lmag= Boğulmak
Bo:mag= Çok zor duruma düşürmek, para kazanmasına engel olmak
Bo:n= Bugün
Bo:şmag= Boğuşmak.
Bo:z= Bu kez. Bu defa.
Boanag= Kısa zamanda yağan şiddetli yağmur. Sağanak.
Bobstil= Züppe
Bocu= Küçük köpek.
Boduç= Ahşaptan yapılmış küçük su bidonu.
Bodug= Deve ya da camız yavrusu.
Bodura= Pudra
Bohca payam= Siyeç oluşturmak için dikilen yabani badem.
Bolalmag= Parasal açıdan durumu iyiye gitmek. Bir şeyin bol bulunması.
Bor= Ekilmemiş, işlenmemiş arazi.
Borani= Haşlanmış pancara sarımsaklı yoğurt vs. konarak yapılan bir yemek türü.
Borca= Veresiye.
Bosdan= Sebze. Özellikle salatalık.
Boş= Beyhude.
Boşa= Boşu boşuna, boş yere.
Boşanmag= a) Bağdan kurtulmak.
b) Karı kocanın ayrılması.
Boy vermek= Suya girerek kendisinin boyunu aşır aşmadığını ölçmek.
Boydag= Yalnız başına olan sorum-

suz, yarını düşünmeyen.
Boylamag= Suya girildiğinde suyun boydan yüksek olması.
Boynunu yülüdü:m= Bir küfür.
Boypos= Endam.
Boyras= Poyraz.
Boyuna= Sürekli.
Bozgun= Yenilgi.
Bozlak= Bir tür uzun hava.
Bozmag= Tüm parayı bozmak. Bakireliğini bozmak.
Bozulmag= Rezil olmak, zor durumda kalmak. Bakireliği bozulmak.
Bozurag= Beyazlanmış, bozarmış.
Bozyılan= Açık gri renkli, zehirli bir yılan türü.
Boņasalıg= Bir şeyin bulunmadığı zamanlarda çok azı ile yetinmek.
Boñkör= Cömert.
Bö:= Soktuğunu zehirleyen, acı veren, akrep gibi zehirli bir böcek.
Bö:gce= **Büyükçe.**
Bö:r= Karnın yan tarafı.
Böcüg= Böcek.
Bölgü= Ana mekandan bölünerek elde edilen oda.
Bölmeç= Odadan bölünerek yapılan ve kiler gibi kullanılan bir bölüm.
Bölüg= Parça.
Bölük pürçüg= Parça parça. Küçük parçalara ayrılmış.
Börböcüg= Haşere.
Börek= Lâhmacun.
Börk= Başlık.
Börkeneg= Yünden yapılan hem başlık hem de atkı.
Börtlemeg= Haşlamak. (Sebzeler için.)
Bösbö:g= Kocaman.

Böylesil= Bunun gibi.
Böyli:se= Böyleyse.
Böyüg guşlug= Saat dokuz-on suları.
Böyüg= Büyük.
Bu:dey= Buğday.
Bualiş= Bu kez de...
Buçug= Yarı.
Bulama= Yoğurdun kaşıkla özenmesiyle yapılan ayran.
Bulambaç= Unla yapılan bir çorba.
Bulaşig= a) Kirli, çepel. b) Gücünün yettiğine sataşan. Kavgacı.
Bulaşmag= Sataşmak.
Bulgur aşı= Bulgur pilavı.
Bulgurunu= Undan kalın, simitten ince bulgur çeşidi.
Bunca:cıg= Bu kadarcık.
Bunca:z= a) Bu kadarcık. b) Şu zavallı.
Burgu= Matkap.
Burie= Buraya.
Burma= a) Birbirine sarılmış iki ip görünüşünde bir motif. b) Eneltme. İğdiş etme. c) Kalın bilezik.
Burun= Çıkıntı.
Buyacan= Dondurucu soğuk.
Buymag= Soğuktan donmak.
Buza: burnu= Danaburnu denilen haşere.
Buza:= Buzağı. İnek yavrusu.
Buçalma= Sıkılma.
Büeleg= İnekleri çok rahatsız eden bir sinek.
Bük= Sulak yerlerde yetişen, suyun varlığına da işaret sayılan yabani ahududu.
Bülbül yuvası= Bir tür tatlı.
Büllüg= (Çocuklar için) Pipi.

Büzmeğ= Daraltmak.
Büzzüg= Kalça.
Büngüldeg= Yerinde duramayan.
Büngüldemeg= Yerinde duramamak.

C

Ca:= Evin bölmecinde hem bulaşık yıkamaya hem de yıkanmaya yarayan küçük ıslak alan.
Ca:lag= Küçük bir şelale gibi suyun taşlardan aşağı köpürerek aktığı yer.
Caggavı= Geveze. Hafif insan.
Cahan= Ceyhan nehri.
Calag= Olgunlaşmamış karpuz.
Can eri= İncöz. Olgunlaşmamış erik.
Can sü:= Bitki yeni dikildiğinde verilen ilk su.
Can şenni= Yoldaş, arkadaş.
Canahcı= Azrail.
Car= İmdat. Çâre.
Carcar= Çok konuşan.
Carcur= Şarjör.
Cardın= Büyük fare.
Carpadan= Çok hızlı. Şimşek gi
Caşmag= Taşmak.
Cavhınlamag= Nelerin olup bittiğine şöyle bir göz atmak.
Cayırtı= Silah sesi gibi aşırı gürültü.
Caŋgama= Gürültü. Ağız dalaşı.
Cebelleşmeğ= Birleriyle takışmak, uğraşmak
Cebellezi= Kendisine ait olmayan

bir şeyi alma
Cebilenig= Çok yemek yiyenler için yapılan benzetme.
Cecid= Yeni.
Cehre= Menengiç gibi meyvesi olan ve boya yapılan bir ağaç.
Ceht= Çaba.
Celeb= Hayvan tüccarı.
Celfin= Genç horoz.
Celladı mihı= Büyük çivi.
Cember= a) Bir tür başörtüsü.
b) Çember.
Cemennemlig= Fırınlardan ya da hamamların ateş yakılan en sıcak yeri.
Cendere= Mengene.
Cenebet= Cünüp. Pis.
Cennet böcü= Uğur böceği.
Cere dibi= Büyük altın.
Cere= İçi sırlı, küçük veya büyük pişirilmiş toprak küp.
Cereme= Bir işten görülen zarar.
Cerrah= Ameliyat yapan doktor.
Cı:ndırığ= Etin duvara atılsa yapı-şacak kadar kötü, pelteleşmiş, yağlı ve sınırlı kısmı.
Cıbar= Yakı.
Cııldag= Fakir, gariban.
Cıılı bıılı= Süslü.
Cıdal= Kavga.
Cıfit= Kötü adam.
Cıhırtı= Para sesi.
Cıbag= Çıplak.
Cıbanmag= Soyunmak.
Cılg çıkmag= Bozuk çıkmak.
Umulduğu gibi olmamak.
Cılg= Döllenmemiş bozuk yumurta.
Cılga= Dar patika yol.
Cılhını çıharmag= Bozmak. Berbat etmek. Tadımı kaçırmak.

Cımalamag= Tırmalamak.
Cımcılıg= Sırılsıklam.
Cıncıg boncug= Hanımların ilgi alanı içerisinde olan süs eşyaları.
Cıncıg= Camdan yapılan eşya.
Cıpir= Parasız.
Cırnag= Tırnak.
Cırrıg= Bir tür kuş.
Cırt= Yumuşak üzüm.
Cırtatan= Meyvesi ilaç yapımında kullanılan yabancı kavun da denilen bir bitki.
Cıss= Çocukları kesici ve yanıcı şeylerden korumak için yapılan uyarı.
Cıvıg= a) Fazla sıvılaşmış. b) Hafif meşrep.
Cıvıtmag= a) Akıllı bir hoş olmak.
b) Hafifleşmek.
Cızgı= Çizgi.
Cızırtı= Elektronik cihazlardaki istenmeyen ses.
Cızgıg= Çizgi.
Cızgıgı= Çizgi çekerek çetele tutan.
Cıngırdag= Çingirak.
Cıbilietsiz= Soysuz.
Cıbinnig= Yazın açık havada yatanların sivrisinekten rahatsız olmalarını için çadır gibi kurulan, tül-bent gibi ince bezden yapılan bir tür sineklik.
Cıcim= Savan.
Cierli= Gayretli, yiğit.
Cıggöz= Kemik kısmı süs olarak kullanılan bir tür su böceği.
Cıhan= Dünya.
Cılis= Tamamen. Hepsi de...
Cıllenmeg= Kök tutmak.
Cımcıg= Çimdik.
Cıimiz= Verimsiz, çok sulu arazi.

Cin biber= Acı süs biberi.
Cinacı= Bisiklet.
Cinbörkü= Başa giyildiğinde görünmez olduğuna inanılan masalsı börk.
Cindar= Cin işine bakan. Cinlerle iletişim kuran.
Cinnig gimi= Gözü açık. Bilmiş.
Cins= a) İyi kalite. b) Acayip, tuhaf.
Cip= Tadını kaçırarak kadar.
Cira:t= İltihap.
Cirlo:g şirketi= Fırıldak, aslı olmayan iş, şirket.
Cirlo:g= Yaz boyu öterek hayatının sonunu getiren, yaz sıcaklığının simgesi bir böcek. Ağustos böceği.
Çingane= Çingene.
Coli= Küçük köpek.
Combudamag= Suda hareket etmek. Ayakkabısını çıkararak diz boyu derinlikteki sudan zorlanarak karşıya geçmek.
Copul su= Kar yağdıktan sonra erimesi ve su
Coşmag= Çok sevinerek coşkulu hareketler
Cöma:t= Topluluk.
Cöng= Eskilerde bir dergi çeşidi.
Cu::k!= Şapka yekindirerek şaka-laşmada söylenen söz.
Culfa= Dokuma işçisi.
Cullug para= Bozuk para.
Cullug= Hindi.
Cuma:lig= Kur'an öğretenlere cuma günleri ödenen para.
Cumalamag= Tirmalamak.
Cuvara= Sigara.
Cücüg lâsdi= Lâstikle yapılan sapan.
Cücüg= a) Kümes hayvanlarının ve

kuşların yavrularına verilen ad.
b) Faiz.
Cücügücü= Faize para veren.
Cüzlüg= Kur'an ya da cüz konulan bez torba.

Ç

Ça:= Çene.
Ça:l= Çakıl.
Ça:la= Çağla.
Ça:rmag= Çağırarak.
Ça:siz= Çenesiz. Çok konuşan.
Ça:şag= Taşlık dere.
Çaggimi= Gülle oynarken kullanılan düğme.
Çaharalmaz= Çok iyi çalışmayan.
Çahi= Çakı.
Çahıl= Çakıl.
Çala= Kullanılmış. İkinci el.
Çalgap= Bir şeyi ya da bir olayı algılayamayacak kadar kısa bir zamanda görmek.
Çalgın olmag= Deli olmak. Aklına zarar gelmek
Çalgın= Deli.
Çalhalamag= Çalkalamak.
Çalhama= Yayıkla yapılan ayran.
Çalı süpürgesi= Ot ya da çalılardan yapılan süpürge.
Çalım= Kibir, gurur, hava.
Çalımlı= Kibirli, gururlu, havalı.
Çalınmag= a) Cinler tarafından çarpılmak. b) Çırpınırcasına bir çaba içerisinde olmak.
Çalmag= a) Mayalamak.

b) Çarpmak. c) Sürmek.
d) Hırsızlamak.
Çaltag çultag= Budaklı.
Çaltag= Budaklı.
Çaltagli= Budaklı.
Çam= Çıra.
Çaman= Et suyu ve kırmızıbiberle yapılan bir tür sos.
Çapar= Yüzünde çiçek hastalığı izleri bulunan
Çapgi= Ortadan yarılarak elde edilen direk.
Çapıt= Bez.
Çapul= Talan.
Çarçur etmeg= Yerli yerinde harcamamak. İyi değerlendirememek.
Çardag= Ahşap yer döşemesi.
Çarhacı= Boşgezen.
Çarhit= Arızalı, eski.
Çarnaçar= Çaresiz.
Çarpana= Eski ayakkabı.
Çarş'ekme= Pide.
Çat= Orta.
Çatal= İki dalın birleştiği yer.
Çatanag= İki çatal.
Çatlamag= a) Yapılan işe aşırı sinirlenmek. Aşırı gerginlik içine girmek. b) Çatlayarak kırılacak gibi olmak.
Çatmag= a) Karşılaşmak. b) Sataşmak.
Çavuş guşu= İbibik.
Çayır= Çimen.
Çaňgal= Çengel.
Çebiş= Bir yaşını geçmiş erkek keçi.
Çeçbörek= Manti.
Çedene= Fıstık çamı.
Çeft= Meyvelerin, sebzelerin kabuk kısmı. Meşe ağacının kabuğu.

Çekeceg= Süprüntüleri çekmeye yarayan, uzun saplı, kendisi metal bir inşaat malzemesi.
Çekememek= Kışkanmak.
Çekie çekmeg= Sorgulamak.
Çekince= Çekimsiz kalma. Çekini- lecek şey.
Çekişdirme= Gıybet.
Çelet= Çok geveze ve hareketli.
Çelig= Ahşaptan yapılmış, 11 kg'lık buğday ölçüğü.
Çellig= Çellik deynek oyununda kullanılan, ken
Çeltig= Pirincin tarladaki hali.
Çem= Çayır.
Çemkirig= Diklenen, sert konuşan.
Çemkirmeg= Diklenmek, ters konuşmak.
Çemremeg= (Kolları ya da paçaları) sıvamak.
Çened= İkili sistemden her biri.
Çenedini ayırmag= Bacaklarını ayırmak.
Çente= Çanta.
Çenteleşmeg= Ağız dalaşı yapmak. Tartışmak.
Çepel= Bulaşık.
Çer= Dert.
Çerçi= Köylerde seyyar satıcı.
Çetrefil= Zor, içinden çıkılmaz iş.
Çevlig= Girdap.
Çeynem= Lokma.
Çezmeg= Çözmek.
Çeşesiz= Çok konuşan.
Çeñilti= Köpek yavrularının inler gibi ses çıkarması.
Çı:rmag= Çağırarak söylemek.
Çıbig= Çubuk.
Çihın= Çıkın.
Çihınnamag= Çıkın yapmak.

Çıhırdırmag= İşini yürütmek.
Çıhışmag= a) Azarlamak. b) Parasal açıdan, hesaplaşmak.
Çıkla= Tıpatıp, aynı.
Çıkma= a) Balkon, cumba.
b) Kullanılmış.
Çıkmag= Yerinden çıkmak.
Çıkrıg= Yün ya da pamuğu ipliği çevirmeye yarayan düzenek.
Çırpı= İnce dallardan, çalılardan oluşan yakacak.
Çıta= İnce çubuk.
Çıtçıtı= Erkekli dişili olup yekpare kullanılan bir çeşit düğme.
Çıtırıg= Kabuğundan zor çıkan ceviz. Çetrefilli.
Çıtlag= Çatlak.
Çıtlıg= Bir tür çiçek.
Çıngı= Kıvılcım.
Çi:= a) Pişmemiş. b) Olgun davranmayan. c) Tarhana yapımında kullanılan, saz bitkilerinden örülen bir tür bitkisel kumaş.
Çi:dem= Toprağın altındaki yumrusu ateşte pişirilerek yenen bitki.
Çi:lig= Kabalık, cahilce davranma.
Çi:t= Pamuk tohumu.
Çibidig çalmag= Alkışlamak.
Çibidig= Alkış.
Çifde= İkili av tüfeği.
Çileli= Besili.
Çiltim= Üzerinde üç beş tane üzüm hetifi bulunan çok küçük salkım.
Çimdirmeg= a) Yıkamak.
b) Doyuma ulaştırmak. Fazlasıyla.
Çimeceg= Camilerde, toplu işyerlerinde, kişilerin yıkanması için kullanılan tek kişilik banyo.
Çimiş çimiş olmag= Uyuşmak.
Çimişmeg= Uyuşmak.

Çimmeg= Yıkanmak.
Çintayaz= Pırıl pırıl yıldızların olduğu bulutsuz gece.
Çir= Erik ve kayısı kurusu.
Çiriş= a) Bir tür yapıştırıcı.
b) Kırsalda yetişen ve yenen bir tür bitki.
Çirişlemeg= Yutturmaca iş yapmak.
Çirpene= Yırtık ve eski ayakkabı.
Çirpi= İnce çalı.
Çirtıg= Bir şeyin kenarındaki süs.
Çirtıgli sahan= Bakır sahanların kenarı işlemeli olanı.
Çirtıgli= Kenarı fırfırlı, süslü.
Çisenti= Hafif yağmur.
Çit moturu= Traktör.
Çit= İki.
Çitil= Fidan.
Çitilemeg= Birbirine sürterek bir bezi suyla yıkamak.
Çitimeg= Bir kumaştaki deliği yama vurmada dikerek kapatmak.
Çitleg= Çatlamış.
Çitmeg= Ortaklıktan zarara uğratarak dışlamak.
Çiñgayaz= Bulutsuz ve yıldızlı gece.
Çiñgil= Tepe. Bir şeyin en yüksek yeri. İnsanın omuzları.
Çiñke= Çok az. Eser miktarda.
Ço:msamag= Çoğuna gitmek.
Çoban çökerten= Nohut iriliğinde, bir tür dikenli bitki.
Çocuglar= Ailenin hanım ve çocuklardan oluşan kısmı.
Çocugsu= Çocukça davranışları olan.
Çoh!= Eşeği sürmek için söylenen söz.
Çolag= Kolu sakat.

Çom= Felç. İnme.
Çomag= Dal parçası.
Çomça= Büyük kepçe.
Çomçalı gelin= Çocukların yağmur duası amacıyla yemek malzemeleri toplaması sırasında kullandıkları bezden yapılma bebek.
Çopur= Yüzünde çiçek hastalığı izi olan.
Çor= Sara (epilepsi) nöbeti.
Çorag= Susuz ve verimsiz toprak.
Çoramıg= Göz kenarlarında hastalıktan dolayı oluşan çapak.
Çotili= Bacakları içe doğru çarpık olan.
Çö:dürmeg= İşemek.
Çökeliğ= Ayranın bozulması sonucu elde edilen yan ürün.
Çökmek= a) Yıkılmak. b) Dövmeye yeltenmek. c) Tecavüz etmek.
Çör'o:tu= Çörekotu.
Çöreg bayramı= Ramazan bayramı
Çörek= Kömbe
Çörpeşig= Beceriksiz. Yaptığı işi yüzüne gözüne bulaştıran.
Çörten= Dam oluğu.
Çöz= Küçükbaş hayvanların istenmeyen kısımları.
Çuha= Kaba kumaş.
Çuhur= Hendek.
Çul= Kaba dokunmuş yer sergisi.
Çullama= Bastığın, un ve yumurta bulamacına batırılıp sonra yağda kızartılmasıyla yapılan bir tür tatlı.
Çullanmag= Çöküşmek. Dövmeye kalkışmak. Toplu halde birinin üstüne yürüyüp hep beraber dövmeye kalkışmak.
Çulsuz= Çıplak, bir şeyi yok.
Çuñur= Hamamda su almak için

kullanılan taş havuz.
Çümbül= (Çocuklar için) Pipi.
Çüş= Eşeği durdurmak için kullanılan söz.
Çüşşüg= Çocukların at, eşek gibi hayvanlar için kullandıkları kelime.

D

Da: danası= Domuz.
Da: = Dağ.
Da:da:zen= Domuz. Domuz eti Müslümanlara yasak olduğu için isminin anılmasının uğursuzluk getireceğine inanılır. Bu nedenle "Dağda gezen" gibi isimlerle anılır.
Da:di= Yürüme öğretilen çocuklara söylenen sözcük.
Da:dirmeg= Dokundurmak.
Da:dmag= Dağıtmak.
Da:la: = Dağlama aracı.
Da:lamag= Kızdırılmış demirle cildi yakmak.
Da:lı= Dağ köylerinden insan.
Da:nemeg= Dikkatle izlemek.
Da:şig= Yedek elbise.
Dabaca= İskambil oyununda tebeşirle puanların yazıldığı siyah lâstik levha.
Daban gat= Giriş katı.
Daban= Taban.
Dabansız= Korkak.
Dabaz= Yediklerinden alerji duyararak hastalanan.

Dadanmag= Alışmak.
Dadımlıg= Doyumluk değil, az bir parça yiyecek.
Dadımlıg= Tadımlık.
Dâh!= Atları sürmek için kullanılan bir ünlem.
Daha= İşte orada.
Dahışmag= Tartışmak. Ağız kavgası yapmak.
Dal= Kol.
Dalag= (Peynir gibi...) Küçük bir parça.
Dalamag= Hafifçe tırmalamak, ısırarak, yaralayıcı konuşmak.
Dalanmag= Hafifçe ısırılmak, tırmalanmak.
Dalavere= Pis iş.
Daldaşşag= Alt tarafı çıplak.
Dalgeçir yelek= Gömlek üzerine giyilen kolsuz yelek.
Dalgılıç= Yalınkılıç.
Dalyan gimi= İnce, uzun boylu.
Dam= Toprak ev örtüsü.
Dama:sımag= Cimrileşmek.
Damah= Cimri.
Damızlıg= a) Yoğurt çalarken süte katılan bir kaşık yoğurt. Aşı madesi. b) Aşılama için beslenen erkek hayvan.
Damlama torbası= Şıra yapımında bulanık şerbetin süzülmesi için torba.
Dammag= Kalbine doğmak.
Danışig= Danışılacak konu.
Danışma= İstişare etme.
Dapı= Tapu.
Daraba= Kepenk.
Darag= Tarak.
Darbız= Suyun aşağı doğru gitmesi.
Darı= Mısır.

Darısı= Böylesi, böyle güzellikler...
Dartılmag= Kendini o işi yapabileceklerin arasına yazdırmaya çalışmak.
Dartmag= Tartmak, Teraziyevurmak.
Daş= Taş.
Daşmak= Taşmak.
Datlı= Tatlı.
Davar= Keçi.
Davranmag= Harekete geçmek.
Davşan= Tavşan.
Davudu ses= Kalın ses.
Day'o:lu= Dayıoğlu.
Dayag= a) Devrilmesin, yıkılmasın diye verilen payanda, destek.
b) Kötek.
Dayı:zı= Dayıkızı.
Dayı= a) Annenin erkek kardeşi.
b) Külhanbeyi. c) Torpil.
Daylag= Açık. Kısa giyinmiş.
Dayre= Daire.
Daz= Dazlak. Ağaçsız tepe.
Dañgalag= Aptal.
Dañsiz= Geveze.
Dañsizlig etmeg= Gevezelik etmek.
De bahim= Haydi bakalım.
De ha:!= Hadi be! Daha neler?
De hele!= Hadi, çabuk ol.
De ki= Şöyle söyle.
De:rli= Değerli.
De:rmen= Değirmen.
De:rmi çehre= Yuvarlak yüz.
De:rmi= Yuvarlak.
Debgi= Bel küreğinin ayak basacak yeri.
Debiyag= Az önce.
Debreşmeg= Nüksetmek.
Dedikine= Dedi ki, söyledi ki.
Degadim= Devamlı.

Deha:= Yadi be. Gerçekten mi? Bu kadar da olmaz ki.
Dek= Hile.
Dekine= De ki, söyle ki.
Deli boyraz= Hızlı esen poyraz.
Delice= Kanatlarını açarak helikopter gibi havada bir noktada durabilen bir tür yırtıcı kuş.
Delimseg= Delimsi. Deli gibi davranan.
Dellal= Tellal.
Delleg= Keseci.
Dem sürmeg= Saltanatlı bir şekilde yaşamak.
Dem= a) An, zaman. b) Saltanat sürme.
Dembildeg= Darbuka.
Demor= Kumlu ipek.
Denk düşmeg= Rast gelmek. Tesadüf etmek.
Denk= Eşit.
Depe=Tepe.
Depelemeg= a) Tepelemek.
b) Önünden, yakınından geçilmesine rağmen, uğrayıp hal hatır sormamak.
Depig= Tekme.
Derende= Darende.
Deri (kapalı e)= Perşembe.
Derilmeg= Biraraya gelmek.
Derme çatma= Uydurma.
Dermeg= Deşirmeg. Toplamak
Deştiye= Susuz arazi.
Deve dabanı= Bir üzüm türü.
Deve dişi= İri taneli bir buğday.
Deve kinni= Çok kindar.
Deveme= Topaç.
Devirmeg= Yan yatırmak.
Devlik'ü:n= Ertesi gün.
Devlim daşı= Değirmen taşı.

Devlisü:n= Ertesi gün.
Devran sürme= Keyifli yaşama.
Devre= Ters.
Deyişet= Türkü. Ağıt.
Deyişetci= Deyiş söyleyen. Âşık.
Dezz'ı:zı= Teyze kızı.
Dezz'o:lu= Teyze oğlu.
Dezze= Teyze.
Deñ ha!= Hadi! Acele edin!
Deñiz= Deniz.
Di:dısı= Çok uzak akrabası.
Dıgmag= Girdirmek.
Dihılmag= Girmek.
Dınnag= Tırnak.
Dırıldı= Boş laf.
Dırlamag= Rahatsız edici konuşmak.
Dırnag heli:= Duvarcıların duvar örerken gereksinim duydukları çok küçük helik, taş parçası.
Dış gapı= Cümle kapısı.
Dışarılg= Dışarıda giyilecek, gezmelik elbise.
Dışlg= Huzur.
Dışlıgsız= İnsanlarla iyi geçinmeyen.
Di: ki= Diyor ki.
Di:= Diye.
Di:diddirmeg= İnce bir delikten sıvıyı fişkırtmak.
Di:nemeg= Dinlemek.
Di:nenmeg= Dinlenmek.
Dial= Değil.
Diba:ce= İçin iç yüzü, derinliği.
Dibeg= Tahıl öğütme aracı.
Dibine yakma aş= Domatesli bulgur pilavı.
Diha= İşte orada.
Dikeç= Fidanlara destek için dikilen dal parçası.

Dikelmeg= Kafa tutmak, karşı gelmek.
Diki= Kuşbaşı doğranmış.
Dikme= Çakma.
Dil= Anahtar.
Dilik= Dilim.
Dilim= Parça.
Dilki= Tilki.
Dilli= Dilbaz.
Dilme= Kabaca biçilmiş kereste.
Dip= Taban.
Dipçig= a) Çocuk oyunlarında en sondan bir öncesi. b) Tüfeğin kabzası.
Diplig= Bir kapalı alanın en içerdeki köşesi.
Dira:yetli= Sözüünü geçiren.
Direm= Dirhem.
Diremit= Dinamit.
Dirgen= Harman savurmada kullanılan bir alet.
Diri= Canlı
Dirlig= Geçim.
Dirligsiz= Geçimsiz.
disine vurulan küçük parça.
Diş göstermeg= Korkutmaya çalışmak.
Diş hedi:= Çocuğun dişi çıktığı için yapılan hedik.
Dişeme= (Çocuklar için) Diş çıkarmak.
Dişemeg= Belli yaşlarda diş çıkarmak.
Dişetmeg= Testere gibi âletlerin dişlerini yenilemek.
Dişi kitlenmeg= Konuşamaz olmak.
Dişleg= Seyrek dişli.
Dişlemeg= Isırmak.
Dişlen garga= Dişleri dökülmüş (horlayarak söyleme).

Dişlen= Seyrek dişli.
Dişli= Güçlü. Arkası olan. Çevresi olan.
Ditmeg= Gagalamak.
Diyar= Memleket. Ülke.
Dizdonu= Alttan giyilen kısa don.
Dişelmeg= Ayakta durmak.
Dişgil depesi= En uç noktası.
Dişgil= Bir ağacın en üst noktası.
Dişgildeg= Yerinde duramayan. Oynak, hoppa.
Dişgildemeg= Yerinde duramamak.
Dişgiş= a) Boynuzları dik çıkan keçi, büyükbaş hayvan. b) Dinç, hareketli, ince uzun.
Do:rambaç= Ayranın içine yufka ekmek kırıntıları katılarak yapılan yemek.
Do:rmag= Doğurmak.
Do:ru= Doğru.
Dobo:lu= Bir şeyi dengeye getirmek için yerleştirilen küçük parçaların her biri.
Dobura dobur= Mert.
Dog= Tok.
Dohuma= Dokuma.
Dohurcum= Dokuztaş da denilen bir tür dama oyunu.
Dohuz= Dokuz.
Dolag= Ayakkabı giymeden önce bilekle diz arasına dolanan bez parçası.
Dolam= Bir tur sarmak.
Dolama= Parmakta çıkan çok katlı yara.
Dolanmag= Kız peşinde gezmek.
Dolaşig= Karışık, çetrefilli.
Dolma galem= Dolma kalem. Mürekkebi doldurulan kalem.
Dolu= Çok sayıda.

Dolugma= Üzüntüden gözüne yaş birikme.
Dolukmag= Gözleri ağlamaklı olmak.
Domalmag= Gıçı havada eğilmek.
Domaltmag= Birini başı aşağı gelecek şekle getirmek.
Dombalag= Takla.
Dombulu devirmeg= Yatmak.
Domur domur= Deri üzerindeki çok küçük kabarıklıklar.
Domurmag= Tomurcuklanmak.
Don gazanı= Çamaşır yıkanırken içinde su ısıtılan büyük kazan.
Don küllü= Çamaşır suyunu yumuşatmak için içine küllü su konan küp.
Don lasdi= İç çamaşırı lastiği.
Don satırı= Büyük satır.
Don yumag= Çamaşır yıkamak.
Don yumaglı= Çamaşır yıkanırken kadınların giydiği şalvar gibi geniş bir giysi.
Don= a) Külot, tuman.
b) (Hayvanlar için) renk.
Donatmag= Giydirmek, süslemek.
Doncag= Yarı çıplak.
Dosdo:ru= Sağa sola sapmadan.
Dost= Sevgili, oynaş, metres.
Dovrambaç= Süte ya da ayrana ekmek dovranarak yapılan yemek.
Doyanaca= Doyuncaya kadar.
Doñuzlug= Su değirmenlerinde, suyun çarka çarparak değirmeni döndürdüğü ıslak yer.
Doñya= Eti yenen hayvanların iç yağı.
Dö:me= Yarma. Buğdayın değirmende kabuğu soyulmuş hali.
Dögdürmeg= Hünerini, yeteneğini

sergilemek.
Dökülgen= Küçük taneli ve çabuk dökülen bir üzüm türü.
Döküntülü= Dağınık.
Döl= Erkek çocuk.
Döleg= Düzgün yer.
Dönder a:cı= Köşkerlerin kullandığı sopa.
Döneg= Kalleş.
Dörpü= Törpü.
Döş= Göğüs.
Döšemeg= Yere yaymak, sermek.
Döşlög= Önlük.
Döşşeg= Yer yatağı.
Döveceg= Havan eli.
Döñgün= Rengi dönmüş.
Dubara= Düzen.
Dudu= Papağan.
Dulda= Esinti ve yağmur almayan yer.
Duldahg= Gölgecik.
Dulu: gözel= Kabakulak.
Dulug= Yanak. Bir binanın yan tarafı.
Dumduru= Çok duru, çok berrak. Ayran için, suyu fazla olmuş.
Durdurmag= Frenlemek.
Duru= Suyu fazla.
Durulmag= Berraklaşmak. Öfkesi dinerek sakinleşmek.
Dutalga= Sara hastalarında olduğu gibi, zaman zaman nöbet şeklinde gelen kriz.
Dutdurabildi:ne= Müşteriye kaçta satabilirse.
Dutgun= Tutkun, birbirine bağlı
Duyuşat= Duyulan sözler. Söylenti.
Duz küla= İçine tuz konulan küçük kapaklı ahşap külek.
Duzag= Tuzak.

Dü:n= Dügün.
Dü:r= Dünür.
Dü:rcü= Dünürcü.
Dübür= Kıç.
Düdüg= Küfre yakın aşağılayıcı bir söz.
Düggân a:sı= Kiralanan dükkânın sahibi.
Dülüksüz= Açlığına fazla dayanmayan.
Dümbeleg= Darbuka.
Dümbük= Ahlaksız, iffetsiz adam.
Dürmeg= Bir eksen etrafında sarmak. Rulo yapmak.
Dürtme= Sivri bir şeyi batırma.
Dürtüglemeg= Sürekli konuşarak harekete geçirmek.
Dürü= Dügünde akrabalara armağan olarak gönderilen giysiler.
Dürülü= Dürülmüş. (Marul için de kullanılır.)
Dürüm= Bazlama, yufka ekmek ya da pide ekmeğin arasına konarak hazırlanmış yiyecek.
Dürzü= Bir küfür.
Düş= Rüya.
Düşeg= Çeltik tarlalarında bir yüzey ölçüsü.
Düşelge= Bir işi yapmanın ya da birine bir armağan vermenin zorunlu olduğu, "Bunu ben yapmalıyım." denildiği durum.
Düşgün= Bakıma muhtac.
Düşüg= Ölü doğum.
Düva= Dua.
Düve= Dişi dana.
Düven= Dükkân.
Düz ayag= Merdiven inip çıkmadan girilen yer.
Düz= Dölek.

Düzelmeg= İyi olmak.
Düzen= a) Kurgu. b) Sistem.
Düzüm= Sıra, dizi.
Düzüne= Deste.

E

E mi?= Tamam mı?
E:?= Gerisi ne? Devam et.
E:nni:nen= İyilikle.
E:nnig= İyilik.
E'= Bebekleri bir şeyin kirliliğine inandırmak için söylenen ünlem.
E= Peki.
Ebcig= Evcik. Çocukların oyun için yaptıkları oyuncak ev.
Ebe= a) Doğum yaptıran. b) Nine. c) Oyunda bir tarafın başkanı.
Ebekömeci= Yemeği de yapılan bir bitki.
Ebelemeg= Mayalamak
Ebelenmeg= Açlığı bastırarak kadar bir şeyler yemek.
Ebelig= Mayalamaya yetecek kadar yoğurt.
Ecer= Yeni.
Ecik dieceg gadar= Çok kısa bir zamanda...
Ecik= Çocukları oyalamak ve sevmek için yapılan bir sevgi gösterisi.
Ecinni= Cinler.
Ecüc bücüc= Eğri büğrü, şekilsiz.
Ede= Ağabey anlamına gelen bir hitap şekli.
Edig= Ucu sivri ve yukarı kalkık

olan, ham deriden yapılma bir tür çizme.
Edires= Adres.
Efil efil= Bol ve rahat (elbise).
Efilti= Hafif ve serinletici rüzgâr.
Eh= Peki.
Ehil= Usta.
Ehven= Kötü kalite.
Ejda:d= Ecdat, soy.
Eke= Her zaman için okkalı sözler eden. Bilmiş.
Ekelenmeg= Beğenmemek. Razi olmamak.
Ekemiş= Ekeleşmiş, yaşlanmış, kartlaşmış, bilmiş.
Eketoha= Bilmiş.
Ekir= Tereyağı eritilirken elde edilen posa.
Ekla:vi= Bir at türü.
El gördülüg= Başkalarını düşünerek yapılan iş
Ela:lem= Elleri herkes.
Elaltı= Yardımcı.
Elden geçirmek= Aksayan yanları olup olmadığını görmek. Varsa düzeltmek amacıyla incelemek.
Eldeş= El ele, sırt sırta veren arkadaşlardan her biri.
Ele:msa:ma= Gökkuşağı.
Elenti= Elekten arta kalan.
Eletmeg= Götürmek. Taşımak.
Eli bö:ründe= Payanda.
Eli yatgın= O işi çabuk kavrayacak.
Elinsaf= Merhamet eyle.
Elleham= Sanırım...
Elleşmeg= a) Tokalaşmak. b) El ele tutuşarak bir ağırlığı ortaklaşa kaldırmak.
Ellig= Eldiven.
Elo:lu= Türkoğlu'nun eski adı.

Elöpen= Küçük kertenkele.
Elvan= Çok renkli.
Em= İlaç.
Emiş= Bir kadın adı.
Emişig= Sütkardeş.
Emişmeg= Kardeş olmayan çocukların aynı memeden süt emmeleri.
Emlig= İlacı muhtaç, küçük.
Emm'ı:zı= Amcakızı.
Emm'o:lu= Amcaoğlu.
Emmi= Amca.
Emsal= Yaşıt.
Emzig= Sigara ağızlığı.
Emzig= Yalancı meme.
Emzigli= Meme emen çocuğu olan kadın.
Endeze= 65 cm'lik ölçü birimi. El aletleri.
Eneg= a) (Kapalı e) Hadım. b) Ana para. Sermaye.
Enelmek= Erkekliğinden olmak.
Enemeg= İğdiş etmek.
Enfie= Tütünden yapılıp, burna çekilen bir tür tütün alışkanlığı.
Eni:nden cücü:ne:ce= En küçüğünden en büyüğüne kadar.
Enig= Kedi, köpek gibi hayvanların yavruları.
Enigli gancıg= Yavrulu dişi köpek.
Enigli gapı= Biri küçük, öteki büyük, ikisi de görev yapan ama tek parça, giriş kapısı.
Eniklemeg= Doğurmak, kuzlamak.
Eniklemeg= Yavrulamak.
Eniş aşsa:= Rampa aşığı.
Eniş= İniş aşığı.
Enme= Felç.
Ergen= Evlenmemiş genç.
Erig gurusu= İçde kalan ukde. Öc alma isteği

Erinmeg= Üşenmek.
Erişgin= Çocukluktan çıkmış. Belli yaşın üzerinde.
Erişmeg= a) Ermek. b) Antreman yapmak.
Eriñgeç= Üşengeç.
Erkâ:se= Erkekse, yiğitse, gözüne alıyorsa.
Erkeç= Dört yaşındaki erkek keçi.
Erkek gözeli= Biraz uzunca, omuzu geniş, geniş alınlı, ağız burnu orantılı, yakışıklı erkek.
Erkekçe= Dürüstçe, mertçe.
Eser= Bir hastalıktan kalan iz.
Esfele sa:filin= Cehennem.
Esgi= Eski.
Esirgemez= Para harcamaktan kaçınmaz.
Essah mı?= Gerçekten mi?
Essah= Sahi. Gerçek.
Esteg keresteg= Lafın evelenip gevelenmesi.
Esteg= At gemi.
Eşe= Bir kadın ismi.
Eşeleg= Meyvelerin ortalarındaki çekirdekli kısım.
Eşet= Çok beter, çok kötü.
Eşgere= Açıkça.
Eşgi ahıdı= Somak ekşinin kaynatılıp akıta dönüştürülmesiyle ortaya çıkan ürün.
Eşgi= Ekşi.
Eşgie= Eşkîya.
Eşgila:ye sulusu= Ekşili bir sulu yemek.
Eşgili köfde= Ekşili bir yemek türü.
Eşgili paça= Kelle ve ayaktan yapılan bir tür yemek.
Eşgili turşu= Biber, patlıcan türü sebzelerin haşlanıp ekşilenmesiyle

elde edilen turşu.
Eşgimeg= Bozulmak, kokuşmak.
Eşgin= Atın hızlı ve çalıklı yürüyüşü.
Eşiglig= Eşik, kapı önü.
Eşli= Yardımcısı olan.
Et gaba:= Yemeği yapılan bir tür kabak
Et gafalı= Aptal, ahmak.
Ete:nen= Bir etek. Çok miktarda.
Etleme= Etin kıymetsiz yerleri.
Etlenmeg= Kilo almak.
Etsemeg= Canı et istemek.
Evceg= Tüm ev halkı.
Evcil= Evine düşkün.
Evcimen= Evine ve ev işlerine bağlı.
Evdirmeg= Acele etmek.
Evecen= Aceleci.
Eveli:p geveleme= Diyeceğini demeden lafı uzatma.
Evermeg= Baş göz etmek. Düğünü-nü yapmak.
Evlatalıg= Çocuk yetiştirme, çocuğa bağlılık.
Evmeg= Acele etmek.
Evra:ç= (Evireç) Yufka ekmek pişirilirken, yufkayı saçın üzerinde evirip çeviren, tahta bir kılıca benzeyen alet.
Evran= Masallardaki çok büyük yılan.
Evsele= Savurarak, yukarı doğru sallayarak elemek.
Evsin= Avcıların çalı ya da taştan yaparak içine gizlendikleri; burada av bekledikleri yer.
Eyi= İyi.
Eyice= İyice. Biraz iyileşti.
Ezen= Ezan.

Ezire:l= Azrail.
Ezve= İlaç.
Ezveci= Eczacı.
Eğer ki= Eğer ki.
Eğer= Eğer.
Eğere= Eğer.
Eğin= Yüksek değil. Alçak.

F

Fa:nus= Fanus.
Fa:risi= Mimaride sivri kemer stili.
Fabriha= Fabrika.
Fadıma= Fatma.
Fah= Sofu. Hocalar için kullanılan isim.
Fak= Fare kapanı.
Falaha= Dayak
Fallig= Hafif meşrep hareket eden hanımlar için kullanılan, biraz da kızılarak, hafife alınarak söylenen bir söz.
Fanilie= Kalın ve uzun kollu atlet.
Farfarı= Hafif meşrep.
Fasafiso= Asılsız.
Fasari= Asılsız, boş.
Fasilie= Fasulye.
Faılamag= Sesin boş binada yankılanması.
Feleksiz= Hafif bir küfür.
Fend= Hile, düzen.
Fer= Etki. Tesir.
Ferferlemeg= Bir şeyin sona yaklaşması. İnsanın yaşlanması.
Ferig= Genç keklik.
Feriştah= Allah.

Fesad= Ara bozan .
Fesirengi= Fes rengi.
Feti= Fethi.
Fetili= Kadın adı. (Fethiye'den)
Fıgan= Figan.
Fıncıtmag= Fırlatmak.
Fır (atmak, dönmek)= a) Yazı-tura (atmak) b) Sürekli hareket etmek.
Fırsat= Feraset, derinlemesine düşünmek.
Fırça= Azar .
Fırçalamag= Kızmak .
Fırfırı= Telaşlı zaman. Curcuna.
Fırıldag= Dalavereci. Dolandırıcı.
Fırıştag= Rüzgâr gülü.
Fırlama= Aşırı geveze.
Fırlanma= Gezme.
Fırlanmag= Dolaşıp durmak.
Fısfıs= Püskürtme aracı.
Fısgı= Dolma tüfekler doldurulurken,barut ya da saçma konduktan sonra harbi ile tepilen 3x3 cm kadar bez parçasına verilen ad.
Fısmag= Oturulan koltuğun fıslıtyla çökmesi.
Fışgı= At eşek pıslığı.
Fışlag sarı= Çok sarışın.
Fıttırmag= Delirmek. Delirir gibi olmak. Ne yapacağını bilemez olmak.
Fi: ta:rihi= Çok eski tarih.
Filcan= Fincan.
Filig= Etin kemiksiz ve güzel kısmı.
Filim= Oyun.
Filinta= İnce yapılı.
Filkete= Çatal iğne.
Firez= Buğday biçildikten sonra geride kalan sap kısmı.
Firengi= Kilit.
Firengipi= (Eskiden) Dışardan

gelme şalvarlık kumaş.
Firig=Yenecek kıvamda ama henüz tam olgunlaşmamış yiyecek. (Tarahana firiği, dondurma firiği gibi).
Firiglenmeg= Açlığını bastırarak kadar bir şeyler yemek.
Firo:n= Firavun. Çok kurnaz.
Fisdan= Kadın elbisesi.
Fişgirtmeg= Kışkırtmak.
Fit olmag= Razi olmak.
Fit vermek= Kışkırtmak.
Fitlemeg= Kötü yönde doldurmak. Kışkırtmak.
Fiingatmag= Başıboş gezip dolaşmak.
Fiğirdeg= Oynak, hafif meşrep.
Fiğirdemeg= a)Yerinde duramamak, kıpır kıpır etmek. b) Oynaşmak. Flört.
Fol= Tavuk yanına yumurtlasın diye bırakılan yumurta.
Fors= Fiyaka, caka, gösteriş.
Forslu= Güçlü.
Fos= İçi boş.
Fosforlu= Parlak
Foya= Pislik.
Fuhare yazı= Sonbaharda sayılı sıcak günler.
Fuhare= Fakir.

G

Ga:ile= Sıkıntı, dert.
Ga:m= Kağrı.
Ga:til= Adam öldüren.

Gab gacag= Mutfak eşyası.
Gab= Kap, mutfak eşyası.
Gabadayı= a) (Ölçüde) En fazla, en çok. b) (İnsanda) Dövüş arayan, kaba, hükmetmeyi seven.
Gabag= a) Saçı dökülmüş. b) Bir sebze türü.
Gabaguşlug= Saat on suları.
Gabala almag= Götürü almak. Kiralamak.
Gabala= Götürü.
Gabalıcı= Götürü alan. Kiracı.
Gaballamag= Orayı sahiplenmek.
Gabarcıg üzümü= Suyu bol, şire yapmaya çok müsait bir üzüm türü.
Gabarcıg= Kabarcık.
Gabıg= Kabuk.
Gabıglı= Sünnetsiz.
Gabil diyal= a) Kabil değil. Olmaz. b) Bunu saymayız. Bu olmadı.
Gabil günü= Kabul günü.
Gaç= Kaç, çekil.
Gaçgın= Firari, kaçak.
Gada= Kaza, bela.
Gadana= Koca at.
Gadasını aldı:m= Bir sevgi sözü.
Gadaçalım= Sana gelecek kaza bana gelsin.
Gaddimci= Hergün aynı işi yapan.
Gademli= Uğurlu.
Gademsiz= Uğursuz.
Gadi:f= Kadayıf.
Gadife= Kadife.
Gadir= Kadir.
Gadirlik olmag= Hak etmediği halde cezalanmak, zarar görmek.
Gadlı= Kez, defa. (Bu gadlı. Bu kez)
Gafa= Kafa.

Gafadar= İyi anlaşılan arkadaşlar.
Gafla= Kafiye.
Gafled basmag= Uyuqlamak.
Gâh gelmeg= Usanmak.
Gahbanalı= Kahbe analı.
Gahir= Sitem, kahr.
Gahretmeg= Sitem etmek.
Gala= Kale.
Galag= Kat. Kat kat.
Galaglı= Katlı. Birkaç kat.
Galan= Artan. Artık. Bundan sonra.
Galas= Kalas.
Galaz= Deriden yapılmış su kapı.
Galeci= Kaleci.
Galem açaca= Kurşun kalem açkısı.
Galender= Alçak gönüllü.
Galey= Kalay.
Galeyci= Kalaycı.
Galeylemag= a) Kalaylamak.
b) Sövmek.
Galfe= Kalfa.
Galiç= Ot biçmeye yarayan küçük orak.
Gahn= a) Kalın. b) Evlenirken kıza verilen başlık.
Galıp= a) Bir eşyanın, bir şeyin kalıbı. b) Gövde.
Galle= Kalle. Para çekmecesi.
Gallep= Yabancı güvercin.
Galli= Sincap.
Gâlp= Kâlp.
Galtag= Kaltak, kötü yola düşmüş kadın.
Gama= Hançer.
Gamaşmag= a) Ekşi yiyecek ya da içeceklerden dişlerin etkilenmesi.
b) (Göz için) Kamaşmak.
Gamga= Deriye battığında iğne ile çıkarılacak kadar küçük tahta par-

çası. Kıymık.
Gamış= Erkeklik uzvu.
Gan dutmag= Kanlı bir olay anında donup kalmak.
Gan= Kan.
Ganalga= Kanma ve inanma özelliği.
Gancı= Boynuzdan yapılmış bir düzeneğe kan alan kişi.
Gancıg= Dişi. (Hayvanlar için kullanılır ama çok kötü kadınlar için de aşağılayıcı olarak kullanılır.)
Ganderr= Çok kıymetli.
Gandırmag= Aldatmak.
Gane= Kiremit.
Ganepe= Koltuk.
Gani= Bir erkek ismi. Bol.
Ganmag= Doymak.
Gannı= Cinayet işlemiş kişi. Kan dâvalı kişi.
Gantar gimi= Çok ağır.
Gantarma= Taş kemer.
Gapalı= Tesettürlü, örtülü.
Gapanmag= Örtünmek.
Gapcıg= Üzüm gibi meyvelerin kabukları.
Gapdıgaşdı= Pikap, minibüs.
Gapdırmış geli= Hızlı geliyor.
Gapılmag= Tutulmak, sevdalanmak.
Gapışmag= Kavga etmek.
Gapıt= Palto.
Gar garsamba= Evdeki kalabalık eşya.
Gar'ı:ş= Karakış.
Gar= Kar.
Gara daş= Parke taşı.
Gara erig= Kara erik.
Gara sergi= Kurutulan bir üzüm

türü.
Gara= Bir ucuna demir çengel takılarak çalının masereye sokulmasını sağlayan alet.
Gara= Siyah.
Garçalı= Dikenli bir çeşit çalı. İstilah olarak araya zarar verecek şekilde girme.
Garımag= Akşamın karanlığı başlaması.
Garıgucag= Bir güreş stili.
Garalamag= Kötülemek. Kusurlarını söylemek.
Garaltı= Bir nesnenin gölge gibi görüntüsü.
Garamanı püssü= Eskiden Maraş'ın en batısında bulunan Karamanlı mahallesi kırsalından bir tür dikenin yuvarlak çiçekleri dökülür ve rüzgârın etkisiyle kent iç semtlerine gelirdi. Öteki mahallenin insanları bu yuvarlak şeye karamanlı püsüğü derdi.
Garamet= İftira.
Garannıg= Karanlık.
Garartı= Gölge.
Garartma vermeg= Kötülemek..
Garasevda= Onmaz aşk.
Garaya:z= Karayağız.
Garbi yeli= Batıdan esen yel.
Garcaşmag= Kalabalığın dalgalanması, olağanüstü bir durum yaşaması, karışıklık.
Gardag= Kırışik.
Garer= Karar. Ölçüsü tam.
Garerleme= Hizalama, hesaba getirme, tahminin tutması, el yordamıyla.
Garerlemeg= Ayarlamak.
Garerleşdirmeg= Kararlaştırmak.

Garga burnu= Eskiden kullanılan bir tür kapı mandalı.
Garga= a) Karga. b) Hayvan alıp satan.
Gar-garsamba= Kuru kalabalık eşya.
Garı= Eş. Yaşlı kadın.
Garıg= Suyolu. Ark.
Garım= Hisim akraba.
Garımag= Kocamak, yaşlanmak.
Garın= İşkembe.
Garınsız= Kıskanç. Başkalarının kazancını kıskanan.
Garışıg= Net olmayan.
Gariban= Fakir, zavallı.
Garmag= Karıştırmak.
Garman corman= Dağınık.
Garrahan olmag= Çok mutlu olmak.
Garsambaç= Kar ile pekmezin karıştırılmasıyla oluşan bir tür tatlı.
Garşı= Karşı.
Garti= Artık. Ondan sonra...
Garu:ş= Kötü haber getiriğine inanılan masalsı kuş.
Garyola= Karyola, yatak.
Gasefet= Üzüntü, sıkıntı.
Gasım= Kasım.
Gasteg= Bilerek.
Gaş= a) Kaş. b) Semerin ön ayna kısmı.
Gaşa= Kaşağı. Hayvanların vücutlarını kaşımaya yarayan metal malzeme.
Gaşa:lamag= Kaşağılamak.
Gaşgöz etme= İşaretleşme.
Gaşıglıg= Sepet.
Gatar= Katar.
Gatı= Kıvamlı.

Gatig= Katı yemeklerin yanındaki sıvı yiyecek, içecek
Gatıglı= Dövme (yarma) pilavına yoğurt konarak hazırlanan bir tür yemek.
Gatran= Katran.
Gavag= Kavak.
Gaval= a) Kaval. b) Çocuk oyunlarında en son sıradaki oyuncu.
Gavalo= Aklı havalarda. Bir işe kafasını yormayan. Verilen görevi tam anlayamayan, yerine getiremeyen. Başarılı bir çizgisi olmayan.
Gavga= Kavga.
Gavın= Kavun.
Gavınıçi= Turuncu.
Gavırğa= Kavrulan yiyecek. Kavrulmuş et.
Gavıl= Söz.
Gavladmag= Kabuğunu soymak.
Gavlag= Kavlamış.
Gavralamag= İki eliyle sıkı sıkı tutmak .
Gavralaşmag= İki kişinin güreşir gibi birbirine sarılması .
Gavsara= Bir şeyin iskeleti.
Gaya= Kaya.
Gayda= Melodi. Makam.
Gayfaltı= Kahvaltı.
Gayfe= Kahve.
Gayfirengi= Kahverengi.
Gaygana= Pekmez ya da şekerle tatlandırılmış tereyağlı yumurta.
Gaygı= Tasa, merak.
Gaygılanmag= Merak etmek.
Gayırcıg= Kristal.
Gayırcıglanmag= Kristalleşmek.
Gayırma= Koruma, destek olma.
Gaymag= Kaymak.

Gaymaham= Kaymakam.
Gaymon= Kamyon.
Gaynana= Kaynana.
Gaypag= a) Kaygan. b) Verdiği sözden dönebilen, güvenilmeyen.
Gaz= a) Gazyağı. b) Avanak.
Gaza:ra= Kaza ile.
Gazan dutaca= Tutaç. Ocaktaki sıcak kapları tutmaya yarayan, bezden yapılma mutfak malzemesi.
Gazan= Tencere.
Gazanmag= a) Para kazanmak. b) Çocuk sahibi olmak.
Gazel= a) Kuru yaprak. b) Boş laf.
Gazez= İpek böceği.
Gazma ba= Kazılan bağ (sürülen değil).
Gazma= Maraş'ta bağlık bir yöre.
Gazzig ba= Kendiri kazığa ya da at, eşek gibi hayvanların semerine bağlamak için kolay ve sağlam bir bağlama yöntemi.
Gazzig= a) Kazık. b) Pahalı. Kazık.
Gaᅇgal= Kantal.
Gaᅇirtmag= Ters tarafa zorlamak. Kanırtmak.
Gebermeg= a) Ölmek. b) Acele etmek.
Gebermiesice= Kız çocukları için bir sevgi belirtisi.
Geberyatlıg= Yatmadan önce, istemeye istemeye hazırlanan yemek.
Gec'ohdu= Gece vakti.
Geçe= Yaka, taraf.
Geçgele= Üzerinde inşaat malzemeleri taşımak için, iki sırıᅇa çakılan tahtalardan oluşan ilkel düzenek.
Geçgin= Yaşlı.

Geçinmeg= a) Geçim sağlamak.
b) Ölmek, vefat etmek.
Gedig= Dar sokak.
Gedişat= Gidiş, izlenen politika.
Gelberi= İnşaatlarda malzeme taşımaya yarayan, iki kişinin birlikte kullanabileceği, dört kulplu, arası 60x60 cm gibi düz, ahşaptan yapılmış düzeneç.
Geli:m ha!= Geliyorum ha! Yaramazlık yapmayın!
Geli:m= Geliyorum.
Gelinbaci= Yakın akrabadaki gelin.
Gelinci= Gelin almaya gelen kalabalık.
Gelincig= Lâle..
Gelişin= Gelince.
Gemci= Gem yapan usta.
Gemiğ= Kemik.
Genda:ndime= Kendi kendime.
Genda:ndine= Kendi kendine.
Gendi= Kendi.
Gene geri= Yeniden. Bu kez de...
Bir daha
Ger= Ceviz gibi ele boyası çıkan.
Gergice: getirmeg= İyice germek.
Gergiceğ= İp gibi malzemelerin gerilmiş hali.
Gerneşmeg= Kaslarını gererek zindeleşmeye çalışmak.
Ges= a) Bir ölçüye gelmeyen.
b) Hemcinsiyle uyum sağlayamayan. Uyumsuz.
Getgede= Giderek, gitgide.
Gevat= Kavat.
Gey!= Giy!
Geyinmeg= Giyinmeg.
Gıbgırmızı= Koyu kırmızı.
Gıbraşmag= Hareketlenmek.
Gıcı= Soğuk havalarda, havadaki

nemin yoğunlaşarak küçük kar tanecikleri halinde yağması.
Gıcığ= Sivri hareketleri olan.
Gıcılomag= Gıcırtı çıkarmak.
Gıcıgırığ= Fazla değerli olmayan.
Gıdığ= Çenenin gırtlığa birleştiği yer. Gerdan.
Gıdım gıdım= Azar azar.
Gığ= Kırk.
Gıglomag= Gereğinden çok yıkayarak temizlemek.
Gıl= Kıl.
Gıla= Bıçak keskinlerken çıkan kıl gibi ince metal kıymığı.
Gıla:lamag= Keskinledikten sonra son perdahı yapmak.
Gılavız= Kılavuz.
Gılba= Namaz yönü.
Gılıf= Örtü.
Gılığ= Giysi. Kılık, kıyafet.
Gılılı= (Düğünlerdeki) Zılgıt.
Gılış deyne= Çobanların bıçakla mazı dalını yontarak kılıca benzettiği deynek.
Gıllomag= Gerektiğinden çok fazla üzerinde durmak.
Gıllı:rığ= Çok gerekli olmayan, ufak tefek şeyler.
Gııldamag= Hareket etmek.
Gına: gelme= Bıkma.
Gına= Saç boyası.
Gınamag= Kınamak.
Gıncıf= Cilve.
Gıncıflanmag= Cilve yapmak.
Gıncıflı= Cilveli.
Gıneyce= Kına gecesi.
Gıpraşmag= Kıpırdanmak.
Gır= Kır. Bir at rengi.
Gıra= a) Çiğ. b) Kenarı.
Gıraç= Susuz arazi.

Gırak, gıra:= Kenar, kenarı.
Gıran girmeg= Toplu ölümler olmak.
Gıran= Ölet. Toplu ölüm.
Girezit= Gri bez.
Gırgınnıg= Kırgınlık.
Gırgır geçme= Dalga geçme.
Gırgırla garişdi= Kırk ulu kişinin arasına kariştı. Kayıplara kariştı.
Gırgırmag= Küçükbaş hayvanları tıraş etmek.
Gırhı çıkmag= Doğum ölüm gibi olayların üzerinden kırk gün geçmesi.
Gırhıg= Kırpılmış.
Gırıdmag= Kırılmak, cilve yapmak.
Gırıg çıhgı= Sınıkçı.
Gırıg= a) Döküntü. b) Gönül ilişkisi olan gizli sevgili.
Gırıgı= Çok küçük işlerle uğraşan.
Gırılmag= a) İncinmek. b) Ölmek, telef olmak.
Gırım= Katliam, toplu öldürme.
Gırıntı= Parça.
Gırıtma= Cilve yapma.
Gırlent= Köşe yastığı.
Gırma= a) Melez. b) Tavşankanı olmuş şerbete irmiğin katılıp pişirilmesiyle elde edilen bir çeşit şıra.
Gırmag= Kırmak. Sözü nü dinlememek.
Gırmızı= Kırmızı.
Gırnap= Sicim kalınlığında ip.
Gırnata= Klarnet.
Gırışmag= Kafa kafaya çarpışmak. Koyunlar, keçiler gibi tos vurarak çarpışmak.
Gırışmag= Yaşlılıktan derinin kırışması.
Gısa:rag= Kısa boylu.

Gısdırğaç= Çamaşır mandalı.
Gısdırma= Uygun bir yerde yakalama.
Gısga= Kıska. Arpacık soğan.
Gısıg= Kısık. İki yakası dar geçit.
Gısım= Parça.
Gısır köfdesi= Bulgurla yapılan bir köfte yemeği.
Gısırag= Dişi at.
Gısırtı= Çok hafif ses.
Gısma= Azaltma.
Gıssa= İbret.
Gıslagerı= Kışın oturan kiracı.
Gıtmir= Yedi uyurların köpeğinin adı.
Gıvgıvı= Aşırı telaşlı bir ortam. Karambol.
Gıvgıdmag= Sıkıştırmak. Dövmeye kalkışmak.
Gıvır zıvır= Dikkate alınmayacak kadar küçük şeyler. Eften püften.
Gıvrag= Kıvrak.
Gıvrışıg= Kıvrırcık.
Gıyabında= Kendi burada değilken.
Gıyam= Saygılı duruş.
Gıyaneti= Bukalemun.
Gıymat= Kıymet, değer.
Gıymatlı= Değerli.
Gız gurusu= Evde kalmış kız.
Gızan olmag= Hayvanların çiftleşmeye hazır olduğu zamanki hali.
Gızan= Çiftleşmeye istekli hayvan.
Gızbahan yeri= Vitrin, oda gibi bölümlerin en çok göze batan yeri.
Gızdırmag= Isıtmak.
Gızgın= a) Sıcak. b) Ateşli (Cinsellik).
Gızgını gızgınına= Sıcağı sıcağına.
Gızınmag= Isınmak. gibi olması.

Gicimig= Bir tür kaşıntı hastalığı..
Gidişmeg= Kaşınmak.
Gilgil darısı= Yabanıl darı. Hayvan yemi olarak kullanılan darı.
Girgel= Herkesle rahat bağ kur.an. Sıcakkanlı.
Gişi= Kişi. Koca, eş.
Gişiza:de= Uyumlu, soylu.
Go!= Oraya bırak.
Go:ş= Koğuş.
Goca herif= Baba.
Goca= Yaşlı erkek.
Gocabaş= Şeker pancarı.
Gocamag= Kocamak, yaşlanmak.
Goç= Koç.
Gomag= Koymak.
Gomidin= Etajer
Goncoloz= Varlığına inanılan, cin gibi korkunç bir yaratık.
Gondurmag= Abartmak.
Gonma= Konaklama.
Gonşu= Komşu.
Gonuşmag= Konuşmak.
Gonuşug= Konuşularak bir karara bağlanan söz.
Gop!= Koş.
Gopa gopa= Koşa koşa.
Gopmag= Koşmak.
Gopug= Kopmuş. Serseri insan.
Gopuşmag= Koşuşmak.
Gor= Kerpiç sırası.
Gorhag= Korkak.
Gorhalamag= Korkar gibi olmak. Çekinmeye başlamak.
Gorhu= Korku.
Gorhulug= Korkuluk.
Gorug= Olgunlaşmamış üzüm.
Gorumag= a) Savunmak.
b) (Parasal açıdan) Kurtarmak. Kâr bırakmak.

Gos gos etmeg= Şişinerek gezinmek. Yaptığı bir işten dolayı gereğinden fazla böbürlenmek.
Gosga= Havalı.
Goşmag= Koşmak.
Govermeg= Bırakmak.
Govmag= Kovmak.
Govug= Oyuk.
Goyag= Çevresi yüksek tepelerle çevrili küçük vâdi.
Goyulmag= Bir işe kolları sıvayarak başlamak.
Goyun= a) Koyun. b) Elbisenin içi. Göğüsten koltuk altına kadar olan bölge.
Goyuncebi= Ceketin iç cebi.
Goyurmag= Bırakmak.
Goñ!= Oraya bırakın!
Goñalga= Konaklanacak yer.
Goñur= Gururlu, kibirli.
Gö:nmeg= Gövünmek, sıcaktan yanacak olmak.
Gö:nü akmag= Sevmek, âşık olmak.
Gö:sün= Göksun ilçesi.
Göbeg= a) Orta. b) Nesil, kuşak.
Göbeleg= Mantar.
Göceg= Arpa buğday gibi ekinlerin başak tutmadan önceki hali.
Göçme= Göç etme.
Göçmeg= Taşınmak.
Göde= Şişman.
Göl= Havuz.
Göleg= Su birikintisi.
Gölüg= Yük taşımada kullanılan at.
Gön= Deri.
Gönenmeg= Rahat içinde yaşamak.
Göresi gelmeg= Özlemek.
Görmeg= Sezmek.
Görsedmeg= a) Göstermek.

b) Yaptığını yanına bırakmamak, karşılığını vermek.
Görüm= Kocasının kızkardeşi.
Göt göte= Peşpeşe, arka arkaya.
Götlüg= İzmarit.
Götselig= Eğer ya da semerin arka kısmındaki enli kuşak.
Götün götün (gitmek)= Geri geri (gitmek)
Göv= a) Gökyüzü. b) Henüz olgunlaşmamış. Yeşil. c) Mâvi.
Gövermeg= Yeşillenmek.
Göverti= Yeşillik. Morartı.
Gövşen= Mavi gözlü.
Göya= Güya.
Göz de:meg= Nazar değmesi
Göz= Nazar.
Göze= Kaynak.
Gözel= Güzel. Bir kadın ismi.
Gözü göv= Gözü değer.
Gözü ummag= Bir yiyeceği canı çok çeken ama eline geçmediği için yiyemeyenin göz ağrısına yakalanması.
Gözüküllü= Kolay kandırılan.
Gözüne görüdü= Ruhani varlıkların göze görünmesi.
Gözünü belertmeg= Gözünü ağartmak.
Gözünü ırmamag= Sürekli aynı yere bakarak takip etmek.
Gözün ırdı= Gözün görebildiği.
Göñül= Gönül.
Göñüllemeg= İkranda bulunarak gönlünü hoş tutmak.
Gubar= Toz.
Gubarmag= Şişmek, şırmak.
Guddug= Sır küpü. Sırrını dışa vurmayan.
Gudured hememi= Kaplıca.

Gufa= Sepet.
Gula:nıñ tözü= Kulağının hemen yanı.
Gulp= a) Kulp. b) Lâkap. Bir şeyi ve bir işi küçültücü bir lâkap.
Gulplaşmag= İki kişi tutarak ağır bir şeyi kaldırmak.
Gulplu tas= Zahire tutulurken, şire yapılırken
Gulunç= İki kürek kemiğinin arası.
Gumbur= Kambur.
Gurada= Kullanılmayacak kadar eski. Hurda.
Gurag avı= Evcil keklığın ötmesiy-le, yabanıl keklıkların gelmesi beklenerek yapılan av.
Gurba= Kurbağa.
Gurd= Kurnaz.
Gurd= Kurt. Böcek.
Gurdatmag= Kurtlanmak.
Guren= Kur'an.
Gureybe= Kurabiye.
Gurg= Kuluçkaya yatmış ya da kuluçkadan civciv çıkarmış tavuk.
Gurmag= Saat gibi bir şeyi kurmak. Hazır ve çalışır hale getirmek.
Gurra= Ad çekme.
Gursag= Mide.
Gurşun= Mermi.
Gurtlanma= Böceklenerek bozulma.
Gurtulmag= Gebe kadınların doğum yapması.
Guru para= Hazır para (emlak, çek, senet değil).
Guru= a) Kışın yemek yapmada kullanılmak üzere kurutulmuş sebze-ler. b) Zayıf.
Gurulmak= Şatafatlı bir şekilde oturmak.

Gurumlanmag= Kibirleşmek, çalımli davranmak.
Guruntu= B b rleşme.
Guruş= Kuruş.
Gusmag= Kusmak.
Gusur= Hatâ.
Guş= a) Kuş. b) Acemi.
Guşag= Sargı.
Guşana:zani= Orta b y kl kte kazan.
Guşana= B y kçe tencere.
Guşlug= Sabah ile  gle arasındaki zaman dilimi.
Gutnu= Bir kumaş t r .
Guvvet= Kuvvet, g ç.
Guvvetli= G çl .
Guyrug c c = Ağustosla olan keklilik yavrusu.
Guyrug= Kuyruk. Doğduğu zaman hava serinleyen yıldız.
Guz= Kuzey.
Guzlacı= (Hayvanlar için) Gebe.
Guzlamag= a) Doğurmak.
b) Duvarın gebe karnı gibi şişkinleşerek yıkılmak  zere olması, ya da yıkılması.
Guzu dişi= ocuk dişleri.
Guzu gula= Kuzu kulağına benzeyen ekşimsi bir yaprak.
Guzu kerpi= Yarım kerpiç.
Guzu= Kuzu.
G :m= İbrik.
G :rmeg= Coşkun bir şekilde, çevreyi rahatsız edecek davranışlarda bulunmak.
G cci:ceg= K  c k.
G cc g= K  k.
G cc k guşlug= Saat sekiz suları.
G cele= G  belâ. G  halle.
G d g= Kısa boylu.

G l şefdeli= Ham deriden bir t r ayakkabı.
G l şurubu= G lden yapılan bir şurup.
G le= G lery zl .
G lle= Misket.
G llo:ş paklo:su= Pekmez ve yufka ekmek kırıntılarıyla yapılan bir t r tatlı.
G m lemeg= G sterişli bir yaşam s rmek.
G n begmezi= Durulduktan ve bir taşıma kaynatıldıktan sonra g neşte kıvamaştırılarak elde edilen pekmez.
G nd nderen= Ay ieği.
G nn g= Yevmiye. G nl k.
G nn gc = Yevmiye ile alışan.
G n z= G nd z.
G p rt = Ayak sesi.
G rleg= Coşkulu ve g r sesle konuşan.
G rpeden= Birden bire. Hiç hesapta yokken.
G rrede= G rr diye ses çıkararak.
G sg cc g= K  c k.
G va= G vey, damat.
G z= Sonbahar.
G zleg= G z n (sonbaharda) yaylanacak yer.
G z n= Sonbaharda.
G n c = Kıskaç.
G n lemeg= Kıskaçmak.

H

Ha demie= Kolay kolay, çabucak.
Ha: ya= Aynen öyle. Evet. Gerçekten.
Ha::?= Öyle mi?
Ha:?= Hangi?
Ha:= Evet.
Ha:be= Heybe.
Ha:rda?= Nerde?
Ha:sı?= Hangisi?
Habar=Haber.
Habbe= Yuvarlak bir parça.
Habire= Devamlı.
Hac'a:tın= Hacca gitmiş hanım.
Hac'ana= Kadın pazarlayan kötü kadın.
Hac'efendi= Hacca gitmiş adam.
Hac'osman= Hacı Osman.
Hacce= Bir kadın ismi.
Haceli= Hacı Ali.
Hacet= Gerekli malzeme.
Hacı baba= Hacca gitmiş yaşlı adam.
Hacı dezze= Hacca gitmiş yaşlı kadın.
Hacı Hamza= Maraşa mahsus, kendine özgü lezzeti olan bir çeşit armut.
Hacı la:leg= Leylek.
Hacı Veli= Bir kaysı türü.
Hacı= Hacca gitmiş.
Hadiq= Haydi bakalım.
Haf yüre:m haf= Korku içinde bekleyiş
Hafılamag= İnsanların, kendi başlarına belâ açmak ister gibi konuşmaları ve davranmaları.
Hafiş nefiş= Karın doyurmayacak şeyleri yemek. Karışık yemek.
Hag aşı:= Âşık.
Hag sa:bi= Hak sahibi. Malın

gerçek sahibi.
Hah!= Tam öyle.
Hahetme= Haketme.
Hahiedli= Vefalı.
Hahiedsiz= Vefasız.
Hakkerim=Kumrugillerden, öterken "Hakkerim" der gibi öten bir kuş. (Yazık ki bu kuşun Maraş'ta nesli tükenmiş durumda.)
Hakma= Kakma. Oyma işleri.
Halaha devri= Cenazeden sonra yemin savmlarda paranın devredilerek düşürülmesi.
Halaha namazı= Kâbede kılınan namaz.
Halaha= Halka.
Halbır= Buğday eleği.
Haley= Halay.
Halhacı= Halka attıran
Halhal= Ayak bileğine takılan bilezik.
Halipci= Tarhana mevsimi İslâhiye tarafından gelip de yavan yoğurt ve tuzsuz yağ üretimi yapan insanlar.
Halli, hallice= Zengin.
Haltetmiş= Bilmediği işe kalkışmış. Boyunu aşan işe girmiş. Yalan söylemiş.
Ham keyf= Keyfin başlangıcı.
Hambal namazı= Tuvalet sıklığı ile kılınan namaz.
Hameyli= Kötülüklerden korunmak amacıyla muska gibi yapılarak kola ya da boyna takılan, içinde Kur'an'dan ayetler olan cüz .
Hamıd= Arabaya koşulan hayvanın boynuna geçen halka.
Hamır yu:ran= Peygamber devesi denilen, çekirgeye benzeyen bir

hayvan.
Hamlamag= Uzun zamandır çalışmadığı için, biraz çalışınca kas ağrısı yaşamak.
Hamşir= Yiyeceklerin henüz kıvamına gelmemiş, tatsız ve ham durumu.
Han= Otel.
Hana= Ev.
Haneg çalma= Muhabbet etme. Karşılıklı konuşma.
Haneg= Söz, laf.
Hanım göbe= Bir tür tatlı.
Hanımeli= Beyaz çiçekleri ele benzeyen sarmaşık türü bir bitki.
Hanımın deresi= Maraş'ın güney batısı. Bu taraf bulutlandığında yağmur yağacak demektir.
Hanifi= Musluk.
Hapap= Ağaçtan yapılmış bir çeşit pabuç. Nâlin.
Hapısa= (Hapsa) Şeker şerbeti veya üzüm şerbeti kullanılarak yapılan tatlı, bastık hapırası ve bestil hapırası gibi şirenin sıcak kısmı.
Hapiş!= Çocuklara bir şeyin tükendiğini anlatmak için kullanılan sözcük.
Hapuşhupuş= Karmaşık.
Haraba= Yıkıntı. Harabe.
Haral= Çok büyük çuval.
Harap= Bakımsız.
Harcanmag= Kıymeti bilinmemek.
Harçada= Çok sert bir şekilde.
Hardalamag= Dalamak.
Harfene= Ortaklaşa yapılan yemek.
Harmanda= Çeltik işçisi.
Harmanlamag= Arabayla geniş bir şekilde viraj almak.
Harmıb= Keçiboynuzu.

Harpada= Çok sert bir şekilde.
Hartlap bıça= Hartlap, yeni adıyla Kale kasabasında yapılan sarı saplı bıçak.
Hartlap= Kale kasabasının eski adı.
Hasır iskembe= Oturak kısmı hasır olan iskemle.
Hasır= Bitki liflerinden dokunan sergi.
Haşa burdan= Sözlerim, aşağılayıcı konuşmalarım, küfürlerim buradakilere dışında kalanlar içindir.
Haşefe= Üzüm tanelerinin küf ve çürük olanı.
Haşeri= Yaramaz. Geveze.
Haşne fişne= Sarmaşık dolaş olup oynama.
Hatıl= Kiriş.
Hatın ana= Babaanne.
Hatın= Hanımefendi.
Hatıngişi= Hanımefendi.
Hatını tut= Çekirdeksiz, iyi kalite beyaz dut.
Hatiç= Hatice.
Hatmetmeg= Bitirmek. Ezberlemek.
Hav= Kumaşın üzerindeki ince tüy.
Hava:i= Hoppa.
Hava:li= Çevre.
Hava= Makam.
Havas= İstek, arzu.
Haviç= Havuç.
Havlı= Avlu.
Havya= Ayva.
Hayat= Evin önündeki avlu.
Hayma= Açık arazide dallarla yapılan gölgelik.
Hayrat= Hayır.
Hayva= Ayva.
Hayvah= Eyvah.

Haza:ren= Defalarca.
Hazlanmag= Hoşlanmak.
Haıgısı?= Hangisi.
He:ri= Lütfen. Rica ederim. Yahu.
Bre.
He:rif= Yahu, bre, lütfen.
Hecil düşürmeg= Utandırmak.
Küçük düşürmek.
Hecin gimi= İri yarı.
Heder olmak= Boşa gitmek.
Hedig= a) Buğday ve nohutun haşlanmasıyla yapılan, üzerine ceviz içi konduktan sonra yenen bir tür çerez. Hedik hanımların hamamda yenmesiyle; ayrıca çocuk ilk kez diş çıkardığında yapılarak “diş hediği” adı altında yakınlarına ikram edilmesiyle ünlüdür. b) Bir tür kar ayakkabısı.
Hela= Tuvalet.
Helbet= Elbette..
Hele= Bir rica sözcüğü.
Helemelenmek= Tarhananın pilavı ölgün piştikten sonra yüzeyinde ince bir su tabakasının oluşması hâli.
Helig= Yapıda kullanılacak küçük taş.
Helise= Siyah et ve yarma ile yapılan bir yemek.
Helke= Teneke bakraç.
Hemem= Hamam.
Hememlig= Hamamlık.
Hemi= Üstelik.
Hepici= Hepsi, topu topu.
Her heç= Değersiz şeyler.
Herhal= Sanırım.
Herif= Evin erkeği.
Herifç’o:lu= Yiğit adam.
Hers= Öfke, kızgınlık

Hetif= Üzüm tanesi.
Heyhalamak= Gayrete grirmek.
Heykâ:= Hikâye.
Heyle?= Nasıl?
Heyye?=Essah mı? Gerçek mi?
Heyye= Aynen öyle.
Hezen= Dam yapımında kiriş olarak kullanılan kalın ağaç.
Hı’= Hayır.
Hı-ı= Evet.
Hıllangaç= Salıncak.
Hımbıl= Pısrık.
Hınc= Kızgınlık.
Hımg= Burnundan konuşan.
Hınzır= Domuz.
Hırgür= Kavgı.
Hırhış= Buğdayın içindeki gereksiz taneler.
Hırhız= Çalan, hırsız.
Hırpada= Zorluk çıkarmadan yerine oturmak.
Hırpadan= Tamı tamına.
Hırpo= Keriz.
Hırtla:na:ca= Gırtlığına kadar
Hırtlag= Gırtlak.
Hırtmag= Yerinden çıkmak.
Hısdı= Hisse.
Hısım garım= Hısım akraba.
Hısım= Akraba.
Hış= Buğdayın içinde olan ve seçilerek atılan yaban tohumları.
Hışır= Buğdayın elenmesinden sonra artan her çeşit taş, tohum vs tanecikleri.
Hışırdım gimi= Çok sayıda. Sayılamayacak kadar çok.
Hışşada= Hepsi birden ansızın dökülmek.
Hıta= Bir tür salatalık.
Hıtır hıtır= Gevrek. Henüz pişme-

miş.
Hıtmak= yerinden çıkmak.
Hıyar a:sı= Bir küfür.
Hıyar= Salatalık.
Hızma= Burna takılan metal halka.
Hızmıg= Buğday sapları ile buğdayın karışımı olup, elemesi zahmetli; buğdayın işe yaramayan kısmı.
Him daşı= Temele konan taş.
Him= Temel.
Hin= Hain.
Ho:ha!= a) (Ho:ha öküz) Pot kıranlara, kabalık yapanlara tepki veren bir ünlem. b) Sığırları yönlendirmek için yapılan bir haykırış.
Hobba:= Çocukları hoppala yaparken çıkarılan ses.
Hogmag= Kokmak.
Hohlamag=Üflemek.
Hohu= Koku.
Hohucu= Koku satan.
Hohulamag= Koklamak.
Hompurmag= Şiddetle ve sesli olarak karşı çıkmak.
Hop= Hopuç. Sirt.
Hoplama= Atlama.
Hoplomag= Atlamak
Hoppacık yapmag= Sirtına alarak oyalamak.
Hoppala:= Bu da nerden çıktı?
Hopuç= Sirt.
Hor gullanmag= Dikkatsizce kullanmak.
Hora dutmag= Bir şeyi havada yakalama olayı. Horalı konuşmag
Horalı= Bir olayı anlatması nükteli, güldürecek şekilde olan.
Horanta= Hanım eş.
Horsınmag= Küçümsemek. Kaale almamak.

Horsunma= Küçümseme, aşağılama.
Hoşaf= Komposto.
Hoza= Bir tür takıntı, süs.
Hö:kürmeg= a) Gurup hâlinde ve sesli olarak cehri zikir yaparken vecd duygusuna kapılan insanın çıkardığı ses. b) Heyecan halinde ses çıkarmak, ağlamak.
Hö:rmeg= Höykürerek ağlamak.
Höbeg= Kubbemsi oluşum. Yığın.
Hökela:= Kendini beğenmiş. Ukala. Akıllı.
Höküm= Karar.
Höbeli= Geniş ağızlı (fincan).
Höllüg= Yeni doğmuş bebeklerin belendiği toprak.
Hörmet= Saygı.
Höşmerim= Bir tatlı türü.
Höşür (dere)= Susuz ve taşlı dere.
Hötüm= Tamamen.
Hu:= Harçsız taşlarla yapılan, üzeri gaz tenekeleri ile ya da toprak dam olarak kapatılmış, tek odalı, kapısız, penceresiz bağ evi.
Hubban= Kuş tuzağı.
Hulgu daralmag= Bunalmak.
Humar= Kumar.
Hurç= İçine küçük eşyaların konduğu bez torba.
Hurdahaş= Paramparça.
Hurram= Sevinçli.
Husumet= Kin.
Huyhus = Ahlâk.
Hüddam= Bakımcılara yardım eden (!) cinler.
Hüdüd= Hudut. Sınır.
Hüla:sa= Özet olarak.
Hürlemeg= Üzerine yürümek.
Hürü= Huri.

Hüs!= Sus!
Hüsdür= Sustur.
Hüsdürmeg= Susturmak.
Hüsele= Sus hele.
Hüşhe:ri= Susar mısın? Lütfen sus.
Sus yahu.
Hüsi:n= Hüseyin.
Hüsmeg= Susmak.
Hüssene!= Sussana!

I

I:dırığ= Hafif aralık bırakılmış
(kapı, pencere)
I:dırmag= Hafif aralık bırakmak.
I:ralanmag= Kavak gibi uzun
ağaçların, rüzgârın etkisiyle yavaş
yavaş sallanması.
I:ribli= Sözü çok inceleyen.
Iceg= Çok az.
Ihdırmag= Deveyi yatırmak.
Ihı= Aha. Gördün mü?
Ihmag= Devenin yere çökmesi,
yatması.
Ilgımını almag= Zamanı gelmek.
Demini almak.
Ira:zı gelmeg= Rızılı olmak.
Ira:zı= Rızılı.
Iraf= Raf.
Irag= Uzak.
Irahat= Rahat. Kolay.
Irahmet= Rahmet.
Irahmetlig= Rahmetli.
Iramag= Uzaklaşmak.
Iras gelmek= Raslamak.
Iravanda= Çürük üzümlerden

yapılma, ekşimsi bir şıra çeşidi.
Ireyhan= Reyhan.
Irza= Rıza.
Irzına geçme= Namusa tecavüz.
Isbatan= Su kenarlarında yetişen ve
yapraklarından yemek yapılan bir
bitki.
Isgarta= Arızalı.
Isıtma= a) Sıtma. Ateş (vücut ateşi).
b) Bir şeyi ısıtmak.
Ismariç= Sipariş.
Işgın sürmeg= Ağacın sürgün
vermesi.
Işgın= Ağacın kök kısmından çıkan
sürgün.
Işıl ışıl böcü= Ateş böceği.
Işılomag= Hafiften parlamak.
Işımag= Aydınlanmak.
Ivır zıvır= Gereksiz eşya.
Iz= Az.
Izar= Geleneksel toplumda kadınla-
rımızın örtünmek için kullandıkları
damalı veya siyah örtü. Baştan
aşağı örtünmeyi sağlayan bir çeşit
örtü.
Izarlanmag= Çarşaf giymek.
Izi:cig= Çok az.

İ

İ:ce= İyice.
İ:ddeni= İyiden iyiye. İyice.
İ:diş= Burulmuş erkek hayvan.
İbig= Köşe.
İca:bında= gerektiğinde.
İcatlı= Kimsenin yapmadığı yenilik-

ler yapan.
İç güva:si= Kız aldığı aile ile birlikte oturan damat.
İçeri= İç kısım. Oda.
İçerleg= İçeriye doğru.
İçerlemeg= İçin için kin tutmak.
İçli dışlı= Birbiriyle teklifsiz konuşma.
İçme= Şifalı su olan yer.
İda:re= Tenekeden yapılan ve içindeki ispiroto aydınlatmada kullanılan bir tür kandil.
İda:reten= Aslı bulununcaya kadar yetinme.
İflah olmak= Onmak.
İk'ü:n= İki gün.
İki şah= İki parça.
İkilemeg= İkinci bir defa daha yapmak.
İkircim= İki iş arasında bocalama hâli.
İkrah gelmeg= Usanmak.
İla:n= Leğen.
İlende= Kurutulmuş karpuz kabuğu ve henüz olgunlaşmamış incirin pekmeze kaynatılarak yapıldığı bir tür reçel.
İlice= Kaplıca.
İlişdirmeg= Sıcak suya soğuk su katarak ılıtmak.
İlişig= Bağlantı. Alâka.
İlişmeg= a) Sataşmak. b) (Göze) Rastlamak. Birleşmek, yanaşmak.
İllallah gelmeg= Usanmak.
İllengeç= Yengeç.
İlmeg= Düğüm.
İman tahdası= Göğüs kemiği.
İmil imil= Yavaş yavaş.
İmirballı= Bir sözü fazla abartılı anlatan.

İmreg= Her şeye çabuk imrenen.
İmresimeg= Özenmek.
İna:msa:ma= Eleğimsağma. Gökkuşağı.
İnca:rı= Verem.
İnce dalan= İnce, uzun boylu.
İncir cücü:= Yaylalarda, bağlarda olan, serçeden daha küçük kuş.
İncöz= Can erigi.
İneg tası= Büyük tas. Belki içine ineğin sütü sağılan, büyük tas.
İnne= İğne.
İnneli beşig= İstilah olarak Yahudiden geçme ve fakat korkutmak için Türklerin kullandığı bir çeşit tabir, kelime.
İnta:sı= Nihayeti. En fazla.
İntil olmag= Birilerinin yaptığı oyalayıcı, usandırıcı davranışlardan dolayı sınırları bozulmak.
İntizar= Beddua.
İp= Darağacı.
İpi goparma= Görüşmeyi kesme.
İpildemeg= Mum alevi gibi küçük bir ışık vermek.
İpilti= Az bir aydınlık ya da ateş.
İpissiz= Hiç kimse yok.
İpsiz= İşsiz.
İrbaham= İbrahim.
İreceb= Recep.
İrelleg= İleri bir yer, ileri bir tarih.
İrelleme= Zengin olma. İleriye doğru yürüme.
İrelletmeg= İlerletmek. Zengin olmak.
İrice= Büyükçe.
İrin= İltihap.
İrişgit= Doldurulduktan sonra yassılaştırılmış et sucuğu.
İs= Duman lekesi.

İsdenmeg= (Mecâzî) Kaşınmak.
Kendisine bir şeylerin yapılmasına
istek duymak.
İsdida= Dilekçe.
İsdifil olmak= Anlaşmak.
İsdirahat= Dinlenme. Mola.
İsgembe= İskemle.
İsmariç= Sipariş.
İsna:n= Pazartesi.
İsna:nörtesi= Salı.
İssiz= Issız.
İstifil olmak= Anlaşmak.
İstob= a) Durmak. b) Vana.
İstop etmeg= Bir çalışmanın durma-
sı.
İşallah= İnşallah.
İşcimen= Çalışkan.
İşemig= Sidik.
İşgence= Mengene.
İşgil= Şüphe, kuşku.
İşgillenmeg= Kuşkulanmak.
İşgilli= Şüpheli.
İşleg= Ayakaltı, hareketli.
İşleme= Çalışma.
İşli köfde= İçine terbiyeli kıyma
konularak yapılan bir bulgur ye-
meği.
İşmar= İşaretleşme.
İt dişi= İnsanın önden yana doğru
geçerken itde de emsali bulunan
iki sivri dişi vardır. Onlara denir.
İt ma:deli= Yenmeyecek yemeği
bile yiyen. Tiksinti duymayan.
İt namazı= Secdede bilekler yere
konarak kılınan namaz.
İt oturuşu= Kalçayı yere koyup,
dizleri dikerek oturma şekli.
İta= Yufka ekmek yapılırken açılan
sergi, bez.
İtdirse= Arpacık.

İtiburnu= Kuşburnu.
İtigad= İnanç, itikat.
İyeşmeg= Rekabet etmek.
İñkevela= İlk önce.

K

Kâ:ye=Muhtar.
Kâhge bezi= Kalitesiz, hiçbir
özelliği olmayan düz bez.
Kâhge= Simit.
Kak!= Kalk!
Kebe= Çoban giysisi.
Keçig= Başın tülbentle biraz yukar-
dan, düğümü arkada, küçük bağ-
lanması.
Kef= Çorba, şıra gibi yiyecekler
yapılırken kazanın, tencerenin
yüzüne çıkan köpük.
Kefere= Kâfir.
Kefin= Kefen.
Keh= Köşe.
Kehilemeg= Soluk soluğa kalmak.
Kekeç= Kekeme.
Kekil= Kâkül. Alna dökülen saç.
Kekre= Yetmemiş meyve tadı,
yendiğinde ağız buracak kadar
tatsız.
Kele= Anam, bacım, edem gibi
sözcüklerin başına getirilen ve
yaklaşık olarak “be, bre” edatları-
nın yerini tutan, istek içeren bir
kelime.
Keleg= Bazı sebzelerin ham hali.
Kelep= İncir, altın gibi ipe dizilmiş
şey.

Kelepir= Ucuz.
Kelermeg= Güneşten rengi solmak.
Keleş= Asker, savaşçı.
Kelete= Küçük çuval.
Kelig= Yemeni (ayağa giyilen).
Kelle= a) Baş, kafa. b) Arpa buğday başağı. c) Defa.
Kellenkesdi= Kertenkele.
Kelli= (Bundan) Sonra.
Kelteben= Kerpeten.
Kemçig= Alt çenesi ileriye çıkık olan.
Kemçirmeg= Karşısına dikelererek söz söylemek
Kemre= El ve ayak gibi yerlerde oluşan sinmiş kir tabakası.
Ken= Kin. Öc.
Kendir= Kalın ip.
Kenef= Helâ, tuvalet.
Kent= Şehir.
Kentiş küntüş= Eğri büğrü.
Kepa:ze= Rezil.
Kepdirmeg= Vurunca ağzı üstü düşürmek.
Kepdüşen= Bir tür kapı mandalı.
Kepeneg= Çobanların giydiği keçeden yapılma giysi.
Kepez= Kümes hayvanlarının kafalarındaki etten çıkıntı. İbik.
Kepir= Bulgur gibi dağılan, akan, bir çeşit verimsiz toprak..
Kepkepi= Çok zehirli bir yılan.
Kerç= Bir şeyi tersinden alarak alay etmek.
Kerçetmeg= Kinayeli söz söyleyerek alaya almak.
Keriz= Lağım yolu. Bir çeşit tahkir ifadesi.
Kerkinmeg= Cinsel açıdan kötü niyetle arkasına geçerek sürtün-

mek.
Kerpiç= Topraktan yapılan ve briket yerine kullanılan inşaat malzemesi.
Kerte= Radde. Geline son nokta.
Kertig= Kertilmiş. Bıçak gibi bir nesneyle boğumlanmış.
Kertiş= İri kertenkele.
Kertmeg= Bıçak ya da benzer bir aletle iz açmak.
Kesat= Kıtlık.
Kese yol= Kestirme yol.
Kese= a) Hamamda yıkanırken kir çıkarmaya yarayan bir tür eldiven. b) Bezden yapılma para keseciği. c) Kısa yol.
Kesginnemek= Bilemek.
Kesilme= a) Sütün pişirilirken bozulması. b) Paraları birine kap-tırma. Kazıklanma.
Kesim kesmeg= Sözleşme yapmak.
Kesim= Sözleşme.
Keskenmek= Bir işi yapar gibi hareket etmek.
Kesme= Bir tür meşe.
Kesmeg= Kötülemek.
Kespere= İşe yaramayacak kadar iri.
Keş= Alkolik.
Ketmetmek= Gasp etmek. Hakkına el koymak.
Kevgir= Süzgeç.
Key'fotu= Çok gerekli olmayan, zevk için alınan, bulundurulmuş nesne.
Keyfi= İsteyerek, bile bile, özellikle.
Keyiş= Papaz.
Keşger sahzı= Kenger dikeninden yapılan sakız
Keşger= Çiçeğinden arıların yararlandığı bir diken.

Kır= Beyaz siyah karışımı, kırçıl.
ki kaba dikişli hazırlık.
Ki:se= Neyse. Bu kez de böyle
olsun. Bunu da böyle idâre edelim.
Kikirik= Çok gülen.
Kil= Eskiden şampuan yerine
kullanılan, su geçirmeyen bir tür
toprak.
Kilden= Hamama gidilirken içine
kil ıslanan, bakırdan yapılarak
kalaylatılan süslü bir kap.
Kildennig= Bakınız “kilden.”
Kilitli= Atın alnındaki beyazlığın
burnundan aşağı akarak alt duda-
ğına geçmesi. (Kilitli atlar yeğ-
lenmez.)
Kip kipi= Gözünde tık olan.
Kiramusa= Büyük altın. Altınları
küçükten büyüğe sıralarsak; çey-
rek, urup, yarım, cumhuriyet şek-
lindedir. Cumhuriyet altınının 2.5
katı kalınlığındaki altına kiramusa
denir.
Kırç= Pur. Kurumuş çam yaprağı.
Kirevit= Sedir. Ahşaptan
Kirkit= Bir çeşit sofralık üzüm.
Kirmen= Yünden ip eğirme iği.
Kirtig= İyice küçülmüş sabun.
Kiskisi= İçten pazarlıklı. Düşüncele-
rini açıkça söylemeyen.
Kiş kiş= Ocaklardan irak olsun
anlamına bir dilek.
Kişelemeg= Kuş, tavuk, sinek gibi
hayvanları sesli ve hareketli olarak
kovmak.
Kişiflemeg= Gizlice izlemek.
Kitapdan silmeg= İlişiği kesmek.
Kitleme= Kilitlemek.
Kitli= Kilitli.
Kivre= Abdal.

Kohug= Kokmuş.
Köçeg= Düğünlerde para karşılığı
oynayan.
Kök= Soy sop.
Köklü= Tadımı kaçıracak kadar.
Kölge= Gölge.
Kölgeli= Gölgeli, ağırlıklı adam.
Sözü dinlenen.
Kömbe= Çörek.
Kömmeg= Gömmek.
Kömür saymak= Nazara karşı,
mangal üzerinde yanmakta olan
küçük kömür parçalar bir kaptaki
suya atılarak “cısss” diye bir ses-
ten sonra söndürülür. Kömür suya
atılırken, çevrede nazar etmesiyle
ünlü birinin adı söylenir. Örneğin,
”Fılanın gözü” dedikten sonra kor
halindeki kömür parçası suya atılır.
Sonra başka birinin adı söyle-
nerek bir parça kömür daha atılır.
En azından 8-10 kişinin adı anıla-
rak suya kömür atılır. Buna kömür
saymak denir. İçine kömür atılan
su durultulduktan sonra bir kaba
alınır ve nazar değmesin diye birer
yudum içilir.
Kör sö:nük= Mat.
Kör= a) İyi kesmeyen. b) Sönük,
albenisi olmayan.
Körelmeg= a) Keskinliğini kaybet-
mek. b) Yeteneklerini yavaş yavaş
unutmak.
Körtopal= Zarzor.
Körtü:m= Çözülmesi zor olan
düğüm.
Körük= Ateş yakmada kullanılan
hava üfleme aygıtı.
Kösdeg= Saat gibi eşyaların bir yere
sabitlenmesi için kullanılan süslü

zincirler.
Kösdü= Köstebek.
Köse= a) Sakalsız, bıyıksız. b) Kısa boylu.
Kösteg mıhı= Kalın ve uzun çivi.
Kösüre daşı= Kesici âletleri keskinlemede kullanılan, kum taşı kökenli taşlar.
Köşger= Ayakkabıcı esnafı.
Köteg= Dayak.
Kötülenmeg= Zayıflamak.
Kötürüm= Yatalak.
Kötüş= Ufak tefek.
Köz= Kor ateş.
kullanılan uzun kulplu tas.
Küldöken= Hanım.
Küleg=İçine yiyecek, şire çeşidi ve benzeri şeyler konulan ince söğüt veya kavak ağacı tahtalarından yapılan silindirik kap.
Külhaviş etmeg= Paramparça etmek.
Küllüg= a) Çamaşır yıkarken içine kül konan büyük küp. (Böylece yumuşak su elde edilirdi.) b) Kül tablası.
Küllümün hasarat= Ele alınır tarafı yok.
Külüğ= Balyoz.
Küncü= Susam.
Künde= Her gün.
Küpel'a:zan= Kulplu kazan.
Küpeli= Süslü bir çıkıntısı olan eşya.
Kürrüg= Tay hâlindeki yavru katır.
Kürsü=a) Bir tür iskemle. b) Yatak kızdırmak için teneke içine ateş konulup yatakta bir miktar tutma olayı. c) Camilerde vaizlerin vaaz verirken üstüne çıktıkları bir çeşit

oturak.
Kürtleravşarı= Avşar kampüsünün batısındaki Avşar köyünün eski adı.
Kürtün= Semer, palan.
Küsa:n= Çabucak küsen.
Küsgü= Kayaları oymaya yarayan çelik alet.
Küsgüç= Ucu sivri dal parçası. (Küsküç oyunu malzemesi.)
Küşdere= Büyükçe marangoz rendesi.
Küşne= Hayvan yemi olarak kullanılan, otu mercimeğe benzeyen, taneli bir bitki.

L

Lâ:b= Lâkap. Takma ad.
La:des çekişmeg=Tavuğun çatal ve ince kemiğini iki kişinin çekerek kırması. Uzun kısım kimin elinde kalırsa lâdesi o kazanmış sayılır.
Lâ:leg= Leylek.
Lâ:zımlıg= Küçük çocukların kakalarını yapmaları için eskiden kullanılan, tenekeden ya da bakırdan yapılan bir malzeme.
Lâdes gemi:= Tavukların göğsünde bulunan ve lâdes çekişilen Y şeklindeki çok ince kemik.
Lafcı= Kendini övmeyi seven. Çok konuşan. Laf getirip götüren.
Lafdan laf çiharmag= Konuşulardan daha başka anlamlar çıkarmak.

Lafebesi= Hazırcevap.
Lafmag= Karşılıklı konuşmak.
Laglahı= Boş söz.
Lahırtı= Sohbet.
Lan!= Ulan! Erkeklerin birbirine hitap şekli.
Latife= Şaka.
Lavlavı= Boşboğaz. Ağız kalabalığı yapan.
Laylon= Naylon.
Lağır liğir= Hareketleri tutarlı olmayan. Dengesiz.
Lek= Çeltik işi.
Lemermeg= Nemlenmek, rutubetlenmek.
Lepe= Lâpa.
Lepeci= Bir işi iyi yapamayan. Kuvvetsiz.
Leyla:brı= Leylak rengi.
Leğer= Geniş leğen.
Lı:lıg= Yokuş aşağı açılmış dar kanal.
Lı:lıglamag= Bir şeyi eğimli bir yerden yuvarlamak.
Liglemeg= Topal gibi seke seke yürümek.
Lirpede= Aniden meydana gelen aydınlanma.
Lirpeden= Birden aydınlanmak.
Lo:::n!= Uzaktaki birine kabaca seslenmek.
Lo:= Damın akması için üzerindeki toprağı sıkıştırmaya yarayan silindir şeklindeki taş.
Lo:lamag= Dam akmasını diye lov denilen silindir taşı dam üzerinde gezdirmek.
Lor= Sütün kesilmesiyle elde edilen peynirimsi bir yiyecek.
Lov= Toprak damların akmasını

önlemek için sıkıştırma amacıyla damda gezdirilen silindirik taş.
Loğurdag= Çan.
Lö:n= Sönmüş kirece pamuk ve zeytin yağı konarak hazırlanan harç. (Lögün yapımında yukarıdaki üç madde karıştırılır ve tokmaklarla dövülerek macun şekline getirilir. Lögün elastik bir harç olduğu için sızdırmazlık gereken yerlerde kullanılırdı.)
Löbet= Nöbet, sıra.
Löbetci= Nöbetçi.
Lögge= Sardunya.
Lök= Ağır, oturaklı.
Löküs= Modern, çağdaş, fiyakalı.
Löle= Lüle, Suyun aktığı oluk.
Lövha= Levha.

M

Ma:= Damlarda iki hezenin arası.
Ma:cir= Göçmen.
Ma:da= Başka.
Ma:danız= Maydanoz.
Ma:de= Mide.
Ma:l= Gelir.
Ma:lihülle= Hayal kuma. Vesvese etme. Kafada çok dolaştırma.
Ma:lsiz= Sevimsiz. Çirkin.
Ma:ra= Mağara.
Ma:rise= Meğerse.
Ma:ser'a:zanı= Şıra ve zahire yapımında kullanılan büyük kazan.

Ma:sere= Şıra yapımı sırasında kullanılan ocak.
Ma:sırg= İyi yanmayan kömür.
Ma:sim= (Küçük çocuklar için kullanılır). Masum, korumasız, zavallı
Ma:sus= Özellikle, bilerek.
Ma:yene= Muayene.
Macca= Sinirleri bozularak hasta olma durumu.
Maham= Makam.
Mahana= Bahane.
Mahas= Makas.
Mahleb= Yabanıl kiraz.
Mahzun= Üzüntülü.
Malafat= Erkeklik organı.
Malag= Ayı yavrusu.
Malamat olmag= Perişan olmak. Rezil olmak
Malangoz= Marangoz.
Marha= Üzüm taşımak için tahtadan yapılan dikdörtgen prizma şeklinde, üstü açık ahşap zembil.
Marhabaşı= Maraş'ta çok sevilen soğuğu gördükçe gelişen, sertleşen, siyahlaşan, gevreyen bir üzüm türü.
Marhama= Havlu.
Marhasa= Ermeni piskoposu.
Martaval= Palavra.
Marzıman eşşe= Kıbrıs eşeği de denilen, katır büyüklüğünde eşek.
Masması= Ağır davranan, uyuşuk, anlamsız bakışları olan, soğuk.
Maşahat= İş çokluğu, fazlalığı.
Maşrapa= Tenekeden yapılma sürahi.
Mavı= Mavi.
Mavzer= Uzun menzilli tüfek.
Maya= a) Karakter. b) Soy sop.

Mayasır= Basur.
Mayhoş= Hafif ekşi.
Mayıl= Baygın, kendinde değilmiş gibi.
Mayıs= İnek dışkısı.
Mayış= Maaş.
Mazag= Ağdalanmış kir.
Mazarat= Zarar verici şey.
Mazbut= Zararsız, iyi.
Mazı= Meşe.
Mazman= Kilim, çul dokuyan.
Mağafa= Aptal.
Me:rise= Buysa.
Me:zin= Müzezzin. Ezan okuyan.
Mecca:nen= Karşılıksız, Allah rızası için.
Mecig= Oğlak.
Mecilis= Meclis.
Mehil= Süre.
Mehle= a) Etin çok yumuşak yeri.
b) Her şeye çabuk kanan.
Mekkâ:re= Yük hayvanı.
Mekkâ:reci= Yük hayvanıyla yük taşıyan.
Mela:ş= Menengiç.
Melefe= Yorganın alt tarafındaki bez.
Melmeket= Memleket.
Memek= Meme.
Memmed= Mehmet.
Menemşe= Menekşe.
Menend= Benzer, eş.
Menfa:t= Menfaat, çıkar.
Mengil= Kulak memesi.
Meram etmeg= Dilemek. Olmasını istemek.
Merhemet= Merhamet.
Mermerşâhi= Patiskadan ince, tülbentten kalın pamuklu dokuma.
Merteg= Toprak dam yapımında

dikilerek kullanılan ağaç.
Mesel= Öykü.
Meses= Kağı sürerken öküzlere dürtmeye yarayan uzun sopa.
Meşlah= En üste alınan süslü giysi. Pelerin.
Meyrem= Meryem.
Meyyal= Meyilli.
Mezbelelig= Eşyaların gelişigüzel, hatta rahatsız edici bir şekilde yerlere atılması.
Mezda: sahzı= Öksürüğe iyi geldiği bilinen, köknar ağacının sakızı.
Mezer= a) Mezar. b) Hanımların hamamda giydikleri kızıl renkli peştemal.
Mezerlig= Mezarlık.
Mezmeldeg= a) Odun gibi kaba, eğitimsiz insan. b) Söz gelişiminde kullanılan bir tabir (ez meldek, mez meldek gibi)
Meñgene= Pres.
Mı:rırbı= Cimri.
Mıg= Çivi.
Mıgdar çakma= Benzinli ucuz çakmak
Mıgdar= Muhtar.
Mıha:t olmak= Göz kulak olarak beklemek, korumak.
Mıhlı= Çivili. Bir kısım yerleri sertleşmiş kavun karpuz.
Mıhlç= Sıkı etli.
Mıllımıcır= Karmakarışık. Herşey birbirine girmiş.
Mıntıha= Bölge.
Mırhız= Cimri.
Mırıg= Çok sıvı çamur.
Mırtıg= Güvercin besleyerek uçuran. Kuşbaz.

Mısdafa= Mustafa.
Mısdıg= Mustafa'nın kimi zaman söyleniş şekli.
Mısdılı= Mustafa'nın kimi zaman söyleniş şekli.
Mıymıntı= Mızımızı.
Mızganmag= Uyuklamak.
Mızıha= Ağızla çalınan bir müzik aleti. Mızika.
Mızmırıg= Uyuşuk.
Mızımızı= Uyuşuk uyuşuk davranan.
Mikap= Metreküp.
Milek= Balçık.
Mintan= Gömlek.
Mismillah= Bismillah.
Mitil= Minderin, döşeğin ya da yorganın yüzsüz hâli.
Mitmiti= İncir kuşu.
Miyar= Ayıraç.
Miyençi= Bir şeyin satın alınmasında arabuluculuk yapan.
Moloz= Kaba taş, atık, döküntü.
Morig= Eskiden karton sigara kutularının kapaklarıyla oynanan bir çocuk oyunu.
Mormoru= Bir düşüncenin, bir partinin, bir inanın aşırı savunucusu, yandaşı. Fanatik.
Mosdura= Numune.
Motamot= Değişmeksizin.
Möhdeç= Muhtac.
Möhkem= Sağlam.
Mu:teber= Saygın.
Mucug= Bir tür sivrisinek.
Muhanet= İş bitirmeyi sevmeyen, iş bitirse başa kakan.
Muhannet= Yaptığı iyiliği başa kakan.
Muhatara= Tehlike. Dikkat edilecek şey.

Mundar= Murdar. İslami kesimle kesilmemiş.
Musagga= Sulu yemek türü.
Musallat olmak= Dadanmak.
Musandara= Korkuluk.
Muslug= Bağlarda yapılan su sarnıcı.
Musmul= Murdar olmayan. Eti yene hayvan.
Muşamba= Naylondan yapılan kalınca örtü.
Muşda= Ayakkabıcıların kullandığı deri düzleme aleti.
Muşdu= Müjde. İyi haber.
Muzur= Zararlı.
Müflüs= İflas etmiş.
Müjdelemeg= Bir haberi birine duyurmak.
Mürdün= Manivela.
Müsvedde= Karalama.
Müzevir= Birilerinin yaptığı yanlışları ihbar eden. İspiyoncu.

N

N'olur n'olmaz= Tedbirli olalım.
Na:dar lafladı:z?= Çok konuştunuz.
Na:dar?= Ne kadar.
Na:let= Lanet.
Na:met= Nimet.
Nacag= Bir tür balta.
Naçar= Çaresiz.
Nahır= Koyun, keçi ve sığırların gündüz çobana verilmesi.
Nahış= Nakış.
Nalbat= Nalbant.
Nalça= Ayakkabının burun ve topuğuna çakılan demir.

Namazla:= Namazlık. Seccâde.
Namırs= Namus.
Namırsız= Sevecenlikle söylenmiş bir sevgi sözü.
Namırsiye= Cibinlik.
Namlı= Ünlü.
Namtı= Bıçağın çelik kısmı.
Nanca:cıg?= Ne kadarcık?
Nanca:z?= Ne kadarcık?
Nar çarda:= Evlerin kiler olan odalarındaki asma kat.
Narh= Belirlenen fiyat.
Nasip= Kısmet.
Natır= Kadınlar hamamındaki görevli, keseci.
Nazara gelmeg= Göze gelmek.
Ne di:?= Neden? Niçin?
Ne has?= Nasıl oldu da?
Ne?= a) Şaşkınlık ifadesi. Ne demek istiyorsun. b) Buyur. Efendim.
Nece?= Hangi dilden?
Neçe (sonra)= a) Çok (sonra). b) Nice.
Nedi:?= Niye?
Nedirig= Ne veya nedir sorusuna alay olsun diye verilen cevap.
Nefis= a) Çok güzel. b) İçten gelen istek. Benlik.
Nema:reg= Neme gerek.
Nen= Ninni.
Nenca:z= Ne kadarcık.
Nerdi:se= Neredeyse.
Nevli= Rengi.
Ney?= Ne? Ne diyorsun?
Neyni:ciñ?= Ne yapacaksın?
Neñ?= Neyin?
Ni:m?= Neyim?
Ni:se= Neyse.
Nikâhsız= Bir tür aşağılayıcı küfür.
Nisbet= İnadına yapılan iş.

Nisbeten= Oranlandığında.
Nişan= İz, işaret, belirti
Nişe= Nişasta.
Nişli:ciñ?= Ne yapacaksın?
Niye ki?= Neden ki?
Nizah= Kavgı.
No:tag?= Ne yapalım?
No:ti:ñ?= Ne yapıyorsun?
No:tucuñ?= Ne yapacaksın?
Nohud= Nohut.
Nu:riddin= Nurettin.
Nufus= Nüfus.
Numara= Blöf. Aldatma.
Nutug= Nutuk.
Nuz= Hafif ekşi.
Nükte= Espiri, ince alay.

O

O dıaldan= Oralı olmadan, karşıdaki uyandırmadan ilgelenmek.
O:dar= O kadar.
O:l= Oğul.
O:lan= Oğlan çocuğı.
O:liş= Oğlum.
O:llug= Üvey evlat.
O:n= O gün.
Obanı dölü= Elin çocuğı.
Ocag= a) Ağacın gövdesinin çevresine açılan çukur. b) Eski evlerde odun yakılan, yemek pişirilen yer. c) Okuduğunda bazı hastalıkları iyileştirdiğine inanılan aile. d) Yuva.
Oda= Göz.

Odalacag= Ateş küreğı.
Ofa:t= O vakit.
Oflaz= Hoş.
Ohd= Vakıt.
Ohi:ci= Okuyucu. Düğün davetiyesi dağıtmakla görevli.
Oho::oh!= Bu senin dediğın olacak iş değıl. Konuştuğın lafa bak.
Ohuma uşa:= Okuma (Kur'an öğrenilen mahalle mektebi) arkadaşı.
Ohuma= Kur'an öğrenilen yer.
Ohumuş= Tahsilli.
Ohuntu= Eskiden tanıdıkları düğüne davet etmek için görevli bir kadınla gönderilen armağan eşyalar.
Ohunug= Kimi hocaların okuyup üfledikleri şahıs, yiyecek ve giyecekler.
Ohutmag= a) Tahsil yaptırmak. b) Güçlük çıkarmak.
Okla:= Oklava.
Okra= Zayıf keçilerin sırtındaki deriye yerleşen kurt.
Okrası gızmag= Bir işe ısınmak.
Olcu:şa:= Yapılan yanlış hımen anlayan ve yanlış yapanı gülünç duruma düşüren insanlar.
Olug= Oluk.
Olusat= Yaradılış. Yapılış.
Oma= a) Kalça. b) Dik.
Omaç= Yufka ekmek kırintılarının sulanarak yoğrulmasıyla yapılan bir tür yemek.
Omakertiş= Büyük kertenkele.
Onca:cık= O kadarcık.
Onca:z= O zavallı.
Ondele= Ondüle. Bir saç şekli.
Onnan= Onunla.

Onnar= Onlar.
Onnarınan= Onlarla.
Onu= Onunki.
Onuñ bunuñ çocu= Bir küfür.
Onuñunan= Onunla.
Ortalıg = Piyasa.
Oruçlug= Ramazan ayı içerisi.
Oşt!= Köpek kovalama ünlemi.
Ot= Maraş'ta yaygın olarak kullanılan, odun külü ile deli tütünden yapılan ve dişlerle dudak arasına yerleştirilerek bu şekilde nikotin alına bir tür ateşsiz sigara.
Otlagçı=Sigara gibi şeylere para vermeden, arkadaşlarından yararlanarak gereksinimini gideren.
Otopos= Otobüs.
Oturaglı= Ağırbaşlı
Oturanca= Oturunca. Oturur oturmaz.
Oturım= Oturayım.
Oylum= Küme.
Oymag= Geniş aile.
Oynaş= Dost. Metres.
Oynatmag= a) Yerinden kıınıldatmak. b) Alay etmek.
Onarlamag= Ayarlamak, düzenlemek, hazırlamak.
Onarmag= Tamir etmek.

Ö

Ö:d= Ögüt, nasihat.
Ö:kelenmeg= Kızmak.
Ö:künmeg= Taklit etmek. Öykünmek.

Ö:meg= Övmek.
Ö:n= Öğün
Ö:nden= Önünden.
Ö:nüg= Önlük.
Ö:redlemeg= Akıl vererek yol göstermek.
Ö:retmen= Öğretmen.
Ö:rün= Gizli.
Ö:sa= Yarı yanmış odun.
Ö:süz= Öksüz.
Ö:nden= Önünden.
Öbüükü= Öteki.
Öfelemeg= Ovalamak.
Öh= Öcü.
Öklemeg= (Hayvanlar için) Kazığa bağlayarak otlatmak.
Öklemeg= Hayvanları bir yere bağlamak.
Öled= Ölümcül salgın hastalık.
Ölgün= Fazla pişmiş.
Ölü sela:sı= Birinin öldüğünü duyurmak için minareden okunan sala.
Ölü uyhusu= Derin uyku.
Ölümlüg dirimlig= Ölümünde ya da dar gününde kullanılmak üzere bir tarafa ayrılmış para ya da kıymetli eşya (altın).
Ömürlüg= Sağlam.
Öndüç= Ödünç.
Öpüş= Buse.
Örme= Keçi kılından örülerek yapılan kalın ip.
Örte= Erte.
Örtesü:n= ertesi gün.
Örtme= İki kemer arasının kapatılarak altında yol, üzerinde oda olan bölüm.
Örtmeg= Kapatmak .
Össahat= Hemen. Derhal.

Össüz= Yapışkan olmayan.
Öta:çe= Karşı yaka.
Öta:n= Geçenlerde.
Ötü:z= Öte yüzü, öteki tarafı.
Ötüg= Buluğ çağına girmiş. Artık cinselliğe akli eriyor.
Ötürmeg= İshal olmak.
Ötürük olmag= İshal olmak.
Ötürüklü= İshal olmuş.
Öveç= Toklu. (Erkek koyun)
Övke= Öfke.
Öylen= Öğleyin.
Öyli:se= Öyleyse.
Öñ= İleri.
Öña: vermeg= Dayak vermek.
Öña= Dayak, destek.
Öñden= Önden.
Öñlemeg= Önlemek.
Öñü= Önü.
Öñüsıra= Önü sıra.

P

Pa:zen= Basma.
Paca=Baca.
Paçavara= Paçavra.
Paf= Çürük, çabuk içine çöken.
Paf=Güçsüz. Dıştan görüldüğü gibi güçlü olmayan.
Pafcier= Akciğer.
Pahl= Cimri.
Pakla= Bakla.
Palavara= Palavra.
Palavaracı= Palavracı.
Palaz= Minder.
Palazlanmag= a) Delikanlılık

çağına girmek. b) Ekonomik açıdan yeni yeni belli bir yerlere varmak.
Palıt= Meşe palamudu.
Palta= Balta.
Pambıg= Pamuk.
Pampal= Pamuk gibi yumuşak.
Pança= Pençe. Bir avuç.
Pançık pençik= Küçük parçalar halinde.
Pandıl= At ve eşeklerin semerlerinin arkasında bulunan, hayvanların bacaklarının arkasına dek inen kuşak.
Pandır palas= Düzensiz ve hesapsız bir şekilde.
Pantezie= Fantezi. Eğlenceli.
Papara= Azar.
Papel= Kâğıt para.
Parça pinig= Küçük parçalar.
Parıldamag= Parlamak.
Parlag= Yakışıklı.
Partutuş olmag= Başa gelen ani bir olay için heyecanlanmak, telaşa kapılmak.
Pasaglı= Pis. Kirli.
Paşa= General.
Pat çat= Çok seyrek.
Patada= Birdenbire.
Patadan= Ansızın.
Patan seyreg= Oldukça seyrek.
Patapat= Denk, eşit
Patata sulusu= Patatesin sulu yemeği.
Patata= Patates.
Patçat= Tam değil ama. Şöyle böyle.
Patig= Yünden örülen bebek ayak-kabısı.
Pavhırmag= Anlamsız, hakaretimsi

ses çıkarmak. Yüksek sesle kavga etmek.
Payam= Badem.
Paŋga= Banka.
Peder= Baba.
Peh= Çok güzel. Beğendim.
Pendir= Peynir.
Per= Çark kanadının her biri.
Perpi ta:nesi= İçinde çekirdek olmayan çok küçük üzüm tanesi.
Pers olmag= Çok kütü bir şekilde yere düşmek.
Pesvente= Bir sebzenin, bir malın geriye kalan değersiz döküntüleri, atıkları.
Peş= Arka.
Peşgir= Havlu.
Pevraz= Pervaz.
Pey vurmag= İhalede artırım yapmak.
Peydelpey= Taksit taksit.
Peygamber tavı= Kadın, kız.
Pezemeg= Pezevenk.
Pırtı= Bez ve kumaştan yapılmış eşyası.
Pırtmag= Boşanmak. Elden kaçmak.
Pısgırmag= Aksırmak.
Pıtdırmag= Boşandırmak.
Pıtırtı= Çok hafif duyulan ses.
Piç= a) Ağaç köklerinin dibinden çıkan, aşısız ve istenmeyen ışınlar. b) Babasız doğmuş çocuk.
Pile=Kıvrım.
Pin= Kümes.
Pintişmeg= Sataşmak.
Piriç= Pirinç.
Pis pis pis= Kedi çağırma ünlemi.
Pisgevit çocu= Nazik, narin, hanım evladı çocuk.

Pisgevit= Bisküvi.
Pislemeg= Kirletmek.
Pispisi= Cimri.
Pişt!= Kedi kovalama ünlemi.
Pohpohlamag= Şişirmek, dolduruşa getirmek
Pokis= Boks. Yumruk.
Polad şeker= Nefes açan, öksürüğe iyi gelen, şeker kullanılarak elde edilen bir ürün.
Polad= Çelik.
Poladlı= Okumaya bağlı korunuyor kabul edilen insan.
Politiha= Politika.
Pontil= Pantolon.
Portahal= Portakal.
Portlangaç= Bir olayın birden bire patlak vermesi.
Posdal= Postal, bot.
Poşu= Başa sarılan şal.
Potug= Manda, deve yavrusu.
Poŋgraf= Gramofon.
Pöhreg= Lağım borusu.
Pörsümeg= (gıda) Bozulmak, ekşimek
Puha= Ayak bileği.
Puha:lg= Bilek.
Puha:rı= Baca. (Buhardan)
Pund= Fırsat.
Punduna düşürmeg= Fırsatını yakalamak
Pur= a) Çam yaprağı. b) Kilin sıkışmasıyla oluşmuş bir yeryüzü şekli.
Pus= Sis.
Pusmag= Pusuya yatar gibi eğilerek gizlenmek.
Pusula= Teskere, not.
Puñar= Pınar.
Puñarbaşı= Pınarbaşı.

Püfür püfür= Rüzgârın hoşâ gidici
esmesi
Pürçeg= Zülûf, perçem.
Pürçük= Çok küçük parça.
Pürtleg= Dışına fırlamış.
Pürtlemeg= Dışına fırlamak.
Pürtletmeg= Zorlayarak çıkarmak.
Pürtüg= Pürtleyerek çıkan küçük
parça.
Püs= Kayısı, erik gibi ağaçlar
yaralandığında, kesildiğinde yara-
lanan kısımda kesik yerlerinde
oluşan bir salgı.
Püssüg= Kedi.

R

Ra:fızı= Alevîliğin bir kolu.
Ra:yiha= Koku
Rahle= Üzerinde kitap okunan
sehpa.
Rahvan= At eşek gibi hayvanların
deh demeden normalin üstünde bir
hızla ve binicisini sarsmadan yürü-
rmesi.
Reçber= Amele, ırgat.
Reg= Renk.
Regli= Renkli.
Remi= İskambil kâğıtlarıyla oynan-
nan bir kumar oyunu.

S

Sa:= a) Nazardan koruyacağına
inanılan beyaz, kristal yapılı bir
taş. b) Sağ, yaşıyor. c) Şap. d) Sağ
taraf.
Sa:de ya:= Tereyağının eritilmesiyle
elde edilen yağ.
Sa:de= a) Katkısız, yalnızca, saf.
b) gösteriştten uzak.
Sa:dıç= Sağdıç.
Sa:fi= Tamamen.
Sa:lamag= Tedarik etmek.
Sa:hg olsun= Önemli değil. Boş
ver.
Sa:mag= Sağmak.
Sa:men=Düğündeki erkek görevli-
ler.
Sa:nanmag= Bir yere doğru akıp
gitmek.
Sa:p= Sahip.
Sa:r= Sağır.
Sa:rmeg= Seğirmek.
Sa:sı= Saksı.
Saba:nan= Sabah vakti.
Sabag= Bir öğrenimlik ders.
Sabah sabah= Sabahın bu vaktinde.
Sabahaca= Sabaha kadar.
Sabın= Sabun.
Saca= Üçlü denge üzerine kurulu
sistem. Sacayağı.
Saçag= Çıkıntı, püskül.
Saçgıran= Saçı döken bir tür mantar
hastalığı.
Saçmak= Dağıtmak.
Sadaha= Sadaka.
Safralıg= Kahvaltıdan, yemekten
önce atıştırılan yiyecek
Sag= Uykusu hafif.
Sagca= Saksâğan.
Sah geçmeg= Gözden kaçırmak.
Atlamak. Dalgınlıkla unutmak.

Sah= Gerçek
Saha= a) Çeltik işçisi. b) Meydan, alan.
Sahal= Sakal.
Sahametlik çiharmag= Kazaya neden olabilecek bir yanlışlık yapmak.
Sahan= Sehen. Bakırdan yapıldıktan sonra kalaylanan tabak.
Sahap= Sahip.
Sahar= Aksî. Ters işler yapan.
Sahat= a) Özürlü, aksak. b) Saat.
Sahde= Sahte.
Sahdien= Kayış.
Sahın= Sakın.
Sahınmag= Sakınmak. Kendini korumak.
Sahırğa= Kene.
Sahız= Sakız, çiklet.
Sahızlıg= Aşılındığında fıstık olan ağaç.
Saho:= Ceket.
Sak= Çabucak uyanan.
Saklamalıg= Kullanılması gereken kullanılmayan, herkesten saklanan.
Salahana= Mezbaha.
Salhım= Salkım.
Salıg vermeg= Tavsiye etmek.
Salıngaç= Salıncak.
Sallabaş= Sürekli baş sallayan.
Sallag= Kasap çırağı.
Sallama= Başından savma.
Sallı= Esneyecek kadar uzun malzeme.
Salma= Bir işin ortaklaşa yapılması için kişi başına düşen para.
Salmag= Göndermek.
Sam yeli= Sıcak esen, estiğinde bitkileri kurutan yel.

Samı= Öküzün boynuna geçen parça.
Samırsag dövece:= Sarımsak ezmeye yarayan ahşap düzenek.
Samırsag= Sarımsak.
Samsa= Bastığın içine dövülmüş cevizin konmasıyla üçgen şeklinde yapılan bir çeşit şire.
Santır (saz)= Bir çeşit pavyon, eğlence yeri. Saz santır kullanımı da var.
Sap= Gövde.
Sapa= Uzak, dolambaçlı.
Sapı silig= Boş gezen, ipsiz, işe yaramaz adam.
Sapıdmag= Yoldan çıkmak.
Saplamag= (İğneye ipliği) geçirmek.
Saplıcan olmag= Zatürree olmak.
Saplıcan= Zatürree.
Sar'erig= Sarı erik.
Sarat= Kaba elek.
Sarhıtmag= Sarkıtmak.
Sarı: burma= Bir tür tatlı.
Sarlı saplı= Görünüş olarak güçlü kuvvetli, sağlıklı, oturaklı.
Sası= Kimi yiyeceklerin pişerken ya da pişmeden önceki hoş gitmeyen kokuları.
Sasımag= Tadının bozulması.
Sasi:g= Sasımış.
Saten= Zaten. Aslında da.
Satır= Bakraç.
Satlıcan= Zatürree.
Satmag= Kız çocuğunu sözlemek, nişanlamak.
Savat= Gümüş işlemeli süs.
Savırmag= a) Harman savurmak. b) Bol harcamak.
Savuşma= Uzaklaşma.

Sayışmag= İnsanların birbirleriyle olan alacaklarını vereceklerini birbirlerinde razı olacak şekilde eşitlemek.
Sayıt= Sait.
Sayım= Saim. Bir erkek adı.
Sayrı= Hasta.
Saz gızı= Saz (pavyon) da çalışan kadın.
Saz santır= Pavyon, içkili gazino.
Se:rtmeg= Birden fırlayarak koşmak.
Seçilig gimi= Dışlanmış gibi.
Seçilme= Dışlanma.
Seçim= a) Seçme. b) Dışlama.
Seferbellig= Seferberlik. Topyekûn savaş hali.
Sefir= Sahur.
Segla:vi= Bir at türü.
Sehil= Deniz seviyesinden fazla yüksek olmayan, yayla sayılmayan yer.
Sehlig= Özürlü sayılacak kadar saf.
Sekdelemeg= Tek ayaküstünde sekerek yürümek.
Seki= Evin önündeki meyilli yapının düzeltilmesiyle yapılan düz alan.
Sekili= Atların bilekleri beyaz olanı.
Seklem= a) Akli tam olmayan.
b) Tam dolu olmayan.
Sektirmemek= Dikkatle izlemek. Fırsat vermemek.
Sel= a) Suyun coşarak akması.
b) Ağız akıntısı.
Sela:= Minareden okunan salât ü selam.
Selinti= Selin getirdiği odun ve dal parçaları.
Sen sa:= Kendi kendine.
Seni:= Seninki.

Senli benli= Yakın ilişki içinde olmak
Sennen= Seninle.
Sepet havası= Baştan savmak.
Sepetli motur= Yük taşımak için yanına sepet monte edilmiş motosiklet.
Serçe bannag= Küçük parmak.
Sergen= Sebze ve meyvelerin kurutulduğu yer.
Sermie= Sermaye.
Serpene= Bağcılıkta üzüm tiyeklerini topraktan yukarıda tutmak için kullanılan 70-80 cm uzunluğunda, genellikle bir ucu yere gömmek için yontularak sivriltilmiş dal parçası.
Sertelmeg= Havanın soğumaya başlaması.
Sessiz= Dolma tüfek.
Sevdalı= Aşık.
Sevdirmeg= İki parçayı birbirine uyacak şekilde düzenlemek.
Seyip= Başiboş. Salma seyip kullanımını da var.
Seyiplemeg= Başiboş olarak doğaya salıvermek.
Seyrangâh= Seyri iyi olan yer.
Seyreg= Az görülen.
Sı:mag= Sığmak.
Sı:namamag= Fazla yemek yemekten rahatsız olmak. Hazımsızlık çekmek.
Sı:nç olmag= Sığınmak.
Sı:ntı= İstenmeyen insan. Birilerinin yanına sığınmış.
Sı:r= Sığır.
Sıçırma= Atlama.
Sıçıramag= Sıçramak.
Sıdğı sıyrılmag= Umudunu yitir-

mek. O işten ya da o kişiden beklentisi kalmamak.
Sıdğı= Sıtkı.
Sıglet= Sıcak hava.
Sihim= Sıkım. Bir bir elin içine sığan miktar.
Sihircim yapmag= Sıkıştırarak çalıştırmak.
Sihircim= (Birini) Sıkıştırma.
Sihışig= Dar. Paraya ihtiyaç duyma hali.
Sihışmag= Parasızlık çekmek. Paraya ihtiyaç duymak.
Sıkletlenme= Ruhu sıkılma, bunalma. Sıcaklama.
Sıla= Doğduğu yer.
Sınamag= Denemek.
Sınıgıç= Kırık çıkıkçı, sınıkçı.
Sırasında= Yeri gelince.
Sırhitmag= Sarkıtılmış bir durumda bekletilerek suyunun fazlasını uzaklaştırmak.
Sırıgı= Çok ince yazlık yorgan.
Sırım= Deri ve lâstik kenarlarından çıkarılan ve ip yerine kullanılan malzeme.
Sırıma= Dikme.
Sırinsımag= Kurutulduktan sonra yenen yiyeceklerin, nem almaları sonunda özelliğini yitirmesi, sertleşmesi ve rahatsız edici bir koku kazanması.
Sırıtmag= a) Gülümsemek.
b) Çirkin görünmek.
Sırnaşmag= Birine yaklaşmak, iletişim kurmaya çalışmak.
Sırtarmag= a) Diklenerek karşısına dikilmek. Kavga etmeyi göze alacak kadar karşı çıkmak. b) Çirkin, göz tırmalayıcı bir şekil

almak.
Sıtara= Saygınlık. Hatırı fazla sayılma.
Sıtaralı= Nazı çekilecek kadar hatırlı.
Sıyag= Yaş gurubu. (Bizim sıyak. Biz yaşlarda.)
Sızlatmag= Acı vermek.
Si:delemeg= İşsiz ve perişan bir durumda sokaklarda dolaşan.
Si:hıl= Yüzeyi kaygan denecek kadar pürüzsüz.
Si:hıllamag= Yüzeyini pürüzsüz hâle getirmek.
Si:m si:m= İnce ince akıtılan gözyaşı.
Si:meg= İşemek.
Si:peceg= Kayılacak yer.
Si:peg= Kaygan.
Si:pmeg= Kaymak.
Si:rig= İnsanlara saygısı olmadığı için en küçük çıkarı zarar görse, en yakınlarına bile hemen yaygara koparan, dikleşen, kavgaya hazırlanan kişi.
Sifdelemeg= Silkelemek.
Sifdinmeg= Harekete geçmek.
Siftah= İlk.
Sigge= Metal para.
Sile= Tamamen dolu.
Silgi= Düztaban da denilen birçok çeşitleri olan marangoz aleti.
Sille= Tokat.
Silme= Ağzına kadar dolu.
Sim= Gümüş.
Simid= Çiğ köftelik bulgurdan daha ince bulgur.
Sincar= İçinde çok sayıda delik olan bir sarmaşık türü. Bağlarda yetişen bu sarmaşığın dalları sigara kadar

kesilir ve çocuklar eğlence olsun diye sigara gibi içer.
Sini= Büyük ve kenarsız tepsi.
Sinkâf= Küfür.
Sitil= Küçük satır.
Sitog= Depolama, istif etme.
Sitti:n sene= Yıllarca.
Sivişmeg= a) Sessizce kaçmak.
b) İkinin arasına girerek kendine yer edinmek.
Siyah tut= Kara dut.
Siyeç= Dikenli çalılardan oluşan bahçe çiti.
Siziñki= Sizininki.
Siñ= Yaş, ömür.
Siñilemeg= İnlemek.
Siñmeg= Kokusu kalıcı olmak.
Siñsile= Sülale. Soy.
Siñsiñ= Ateş üzerinden atlanarak oynanan bir halk oyunu.
So:g= a) Soğuk. b) Sıcakkanlı değil.
So:glug vermeg= Bir olaydan soğutmaya çalışmak.
So:glug= Soğukluk. Pirpirim. Semizotu
So:na= Sonra.
So:nacı:ma= Sonracığıma.
So:naki= Sonraki.
Sofu= Dindar.
Sohag= Sokak.
Sohum= Pilav gibi yemeklerin yufka ekmekle bir ağızlık kadar alınarak yenmesi. Lokma.
Sohurdanmag= Can sıkıntısıyla söylenmek.
Sokranmag= Hafif sesle, rahatsızlığını dile getirmek. Sokranmak.
Solgun= Soluk.
Somag eşiği= Ekşi ağacının meyvesi.
Somun= Ekmek.

Somurmag= Kuvvetlice emmek. Sömürmek.
Somya= Karyola.
Sota= Tenha yer.
Soyha= Ölen birinden çıkarılan elbise.
Soyputu= Bir açığı yapacak şekilde.
Soñ= Son.
Sö:d= Söğüt.
Sö:meg= Sövmek.
Sö:ndürmeg= Söndürmek.
Sö:nüg= Sönmüş.
Sö:rme= Fırında pişirilmiş patlıcan.
Söba:reg= Yassı gibi.
Söbe= Yassı.
Söküg= Sökülmüş.
Sömeg= a) Bir sistemi ayakta tutan küçük ama önemli bir parça.
b) Yumak.
Sömeleg köfde= Bulgurla çiğ köftenin yapıp parmak şeklinde şekillendirilmesi ve sıcak suda haşlanmasıyla elde edilen yiyecek türü.
Söylemeg= a) Nazar etmek. b) Lafla azarlamak. c) Tembih etmek.
Söylenmeg= Kendi kendine kızgınlıkla konuşmak.
Sözlü= Nişanlı.
Su dökmeg= Ufak çiş yapmak.
Su tusba:sı= Su kaplumbağası.
Su yılanı= Suda yaşayan zehirsiz yılan.
Sucug= a) Üzüm suyu ve nişenin pişirilmesiyle elde edilen hapsaya, ipliğe dizilmiş ceviz batırılarak elde edilen bir şıra türü. b) Et suçuğu.
Sufat= Çehre, yüz.
Sulag=Sulanabilir. Sulu yer.

Sulug=Su kabı.
Sumsug=Yumruk.
Sumsuglamag= Yumrukla vurmak.
Susien= Susayan.
Suvag= Sıva.
Suvagcı= Sıvacı.
Suvaz= Sivas.
Sü:m= Bir dikimlik kadar iplik.
Sü:η aya:= Suyun aktığı ark.
Sü:η gözü= Suyun kaynağı.
Sülenke= Taşla oynanan bir tür çocuk oyunu.
Süllüm= Merdiven.
Sülüg= Kan emici, solucanımsı böcek.
Sümdüg= Her yere girip çıkan, her şeyi onursuzca isteyebilen.
Sümdüglenmeg= Her şeyi onursuzca isteyebilmek.
Sümüg= Burundan gelen akıntı.
Sümüklenmeg= Bir şeyi ele geçirmeye çalışmak.
Sündürmeg= Çekerek uzatmak.
Sünmeg= Esnemek, uzamak.
Sünnetlemeg= Tabaktaki yemek artığını ekmele sıyrarak yemek.
Süra:ç= Sürgü.
Sürgün= a) Oradan sürülmüş.
b) İshal.
Sürme= Kirpik boyası.
Sürmedenlig= İçinde sürme bulunan küçük ve süslü cam ya da ahşap şişe.
Sütsüz= Dostluğu zayıf olan.
Süyüg= Damın kenar kısmı.
Süzeg gimi= Delik deşik olmuş.
Süzme yo:rd= Bez torbada süzül-müş yoğurt.
Süzme= a) Süzme eylemi. b) Tam anlamıyla. Tamı tamına.

Süzmeg= Bir sıvıyı süzmek.
Sünğüç= Baş ve işaret parmağı arasındaki uzaklık. Bir tür ölçü.

Ş

Şa:dennig= Bahşiş.
Şa:riye= Şehriye.
Şadıravan= Şadırvan.
Şafa:nan= Şafakla beraber.
Şagşag= Alkış.
Şagşahı= Alkış.
Şagşahıcı= Yaltaklanarak alkış tutan.
Şah (iki şah)= Parça. (İki parça).
Şaha kakmag= Çok istekli olmak.
Şaha şaha etmek= Parçalara ayırmak.
Şahan= Çevik. Şahbaz.
Şahbaz= Atik.
Şahılamag= Ses çıkaracak şekilde vurmak.
Şahımag= Şakımak.
Şakşahıcı= Alkışçı.
Şalaşura= Hoş olmayan şeyler. Dalavere.
Şalvar= Pantolon yerine ayağa giyilen bol ve dökümlü elbise.
Şapda= Çatı ve dam yapımında kullanılan 5-6 m uzunluğunda, ince kavak.
Şaplag= Avuç içi le atılan tokat.
Şapşag= a) Tenekeden yapılmış silindirik şeklindeki sürahi. b) Her söze atılan.
Şarlag= Şarıldayarak akan su.

Şarmıta= Kötü kadın.
Şarpada= Birdenbire. Ansızın.
Şaş= Şaşı.
Şaşgın= Telaşından yanlı işler yapan.
Şaşmag= Bir konuda acele etmek. Telaşlanmak.
Şavhıl= Şakül, çekül.
Şefdeli yemeni= Ham deriden bir tür ayakkabı.
Şefdeli= Şeftali.
Şekerdennig= Şeker konacak kap.
Şeleg= Sırtta taşınan yük.
Şema:den= Şamdan.
Şema:l= Yüz şekli.
Şennig= Eğlence için toplanmış kalabalık.
Şer'an= Şeriata göre.
Şer= Kavgacı.
Şerbedli= Dua almış, okunmuş. Tehlikelere karşı korunduğuna inanılan
Şerbedlig= a) Gelin olacak kıza söz kesilirken verilen armağan.
b) Şerbet takımı.
Şerli= Belalı.
Şeş= Beyaz ve ince başörtüsü.
Şeşber= Ortaçağa ait bir tür silah.
Şeytan= a) İblis. b) Kurnaz.
Şengüne= Kötü kadın.
Şih= Şeyh.
Şilta:na bo:mag= Yaygaraya vermek.
Şıtag= Yaygara. Bağırık, çığırık.
Şıtagcı= Haksızlığını yaygara kopararak örtmeye çalışan.
Şırlap di= Ses çıkaracak şekilde sertçe.
Şıvgın= Eğimli yağın yağmur.
Şifon= Bir kadife çeşidi.

Şikâ:t= Şikâyet.
Şilte= Torba ile çuval arası olup bezden yapılma tapıl konacağı.
Şimşeg= a) Sivri. Sivriltilmiş.
b) Şimşek, yıldırım.
Şimşetmeg= Sivriltilmek.
Şindi= Şimdi.
Şire= Şıra.
Şirif= Saygınlık.
Şirig= Kandil yağı.
Şirin= Tatlı.
Şirinni şovra= Pekmez dövme vs karışımı yapılan çorba.
Şirinnig musgası= Karşdakini kendisine bağlamak için yazdırılan musga.
Şirinnig= Nişandan önce söz kesildiğinde yenen tatlı.
Şişeg= Dişi koyun.
Şişgin= Şımarık.
Şişirme= a) Pohpohlama, şımartma.
b) Baştan savma.
Şişmeg= Böbürlenmek. Şıarmak.
Şivan= Ağıt, figan.
Şo= Şu.
Şor= Laf. Söz.
Şora= Şurası.
Şorcu= Dedikoducu.
Şorda= Şurada, şu ilerde.
Şordan=Şuradan.
Şorevi= Aşiretlerde bir takım anlaşmazlıkların toplum karşısında çözümlendiği yer.
Şorie= Şoraya.
Şovra= Çorba.
Şu guballı, şu guballı= Şöyle şöyle. Böyle böyle.
Şu:r= Bilinç.
Şunca:z= Şu zavallı.
Şunca= Şu kadar.

Şüpe= Şüphe.
Şüpelenmeg= Kuşkulanmak.

T

Ta:= a) Öteberi koymak için duvarlara yapılmış geniş kovuk. b) Uzaklık ünlemi.
Ta:n= Tahin.
Ta:ruz= Taarruz. Hücum.
Ta:sil= Tahsil.
Tâ'= Hadi canım sen de... Daha neler... Hadi gel de inan.
Tabaha= a) Tabaka. b) İçine sigara ve tütün konan kap.
Tabahana= Tabakhane.
Tagdelen= Ağaç kakan.
Tagge= Takke.
Tahda biti= Isıran, kaşınmaya sebebiyet veren zararlı bir haşere. Tahtakurusu.
Tahda= Ahşap.
Tahdalı köy= Mezarlık.
Tahilatmag= Sert bir şekilde tokat atmak.
Tahıldag= İncirin olgunlaşmamı durumu.
Tahrıtı= Gürültü.
Taho:d= Emekli.
Tahra= Bağcılıkta ve odunculukta kullanılan bir tür kesici alet.
Talamag= İstila etmek. Her tarafına yapışmak, yerleşmek.
Talan= Yağma.
Talavuz etmeg= Üstünlük kurarak karşıdakine hükmetmek.

Taman?= Anımsar mısın? Hatırla.
Tamaşa= Seyretme.
Tandır= Yer döşemesi yapılan ince taş plaka.
Tapına= Yassı tarafına.
Tapır= Düz arazi.
Tapırtı= Ayak sesi.
Tapışlamag= Sırtını sıvazlamak.
Taplacı= Seyyar satıcı.
Taplı= Düzgün. Yassı.
Taptapı bazlaması= Eskiden evlerde yufka ekmek yapıldıktan geride kalan ve ufralı denilen kaba unun pekmezele yoğrulduktan sonra sac üstünde pişirilmesiyle hazırlanan bazlama.
Tar= Dükkan rafı.
Tarhana= Maraş'a özgü olan ve çok çeşitli yenebilen, dövme ve yoğurttan yapılan bir kuru yiyecek.
Tarpadan= Aniden. Birdenbire.
Tas= Su kabı.
Tatavı= Patavatsız konuşma. Ağzı kalabalık.
Tav= Uygun zaman.
Tavatır= Abartılı, çok çok.
Tavıg gara:sı= Gece körlüğü.
Tavsır= Fotoğraf.
Tay durma= At, eşek, katır gibi hayvanlara yük yüklenirken omuz vererek yardım etmek.
Tay durmak= Bir hayvana yük yüklenirken yardımcı olmak.
Tay= a) Atın yavrusu. b) Denk. Eşit.
Taydaş= Yaşıt. Akran.
Taysınmag= Dengi görmek.
Taysınmamag= Dengi görmemek.
Tazı= Av köpeği.
Taḡayaz= Ardına kadar açık kapı.
Taḡo= Son moda.

Te:= Taa. Uzaklık anlatan ünlem
Te:llemeğ= Teyellemek. Terzilikte dikişten önce
Te= Uzaklığı anlatan bir ünlem.
Teba:t= Tabiat, huy, yaratılış.
Tebelleş olmag= Birilerine kafayı takarak onunla uğraşmak.
Teberig= Hatıra.
Teg gırma= Av tüfeği.
Tegge= Tekke.
Teh düşmeğ= Dikkat etmek.
Teh= Kabarcık üzümünün üstünde ulmadan tabiatı içinde oluşmuş kurumuş kuru üzüm.
Tehennili olmag= Dikkatli olmak.
Tek= Yeter ki...
Tekden tükden= Ara sıra, seyrek olarak.
Tekden= Tek başına, yalnız.
Tekelleğ= Tekerlek. Dairesel.
Tekerleg= Yuvarlak.
Tekerşeg= Makara.
Tel dolap= Buzdolaplarının bulunmadığı yıllarda, sinek girmeyecek kadar ince tellerle korunmuş, ahşaptan yapılmış yemek saklama dolabı.
Telef= Zayıf.
Teleme= Taze sağılan sütün incir sütüyle mayalanmasından elde edilen bir yiyecek.
Teltig gelme= Eksik gelme.
Teltig= Bir işe yaramayacak kadar az ve yetersiz para.
Tembeh= Tembüh.
Tembelid= Geniş bir beze sarılmış, taşınmaya hazır yatak.
Temennah= Saygı duruşu ve selamı.

Temra:= Ciltte bir tür mantar hastalığı.
Temsil=Örneğin, mesela.
Temteg = Tek başına. Bir tane
Tene= a) Tane, dane. b) Sayı.
Tentene= Dantel.
Topiz= Toplu iğne.
Terlig= a) Ev ortamında yağa giyilen hafif ayakkabı, terlik.
b) Başa giyilen başlık. Takke.
Ters yüz etme= Kumaştan yapılmış bir eşyanın yüzü eskidikten sonra ters tarafını çevirerek biraz da böyle kullanma.
Teşt= Büyük leğen.
Teveggel= (Allaha) Güven.
Tevellüd= Doğum tarihi.
Tevriz gaba:= Kış kabağı.
Teyya:re= Uçak. Tayyare.
Tez= Acele. Çabuk.
Teze= Taze.
Tezemie= Kısa zamanda. Bu kelime olumsuz cümlelerde kullanılır.
Örnek: "Bu iş tezemie olmaz."
Tezzeg= Hayvan pisliğinden yapılan yakıt.
Tı:= Dantel örmeye yarayan araç.
Tıbıg olmag= Yapış yapış olmak.
Tıhılatmag= Fırsat bulunca hayalindeki gerçekleştirilmek.
Tıksırmag= Aksırmak.
Tılsım:= Tılsım, sihir.
Tıpıslamag= Avuç içiyle sırtına okşarcasına birkaç kez vurmak.
Tıraha= Fors, fiyaka.
Tırahalı= Fiyakalı, oturaklı, süslü.
Tırampa= Değiş tokuş.
Tırıg= Çok zayıf insan.
Tıs= Rengi bozuk, sarıya dönük insan.

Tıslamag= Yük altında zorlanarak nefes almak.

Tıslie tıslie= Zorlanarak. Çok zahmet çekerek.

Tıngırdamag= Tıngırdamak Tıngır tıngır ses çıkarmak.

Tıngırtı= Teneke sesi.

Tiken bülbülü= Dikenlere konan süslü bir kuş.

Tiken= Diken.

Tip= İncir ağacındaki döllenmeyi sağlamak için, erkek incirin meyvelerinden bir ipe dizilerek, meyve vermesi beklenen incire asılan döllenme inciri.

Tipsiz= Çirkin.

Tiril tiril= Titizlikle giyinmiş.

Tirkenmeg= At eşek gibi hayvanların birbirine bağlanarak ard arda sıralanması.

Tirşig çorbasi= Tirşigin bastırılıp daha sonra kullanılmasıyla elde edilen çorba.

Tirşig= Bir çeşit çorbasi yapılan ot.

Titiremeg= Titirmek

Tiya:re= Uçak.

Tiyatura= Tiyatro

Tiñ= Alarm hali.

Tiñgede atmag= Sınırları bozulmak

Tiñilemeg= Kafası bozulmak

Tiñtiro:g= Parmakla yapılan fiske vuruşu.

Tog= Davar köpeklerinin boyunluğu

Toglu= Kuzunun irisi.

Togmag= Ucu topuzlu sopa.

Toha= Yüzük.

Tohaç balı= Henüz balık görünüşünde olan kurbağa.

Tohaç= Çamaşır yıkarken vura vura temizlemede kullanılan ahşaptan

bir malzeme.

Tohanmag= a) Dokunmak. b) Sözle dokunmak.

Tohumgavid= Düğünlerde kurban edilmesi için erkek tarafından kız tarafına gönderilen; boynuzlarına elma ve portakal geçirilen, beline süslü bohça bezi bağlanan keçi.

Tohuşdurmag= İki şeyi birbirine sertçe vurmak. Tokuşturmak

Toklu= Erkek koyun.

Tolu tolu= İri iri kristalleri olan.

Tomatis= Domates.

Tombag= Tombul.

Tomofil= Otomobil.

Tomus= Temmuz.

Tonel= Tünel.

Top atmag= İflas etmek.

Topag= Yassı olmayan. Yuvarlağımsı.

Topalag= Toplu, tombul.

Toplama= İhtiyaç sahiplerine yardım toplama işi.

Topli:ci= Toplayıcı.

Toplu= Biraz kilolu olan insan.

Topu dikmek= İflas etmek.

Topu=Hepsi.

Tor= Acemi.

Torlag= Acemi.

Torli:p toplamag= Derleyip toparlamak.

Tornistan= Eskiye elbiseyi tersyüz ederek yeniden dikmek.

Tort= Üzümün ezilmesi arkasından suyunun tamamen alınmasıyla ortaya çıkan posa.

Tosag= Eskiden deveme (topaç) yapılan sert bir ağaç.

Tosdalag= Tombul çocuk.

Toy= a) Büyük bir av kuşu.

b) Acemi.
Tozutma= a) Delirme. b) Toz çıkarma.
Töbe tövbe= Hiç duymadım. Benimle hiç ilgisi yok. Haberim bile yok.
Töbe!= a) Hiç aslı yok. b) Tövbe etmek.
Töho'=Haddi hesabı yok. Sayılama-yacak kadar çok.
Tökezimeg= Düşer gibi olmak.
Töreme= Üreme.
Töremeg= Üremek, çoğalmak.
Töremiesice= Küçük kız çocuklarına sevgi için söylenir.
Töz= Arka.
Tu:la= Tuğla.
Tuman= Alt iç çamaşır.
Tumancag= Sadece iç çamaşırlarıyla.
Tummag= (Suya) dalmak. Batmak.
Tura= Kalın ip.
Turalamag= Tur atarak yürümek.
Tusba=: Kaplumbağa.
Tusmag= Eğilerek saklanmak.
Tustuvallag= Yusuvarlak.
Tutaç= Sıcak tencereyi ocaktan indirmek için bez ya da yünden yapılmış bir mutfak düzeneği.
Tutam= Bir avuçluk.
Tuvallag= Yuvarlak.
Tuvallamag= Yuvarlamak.
Tü: sıglet= Zayıf.
Tü:m= Dügüm.
Tükrüglemeg= Kazma kürek gibi araçlar elden kaymasın diye avucu tükrükleme işi.
Tüleg= Kurnaz.
Tülemeg= Hayvanlarda tüylerin döküldükten sonra yeniden çıkma-

sı.

Tülemeg= Kurnazlaşmak.
Tüm= Bütün.
Tümlemeg= Bozuk parayı alıp,
Tüneg= Kümes hayvanlarının uyumak için üzerine çıktığı dal parçası.
Tünemeg= Kümes hayvanlarının akşamdan sonra uykuya çekilmesi.
Türlü= a) Çeşitli. b) Bir yemek adı.
Tütiye= Çinko sülfür. (Bir zamanlar çok kıymetli olan kimyasal bir madde).
Tütmeğ= Duman çıkmak.
Tütüdmeg= Duman çıkararak rahatsızlık vermek.
Tütün= Duman.

U

U:nmag= Ağlarken zor solumak, hareketten kesilir gibi olmak.
U:r= Uğur.
U:rag= a) Sara hastalığı. b) Uğranılacak yer.
U:raglı= Sara hastası.
U:ramag= Yanına gelmek.
Ud= a) Suçlanma. "Ud altında bırakmak, suçlamak." b) Bir çalgı aleti.
Ufag= Küçük parça. Ufak.
Ufra= Ekmek açılırken kullanılan, kullanıldıkça kabalaşan un.
Ufralı= Kaba unlu.
Ulag= a) Haber götürün. b) Ek.
Ulamag= Eklemek.
Ulan= Lan. Kaba bir hitap şekli.
Ulmag= Bozunmak, çürümek.

Ulug delig= Meyvenin sebzenin döküntüsü.
Ulug= Ulmuş. İşe yaramaz olmuş.
Ulumag= Köpeklerin seyrek olarak kurt gibi uluması. Bu uluma kötü şeyler olacağı kuşkusu doğurur.
Umarcalıg= Çıkar.
Ummag= Canı çekerek beklemek. Ümit etmek.
Umman=a) Okyanus. b) Bir tabanca markası.
Unnug= Un yapılacak buğday.
Urubla= Bir ölçü birimi.
Urum= Rum.
Urumu tutu= Birazcık ekşi mor dut.
Urupcu= Sekizde bir hisse ile çalışan tarla işçisi.
Urupla= Bir kıratın dörtte biri kadar olan buğday ölçüğü.
Urus= Rus.
Us= Akıl.
Uşçalı:n= Kimseye duyurmadan. Usulca.
Usduruplu= Yerinde hareket eden. Akıllı
Uslu biber= Karabiber.
Uslu= Terbiyeli.
Uşag= Küçük çocuk, delikanlı.
Utmaçlı= Paralı oyun.
Utmag= Kazanmak.
Utuzmag= Kumarda kaybetmek veya bir oyun oynayıp kaybetmek.
Uydurug= Kaliteli olmayan.
Uyhu= Uyku.
Uylaşmag= Anlaşmak.
Uyumsuz= Başkalarıyla anlaşamayan.
Uyunmag= Birini rahatsız edecek şekilde, sürekli olarak sataşmak.
Uyuşmag= İyi anlaşmak.

Uz= a) Sessiz, sefil. b) Usta, prensipli. c) Yavaş.
Uzun lafın gıvası= Lafın özeti.
Uzuno:lan= Uzun boylulara takılan lâkap.

Ü

Ü:ntü= Hızır bıçkısının çıkardığı çok küçük kırıntılar. İnce talaş.
Ü:rtmeg= Yeşil soğanın ortasından çıkan, yuvarlak olduğu için yapraktan çok gövdeye benzeyen, dik, yeşil, ucunda soğanın tohumları bulunan, pervaz ya da salataya doğranarak yenen kısmı.
Üce= Yüce, yüksek.
Üçgül= Yonca.
Üçürdüm= Üçe pay edilme durumu. Üç kişinin birlikte yapacağı iş.
Üdürgü= Burgu, matkap.
Üdürgücü= Matkap yapan.
Üfürmeg= Üflemek.
Üfürüg= Nefes.
Üleş= Hayvan ölüsü.
Ümmi= Okuryazar değil.
Ürüsva= Rüsvey, rezil.
Ürüya= Rüya, düş.
Üsd= Elbise.
Üsde= Üstüne, elbisene.
Üsde= Üstüne. (Üste para vermek.)
Üsdünkörü= Üzerinde yeterince durulmamış.
Üsdünü geymeg= Elbisesini giymek.
Üst baş= Giysi.

Üşengeç= Her şeye üşenen. Tembel.
Üşenmeg= Eli işe varmamak.
Tembel olmak.
Ütmeg= Alev etkisiyle yüzeydeki tüyleri yakarak yok etmek.
Üveyg= İri bir av kuşu.
Üvez= Sivrisinek.
Üzerlig= İri tohumlu, ateşe atıldığında hoş bir koku bırakan ve nazara iyi geldiğine inanılan bir bitki.

V

Va:cibi= Kazanılışı uygun görülmeyenler ve bunlardan beklenen tavırlar.
Va:lide= Anne.
Vahır vahır= Konuşularak çok gürültü çıkarma.
Varag bahim= Varalım bakalım.
Varçada= Birden bire ezmek.
Vardı geldi...= Aşağı yukarı...
Variet= Mal, zenginlik.
Varim gedim= Ben gidiyorum.
Gitme vaktim geldi. Gitmem lâzım.
Vañlamag= Rahatsız edici bir sesle konuşmak.
Veled= Fırlama. Çok geveze erkek çocuk.
Veledizine= Gayr-ı meşru çocuk.
Çok yaramaz çocuk.
Veledizne= Zina mahsulü çocuk.
Velhan= Sürüldükten sonra nadasa bırakılan tarla.

Velime= Düğün yemeği.
Verena:ca= Verince.
Vetsiz= Huysuz.
Vezir banna= Bir üzüm türü.
Veñilemeg= Köpek yavrularının ince ince havlaması.
Viccırı:nı çiharmag= İyice ezmek.
Viccırığ= Macun gibi.
Vicirdim oynamak= Meydanı boş bularak rahatça oynamak.
Vır vır etmeg= Dır dır etmek.
Vıtdırıvızzıt= Üzerinde durulmayacak, dikkate alınmayacak basit olaylar, kişiler.
Vıyhırmag= Çığlık atmak.
Vıyvılım= Acıklı çığlık.
Vızıla!= Kaybol! Hemen uzaklaş!
Vızırdama= Sesini fazla yükseltmeden itiraz der şekilde söylenme, konuşma.
Vızırtı= Dikkate alınmayan yakınlıklar. Rahatsız edici konuşmalar.
Vizzo= Beş para etmez.
Vıñlamag= İstenmeyen ses çıkarmak.
Vi:ra= Sürekli.
Vita ya= Margarin yağ. Bitkisel yağ.
Vizzede= Aniden, birdenbire, hızlıca.
Vuran'a:dar= Vurana kadar, vurunca.
Vurgun= Aşık.
Vuruşun= Vurunca.

Y

Ya: depmesi= İçine yağ konan bakırdan yapılan bir kap.
Ya:?= Öyle mi? Demek öyle?
Ya:= a) Yağ. **b)** Yana, taraf. Örneğin, “Benden ya:, benden yana, benim açımdan.”
Ya:dalı= Yağlı, bulaşık.
Ya:dannıg= Makineleri yağlamaya yarayan kap.
Ya:digâr= Armağan, hediye.
Ya:lama= Tarhana yapılırken pişirilen pilavın tereyağı ile yağlanmasıyla hazırlanan ve yanında ayranla birlikte komşulara ikram edilen pilav.
Ya:lamag= Yağlamak.
Ya:lı hoşmerim= Bir hamur tatlısı.
Ya:lı= Yağlı.
Ya:lıg= Mendil.
Ya:mag= Yağmak.
Ya:mır= Yağmur.
Ya:nış= Yanlış.
Ya:rin= Sabahleyin.
Ya:ş= Kar, yağmur yağması.
Ya:z= Yağız.
Yaba:ri= Hiç olmazsa
Yaba= Harmanda kullanılan ahşaptan yapılmış çok parmaklı kürek.
Yaban yer= Yabancı şehir, köy, mahalle.
Yadırgı= El. Yabancı.
Yaha:n= Sivrisineğe benzer ama daha küçük sinek türü.
Yahınmag= Dert yanmak. Şikâyet etmek
Yahışıklı= Yakışıklı.
Yahışmag= Yakışmak.
Yal= Bulgurunun sıcak su ile bulamaç hâline getirilmesiyle ya-

pılan köpek yiyeceği.
Yalabıg= Parlak.
Yalag= Çukur.
Yalama= Laçka. (İnsanlar için)
Utanmaz, yüzüz.
Yalapcag= Beynin algılayamayacağı kadar kısa bir zamanda görme durumu.
Yalbırdag= Yalın, çıplak, kılıfsız.
Yalı:z= a) Yalnız. b) Ama...
Yalı= At yelesi.
Yalım= Ateşin sıcak etkisi.
Yalıq= Kılıfsız. Yalnız. Sadece.
Yalpada= Bir anda.
Yamalıg= Yama.
Yamçı= Soğuk ve yağmurdan koruyan bir giysi.
Yamıg= Eğri..Yamuk.
Yammag= Eğmek.
Yampiri= Yan yan yürüyen.
Yamsılmag= O tarafa döner gibi olmak. O tarafı tutar gibi olmak.
Yamyasdı= Çok yassı.
Yana:= Yanına.
Yanaşma= a) İşçi, hizmetkâr.
b) Yaklaşma.
Yanba: gelmeg= Yastığa yanını vererek yer minderine oturma şekli.
Yandag= Yan tarafı.
Yanıg=Kavruk.
Yanma= Sevdalanma.
Yantrı= Yan yan.
Yantrı= Yan yan yürüyen.
Yapıg= Taranmadığı için dağınık ve düzensiz saç.
Yapıgılı= Saçını sık taramayan hanım.
Yar= Uçurum.
Yardagcı= Yağcı. Yalaka.

Yarıcı= Tarladan çıkan mahsulün yarısı karşılığı iş yapan.
Yarık= Derin çatlak.
Yarışli= Yararlı. Zararlı değil.
Yarpız= Yabani nane.
Yas= Cenaze üzüntüsü.
Yasaqlamag= İşaret koymak.
Yasdı= Yassı.
Yasdıg= Yastık.
Yaslanmag= a) Bir yere yaslanmak.
b) Yük olmak. Birine sırtını dayamak.
Yaşdaş= Akran.
Yaşd=Akran.
Yatalag= Felçli hasta.
Yatgın= Meyilli.
Yatı= Geceleme.
Yatım= Mantık.
Yatie getmeg= Bir yere yatmak üzere konuk olmak.
Yavru= Yavru.
Yavsı= Kenenin küçüğü.
Yavşag= a)Yavru bit. b)Yılışık.
Yavşan na:nesi= Mentollü yaprakları çay olarak içilen bir ot.
Yavşan= Maraş'ta bir dağ.
Yayan yapıldag= Yaya gidilmeyecek yere yaya olarak ve telaşla gitmek.
Yayan= Yaya.
Yaygı= Yere yayılan kaba kumaş.
Yayhamag= Yıkamak.
Yayhanmag= Yıkamak.
Yayılmag= Otlamak.
Yaylak= Yaylanacak yer.
Yaylım= Otlak.
Yaylıma çıkmag= (Hayvanlar için) Otlamaya çıkmak.
Yaymag= Sermek.
Yazalamag= Bir şeyi yayararak

sermek.
Yazgı= Kader. Alın yazısı.
Yazı= Ova.
Yazıha:ne= Büro.
Yağın= a) Aşık. b) Ateş.
Yağına galmag= Sevdalanmak.
Yağır= Şiddetli yara.
Ye:ni= a) Hafif. b) Hahif meşrep.
Ye:nice= Nisbeten hafif.
Ye:nilig= Hafiflik.
Ye:nimeg= Hafiflemeg.
Yedirmeg= Bir sıvıyı yavaş yavaş bir şeye emdirmek.
Yekdelemeg= Sekerek, topallayarak yürümek.
Yekdirbas= Topallayarak yürüme.
Yekindirmeg= a) Kaldırmak.
b) Parasal yardımla kalkındırmak.
Yekinmeg= Ayağa kalkmak.
Yelfe= Ördek yavrusu.
Yelleme= Havalandırma, yelpazeleme.
Yelli= Hızlı.
Yelmeg= Çocuk oyunlarında savunmada kalmak.
Yelpezeg= Yelpeze.
Yemeni= Ham deriden yapılan ve altı lastik olan ayakkabı.
Yemlig= Hayvanlar için içine yem konulan kap
Yer yata= Döşegin yere serilmesiyle hazırlanan yatak.
Yerın zembi= Yerin derin kısmı. Allaha karşı suçlu olanların bulunacağı yer.
Yesir= Tutsak. Esir.
Yeter= Kâfi.
Yetiesie= Yeteri kadar.
Yetgin= Yetkin, olgun.
Yetig= Olgun.

Yetişdirmeg= Eğitmek.
Yetmeg= Yetişmek, ulaşmak.
Yeņ= Elbisenin kol kenarı.
Yeņememeg= Zaptedememek.
Yeņge= Kuma. Kardeş hanımı.
Yeņgel= Yenilmesi hoşa giden,
kolay olan.
Yeņi= Yeni.
Yeņice= Yeni dikilmiş bağ.
Yeņile= Yeni yeni. Nihayet.
Yeņilgi= Yenilgi.
Yeņilmez= Baş edilemez. Durduru-
lamaz .
Yeņireg= Yeni yeni. Şimdilerde.
Yeņmeg= a) Yenmek. Őstün gel-
mek. b) Zaptetmek.
Yıhıg= Harabe.
Yıhılmag= Misafir olmak.
Yıl ocu:= Aynı yıl doğmuş olan
Çocuklar.
Yılancıg= Kurt dūřmūř iltihaplı
yara.
Yıldız= Bir ũzüm tũrũ.
Yılın= Yılmış.
Yılı= At tũrũ.
Yılışmag= Gũlũmsemek.
Yılmak= Eğrilmek, yamulmak.
Yırag= Irak, uzak.
Yıramag= Uzaklaşmak.
Yırtıg= a) Yırtılmış. b) Yũzsũz.
Yi:?= Yiyor musun?
Yi:= Yeni. Henũz.
Yi:d= Yiğit.
Yi:dden yi:baş= Yeniden. Baştan.
Yi:dlig= Yiğitlik.
Yi:m= Rũřvet.
Yi:tegden yi:baş= Yeniden.
Yi:tegden= Yeniden.
Yiriğ= Kesilerek yırtılmış, açılmış.
Yirmeg= Bıçak ya da makas gibi

kesicilerle kesmek, açmak.
Yiteglemeg= İtelemek.
Yitiğ= Kayıp.
Yitmeg= a) Kaybolmak. b) İtmek.
Yo:g!= Hayır! Asla!
Yo:m= Yokum.
Yo:n= Yoğun.
Yo:rt ie:= Papatya.
Yo:sa= Yok ise.
Yo:sam= Yoksa.
Yo:sul yemez= Bir tũr buğday.
Yo:sul= Yoksul.
Yog he:ri!= Daha neler... Olmaz
oyle şey...
Yohe:ri?= Gerçekten mi? O kadar
da olmaz.
Yok= Hayır.
Yoklama= Kontrol etme.
Yolag= İnce yol. Çığır.
Yollu= Başka erkeklerle ilişki
kurmaya istekli kadın.
Yollug= a) Dũđũn sırasında yol
parası. b) Koridorlara serilen ensiz
halı.
Yolsuz= Parasız.
Yolug= Yolunmuş.
Yontulmamış= Kaba saba.
Yornu:nu almag= Dinlenmek.
Yornug ıharmag= Yorgunluk
atmak.
Yornug= Yorgunluk.
Yos= Gevezelik için şapka kaldırı-
lırken sũylenilen sũz.
Yoymag= Dũřũ yorumlamak.
Yoz= Hayvan tũccarı.
Yoņga= Yonga.
Yoņuz eri:= Yaban eriği.
Yŕ:mie= Yevmiye, gũndelik.
Yŕ:micci= Gũndeliki.
Yŕreb= Bayır.

Yörü!= Hadi oradan! İnanmam. Öyle şey olmaz.
Yürümeg= Yürümek.
Yöh= Yön.
Yuddurugüllos= Yutturmaca yapılan iş
Yuha= İnce.
Yumag= Yıkamak.
Yumma= a) Kapatma. b) Ufak.
Yummag= Kapamak.
Yumuş= Yumulmuş.
Yumuş uşa= Her yumuşu yerine getiren.
Yumuş= Buyruk. Emir.
Yutdurma= Kötü şeyi iyi diye verme.
Yuval yuval= Kilolu insanların yürüyüşü.
Yuñ= Yün.
Yü:cü= Ölü yıkayıcı.
Yü:seg= Yüksek.
Yü:süg= Yüzük.
Yüglü= Hamile.
Yüglüg= Yataklık. Yorgan, döşek, yastık konulan; duvara gömme, önü perdeli bölüm.
Yülemeg= Bıçak gibi kesici malzemelerin sıcak demircide yenilenmesi.
Yülüg= Yülünmüş. Tıraş edilmiş.
Yülümeg= Başı sıfıra vurdurarak tıraş olmak.
Yüre: yekinmeg= Midesi bulanmak.
Yüz görümlü= Damadın gelinin duvağını açtığına verdiği armağan.
Yüzahı= Onur.
Yüzerlig= İri tohumlu, ateşe atıldığında hoş bir koku bırakan ve na-

zara iyi geldiğine inanılan bir bitki.
Yüzetmeg= Alacağını ya da borcunu başka birinin ödemesini ya da almasını istemek.
Yüzgeç= Yüzme bilen.
Yüzleşmeg= Karşı karşıya gelerek ortadaki yalanı ya da yanlışlığı tespit etmek.
Yüzsüz= Utanmaz.
Yüzünü eşgitmeg= Bir anlaşmazlıktan ya da beğenmemekten dolayı yüz vermemek.
Yüzün guyu= Yüzükoyun. Ağız üstü.

Z

Za:lı= Yiğit. Güçlü kuvvetli.
Za:r= Zağar. Av köpeği.
Za:ten= Aslında da...
Za:ti= Zaten. Aslında.
Zahar= Zahir, sanırım, her halde, kim bilir?
Zahder= Kekik. Kekik çayı.
Zahmeti= Zemheriden sonraki kırk gün.
Zahra dutmag= Kışlık tahıl düzenleyerek biriktirmek .
Zahra= Zahir.
Zahralıg= Zahirilik buğday.
Zamaziņgo= Zımbırtı.
Zamıg= Zamk. Yapıştırıcı.
Zararına= Zarar edecek şekilde.
Zarınç= Açlıktan, acıdan, hastalıktan dert yanar olma.
Zartzurt= Bağırıp çağırma.

Zarzor= Güçlkle.
Zavır= Azar. Sert söylenen ihtar.
Zavırlamag= Yüksek sesle azarlamak.
Zay'etmeg= Kaybetmek.
Zay'olmag= Kaybolmak. Boşa gitmek.
Zayahıl= Aklını kaybetmiş.
Zayına= Onun hürmetine, ona duyulan sevgiden dolayı.
Zaııırdamag= Titremek.
Zebellah= İri yarı.
Zeh= Köşe. Bir nesnenin köşesi.
Zeker= Genel olarak varlıkların erkeklik organı.
Zembereg= Yay.
Zembil= Söğüt dallarından yapılan ve özellikle üzüm taşımada kullanılan, yanda iki kulpu bulunan büyük sepet.
Zemheri garısı= Koncoloz. Cin.
Zemheri= Kırk günlük şiddetli soğuk olan sayılı günler.
Zena:t= Sanat.
Zer= Altın.
Zerhoş= Sarhoş.
Zerze= Kapı çalmak için kullanılan metal halka.
Zerzevad= Sebze.
Zeyd ya:= Zeytin yağı.
Zenginimeg= Zengin olmak.
Zıg!= Kızarak tersleme ünlemi.
Zıhım= Zehir.
Zılgıd= Azar. Düğünlerde çalınan lı lı.
Zılgıtlamag= Azarlamak.
Zımbırtı= Gereksiz ve anlamsız gürültü.
Zındıg= İnançsız.
Zırhazıh= Ağızına dek dolu.

Zırlag= Çok anıran.
Zırlama!= Çok konuşma!
Zırlamag= Ağlamak. Gereksiz yere konuşmak.
Zırnıg= Zerre.
Zırrılı deli= Tam anlamıyla deli.
Zırto= Hafif, serseri, işe yaramaz.
Zırtırtı= İkide bir.
Zıvana= Marangozlukta iki parçayı birbirine geçmeli olarak birleştirme.
Zıvana= Yol yolak. Usul.
Zıııarmag= Mızıkçılık etmek, caymak. Anlaşmanın dışına çıkmak.
Zıbil= Çöp. (Çok bulunan anlamına mebzuldan)
Zıbillıg= Çöplük.
Zıf= Zift.
Zıfıf= Gerdek.
Zıl= a) Çıngırak. b) (Bitkiler için) Kök.
Zıllenmeg= Kök tutmak.
Zıllıet= Sahiplik.
Zıندان gimı= Karanlık.
Zıvveden= Usulca.
Zıya:de=Çok, aşırı.
Zıyannıg= Verilen zarar için yapılan ödeme.
Zıııırdemeg= Zangır zangır yeri sallamak.
Zoklamag= Vücudun bir yerindeki damarın baskısıyla oluşan şiddetli ağrı.
Zomp= Kesilmiş, üstü temizlenmiş, kesilmeye biçilmeye uygun hale getirilmiş kütük.
Zonturuşlu= Tumturaklı. Oturaklı. Davranışları ve konuşmaları ağırbaşlı olma.

Zopa= Sopa.
Zopcuğ= Bir Şeyin ıkıntısı. Küçük değnek.
Zorsınmag= Bir işin zoruna gitmesi, yapmak istememesi.
Zortlama= Pekmez ve incir tahıdağı ile yapılan bir tür reel.
Zorunan= Zorla.
Zorzekâ= G halle. Glkle.
Zoypandı= Kalın sopa. YontulmamıŐ kaba insan.
Zhre= Zhre.
Zubun= Cumhuriyetten önce erkeklerin de kadınların da giydiği etekli elbise.
Zul= Küçüklük.
Zur= Uğur.
Zurba= Kuş sürüsü.
Zurlu= Uğurlu.
Z:rt= Zğrt. Parasız.
Zlf= Yanaklardan aşağıya bırakılan sa.

**MARAŞ MERKEZ AĞZI
DEYİMLER**

A

- A: kesesinden**= Kendi harcamadan başkasının parasıyla yapılan ikram.
- A: mı yaman, bea mı yaman?**= Sen ne kadar güçlü olursan ol, elde neler var. Bana sıkıntı çıkarma, sonra görürsün.
- A:lem yapmag**= Eğlenmek. Hoşça vakit geçirmek.
- A:lemi yok**= Bunu yapmak doğru değil.
- A:lencie almag**= Alay etmek. Dalga geçmek.
- A:leşip galmag**= Oyalanmak.
- A:li Osman topra:nda görülmig**= Benzeri olmayan.
- A:li:p de ala gözden mi olak?**= Çok değerli olmayan bir kayıp karşısında üzüntüyü dizgin altına almak ve bir yerde avunmak için bu deyim kullanılır.
- A:liesi gelmeg**= Çaresizlik karşısında çok üzölmek.
- A:m a:m a:lamag**= Her zaman, hiç para kazanamadığını işlerinin kötü olduğunu anlatmak.
- A:nan gari: seçmeg**= Bir konuda çok zorlanmak.
- A:ra:sag**= Verimli olmayan. Düzensiz.
- A:rdan almag**= İstekli olmamak.
- A:rımaz başım, çekilmez dişim**= Gelirim az olsun, işim rahat olsun. Başım, dişim ağrımasın.
- A:rlg çökmeg**= Uyku ve tembellik

hali.

- A:sü: geçdiñ de boglu suda mı bo:lucuñ?**= Büyük masraflar ettin de şu küçücük masraftan mı kaçırıyorsun?
- A:şam başı gişi başı, sabah başı gonşu başı**= Akşam evin erkeğı ile gündüz de komşularla ilgilenmek gerektiğini anlatan bir deyimdir.
- A:şam ohdu**=Akşam vakti.
- A:şam sabah**= Sürekli. Her zaman.
- A:şer ma:şer**= Çok kalabalık.
- A:ya minder atıñ**= Bağ kazan amelelerin ahlâksız olanları bağı iyi kazmaz. Seyrek kazma vurur. Kazılan toprağı, kazılmayan yere sererek orasını da kazılmış gibi gösterirler. Bu amelelerin yanına bağ sahibi yaklaştığında birbirlerine “A:ya minder atıñ!” derler. Birbirlerine böyle söyledikten sonra kazdıkları toprağı kazılmayan yerlere minder gibi sermeye devam ederler.
- A:z burun findıg**= Ağız burun küçük ve ölçülü. Dikkat çekici. Cazibeli.
- A:z de:şdirmeg**= Önceleri bir tarafı tutarak konuşurken, başka tarafı tutmaya başlamak.
- A:z dadi:nen**= Ağız tadıyla. Keyfini çıkara çıkara.
- A:z’ayrıg ayran delisi**= Saf saf sokaklarda ya da olaylar karşısında ağzını ayıranlar için kullanılan bir deyimdir.
- A:za:za vermeg**= Birkaç kişinin bir konu hakkında herkesten gizli ve

çok sık görüşmesi. Böyle durumlarda “**A:z a:za verdiler.**” denir.

A:zı düva:lı= Her zaman dualarla konuşan, herkes için iyi şeyler düşünen, kendisinden kötülük beklenmeyen, hattâ kutlu sayılan insanlar için kullanılan bir deyimdir.

A:zı barabar= Dolusunca. Dolusu kadar.

A:zı gara= Ağzından her zaman için kötü söz çıkanlara denir.

A:zı havada= Havalı. Kendisini yükseklerde gören.

A:zı söze yahışır= Toplum içinde konuşmasını bilir.

A:zı uçuklamag= Bir olay karşısında çok çok şaşırarak.

A:zı var dili yog= Çok az konuşan, kendini bile savunamayan.

A:zı: boyraza aç= Bir insan kazanç beklediği bir işte umduğunu bulamadığı zaman, ”A:zını boyraza aştı.” deyimini kullanılır.

A:zı: burnu: hoşaf ederim= Ağzını burnunu parçalayacak, kanatacak şekilde dövmek.

A:zı:nan guş gapsaη= En zor işi, en yapılamayacak işi yapsan bile bu işin olmaz.

A:zımıza sıçdı= Bize çok zarar verdi. Bizi mahvetti.

A:zımız bir olsun= Kurguları doğru da olsa, yalan da olsa aynı kurguyu söyleyerek açık vermeme durumu.

A:zına de:medig fincan galmadı, götüne de:medig minder galmadı= Kız bakmak için her mahallede çok sayıda eve konuk

olan hanımlar için söylenen bir deyimdir.

A:zına dürülüb geli= Kimi insanlar duraklamadan konuşur. Ozanlar da böyledir. Sözün ağızlarına dürülüp geldiği, bu sözleri konuşurken düşünmeye gerek duymadıkları söylenir.

A:zına gamalag şapdasi:nen bok yetişmez oldu= O kadar kendini beğenir oldu ki kimseyi adam yerine koymaz oldu. Kimse yanına yaklaşamaz oldu.

A:zına ö:künmeg= Karşındakini küçültücü bir şekilde, onun konuşmalarını taklit etmek.

A:zına sahz oldu= Yaptığı bir işten dolayı tanıdıkların diline düşenler için “A:zına sahz oldu” deyimini kullanılır.

A:zına vuruşun otuz iki dişini dökesiη= Sinir bozucu insanlar için içten gelen dövme isteği.

A:zına:dar doldurmag= İyice doldurmak.

A:zında:ki gozu gırmag= Yapması gereken işleri bitirmek.

A:zından çıhanı gula: duymi= Çirkin, uyumsuz, pis konuşan.

A:zını açdırmamag= Hiç konuşturmamak. Konuşmasına izin ve fırsat vermemek.

A:zını aramag= Bir konu hakkında ne düşündüğünü ağzından almaya çalışmak.

A:zını burnunu öfelemeg= Çok fena şekilde dövmek.

A:zının domalışından Omar diece: belli= Kimi insanlar bir konudaki

görüş ve isteklerini açık olarak anlatmaz, ama uyanık insanlar karşısındaki konuşmalarından ne isteyeceğini çıkarır. "Ağzının domalışından Omar diyece: belli:di." diyerek açıklama yapar.

A:zının içi yumuş dolu= Karşılaştığı herkese yumuş buyuran.

A:zının payını vermem= Hak ettiği dersi vererek paylamak, azarlamak.

A:zının sü: akmag= İştahla ve arzu ile bakmak.

A:zının üsdüne boklu babıcan vurasım= Çok gıcık alınan kişilere yapılmak istenen hareket.

A:zına biber atarım= Çocukların kötü söz söylediği zaman bir daha yapmasın diye ağızlarına biber konması.

A:zında:ki nohudu çihar bahim= Esas demek istediğini söyle.

A:zından duyım= Olmasını arzu ettiği bir şeyi birilerinin dile getirmesi durumunda a:zından duyım deyimini kullanılır.

A:zından yel alsım= Aman öyle kötü konuşma, olaki gerçek olur da zarar görürüz.

A:zi: topla!= Ne dediğinin farkında mısın? Dikkatli konuş? Bize sataşma.

A:zi:η üsdüne vurursam alt'ay bulambaç içirrim ha!= Seni o kadar döverim ki taneli yiyecek yiyemez olursun, altı ay bulambaç içersin.

A:z'üsdü yatmag= Beklemediği bir yenilgiye uğrayanların, kumarda

kaybedenlerin evlerine giderek yüzükoyun yattıkları söylenir. Böyle durumlarda "A:z'üsdü yati:." deyimini kullanılır.

A:η eli mi dutulur?= Ağalar cömert olur, para öderken kısmaz.

Aba altında aslan yatar= Yiğitliğin kimde olduğu belli olmaz. Hiç ummadığın adam çok yiğit çıkabilir.

Aba altından deynek gösderi:= Direkt söylemiyor ama dolaylı bir şekilde korkutmaya çalışıyor.

Aba yitire: beñzemi:= Üzerine aldığı görevi yerine getirmek için yeterli çaba harcamayanlara "Aba yitir:e beñzemi:." denir.

Abbası altın, sultanı kiraz= Yeri iyi. Her konforu yerinde.

Abba: olmag= Bembeyaz olmak.

Abbas yolcu= Bir yerde işi biten, fazla kalmak istemeyen, oradan uzaklaşma hazırlığını görenler için "Abbas yolcu!" deyimini kullanılır.

Abdal çalıb ciñgan oyni:= Bir ailede, bir işletmede, bir toplulukta kontrolsüz ve kimsenin birbirinden habersiz davranışlarda bulunması halinde "Abdal çali:, ciñgan oyni:." deyimini kullanılır.

Abdal daşın böyü:ne sarılırimış= Taşı bir türlü kaldıramayıp taş vuran kendisi olmamak için.

Abdal dö:şü= Sonuçsuz, gürültülü kavga.

Abdal kahi: ciñgan goni:= Kalabalık bir yerdeki sorumsuzluk ve kargaşa hali.

Abdalın avarası:mı gezi:= Boş

gezen insanlar için söylenen bir deyimdir.

Abdes bozmag= Tuvalete, helaya giderek ihtiyaç gidermek.

Abdes vermeg= Sığaya çekmek. Yanlışlarını söyleyerek sıkıştırmak.

Acacına= Karnı aç olarak.

Acele ne? De:rmenin bazı mı geşdi?= Çok acele edenlere denen bir deyimdir.

Acı aci: basdırır= Yaşanılan acı, bir önceki acıyı unutturur.

Acı hisim olaca:mıza dathı gonşu olag= Kız alıp verirken dikkatli olunması gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Acı tiyeg= İnsanların da haylaz olup dış koşullara dayanıklı olanlarına, kolay kolay güç durumlarda kalmayan, kaldıysa da çabuk sıyrılanlarına “Acı tiyeg” deyimini kullanılır. ”Acı tiye: mehrican çalmaz.” atasözü de aynı anlamdadır.

Acısını çiharmag= Bir yerden gördüğü zararı başka bir yerden çıkarmak.

Acıgdi:señ acıg ye, zibilligde böcüg ye, gaynanamıñ etini ye, gayınbabamıñ götünü ye= Küçük çocuklar acıktım dediğinde kimi zaman anneler şaka yaparak bu tekerlemeyi söyler.

Acından gebermeg= Çok acıkmak.

Acışan geder, gidişen gelir= Canı yanan gider, onun yerine istekli olan gelir.

Acölüg= Çıkarları karşısında hırslı ve aç gözlü olan doyumsuz kişiler

için “Acölük.” deyimini kullanılır.

Aç garnına= Karnı aç olarak.

Aç yalavaç gezi= Aç acına, düzen-sizce geziyor.

Açdırma guti: söyletme kötü= Benim ağzımı açtırma, sonra senin ne kadar yanlış işler yaptığını anlatırım.

Açı:nı aramag= Yaptığı bir yanlışlığı bulmak için fırsat kollamak.

Açıg göt mü var?
Kendisini dikkatle izleyerek rahatsız edenlere kabaca yapılan bir uyarı.

Açıggözleri candarma yazı:ler= Çok açıkgöz olanlara, “Fazla açıkgöz olma! Açıkgözleri candarma yazı:ler!” denir.

Açılgdan gözünüñ ö: gararmag= Çok acıkmak.

Açılgdan nefesi kokmag= Perişan. İşsiz güçsüz. Evine ekmek götüremeyen.

Açsam avcımda, yumsam yumru:mda= Hiç aklımdam çıkmıyor. Hiç gözümün önünden gitmiyor.

Adam ahılı= İyice. Tam anlamıyla.

Adam gimi gonuş= İnsana yakışır bir şekilde konuş.

Adam gimi hareket edi= İnsana yakışır hareket ediyor.

Adam içine çihacak durumu galmadı= Utanılacak duruma düşmek.

Adam olmie niyeti yok= Adam olmayı, bir sanat öğrenmeyi istemeyen, gözü serserilikte olan.

Adam sandıg eşşe:, altına serdig döşşe= Görünüşüne aldanılarak

gereğinden fazla iltifat edilen, ama bu iltifata lâayık olmayacak işler yapanlar için kullanılan bir deyimdir.

Adam sarrafı= İnsanları tanımakta çok yetenekli.

Adam utanır be! Babam yaşında adamsın= Yaşlı insanların yanlış işler yapması halinde söylenen bir deyim. Özellikle genç kızlarla ilişki kurmak isteyen yaşlı erkeklerle söylenir.

Adama çökmeg= İnsanlara saldırmaya başlamak.

Adama dönmeğ= Daha önceki bakımsız halinden, normal insanlar gibi bakımlı hale gelmek.

Adamdan azma= a)İnsanlarda; insanlığını yitirmişler için kullanılan bir deyimdir. b)Hayvanlarda; çok yetenekli hayvanlar için kullanılır.

Adamı la:legden evvel çama endiriller= Elin oğlu seni anandan doğduğuna pişman eder. Sana öyle işler yaparlar ki ne olduğunu anlamazsın.

Adamına düşmeğ= Kaliteli insana düşmek. İş yapabilecek iyi adama düşmek.

Adamın dınna:yınan gözünü kör eder= Çok yavuz, çok tehlikeli.

Adamlı:nan alâ:hası yog= Ahlâksız.

Adı belli= Oldu olacak. Bu kadar olduktan sonra geriye ne kaldı ki, onu da yapalım bar.

Adı böyüğ, dibi govug= Yaşça ya da başka açılardan ötekilerden

büyük olan ama parasal olarak ya da etkinlik olarak beklentilere karşılık veremeyenler için kullanılan bir deyimdir.

Adı sa:bi= Adını aldığı adam.

Adı sağı bellisiz oldu= Öldü. Adı anılmaz oldu.

Adım başı= Çok sık görülüyor.

Adım çıkmış dohuza, enmez sekize= Yaptığı bir işten dolayı adının çıkması

Adım Hıdır, elimden gelen budur= Yaptığı işi birilerine beğendiremeyenler, "Adım Hıdır, elimden gelen budur." diyerek tartışmayı kısa keser.

Adımını şaşırmağ= Her zaman yaptığı işi robot gibi şaşırmadan yapmak.

Adımız böyüğ, dibimiz govug= Belli insanlardan olup da parasal sıkıntı çekenler.

Adını ba:şla= "Adını söyler misin?" anlamınadır.

Adını delie, götünü çalie goyug= Kimi insanlar vardır ki çılgın davranışlarıyla deli imajı vererek başkalarının kendisine sataşmasının önüne geçer. Böylelerine "Adını delie vermiş, götünü çalie vermiş." denir.

Adını goymağ= Bir pazarlığın ya da bir anlaşmanın kesinleştiğini, pazarlığın ya da anlaşmanın ne karşılığı yapıldığını kayıt altına almak için "Adını goyak." denir.

Aferim lan, sen adam olucağ= Becerikliliği ve çalışkanlığı ile göz dolduran çocuklar için söylenen

bir deyimdir.

Ah şu dilim, başıma geydirir

kilim= Dili durmadığı için, konuşulmaması gerekenleri konuşan ve bu nedenle sıkıntı yaşayanlar kendilerine öz eleştiri yaparak “Ah şu dilim, başıma geydirir kilim” der.

Aha buri: belle= Bu dediklerim günün birinde gerçekleşecek.

Aha halım, aha gılı:m= Benim halimi gör müyor musun? Bak ben ne kadar kötü durumdayım. Benim halimden ibret al.

Ahıl fuharesi= Akıllı olmayan.

Ahı dutmag= Birilerine yaptığı eziyetin, haksızlığın cezasını ödemek

Ahıl garışdırı= Konuyu saptırıyor.

Ahıl şinanay= Yarım akıllı.

Ahıl hocası= Birilerine akıl veren.

Ahıl var yatım var= Ölçüsüz bir düşünce ya da uygulamaya karşı çıkanlar, ”Ahıl var, yatım var...” diyerek karşıdakini bu uygulamadan vaz geçirmeye çalışır.

Ahılları bazara dökmüşler, herkiş gendi aklını be:nmiş= Kendi aklını, işini fazla beğenene, kendine fazla güvenene denir.

Ahımız getdi, vahımız galdı= Yaşımız ilerledi. Belli yaşın üzerindeyiz.

Ahintie kürek çekmeg= Para kazanmadan, istediklerini elde etmeden, boşu boşuna uğraşmak.

Ahıp getmeg= Hızla uzaklaşarak kaybolmak.

Ahır Da:na tolu ya:yi:, Maraş'a

deli ya:yi:= Maraş insanı her halde suyu sert havası sert tabiat yapısı çetin olduğundan bu da onların karakterine aksettüğinden bu deyim çıkmış olsa gerek.

Ahret süvali= Uzun uzun sorgulama.

Akcasız dellal= Bir sözü her gittiği yerde herkese anlatan.

Akdarıp döndermeg= Uzun zaman bir olayı değerlendirmeye çalışmak.

Akla: bişey gelmesin= Sakın yanlış anlama.

Akla: turp sıhim= Yaptığı iş akla mantığa sığmayan kişiler eleştirilirken “Akla: turp sıhim.” deyimini kullanılır.

Akla takla etmeg= Bir iş yaparak ikinci, üçüncü işe hazırlanmak.

Aklı başında iş= Uzun vadeli, kazancı ve çalışma şartları iyi olan iş.

Aklı başından getmeg= Çok sevinmek. Çok beğenmek.

Aklı bir hoş oluk= Yaşlılıktan ya da hastalıktan bunamış.

Aklı bohuna garışdı= Konuşmayı karıştıran, mantıksız konuşan, heyecandan sözü karıştıranlar için “Aklı bohuna garışdı.” deyimini kullanılır.

Aklı evvel= İleri görüşlü.

Aklı fazla geli= Fazla akıllı olan insanların çığınca hareket etmesi hali.

Aklı geddi= Çok hoşuna gitti. Bayıldı.

Aklı gözünde= Satın alacağı malı

görmediği zaman ikircikli olan, ama satın alacağı malı gördüğünde hemen alanlar için kullanılan bir deyimdir.

Aklı pırttı= Çok sevindi. Çok hoşuna gitti.

Aklı sıra= Kendi aklına göre.

Aklı yetmeg= Bir işe akli ermek, onu iyice bilmek.

Aklı: başa: topla= Akıllı ol, aklını iyi kullan.

Aklı: bozma= Bu konu uğruna aklından olma.

Aklı:z nerdi:di?= Daha önce bunu neden düşünmediniz?

Aklına gelen başıma geldi= Böyle olacağını seziyordum, o da başıma geldi.

Aklına bir şey olug= Akıl sağlığı bozulmak.

Aklına esdi= O an aklına geleni yapmak.

Aklına eseni konuşi= Tutarsız, dengesiz konuşuyor. Akli normal değil.

Aklını ölçdüm= Aklını sınamak.

Aklınğ dibini gösderdi= Ne karcık akli olduğunu, kafasının çalışmadığını kısa bir konuşmada göstermek.

Aklınğ yetmedi: bişey yog= Çok akıllı ve deneyimli. Her şeyi bilir.

Aklınğ ola da inanasın= Hiç de inanılacak bir şey değil.

Al Allah gulu:, zapteyle deli:= Ne olacağı önceden bilinmeyen bir yola çıkarken söylenen tekerlemedir.

Al alma gönül alma= Değeri önemsiz de olsa hediye ile başkalarını sevindirmek.

Al benden de o:dar= Ben de aynı düşüncedeyim.

Al da:dan keşgeri, ver deveniñ a:zına= Hiçbir zahmeti ve riski olmadan kolaylıkla kazanılan bir iş.

Al gülüm, ver gülüm= Alışverişlerde veresiye, taksit gibi pürüzler olmayıp, parayı verip malı alma işlemi için "Al gülüm, ver gülüm." deyimini kullanılır.

Al ha, ver ha derken= Sesli bir şekilde olayı irdelerken, pazarlık yaparken...

Â ha:!=Bu da nereden çıktı?Şu yapılan işe bak!

Al saña bir gaya, nerie dayarsañ daya= Yapılan bir hareket, konuşulan üzücü bir söz karşısında söylenen bir tekerlemedir.

Al saña bir iş= Hiç hesapta yokken birden bire ortaya çıkan, zahmetli bir iş.

Ala deli= Aslında deli değil ama abuk subuk konuşuyor. Hareketleri normal değil.

Ala göze: mi havasım?= Ben seninle çıkar ortağım. Çıkarım olmasa, seninle birlikte iş yapmasak senin neyine bu kadar yakınlık göstereyim?

Ala hölög= Az pişmiş et yemekleri için kullanılan bir deyimdir.

Alabaşlı iti= Yırtıcı, saldırgan köpek.

Alaca:na şahan, verece:ne garga=

Alacağını hiç aksattırmadan alan, ama vereceğini sürüncemede bırakanlar için kullanılan bir deyimdir.

Alacırgı boz duman= Kargaşa ortamını anlatan bir deyimdir.

Alada:dan serin= Bir olay karşısında heyecanlanmayan, serinkanlı.

Alası gelmeg= Çok beğenmek. Almak için istek duymak.

Albistan tazısı:mı= Çok zayıf insanları anlatan bir deyimdir.

Aldı ele, getdi yola= Bu kadarlık lafı ortalığa yaydı.

Aldı:ndal dial= Aslında o malı almayacak ama alacakmış gibi inceliyor, fiyat soruyor.

Aldı:ni aldığ yere go= Bir şeyi alan emanet alır. Veya kullanmak için alır. Alınan şey alınan yere konursa kolay bulunur. El zorlanmaz. Bu nedenle söylenmiş bir deyimdir.

Aldım o:lumu gızımı, canalıcı görsün yüzünü= Kocasından kız ve oğlan çocuklar doğurduktan sonra soğuyan ve kocasının yüzünü görmek istemeyen kadınların kullandığı bir deyimdir.

Alevere dalevere= Dürüstçe yapılmayan işler.

Alıb yürüdü= Zengin olmak.

Alıcı gözi:nen bagmag= Bir şeyi dikkatle incelemek.

Alımına almag= a) Güreş gibi, karşısındakini kaldırıp yere vurma sporlarında, rakibini kısıvrak yakalamak. b) Kimi kötü insanlar kurdukları tezgâha birilerini düşürdüklerinde, uzaktan izleyenler

”Alımına aldı.” diyerek, kurbanın ağa düştüğünü anlatmış olur.

Alıp ataca: yog= İyi insanlar için zararlı tarafı yok anlamına “alıp atacağı yok” denir.

Alışmış gudurmuşdan beter olur= Bir şeye alışanın onu devamlı yapmak istemesi. Bu uğurda çılgınlık bile yapması.

Ali Fahie yazdırdıg, daha beter azdırdıg= İçinde buldukları sıkıntıları çözümlemek için akıl danıştıkları insanların öğütlerine uygun davranan, ancak daha kötü bir sonuç alanlar, ”Ali Fahie yazdırdıg, daha beter azdırdıg.” der.

Ali gıran baş kesen olug= Herkesle kavga eden, sorunlarını kavga ederek çözmeyi yeğleyen, çevresindekileri kavgacılığı ile sindirenler için kullanılan bir deyimdir.

Alicengiz oyunu= Çok ince düşünülerek hazırlanmış bir oyun.

Alie edig, çobana düdüg= Çok kıymetli olmayan şeyler.

Aliniñ külahı Velie, Veliniñ külahı Alie= Birinden aldığı parayı başkasına aktararak iş yapmaya çalışanlar, kendi durumlarını anlatmak için “Ali’niñ külahını Veli’e, Veli’niñ külahını Ali’e geydiri:g.” der.

Allah e:sig etmesin= Beğenmemek ama bundan dolayı Allah’ın gazabından korkmak.

Allah adamı= Kendi halinde. Kimseye zararı olmayan.

Allah adamı burnunu çırpar=

Yanlış işler yapanın Allah cezasını verir.

Allah aklımı alıg, canımı da alsa da gurtulsag= O kadar usandırdı ki, ölse de kurtulsak.

Allah ana: baba: yardım etsiñ= Bir çocuk çevresine rahatsızlık verdiğinde onunla baş edemeyenler bu şekilde dua eder.

Allah ba:şlaşiñ= Allah ona kaza bela vermesin.

Allah baña, ben saña= Allah bana verirse öderim. Yoksa ödeyemem

Allah boy veriğ, debini delig goyveriğ= Uzun boylu olup da aklımı iyi kullanamayanlar için kullanılan bir deyimdir.

Allah can vermiş alami:= Borçlarını ödemiyor, yükümlülüklerini yerine getirmiyor.

Allah canı: almiye= Konuşma sırasında “*Hay çok yaşayasın...*” gibilerden bir dua.

Allah canımı alsıñ= Doğru söylediğine inandırmak için yapılan yemin.

Allah ekme:ne ya: sürdü= Allah ona kötü bir son hazırladı.

Allah esirgesiñ= Allah saklasın. Allah korusun.

Allah etmesiñ= Allah öyle bir durum yaratmasın. İnşallah bu iş olmaz.

Allah evinden arı oldu= Bir evde, bir iş yerinde yoksulluktan, imkânsızlıktan dolayı eşyalar iyice azalmışsa, “Allah evinden arı olmuş.” deyimini kullanılır.

Allah fazlından kereminden

versiñ= Allah verdiği karşılığın ötesinde iyilik, cömertlik sıfatına binaen fazladan versin manasına kullanılan bir deyim.

Allah galemi üzerinden galdırıg= O kadar yaşlanmış ki artık Allah ona günah ve sevap yazdırmıyor.

Allah ne verdi:se= Bütün imkânlarıyla...

Allah satı bahası versiñ= Ben satın almıyorum ama inşallah güzel bir fiyattan satarsın.

**Allah seni ba: bela: mı verdi?=
Sen benim imtihan sebebim misin?**

Allah seni dar günde yaradıg= Yahudilerden kalma bir inanç olup, onlara göre çalışmanın haram olduğu günde yaratma.

Allah verdi demem ha!= Seni iyice döverim ha!

Allah vurug, bir de biz vurmiek= Gariban, zavallı. Allah onu o kadar ağır bir sınavdan geçiriyor ki, bir de biz zarar vermeyelim.

Allah yörü gulum di:k= Allah önünü açtı, servet sahibi oldu.

Allah yüzüne bakmış= o kazadan Allah korumuş.

Allaha ad vermeg= Yemin vermek.

Allaha bir can borcum var= Kimseye borcu olmayan, kimseye minnet etmeyen, yalnızca Allaha can borcu olan.

Allaha galdı= Bir işin ancak Tanrı dilerse olabileceğine karar vermek. Böyle işi olanlara, “İşin Allaha kaldı.” denir.

Allaha kurban ol= Sen Allahı anacak adam değilsin, Ona kurban

ol.

Allahdan ari:miş= Bir işin yapılması için ya da yapılmaması için bir kıvılcım beklemek, bahane aramak. En küçük bir bahane ile o işi hemen yapmaya başlayanlara “Allahdan ari:miş.” denir.

Allahdan isdemeg= Verilen bir şeyi istekle kabullenmek. Önceden beri böyle bir şeyi zaten bekliyormuş olmak.

Allahını seven dutması= Bir işi yapmaya aşırı istek duyanın, kendisini engellemeleri isteği.

Allahını seven vursun= Kötü işler yapana meydan dayağı atılırken söylenen söz.

Allahı a:rına varması= Ben bunları söylüyorum ama inşallah yanlış değildir, inşallah Allah beni böyle dediğim için cezalandırmaz.

Allahın bela:sı= Kişinin imtihan sebebi.

Allahın sillesini yi:k= Onun içinde bulunduğu acınacak hal, Allahın gazabına uğramasındandır.

Allahından bul e mi?= Benden değil belki gücüm yetmez, zarar görürüm, doğrudan Allahından bul, anlamında söylenir.

Allam galem etmeg= Laf ve hesap canbazlığıyla haklı çıkmak.

Alma:cının dibinde do:yug= Sürekli başkalarından alan, ama başkalarına asla vermeyenler “Alma a:cının dibinde do:yug.” deyişiyle eleştirilir.

Almadan vurmie elimiz de:mi: ki= Yapılması gereken bir işe zaman

ayırılmamak.

Almamazlık etmemeg= Mutlaka almak.

Almasına yavız, vermesine uyuz= Alacaklarını tahsil eden ama vereceklerine duyarlı olmayan.

Alın dar= Sabırsız insanlar için kullanılan bir deyimdir.

Alının çatından gonuşmag= Düşüncelerini, uyarılarını eğip bükmeden, karşıdakinin kırılacağını incineceğini düşünmeden, patavatsızca söyleyenlere “Alının çatından gonuşur.” denir.

Alının çatını garişlamag= Yapılması çok güç bir işi yapacağını söyleyerek ortaya çıkanlara, o işin yapılamayacağını vurgulamak için, ”Bu işi yapanın alnını garişlarım!” denir.

Alt tarafı= Kıymetsiz, önemsiz.

Alt tarafı ba:lar gazeli= Tuttuğu iş, çevrede bıraktığı iz kadar sağlam olmayanlar için söylenen bir deyimdir.

Alt’üsdü= Fazla bir şey değil... Topu topu...

Altda galanın camı çıksın= Altta kalanın ezildiğini anlatan bir deyim.

Altdan almag= Karşıdakini incitmek için kırıcı laf söylememek.

Altı asdarı yog= Uydurma. Aslı olmayan şey.

Altı gelece:ne beş gelsin, sile gelece:ne boş gelsin= Çok üstünde durma, belayı üzerine çekme, sıkıntı çıkarma, varsın biraz eksik olsun.

Altı üsdü ney ki= Değersiz, önemsiz şey.

Altıda alaca:m, yedide verece:m yok= Kimseye bocom yok, kimse-den de alacağım yok.

Altın bulsam bölüşmem= Yoldaşlığı, ortaklığı, arkadaşlığı iyi olmayanlar için, "Altın bulsam bölüşmem." deyimi kullanılır.

Altın tasda yunmien götüm, yun götüm, yun götüm= Yoksul bir kızın zengin evine gelin olması halinde yoksulluğunun, görmediklerinin, yaşamadıklarının acısını çıkarırcasına tantanalı bir yaşam sürmesi.

Altına sıçırdım= Birilerini korkutarak, sıkıştırarak, sürekli üzerine giderek kendisine karşı olumsuz davranışlarını önlemek. Kendisine karşı girişim yapamayacak duruma getirmek. Korkutmak. Sindirmek.

Altında galmamag= Karşılığını vermek.

Altından almag= Ağır hastanın dışkılarını almak.

Aman ana:m= Şaşkınlık ifadesi.

Aman ha!= Çok dikkatli ol!

Aman no:tarım ola?= Şu iş olursa (ya da olmazsa) ben ne yaparım?

Aman yaman= Bir işin olması için gösterilen çaba.

Amanatın Allaha= Seni Allaha emanet ediyorum.

Amanı bili:?= Çok önemli, aman ha bu işimi yap.

Amm'eddi= Çok iyi yaptı. Yaptığına çok sevindim.

Amm'oldu= Çok iyi oldu.

Amma maham ha= Bu da böyle şaşılacak bir yol tutturmuş.

Anha, minha derken= Çok uğraştık ama sonunda...

Ana babü:nü= Çok kalabalık.

Ana haldan galdım= Uğraştığı bir işte aşırı yorulanlar için "Ana haldan galdı." deyimi kullanılır.

Ana:z dert yesiñ, yarım yarım dört yesiñ= Ana çocuklarına birer pay yemek verir. Sen ne yiyeceksin, sana kalmadı dediklerinde "Ananız dert yesin, yarımşar verseniz yeter." der.

Analar gunda: sarmi:k= Çok kötü, çok geveze, çok kavgacı olup toplumun sevmediği insanlar için "Analar gunda: sarmi:k" deyimi kullanılır.

Analı babalı= Hem anneli hem babalı.

Anam at= Katırın birine babasının at mı, eşek mi olduğunu sormuşlar. Katırın babası eşek, anası atmış ama "Babam eşek." demeye utanmış, "Anam at." demiş.

Toplumda özellikle genç yaşta kimi insanlar vardır ki giyinişlerinden, yoksulluklarından ya da geniş bir aileden olmayışlarından dolayı, "Kimlerdensin?" diye sorulduğunda, en ünlü olan kimse onu söyler. Örneğin, "Fılanın torunuyum." Ya da filanın yeğeniyim." gibilerden cevap verir. Böyleleri için "Anası at'mış." denir.

Anam avrad= Kimi insanlar olur ki çok uyumludur. Örneğin, "Öğleye şunu yiyelim mi?" diye sorduğu-

nuzda, “Benim anam avrat.” der. Yâni, ne yaparsanız ben size uyarım anlamına düşüncelerini açığa vurur.

Anam avradım olsun= Bir tür yemin.

Anam bacım olsun= Bir olaya karışmak istemediğini anlatmak isteyenler “Anam bacım olsun.” diyerek tavırlarını koyar.

Anam baña gız di: amma benim umudum ız= Bu işi yapmak için ben de çalışıyorum ama benim bu işin olacağından umudum yok.

Anam baña ne gönderirse torbada göndersin= Yeni gelin olanlara ana tarafından torba dolusu erzak gider. Torbada olunca hem görünmez hem de miktarı çok olur.

Anam beni size gatdı= Birilerinin önderliğini kabul ederek, onlar ne önerirse kabul edenler, “Anam beni size gatdı” der.

Anamız dinimiz a:ladı= Çok zorlandık. Çok yorulduk.

Anamın a: südü: mü hael olsun= Hakkımı helal etme.

Anası a:lomag= Bir işte çok zorlandığını belirtenler “Anam a:ladı.” der. Ya da öyleleri için “Anası a:ladı.” derler.

Anası babası belli= Soyu sopy belli.

Anası cep dikmi:g= Para harcamayı sevmeyenler için kullanılan bir deyimdir.

Anası da, danası da getmeg= Kâr edeceği düşüncesiyle bir işe girişen, ama kâr edemediği gibi sermayeden de zarar edenler, zararlar-

rını anlatmak için “Anası da, danası da geddi.” der.

Anası do:urken camıza bahıg= Anası hamileyken camıza bakmış da çocuk camıza benzemiş, çirkin doğmuş.

Anası onu gadir gecesi do:rug= Şanslı insanlar için söylenen bir deyim.

Anası yapılı= Annesinin huyu aynen kendisine de geçmiş.

Anasınñ avıdamadı= Annelerin bile avutmakta güçlük çektiği yaş-taki çocukları ve bunların yetiştirilmesindeki güçlüğü anlatan bir deyimdir.

Anasınñ gözü= Gözü açık. Çıkarımı çok iyi takip eden.

Anasınñ ipli:ni satıg= Geveze, fırıldak, çıkarı için her şeyi yapabilir.

Anasınñ oynasını görük gimi olmag= Birisinden aşırı derecede gıcık almak.

Anağ göte: ya: de:rsin= Çok güç, çok ağır sorunlarla karşılaşacağı bilinenlere işinin kolay olmayacağını belirtmek için “Anağ göt:e ya: de:rsin.” denir.

Anağ güzel mi?= Öyle şey olur mu?

Anağdan evvel ahıra girme= Söz konuşurken büyüklerinden önce konuşma.

Anağ dıngiliñi Allah ala= Bir söz arası deyimidir.

Anca barabar, ganca barabar= İşin sonunda çok kötü şeyler de olsa, birbirlerinden ayrılmadan, birlikte hareket etme andı.

Ani: yü:p yü:p dari:= Anneyi hiç dinlemiyor. Kendi bildiğine gidiyor.

Ani:nen kız küsmüş de akli olan inanmamış= Ana kız gibi, baba oğul gibi yakınların birbirlerine darılsalar da kolay kolay birbirlerine düşman olamayacaklarını anlatan bir deyimdir.

Aniğ garında dohuz ay nasıl durdu?= Çok geveze çocuklar için kullanılan bir deyimdir.

Ani:η yudu: götünen duri:η= Daha senin yaşın kaç ki bu gibi işlere giriyorsun. Sen daha çocuksun.

Anaη aşsa: babaη yoharı derken= İkna etmek için çok çaba harcadıktan sonra...

Anteb işi= İkinci, üçüncü kalite olan işlere "Antep işi" denir.

Apıg sapıg gonusma= Saçma sapan konuşmak.

Ar namıs arhie atıg= Toplumun değer yargılarının dışına çıkan, yaptığı işten utanmayan, sıkılmayan.

Ara kötü: yemeg= Birileri kavga ederken araya girenlerin yanlışlıkla dayak yemesi.

Arada galmag= İki kişi arasında kalarak sıkıntıya düşmek.

Aradan çiharmag= Küçük bir işi arayayı sıkıştırarak ötekilerle beraber çıkarmak.

Arala: düşüg= Değişik insanlara para karşılığı kendini satan ve bunu artık pek gizlemeden yapan kadınlar için "Aralığa düştü." deyimini kullanılır.

Araları açılmag= Küs olmak.

Aralarında su sızmi:= Çok iyi anlaşmak.

Aralarından köşger bizi geçmi:= Çok samimi olmak.

Araman garaman deyneğ olup dama mı çih:?= Değerli olanların iltifat göremeyeceğini anlatan bir deyimdir.

Ardete: ıslıg çali:= Düğün gibi, nişan gibi ya da coşku ile yapılan kimi işlerde kollarını sıvayarak olanca gücüyle koşuşturanlara "Ard eteği ıslık çalıyor." denir.

Ardımdan atlı mı geli:?= Koşar gibi gidenlere "Neden acele ediyorsun?" anlamına, "Ardımdan atlı mı geli:?" denir.

Arg altından bosdan ba:şli:= Cebinden hiç para çıkmadan başkasının parasıyla daha başkalarına bol keseden para ya da olanak aktaranlara "Arg altından bosdan bağışli:." denir.

Arg sıra getdi., çay sıra geli:= Bir işe yeterince eğilmeyen, bir ustadan sanat öğrenemeyen, okulda başarılı olamayan, meslek yaşamında bir yerlere gelemeyenler için "Ark sıra getdi, çay sıra geldi." deyimini kullanılır.

Arhadaş cebi:η içi= Cebinin içindeki nasıl seninse, arkadaş dediğin de seni kırmaz, senin yanında olur.

Arham sıra= Arkamdan.

Arhamızdan sövmezler ya= Yaptığımız işler hep iyi şeyler. Bu işleri yaparken para kazanmadık ama arkamızdan da iyi söyleriz.

Arhası sıra= Arkasından.

Arhasına teneke ba:li:b

oyyadi:ler= Akli normal olmayan-ları kızdırmak için kimi zaman arkasına teneke bağlarlardı.

Arhasını berke vermeg= Sırtını sağlam yere dayamak.

Arı govani: mı çalışı:= Çok kâr eden bir işyerini anlatan deyim.

Arının hinine çöp dürti:= Aslında güçlü kuvvetli olup da kendi halinde olan birinin ya da birilerinin üzerine giderek onları kızdıranlara ve sonunda kendileri güç durumda kalanlara "Arının hinine çöp dürttü" denir.

Arısdag yandı:se sıçan da yandı ya= Ben zarar gördümse, düşmanım da zarar gördü ya.

Arie geddi= Bu deyim hem insanlar, hem hayvanlar, hem de bütün nesnelere için kullanılabilir. Bir yemek yeterince lezzetli yapılmadığında, bir nesne yeterince değerlendirilmediğinde, bir kişi çapına uygun bir işte çalıştırılmadığında "Arie geddi." deyimini kullanılır.

Armıdın sapı, üzümün çöpü var demi:ciñ= Bir şeyi çok inceleyip bahane bulmak.

Asdarı yüzünden bahalı geli:= Maliyeti çok pahalı.

Asıb kesii:= Tehdit ediyor.

Asl'asdarı yog= Asılsız bir dedikodu.

Aslıhu: neslihu:= Bir insanın aslı neyse ona göre davranır. Asil insanlar asil davranır.

Astı: asdıg, kesdi: kesdig= Gücü

her şeye yeten.

Aş isdemi:, ekmeg isdemi:= Şu an değeri olmayan, ama gelecekte değerleneceği beklenen bir şeyi (arsa, malzeme v.s.) alanlar, "Aş istemi: ekmek istemi:, dursun şurda." der.

Aşdım a:zımı yumdum gözümü= Ağzına gelen her sözü söyledi.

Aşı bişig ekme: aşig= Parasal açıdan rahat olan insanlar için kullanılan bir deyimdir.

Aşı:nı boyi:= Karşı karşıya kaldığı güçlüklerden bir şekilde kurtulmayı başarabilen kişiler için kullanılan bir deyimdir.

Aşig atmag= Birleriyle boy ölçüşmeyi, yarışmayı anlatan bir deyimdir.

Aşlıgdan nefesi kohi:= Beş parasız.

At beslenirken, gız isdenirken= Bir şey satılma çağında, iyi özelliklerini koruyorken, tazeyken, sıcakta sıcakta verilir, satılır anlamında kullanılan bir deyim.

At gimi= Sağlam ve enerjik insanlar (özellikle kadınlar) için kullanılan bir deyimdir.

At izi it izine garışdı= Ayak takımı ile kalbur üstü insanların birbirine karışması.

Ata atsañ yemez, ite atsañ yemez= Ağır sözler.

Atalar boşa demi:k= Atalar boş laf etmez

Atar nakliet= İçki alışkanlığı olan.

Ataş almie mi geldiñ?= Geldiği yerden çabuk kalkanlara söylenir.

Ataş avarası= Hoşa gitmeyen bir

konu hakkında yeteri kadar dolmuş, bir kıvılcımla patlayacak duruma gelmiş kişiler ve toplumlar için kullanılan bir deyimdir.

Ataşa atdı= Dönüşü olmayan bir işe girenler için kullanılan bir deyimdir.

Ataşdan köyneg= Zor iş.

Atdan enip eşşe: bindi= Zenginken yoksul olmak.

Atdı:mız yerden vuramadıg= Tahmin ettiklerimiz olmadı.

Atı işli= Bir kişinin sözünün dinlendiği, ağırlığının olduğu, kimi açmazları çözümlayebildiği semtler ya da kurumlar için “Onun oralarda atı işler...” deyimini kullanılır.

Atıb duti= Hesapsız konuşmak. Ölçsüz konuşmak.

Atıg götünde sineg de hacca geder= Hacca gidip de “hacı” gibi davranmayanlar için söylenen bir deyim.

Atıg ölümü arpada olsun= Bu uğurda ölsem bile gam yemem.

Atlar depişir arada eşşekler ölür= Büyükler kavga ederken arada küçükler zarar görür.

Atlılar eni: yayalar bini: mi?= Çok mu kalabalık sanki?

Atsañ atılmaz, satsañ satılmaz= Memnun olmadığı bir yakını için üzüntü belirten bir deyim.

Av gazana yahın gereg= Para kazanmak istediğin iş bulunduğun yere yakın olmalı.

Avara gasnag gimi ne gezi:ñ?= Amaçsız bir şekilde, işsiz güçsüz ne dolaşıyorsun? Bir iş bulsana.

Avcım gaşını= Bir yerden rızık geleceğine işaret sayıp umutlanmak.

Avcına osurub burnuna duddu: zaman= Delikanlılık zamanı.

Avcına para goyasım geli= Paralı olduğu halde parasızlıktan o kadar çok konuşuyor ki dilenciye verir gibi avcuna para koyasım geliyor.

Avcına yazı= Bir olayı duyduğunda, âmirine ya da ilgili kişiye hemen yetiştirmeye “Avucuna yazmak.” denir.

Avcınñ içine alıg= Etkileyerek kendine bağlamış.

Avcu: yala= Umdüğünü bulamamak.

Avıç açmag= Dilenmek.

Avıç içi gadar yer= Küçük bir yer.

Avil avil bahi= Kafası çalışmayan bir şekilde bakıyor.

Avrad a:zlı= Hanımı ne derse onu yapan. Hanımının sözünden dışarı çıkmayan.

Avrad mevlidi= Gerçek mevlidin arasına sonradan sıkıştırılmış bölümler olursa buna avrat mevlidi denir.

Avrad yog, ahıl yog= Bekâr, ev bark sorumluluğu olmayan, bu rahatlıktan dolayı sorumsuzca davrananlar için kullanılan bir deyimdir.

Avradıñ malı gapı mandalına beñzer, girerken gafasına de:yer, çıharken gafasına de:yer= Kadın

malı erkek için baş kakıncı olur.
Avradsız aş yemez= Eşine düşkün.
Onsuz yemek boğazından geçmez.

Avurdi:η kölgesinden kimsi:
görmî:η= Kimi kişiler vardır ki yemek yerken yanındakileri unutacak kadar kendilerini kaptırır. Başkalarını göremez olur. Böyleleri için bu deyim kullanılır.

Ay dedi: geçi olsa, da:lar daşlar geçolur= (Çobanlar keçileri güderken “Ay!” diye bağırır.) Çok yalan söyleyen insanlar için kullanılan bir deyimdir.

Aya: a:si:= Topallama.

Aya: alışdı= Bir yere çok gitmeye başlamak.

Aya: cıvıg= Çok hareketli olup, bir yerlere gitmeye üşenmeyen, sık sık gezilere çıkan, yerinde duramayanlara “Aya: cıvıg...” denir.

Aya: döndü= Bir müziğin ritmi hoşuna giderek müziğin ritmine uygun olarak oynamaya başlayanlara “Aya: döndü.” denir.

Aya: galdırdıg= Yardım ettik. Para yardımı yaptık.

Aya: it aya:= Ayağı it ayağı gibi kirli ve pis.

Aya:m tumansız olur da başım çiçeksiz olmaz= Kimi insanların dargelirli olmasına rağmen sükseli bir yaşam sürmeye çalışmasını yeren bir deyimdir.

Aya:ma gara sular endi= Yürümekten dolayı çok yorulmak.

Aya:na çabıg= Bir yere çabucak gidip gelen.

Aya:mı mercimeg kütü:ne

dayamag= Birinin bir konu hakkındaki karşı görüşlerini inatla savunması, ikna olmaması.

Aya:mı sürümüş= Biri bir yere gidince ardından başkalarının da gitmesi.

Aya:η mı aşınır?= Erinen, üşenen, gitmesi gereken bir yere gitmeyene “Aya:η mı aşınırdı?” denir.

Aya:ηı yerden keserim seniη= Seni öldürürüm, çok fena yaparım.

Ayag üsdü= Ön konuşma.

Ayaggabi: çitlemeg= Kaçmaya ya da oradan çabucak uzaklaşmaya başlamak.

Ayaggabi:η teki bizde galıg= Kendisi ziyaretleri aksattığı halde başkalarına ziyerete gelmediği için sitem edenlere, seniη ayaggabi:η teki bizde galıg herhal, diyerek şaka yapılır.

Ayaglı kütüpa:ne= Çok bilgili kişiler için kullanılan bir deyimdir.

Ayarı bozug= Normal insan davranışlarından, kötü yöne doğru sapsular gösterenler için kullanılan bir deyimdir.

Aydınlı: çıkdı= Rahata kavuşmak.

Ayı mala: gimi= İnsanlar arasında tumbul olanlar, biraz da sevilmeyenler için “Ayı mala: gimi...” benzetmesi yapılır.

Ayıgla piriciη daşını= İçinden çıkılması çok zor, çok çetrefilli bir işi, bir açmazı anlatan deyimdir.

Ayıp denen bir şey var= Utanmıyor musunuz?

Aylag aylag dolaşmag= Boş gezen.

Aynı minval üzere= Daha önce de

olduğu gibi.
Aynı dele: işemeg= Aynı davranış-
larda bulunanlar için söylenen bir
deyimdir.
Aynı yolun yolcusu= Birbirinden
farkı yok.
Aynım çeşnim= Düzgün olmayan.
Şekli bozuk.
Ayran göñüllü= Çabuk küsen.
Ayran işdig, ayrı düşdüg= Görü-
şemez olduk. Aramız biraz soğu-
du.
**Ayrana su gatarıg, onu da isdiene
satarıg=** Bizim malımız çok iyi
olmayabilir, biz de onu zorla sat-
mıyoruz, isteyene satıyoruz.
Ayranı gabarmag= Bir konu
hakkında kabına sığmayacak kadar
kızgınlığa kapılan, kızgınlıktan
çılginca şeyler yapanlar için kulla-
nılan bir deyimdir.
**Ayranımıza duru, ekme:mize guru
demez=** Yaptıklarımıza karşı çık-
maz. Bizimle iyi geçinir.
Ayrı baş çekmeg= Guruptan ayrıla-
rak kendi başına hareket etmek.
Ayvaz gasab, hep bir hesap= O
şekilde de aynı, bu şekilde de aynı.
Az verib çok yalvarmag= Onurun-
dan fedakârlık ederek karşıdakini
ikna etmek.
Az ye azab dut= Bir insan ona buna
sürekli yumuş buyurduğunda ken-
di işini kendi yapması gerektiği
uyarısı için bu deyim kullanılır.
Azına getmeg= Az bulmak. Karşılı-
ğını alamadığına inanmak.
Azınan uzunan olacag diyal= Hafif
yardımlarla olmayacak kadar ciddi

iş.
Azizlig etmeg= Zarara uğratmak.
Aña yaña olmag= Bir olay karşı-
sında şaşırıp kalmak.
**Añ beni bir gozunan o da çürüg
cıksm=** Çok değersiz bir armağan-
la anılmak bile karşıdakini sevindi-
rir.

B

Ba: dikip bosdan mı ekdi sañki?=
İşe yarayacak bir şey mi yaptı
sanki?
Ba:raçig Memmed A:= Sokaklarda
sorumusuzca dolaşan, işsiz güçsüz.
Ba:rı ba:rı geddi= Elimizdeki fırsat
göz göre göre gitti.
Ba:rını yere sermeg= Bütün duygu-
sallığı ile iş yapmak.
Ba:z doglu:na çalışi:= Aldığı para
yalnızca gıdasına yeten insanlar
için kullanılan bir deyimdir.
Ba:zım endi= Boğazım hastalandı.
Ba:zına de:rmen tekeri da:ye=
Yemeği çok yiyen insanlara kızıla-
rak söylenen bir deyimdir.
Ba:zına geçirdi= Ödünç olarak
aldığı parayı ya da malı geri öde-
medi.
Ba:zına galdı= Aldığı bir eşyayı
başkasına satamadı, işine yarama-
dığı halde kendine kaldı.
Ba:zında galdı= İşine yaramadı.
Ba:zından aşmi:= Sevdiği insan

yanında olmayınca yediği yemeğin boğazından aşmaması.

Baba ba:li:= Babanın kızına çeyiz olarak alıp armağan ettiği.

Baba ben bir hırhız dudum= Çocuk babasına demiş ki, “Baba ben bir hırhız tuttum!” Babası da, ”Bırak gitsin!” demiş. Çocuk demiş ki, ”Baba ben onu bırakıyorum da o beni bırakmıyor!” Kimi zaman birilerine yakasını kaptıran, ama ondan bir türlü kurtulamayanlar yukarıdaki deyimi kullanarak içinde bulunduğu açmazı anlatır.

Baba oca:= Baba evi, baba yurdu.

Baba: da getir= Kadınlar hamamına yaşı 6-7’den büyük olan erkek çocuklar getirildiğinde, ”Ba:ri baba: da getirsi:diñ.” şeklinde eleştirilir ve hamama alınmaz.

Baba: rahmet= Hareketlerinden ve konuştuklarından memnun olunan insanlara anında yapılan dua.

Babal bizden geddi= Uyarılara rağmen kendi bildiğine giden ve inatlaşanlara yapılan uyarı.

Babalı boyna:= Vebal yükleme.

Babalğ silles:mi= Birilerini çok sert şekilde tokatlamak.

Babamı o:lu mu?= Birilerinin içinde bulunduğu güç duruma acımamak.

Babamı ölece:ni bilsi:dim, gula: dolusu darie satarıdım= Bu fırsatın kaçacağını bilseydim, değerlendirebildiğim kadarıyla değerlendirirdim. O kadirlik kâra bile kanaat ederdim.

Babası ölen dışarı çıgmaz= Aşırı

soğuk sel gibi felaketlerde evde oturup, hiçbir nedenle evden çıkılamayacağını anlatan bir deyimdir.

Babasına yüzü yok= Kendi çıkarı için yüzü kızarmadan her şeyi yapan, her şeyi konuşan ve bunları en yakınlarına bile hiç düşünmeden uygulayanlar için kullanılan bir deyimdir.

Babasının damını gördü= Olmayacak, yapılamayacak bir işi yapacağını sanan ve bu konuda öğüt dinlemeyenler, işin içine girip de boalamaya başladıklarında ya da zarar ettiklerinde “Babasının damını gördü.” diyerek eleştirilir.

Babasının hayrına mı?= Bir işe gayret ederek çalışanlara, ön ayak olanlara kimi zaman da “Babasının hayrına mı çalışı:, bir çıkarı vardır.” gibilerden eleştiri yapılır.

Babicımı eline vermeg= Kovar gibi yanından uzaklaştırmak.

Babi:ñ düveni açığ galıg= Pantolonunun düğmesi ya da fermuarı açık kalanları uyarmak için söylenen bir deyimdir.

Babi:ñ malı mı?= O senin babanın malı değil, ona dokunma.

Babi:ñ o:lu mu= Seni ne ilgilendiriyor? Sana ne?

Babi:ñ uşa: mı var?= Birilerine yardım etmek istemeyenlere bir iş söylendiğinde, biraz da kaba olarak “Babanın uşağı mı var?” diyerek yardım etmek istemediğini belirtirler.

Bacag gadar boyu var, türlü türlü huyu var= Küçük çocukların bık-

tırcı huyları için yapılan şikâyeti anlatan bir deyimdir.

Bagbahısı güzel= Dış görünüşleri güzel ve işe yarar olup, görünmeyen yanlarının özellikleri hakkında kuşku duyulan nesnelere, insanlar ve diğer canlılar için kullanılan bir deyimdir.

Bahag bahim= Düşünelim. Daha sonra belki olur.

Bal alacag çiçe: bili:= İşini en verimli kimle yapacağını biliyor.

Bal alanm da, bekmez satanm da...= Ben öyle işlere karışmam. Benden uzak olsun.

Bal etmez arı:mı çalışı:= Geçimlerini sağlama konusunda zorlanan, kazançlarından dolayı birikimleri olmayanlar için kullanılan bir deyimdir.

Balıg etli= Genellikle hanımlar için kullanılan bir deyimdir. Hafif kilo olanları anlatır.

Balıg isdifi gimi= Dolmuşa, otobüse olması gerekenden daha çok müşteri alındığında kullanılan bir deyimdir.

Banna:nan gösdermeg= Çok önemli biri olmak.

Bannag gadar yog= Çok küçük.

Barabar ekmek yi:gler= Huyları birbirine çok benziyor.

**Barabar gadeh mi gemirdig?=
Benden bu kadar çok isteğin var, bu yakınlığımızı nerden ki sana bu fedakârlıkları yapayım?**

Basdı: yerde ot bitmez= Uğursuz. Çevresine zarar veren.

Baş a:rısı= Kimi zaman insanlar

arasında konuşulması zorunlu ama tatsız konular olur. Böyle konular için kullanılan bir deyimdir.

Baş bellisiz gıç bellisiz= Bir toplumda kimin ne yaptığı, yetki ve sorumluluğun karma karışık olduğu durumlar.

Baş bellisiz meydan issiz= Düzenin bozulduğunu, emreden emir alanın bellisiz olduğunu, iş yapmadığını anlatan bir deyimdir.

Baş üsdüne= Hay hay. Senin isteğini hemen yerine getireceğim.

Başçavısm eşşe: mı osuri:?= Neden önemsemiyorsunuz? Beni neden dinlemiyorsunuz? Boşuna mı konuşuyorum?

Başdan aya:= Baştan sona kadar.

Başdan savma= a) Sıradan. Kötü kalite. b) İlgiliyi dinlemeden yanından uzaklaştırmak.

Başgasımm a:zi:nen gonuşmag= Birilerinden yana olduğu anlaşılır bir şekilde konuşmak.

Başı a:rien bize geli:= Başkalarından gördükleri kötülüğü anlatmak için yanına gelmesi.

Başı beyni arie geddi= Yapmakta olduğu bir işte çok sıkıntı çekti.

Başıboş= Kendi başına hareket eden. Büyüklerinin kontrolünden çıkmış

Başı bozulmag= Eşi vefat etmek.

Başı dara düşdü= Sıkışmak.

Başı derdine düşdü= Başına gelen sıkıntılardan dolayı kendisinden yardım alınamayacak duruma düştü.

Başı göşdü= Toplumda herkesin

birden konuştuğu, sohbetin yararlı ve ilgi çekici olmaktan çıkıp can sıkıcı olmaya dönüşmesinden duyulan rahatsızlık.

Başı götünden a:r geldi= Bir alışverişte bir tarafa zarar ettirmek isteyenler, özellikle bir mevkide oturanları oradan almak isteyenler “Onun başını götünden ağır getirecem.” der.

Başı lâhda:cına de:di= Bütün uyarılara rağmen bildiğinden şaşmayan, sonunda büyük bir zararla karşılaşınca aklı başına gelenler için kullanılan bir deyimdir.

Başı ölmez, dölü yarie= Ortaklaşa büyükbaş ya da küçükbaş hayvan yetiştirmeyle ilgili bir deyimdir. Hayvanları olan biri, çobana ya da hayvanları beslemeyi üzerine almak isteyen kesim keser: “Başı ölmez, dölü yarie...” Yani, “Sağa kaç hayvan verdi:sem onu geri alırım. Yavrularının da yarısı senin yarısı benim olacak.”

Başım gözüm üsdüne= Senin isteğini hemen yerine getireceğim.

Başımda mih yülümeg= Bir kişiye bir işi yaptırırken sıkı sıkı izlek, sık sık işine karışmak.

Başımınan barabar= Senin isteğini hemen yerine getireceğim.

Başımız dişimiz a:rıması= Yeni yetme bir delikanlının para kazanmaya başlayıp yakınlarına yiyecek, giyecek bir şeyler alması ya da cimri birinin en sonunda bir şeyler alarak yakınlarına ikram

etmesi durumlarında söylenen bir deyimdir.

Başımıza daş ya:yacag= Toplumun hiç hoşuna gitmeyen bir olayla karşılaştığında, ceza çekeriz korkusuyla “Başımıza daş ya:yacak.” denir.

Başına devlet guşu gundu= Talih yüzüne güldü.

Başına yetdi= Çok şımarık davranışları olup da sonunda çok üzücü bir sona uğradı.

Başından savmag= İşini yapmamak. Oyalayıcı şeyler söyleyerek yanından uzaklaştırmak.

Başını alıp getmeg= Üzüntüyle, yılgınlıkla oralardan uzaklaşmak.

Başını beklemeg= Ölümcül hastanın durumunun ağırlığını anlatmak için kullanılan bir deyimdir.

Başını di:nemeg= Gürültüden, kargaşadan uzak bir yerde dinlenmek.

Başını gabartmag= Üzerine aldığı bir görevi yerine getirmek için girişimlerde bulunmak, çaba harcamak.

Başını yemeg= Ölümüne neden olmak.

Başın göl, aya:η sel= Söz dinlemeyen, bildiğine giden insanlar kendi kendilerine bırakılırken “Başın göl, aya:η sel!” denir.

Başın gözün haggiçun= Birilerine doğruyu söylemesi için verilen yemin.

Başına yetmie?= Çok istediğin bu işi yaparken Allah vere de başına bir iş gelmeye...

Başlardan uzag= Kötü şeylerin kendilerinden uzak olması dileği.
Başlı başına bir iş= Bir işin geniş çaplı ve altından kalkılması zor olduğunu anlatan bir deyimdir.
Batdı balığ yan gider= Zaten zarar ediyorum, ya iyice zarar ederim ya da kurtarırım. Bir deneme yapacağım.
Batman ça:la garişdı= Bir iş ya da olay karma karışık olduğunda “Batman ça:la garişdı.” denir.
Bayra: dikdi= Yapılacak olanın en iyisini yaptı. Kimsenin yapamadığını yaptı.
Bayramdan so:na yüzün gara olsun= Bayramdan sonra yapılan iyilikler, yardımlar kıymetsiz olmamakla birlikte, bayram öncesi yapılanlar gibi olmaz. Bu nedenle, gecikmiş yardım yapanlara “Bayramdan so:na yüzün gara olsun.” denir.
Bazara batman mı ulaştırıcı= Çok acele edenlere söylenen bir deyimdir.
Başa damdan düşeni buluş= Bir olay karşısında deneyimli olanları aramak.
Baş göre hava hoş= Benim için fark etmez. Öyle de olabilir, böyle de...
Baş inne batırana ben de çuvaldız batırırım= Biri bana bir kötülük yaparsa acısını kat kat ödetirim, anlamına bir deyimdir.
Be:nmiyen güccüg gızını vermesin= Yakışıklı, işe yarar, geleceği olan gençleri övmek için söylenen

bir deyimdir.

Beaden bir at isdi:cim; verirse biner gelirim, vermesse döner gelirim= İmkân sahibinden bir istekte bulduklarında verirse sevinmeyi, vermezse gücenmemeyi anlatan bir deyimdir.
Bealeriñ bile hırhıza borcu var= Hırsızların beylerin, zenginlerin bile mallarını çalabileceğini anlatan bir deyimdir.
Bedesdende babañ mı arlanı:= Bunun utanılacak nesi var?
Belayı satın aldığ= Sıkıntılı bir işe bulaşmak.
Beleş olsun da deve depi: olsun= Para vermeden alacağı her şeyi kapışanlar için söylenen bir deyimdir.
Beli berkidi= Gençlerin bedenlen olgunlaşarak artık iş yapacak çağa gelmesi.
Belime him daşı düşdü= Çok ağır bir darbe alma durumu.
Belimi büki:= Çok bozulduğu ama bir nedenden dolayı karşılık veremediğini anlatan bir deyimdir.
Belimi gırdı= Çaresiz hale gelmek. Kıyılayamaz olmak.
Belini berke verdi= Kendisini güvence altına aldı.
Belini gırmag= İşin çoğunu yapmış olmak.
Belle de duvar govu:na goy= Bir sanatın nasıl yapıldığının mutlaka öğrenilmesi gerektiğini anlatan bir deyimdir.
Belle ki= Tut ki... Şöyle say. Farzet ki...

Bellisiz döyüs olaca:na, belli döyüs ol= Silik bir şahsiyet olma. Tanınmış, ünlü biri ol.

**Ben a: sen a: bu ine: kim sa:ya?=
Bir evde, bir iş yerinde kimsenin elini işe uzatmayarak hanımların hanımlık, beylerin beylik yapmak istemesi.**

Allahın işine garişmam. Bir kelle garişdım baña bog böcü: yedir-di= Adam bok böceğine bakarak küçümsemiş, Allah bunu neden yarattı, demiş. Sonra hastalanmış. O zamanki hekimler buna bok böceğini ezip yutarsa iyi olacağını salık vermiş. O da bu ilacı alıp iyileşmiş.

Ben az di:m sen çok a:na= Uzun uzun konuşacak değilim, sana bütün ayrıntıları anlatamam. Ama sen konuşmalarımından ne demek istediğimi anla.

Ben çeki:m ata dana, o gedi: boglu hana= İyi yola yönlendirilmesine rağmen kendisi yine kötü yola gidenler için kullanılan bir deyimdir.

Ben hancı, sen yolcu= Birbirlerine sürekli işi düşen insanlar, kendisine yanlış yapanları uyarmak için bu deyimi kullanır.

Ben malımı bilirim= Benim bildiğim bu adam her zaman hoşla gitmeyen şeyler yapabilir. Eskidenberi huyu böyle. Ben onun ne olduğunu, ne yapacağını bilirim.

Ben saña eyilig etmedim ki...= Birinden kötülük gören insan, ben

ona iyilik etmedim ki bu kötülüğü bana yaptı, diye düşünür.

Ben seniñ kel çıra:ñ dialım= Ben seniñ çırağın değilim, bana bu kadar angarya iş yükleme.

Benden günah geddi= Bundan sonra olacaklara ben karışmam. Son uyarımı yaptım.

Benden so:na tu:fan= Ben bu işten zarar görmeyeyim de başkaları ne yaparsa yapsın?

Benim o:lum bina ohur, döner döner gene ohur= Bir konuya takılan, söylenenleri ve açıklamaları anlayamayan, sürekli olarak kendi tezlerini yineleyenlere “Benim o:lum bina ohur, döner döner gene ohur.” derler.

Berberli: başımda belli:= İlk kez bir iş yapmak. Acemiliğinde yaptığı iş olmak.

Bereket versin= İyi ki...

Beş banna:ñ beşi de bir dial= Herkesin farklı özellikleri, yetenekleri, alışkanlıkları v.s olduğunu anlatmak için kullanılan bir deyimdir.

Beş guruş etmez= Değersiz, para etmez.

Beynamaz özü= Kimi zaman namaz kılmayanlara namaz kılmaları gerektiği hatırlatıldığında, ”Üzerim temiz değil.” gibilerden sudan bahaneler ileri sürer. Bunlara “Beynamaz özürü” denir.

Beyni so:kladı= Daha önceleri ilgi duyduğu bir konudan soğudu.

Beynimi didi:= Beni sözleriyle rahatsız ediyor.

Beñzine gan geldi= Hastalıktan kurtularak normal yaşama dönerler için kullanılan bir deyimdir.

Bıça:nan bölüşiler= Bir malın çok değerli olduğunu anlatan bir deyim.

Bıçağ aşı etdi= Birkaç yerinden bıçakladı.

Bıçak geme: dayandı= Artık canına tak dedi.

Bırak dani:, bulur ani:= Bir işi ya da işçiyi veya insanı her zaman sıkı takibe almanın çok da iyi olmayacağını, kimi zaman da kişileri serbest bırakmak gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Bitirag gimi= Tuttuğunu koparan, bir işe el attığı zaman kesin kesilen başarıları insanlara yapılan benzetme.

Bıyyı: incili bealer mi gelici (oturuçu)?= Çok saygın insanlar mı gelecek ki bu kadar dikkatli hazırlanıyorsun?

Bıyyı:nı bitirdig, eviñ yolunu yitirdig= Büyüttük, aklımı kullanacağı yaşa getirdik. Bundan sonra kendi kararımı kendi versin.

Biber atıg da çıhıg= Çok geveze. Ele avuca sığmaz.

Bildi:ni yapar= İnat. Kafasına koyduğunu yapar.

Bildi:ni boha ver ye= Elinden ne gelirse yap. Senden korkum yok.

Bile bile lâ:des= Sonucun o şekilde olacağını önceden kestirdiği halde yine de bir deneme yapanlar için kullanılan bir deyimdir.

Bilen bilir de bilmien bir dal

ma:danız sanır= İşin iç yüzü bilinmediği için haksız sanılan biri, bu konuda fazla açıklama yapamayacağını, ama bu işte kendisinin haklı olduğunu üstü kapalı olarak bu deyimle anlatır.

Bilen de gonuşı: bilmien de= Bir konu hakkında akli ermediği halde yorumda bulunan ve onların yanlış yorumlarından olumsuz yönde etkilenenler kızarak bu deyim kullanır.

Bir a:ca bir gurt girmesiñ= İnsanların bir hastalığa yakalanarak yavaş yavaş sona yaklaşması.

Bir alan pişman bir de almien= Dışarıdan bakıldığında bir malın çok iyi görüldüğü, ama gerçekte öyle olmadığı durumlarda kullanılan bir deyimdir.

Bir alancı, bir verenci= Vermeyi de almayı da aynı seviyede tutan. Sürekli vermeyi sevmeyen.

Bir at bir deve mi sanıki= Biz bu konuda anlaşırız. Anlaşmaya dayanak olan konu çok para ile ölçülen bir konu değil, ikimiz de özveride bulunursak anlaşırız.

Bir atımlıg barıdı var= Gerek konuşma, gerekse iş yapmada çok az bilgisi ya da becerisi olanlar için, "Bir atımlıg barıdı var." denir.

Bir aya: çuhurda= Çok yaşlı.

Bir çit laf etmeg= Biraz sohbet etmek.

Bir çit lafım var= Seninle konuşmamız gereken önemli bir konu var.

Bir boha yaramaz= Bir işe yaramaz.

Bir çekirde: noksan= Arada bir deli gibi hareket eder.

Bir dedi:ni iki etmez= Her sözünü yerine getirir.

Bir demlig= Elini vurmuşken işin hepsini birden yapmak.

Bir dereden, bir depeden= Konuşmasını bilmiyor.

Bir deri bir gemig galdı= Çok zayıfladı.

Bir dial, iki dial üç dial...= Defalarca.

Bir dikiş güccüg geldi= Hafif dar olmak. Uymamak. Denk olmamak.

Bir dolab çeviri= Kirli işler için plan kuruyor.

Bir duvar yihı da heli:ni ayıtlieg= Kimi zaman bir toplumda söz tükenir. Herkes susar. Böyle zamanlarda biri, bir konuşma kapısı aralamak için, "Bir duvar yihı da heli:ni ayıtliek..." der.

Bir düzie= İniş çıkış olmadan, aynı düzeyde devam eden işler için kullanılan bir deyimdir.

Bir eli ya:da bir eli balda= Çok rahat bir yaşam sürüyor.

Bir fırlıdag çeviri= Yalan, dolan, sahtecilikle bir şeyler yapıyor.

Bir ganım uyumusum= Kısa bir zaman için uyumuşum.

Bir gaşig aşım, a:rımıyen başım= Az geliriyle idare edip kafası rahat yaşamayı yeğleme.

Bir gayfesini içerig= Yanına varıp kahvesini içer, derdimizi, isteğimi-

zi anlatırız. İsteğimizi yaparsa ne âlâ...

Bir geldi, pır geldi= Bir şeyin tam anlamıyla kendini hissettirmesi.

Bir gızı nasıl olsa bir gurt parçali:ci= Bir kız nasıl olsa bir kocaya varacak. Orada kendisini bekleyen alın yazısıyla karşılaşacak.

Bir guşa beñzedi= Şimdi beğenilecek duruma geldi.

Bir gün dial a:şam ola, iki gün dial sabah ola= Günlerce süren bir iş.

Bir günün beali: bealig= Bu saltanatın biteceğini bilmek, ama yine de gününü gün etmeye çalışmak.

Bir ha:beñ olacag, işiñe geleni bir gözüne, işiñe gelmieni öteki gözüne ataca:ñ= Duyduklarından işine gelenleri aklına yazacağını işine gelmeyenleri unutup gideceksin.

Bir inne bir iplig galıg= Çok zayıflamış.

Bir ipini çekseñ gıg yamal: dökülür= Çok fakir.

Bir it bir deri sürükler= İnsanlara götüremeyeceği zahmet yükleme, yapamaz.

Bir kelle sahalını gapdırıg= Daha önce sürekli alttan aldığı için bir daha üstten alması zor olanlara söylenen bir deyimdir.

Bir Köro:lu bir Eyvaz= Çocuklarını evlendirdikten sonra eşi ile bir evde yalnız yaşamak.

Bir o:laglı geçi mi ki?= O kadar da pahalı bir şey değil.

Bir olur, iki olur, üç olur, ondan

- so:na suç olur**= Hoşgörünün de sınırı olduğunu anlatan bir deyimdir.
- Bir paltie sap olamadı**= Bir meslek öğrenemedi.
- Bir sıhımlıg canı var**= Vücut olarak güçlü değil.
- Bir soluglug oldu**= Sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürürken birdenbire öldü.
- Bir şey bir kelle olur**= Yapınca tam yapmalı.
- Bir şey sınımamak**= Onu kale almamak. Onunla yetinmemek, az bulmak.
- Bir tahdası e:sig**= Deli dolu davranışları olanlar için kullanılan bir deyimdir.
- Bir tavi:η zekâtı bir yumurta**= Bir kişiden daha çok sadaka, bağış alınamayacağını belirten bir deyimdir.
- Bir tekiz**= Peşin yapılan ödeme.
- Bir top bezinen getdi**= Sevilmeyen biri öldüğünde bu deyim kullanılır.
- Bir ünü yerde, bir ünü gövde**= Ünü herkesin dilinde.
- Bir yalan söyle ki yalana bañzesiñ**= Söylediğin yalan inanamak zor.
- Bir yanım darı gaviri:, bir yanım harman savırı:**= Isıtıcı olmasına rağmen tam olarak ısınamıyorum.
- Bir yien pişman, bir yemien**= Dışarıdan bakıldığında imrenilen, ama işin içine girildiğinde çok da hoş olmadığı görülen konularda, “Bir yien pişman, bir de yemien...” denir.
- Bire de hey, biñe de hey**= Her şeye kendini atan.
- Bire uçun yorgan yahar**= Çok inat. İnadı uğruna her bedeli öder.
- Bire uzun ikie gısa**= Çok uzun boylu insan.
- Birez işden, birez dışden**= Hem iş yerinde hem de evde tutumlu olunması gerektiğini anlatan bir deyimdir.
- Biri: deve yapı:**= Olayları gözünde büyütme.
- Birini yi: birine bannag basi:**= Kalabalıkta yemek yenirken kimi görgüsüz insanlar önündekini yerken, başkasının önündeki yemeği nasıl kaşığına alacağını hesaplamaya çalışır.
- Biriniñ bohunu yedi de öteki galdı**= Hazır elindeki ile başa çıktı da başkalarına göz dikmesi kaldı.
- Bismillahsız**= Kazananın besmele çekmeden kazandığı. Fırlama. Toplumun başının belası.
- Bismillahsız yere basmaz**= İnsanların çok dindar olduklarını anlatan bir deyimdir.
- Bit di:ni dınna: vurmaz**= Kaale almaz. Dikkate almaz. Adam yerine koymaz.
- Biti gannandı**= Sıkıntılarını atıp ekonomik olarak bir yerlere vardı.
- Biti: gül de güller açsıñ**= Somurtan, canı sıkkın insanları uyarmak, onlara moral vermek için söylenen güzel bir deyimdir.
- Biz gıg gışi:g, gırhımız da birbirimizi biliriğ**= Karakterlerini, mizaçlarını, tutkularını, güçlerini,

zayıflıklarını çok iyi bilen bir grup insan.

Biz hergün yi:g= Kimi çocuklar ya da saf insanlar bir ikramı geri çevirirken “Biz her gün yi:g” diye gaf yapar. Şakacı olanlar da onların bu sözünü orada burada ve kerçederek konuşur.

Biz o çocu: bulana:dar yedi havan dibi deldig= Biz o çocuğu ana karnına düşürüp doğurtmak için ne kadar ilaçlar yapıp kullandık.

Biz ondan yo:rt umi:g, o bizden ayran umi: = Birilerinden yardım istendiğinde onun daha çok yardıma gereksinim duyduğunun öğrenilmesi.

Bize gazel ohi: = Bir işi savsaklamak.

Bize göre hava hoş= Bizim için fark etmez.

Bizim evde yallani:η, Kirkor’uη ba:nda üri:η= Yarar gördüğü bir ortamın zararına işler yapanlara yukarıdaki deyim anımsatılır.

Bizim evden bura ırahat= Konuk olduğu yerin rahatlığını anlatan bir deyim.

Bizim gelin benden kaçar, başın örter gıçın açar= Kimi hanımlar bir tarafını örterken farkında olmadan başka yerlerini açar. Bu bilinçsizlikle yapılan uygulama yukarıdaki deyimle iğnelenir.

Biη dereden su getiri= Bir şeyi onaylatmak için akıl almadık yollara baş vurma, akla gelmedik örneklerle iknaya çalışma.

Biη işci, bir başcıl= Yöneticiliğin

ne denli önemli olduğunu anlatan bir deyimdir.

Biηde bir= Çok seyrek.

Biηi bir para= Çok değersiz.

Biηiη yarısı beşyüz, o da bizde yog= Bir işi yapabilmek için gereken imkânların bulunmaması.

Bo:nüη ya:rını da var= Sen yarımı hesaba katmıyorsun ama bir de yarın ne olacağını düşün. Bunun acısını o zaman çıkarırım.

Bog yarie bog melhem= Hoş olmayan bir sıkıntının hoş olmayan bir şekilde çözümlenmesi.

Bohal, bog sat, boho:lu boha muhdaç olma= Yaptığın işi ne kadar kalitesiz bir iş olsa da, başkasına el açmaktan daha iyidir.

Bohu bohuna= Hiç yere.

Bohu böl, yarısı o, yarısı o= İki kötü insanı anlatmak için kullanılan bir deyimdir.

Bohu gurudu= Toplumda sevilmeyen, istenmeyen kişilerin artık oralara gelmemesi.

Bohu şifa: olsa deηiziη ortasına sıçar= İş bitirmeyenleri, insanlara yardım etmeyenleri anlatan bir deyimdir.

Bohu yedi= Mahvoldu.

Bohu yo:n= Kimi insanlar vardır ki, iş bitirme konusunda isteksiz ve ağır hareket eder. Konuyu çözümleme yerine sözü uzatmayı yeğleyen bu tipler için yukarıdaki deyim kullanılır.

Bohuna basan uyuz olur= İşe yaramaz, topluma ters düşen, sevilmeyen insan.

Bohuna basıg ayı gimi

samırdanma= Kendi istedikleri gibi gelişmeyen bir olaya kızarak kendi kendine söylenme.

Bohuna bosdan mı ekicim?= Bana hiç gereği yok.

Bohunu çihartmag= İşe yaramaz hale getirmek.

Bohunu içine yardı= Olmak üzere olan bir işi yanlışlık ya da beceriksizlikle olmaz durumuna getirdi.

Bohunu yedi= Bir şeyin değerini bilemeden işe yaramaz hale getirdi.

Bohunun üsdüne yiteglemek= Verdiği bir sözü yerine getirmesi için baskı yapmak.

Bohun adını ba:dı saba: goyuglar= Beş para etmez birine saygılı ünvanlar konuştuğunda onun bu ünvanları hak etmediğini bilenler bu deyim kullanır.

Bohüstün bog= Kötü kalite bir iş, ya da topluma yararı olmadığı gibi zararı dokunan insan için kullanılan bir deyimdir.

Bok yemeniñ Arapcası= Yaptığı iş tam anlamıyla terbiyesizlik.

Boklu da sidiklie güli= Yaptığı işlerde yanlışları, hatâları, beceriksizlikler, seviyesizlikleri ile ün yapmış kişilerin, başkalarını eleştirmesi.

Bola saça= Bol bol.

Borç harç= Başkalarından borç alınarak yapılan bir iş.

Borç seniñ de gaygı benim mi?= Borçlu olduğu halde hiçbir çaba harcamayanlara yapılan sitem.

Bosdan gorhulu= Hiçbir işe yaramayan.

Boşa goyi:m dolmi:, dolie goyi:m almi= Bir açmazın içindeyim, bir çıkar yol bulamıyorum, ne yapacağımı şaşırdım.

Boşa toprag depeli:g= Kendisini bir işi öğrenmeye adamamış. Hiçbir şey öğrenememiş.

Boy bea gimi gezi= Hiçbir iş yapmıyor, sokaklarda geziyor.

Boya süma: geldi= Yetişip genç kız ya da delikanlı oldu.

Boyacı küpü mü?= Bu kadcarcık kısa zamanda bu iş yapılırsa sanma.

Boyalı maymun= Fazla makyajlı kadın.

Boynu galın= Varlıkla insan.

Boynu südü= Çok yoruldu.

Boynu tozlu= Çevresi geniş olmayan, etkili yerlerde dost ve akrabaları bulunmayan.

Boynunun çuhurunu görürse= O işi yapamaz. Boynunun çukurunu görürse, o işi de yapar.

Boyunun ölçüsünü almag= Dersini alarak oradan uzaklaşmak.

Bu benden saña Cemile= Bu benim sana kibarlığım, ihsanım, armağanım olsun.

Bu de:rmeniñ sü: nerden geli:?= İsraf etmemeyi öğütleyen bir deyimdir.

Bu hamır çoğ su götürür= Kimi zaman öyle konular ortaya atılır ki hakkında herkes bol bol konuşabilir. Böyle zamanlarda "Bu hamır çok su götürür." denir.

Bu yo:rdun bollu: nerden? = Helal olmayan yöntemlerle para kazanıp, bol para harcayanlar için kullanıldığı gibi; dar gelirli olmasına karşın savruk ve hesapsız harcama yapanlar için de kullanılan bir deyimdir.

Bu zamana berber çıra: mı galır? = Berber çıraklarının erken geldikleri bilinir. Geciken berber çıraklarına ustaları “Bu zamana berber çıra: galır mı?” diye çıkışır.

Bula bula bunu mu buldu = Bulduğun bir şeye benzemez. Buldum dediğin bu muydu?

Bulambacın şapırtısına oynar = Oyun oynamak konusunda fazla ısrara gerek duymadan oynamaya başlayan, iştahlı hanımlara denir.

Bulambaç, dolandım geldim garnım aç = Bulambaç içinde tane olmayan bir çorba. İçenin karnı çabuk acır. Deyim ondan söylenmiş olsa gerek.

Buldugca buni: = İsteklerinin sonu gelmemek. Normal olmayan isteklerde bulunmak.

Bulgurlug ari: = Bela aramak. Birilerine sataşmak için bahane aramak.

Bulunmaz Bursa gumaşı mı san-ki? = Bir şeyin fiyatının yüksek bulunması durumunda onun her yerde bulunduğunu ve daha ucuza alınabileceğini anlatan bir deyimdir.

Bundan eyisi can sa:lı: = Çok güzel oldu.

Bundan eyisi, Şam'da gayısı = Bir

işin, bir konuşmanın, bir iş bağlantısının en iyi şekilde yapıldığını anlatır.

Bunu öldürenin eli yeşil olur = Topluma zararlı insan.

Burası Abdal çadırı mı? = Bir şeyler ikram etmeyen ev sahibine şaka yollu sitemdir.

Buri: belle = Burayı unutma, benim dediklerim çıkacaktır.

Burnu batasie yedi = Tıka basa, patlayıncaya kadar yedi.

Burnu fırt fırt edi: = Bir işe çok canı sıkıldı.

Burnu havada = Kendisini yüksek tabakadan gösteriyor.

Burnu kohu aldı = Bir söz duyar gibi olmak. Bir yerden eline para geçeceğini sezmek.

Burnu kohu almamag = Durumun nezaketini kavrayamamak.

Burnum düşdü = Çok pis bir kokuyor.

Burnuna kokmag = Yemeğin kokusunu duyararak istemeden de olsa kendisine ikram yapılmasını beklemek.

Burnumuğ deli:ni yere getirdi = Utandıracak kötü ve başarısız şeyler yaptı.

Burnundan gelmeg = İncinmek. Zarar görmek. Sıkıntıya kalmak.

Burnundan getirmeg = Zorluk çıkarmak. Haklı ya da haksız yere karşıdakine zor anlar yaşatmak.

Burnunu çırpdılar = Çok atak, çok şımarık, çok ölçüsüz davranışları ve girişimleri olan birinin dersini verdiler.

Burnunun dikine gedi:= Kendi doğrularının dışına çıkmıyor. Kimseyi dinlemiyor.

Burnunun yivi yog= Pek çok insanın yapmaktan utandığı işleri yüzü kızarmadan yapıyor.

Burun endirmeg= Tenezzül etmek.

Burun sü:= Bağlarda sıra yapılırken ilk alınan şerbet.

Buyacan olmag (gelmeg)= Herkes-ten daha çok üşüyen, çok üşüdüğü için ortam sıcaklığını diğerlerine göre gereksiz yere artırmak isteye- ne söylenen deyimdir.

Buyurduk da mahkemeden govdu- lar=Buyrun dendiğinde kimi in- sanlar bu deyimle şaka yapar.

Buyur bahalım!= Gördün mü? Bu da nereden çıktı?

Buz gimi=Çok soğuk.

Buz gimi oldu= Umduğunun olma- ması. Düş kırıklığına uğraması.

Buza: gazzi: gimi= Kısa boylu, ufak tefek insanlar için yapılan bir ben- zetme deyimidir.

C

Ca:rt gaba kâhat= Birinin yaptığı kandırmacayı yutmayanlar, birinin aba altından sopa göstermesine aldırmayanlar kaba bir deyimle “Ca:rt gaba kâhat.” der.

Cabıldağ bayramı= Yoksul birine umulmayan bir yerden birkaç ku-

ruş bir para geldiğinde o yoksulun birkaç gün de olsa bayram yaşı- yormuş gibi olması.

Cacıg gimi göm göv= Olgunlaşma- mış meyve.

Cahıl cahıl gonuşi:= Konuşmaları cahilce.

Cahıl cemeke= Yaşı genç, cahil.

Camızın süe sışdı: gimi= Şarpadan. Gürültülü bir şekilde.

Can havli:nen= Ölüm korkusuyla.

Can şenni:= Sohbet arkadaşı.

Cana geleceg mala gelsin= Yeter ki bu zarar cana gelmesin.

Cana gelmeg= Bıkıp usanmak.

Cana getirmeg= Bıktırmak. Usan- dırmak.

Canı beleş= Her işe beleş hizmet eden.

Canı gıymetli= Kendini yıpratma- yan, yavaş bir tempo ile çalışan.

Canı sa: olasıca= Bir söz başı deyimi.

Canı sa: olsun= Hiç önemli değil.

Canı tez= Zor koşullarda çalışmaz.

Canı ye:ni= Her işe koşar, yardım eder.

Canımı su etdi= Beni çok üzdü. İçime sinmeyecek şeyler yapıyor.

Canına car yetdi= Çok bunaldığı bir sırada imdadına yetişti.

Canına minnet= Zaten bahane arıyordu, bu da fırsat oldu.

Canına tag dedi= Bıkıp usandı.

Canından bezdirdi= Usandırdı.

Canını dişine dakmag= Bütün gücünü kullanmak.

Canının gıymetini bilmi:= Kendini

- çok yoruyor. Hızlı bir tempo ile çalışıyor.
- Canî:nen dö:şi:**= Başka hiçbir işe zaman ayıramayacak kadar ağır hasta.
- Car car etmeg**= Gereksiz ve rahatsız edici konuşmak.
- Caz garısı**= Yaşlı ve tehlikeli kocakarı.
- Cañgama etmeg**= Gürültülü bir şekilde ağız kavgası yapmak.
- Cebinden çıkarır**= Kıyaslanandan çok daha yetenekli olmak.
- Cehennem beri sen öte**= Gözüme görünme de cehennem'in ötesine kadar git.
- Cehennem tohu**= Nikâh yüzüğü.
- Cehennem'a:dar yoluñ var**= Gözüme görünme de nereye gidersen git.
- Cellad gimi**= Çok uyanık. Gözü açık.
- Celladdan can umi:**=İçinde bulunduğu umutsuzluktan dolayı, kendisiyle hiçbir zaman iyi ilişkiler içerisinde bulunmayanlardan bile yardım umuyor.
- Cemi: cümlesi**= Hepsi de.
- Ceneze namazı gılınmaz**= Ana baba öldürmek gibi suç büyük olanların cenaze namazlarının kılınmayacağını hatırlatan bir deyimdir.
- Cenk donunu geymeg**= Önemli bir iş için kolları sıvamak.
- Cennetde dü:n oli:**= Bir yandan yağmur yağıyor, bir yandan da güneş açıyor.
- Cercer makinesi:mi ötme**= Bizleri rahatsız edecek kadar çok konuşma.
- Ceren gimi**= İnce yapılı, fizik olarak güzel kadın, kız.
- Ceñgir ceñgir etmeg**= İnsanı rahatsız edecek şekilde yüksek sesle konuşmak.
- Ceñ ceñ etmeg**= Köpek yavruları gibi, rahatsız edici söz söylemek.
- Cıclı bıclı**= Süslü.
- Cıncıg gülle:mi**= Çok güzel. İtiraz edilecek tarafı yok.
- Cızı: yırtıg**= Normal davranışlardan saparak normal insanlara yakışmayan, utanç verici şeyler yapıyor.
- Cızızg çekmeg**= Alacağından vaz geçmek.
- Cier acısı**= Evlat acısı.
- Cier gimi**= Kıpırmızı.
- Ciergâh olmag**= Yapılabilecek bir işin bir türlü yapılamadığına üzülmek.
- Cierimden bir parça**= Evlat, torun.
- Cierine işli:g**= Acıyı yüreğinde duymak.
- Cin cücü:nü yitirdi**= Çok kalabalık ortamları anlatan bir deyimdir.
- Cini başına çıkmag**= Sinirlenmek.
- Ciggir ciggir ötdürdüm**= Haksızlık yapanı, yanlışlık yapanı sert bir şekilde sıkıştırdım.
- Cilet gimi**= Çok güzel giyinen insanlar için kullanılan bir deyimdir.
- Cilis inkâr etmeg**= Tamamını inkâr etmek.
- Cillo:g şirketi**= Toplumun sevme-

diği birkaç kişinin helal olmayan yollardan çıkar sağlamak amacıyla bir araya geldiği oluşum.

Cim garnında bir nogda= Yeterli bilgisi yok.

Cima: çalgını= Çok fazla cinsel ilişkide bulunanların bâzılarında görülen ruhsal hastalık.

Cin Ali gaşa:sı vurdu= Göz boyar gibi iş yaptı.

Cin başga şeytan başga= O iş başka, bu iş başka.

Cin cücü= Küçük çocukların hareketli, gözü açık, akıllı ve sevimli olanları için söylenen bir deyimdir.

Cin olmadan adam çarpıcı= Daha doğru dürüst mesleğini kavrayamadan başkalarını aldatmaya çalışıyor.

Cinim ciddiri:m duti= Çok gıcık alıyorum. Çok kızıyorum.

Ciniñ yatdı: yeri bilir= Çok gözü açık, her şeyden haberi olur.

Cirit go:mag= Serbestçe hareket etmek.

Coddurub geddi= Bir şeye bozularak oradan uzaklaştı.

Combul cöma:t= Kalabalık olarak. Gurup halinde.

Cöma:te rahmet= Bir topluyeni gelene sıradan merhaba edildiğinde merhaba faslını kısa kesmek isteyen misafir “Cöma:te rahmet” der, topluluk da “geçmişine rahmet” der ve selamlaşma biter.

Cug oturdu= Çok isabetli, çok yerinde oldu.

Cü: cü: cü::!= Tavuklar çağrılırken

söylenen söz.

Cücü: yuviye goyug= Hanımını hamile bırakmış.

Cücüg çıhardı= Kâr etti. Kazançlı çıktı.

Ç

Ça:l daşı:mı (Çi:l daşı:mı)= Sayısız.

Ça:si düşüg= Çok konuşan.

Ça:siz= Çok konuşan.

Ça:ñ depeñden çekile= Ölesin, çenen bağlana.

Ça:ñi çek= Çok konuşma.

Çahal öldie bulduri= Ölmüş gibi numara yapıyor.

Çal dişi:ñ dibini yokla= Yanlış yere, birilerinde bir eksiklik ya da bir fazlalık ya da bir yanlışlık arayanlara; yanlışlıkları, o yanlışlığı kendisinde araması gerektiğini anlatmak için kullanılan bir deyimdir.

Çal gaşı: galmasñ bulaşı= Topluca yemek yenirken birbirini iştahlandırmak için söylenen bir deyimdir.

Çala coplama= İyi yetişmemiş, yeteneksiz, sıradan insanlar için kullanılan bir deyimdir.

Çala çala bir havie döner= Yapılan işin günün birinde deneme yanlışlıklarla bir düzene gireceği umudu.

Çaldım alışmaz= Duyarlı ve becerikli olmayan, pek bir işe yaramayan, dürtü dürtü ancak hareket ettirilen yine de yaptığı iş hoş gitmeyen.

Çalı çirpi= Odun sayılmayacak ince yakacak.

Çalıp çalıp azarlamag= Sık sık azarlamak.

Çalmadan oyni= Aceleci. Ortada belli bir şey yokken hayaller kuran, hazırlık yapan.

Çam sahzı çoban arma:nı= Parasal değerinden çok gönülden koparak verildiği için değerli olan armağan.

Çam yarması:mı= İri yarı.

Çamınan çiri:nen arasañ bula-man= Eşi benzeri olmayan. Çok iyi özellikleri olan.

Çamıra çökmeg= Zor durumda kalmak.

Çamış gatr= Bilgiç, lafını esirgemedi konuşan.

Çamura yati= Verdiği bir sözü yerine getirmeyip cayıyor.

Çapano:lunuñ apdes sü: gimi= Suyu çok olan çorba, çay gibi içecekler için söylenen eleştirel bir deyimdir.

Çapıt çürü= Erkeklik yapamayanların erkekliğine bağlı olarak kullanılan bir deyimdir.

Çapıtlı şeytan= Şeytan gibi kadın.

Çarha vermeg= Çarkta keskinlemek.

Çapıt gimi erkek= Evde sözü geçmeyen erkek.

Çarık çiharmag= Uğraşılan bir işten kazanç elde etmek.

Çarmıha gerili:m= Parasal eksiklikten bunalmışlığı anlatır.

Çarşbaşında bir yalan söyledim, hükümetiñ ö:nde ben de inandım= Kimi zaman söylentilerin gereğinden çok ciddiye alınması durumunda, böyle söylentilere inanılmaması gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Çarşbaşında it de öli= Toplumun sevmediği birinin ölümü duyulduğunda gösterilen duyarsızlık.

Çarşıda: ete suvan dovranmaz= Gerçekleşmeyen işten kazanç sağlanmaz.

Çat demeden pat di= Çabuk sinirleniyor. Erken tepki veriyor.

Çatacağ yer ari= Kafası bozuk.

Çatal gazzıg= Çok sayıda kişiye bağlı olduğu için çözümü imkansız hale gelmiş sorun.

Çaya deri ıslı:gler= Çocuğun anneden çay yapmasını istediğinde, annenin gönlü yoksa bu deyimle çocuğu oyalar.

Çaydan mı deşiri:g?= Bedava değil. Bunun da bir bedeli var.

Çayı gayfesi içilir= Cömert insan. Yanına rahat varılan, iyi huylu insan.

Çeçen geldi Çeçen geldi, ani:gızdan seçen geldi= Dünürcü geldi.

Çekie çekmek= Kendisinden istenen bir talep için zor şartlar öne sürmek. Zorluklar çıkarmak.

Çekinüp çükünüp bir tene vurun-

- ca**= Kendini hazırlayarak sert bir yumruk atmak.
- Çekirdekden yetme**= Küçük yaştan beri o işte yetişen, o işin bütün inceliklerini çok iyi bilen.
- Çene çalmag**= Konuşmaya dalmak. Uzun zaman karşılıklı konuşmak.
- Çete bayramı:mı**= Aşırı kalabalık.
- Çevrim çiçek dönmeg**= Telaşla koşuşturmak.
- Çıgırı:η azası geldi, gö:nümün gezesi geldi**= Çıkrıkla ip eğiren kadının gezmek istediğinde çıkırığının bozulduğunu ve gönlünün de gezme istediğini söyleyerek gezmeye çıkması.
- Çıgırđdan çekme:mi**= Fizik olarak çok düzgün.
- Çıhan cannar ö:nsün**= O zamana kadar kimin ölüp, kimin sağ kalacağı bilinmez. O günlere çıkanlar sevinisin.
- Çıkmış gız çi:den dışarı**= Kız çocuğu gelin olup evden dışarıya çıkınca bir daha dönmemelı, yuvasına bağlı olmalı.
- Çıkmışımı almag**= Bu alışverişte ya da ortaklıkta cebinden çıkanı almak.
- Çi: yumurta bışmi:ksin, adam eline düşmi:ksin**= Toplumda nasıl davranılacağını bilmiyorsun. Seni eğitecek biriyle çalışmamışsın.
- Çildir çildir bahi:**= Uyutulacak çocuğun bir türlü uyumaması.
- Çilli: çibidig çalı:**= Hanımların çok telaşlı oldukları zamanı vurgulayan bir deyimdir.
- Çilli:η çula yapışa**= Bekâr kalasın.
- Çimdirmeg**= İhya etmek. Fazlasıyla kâfi gelmek.
- Çirtigli gurus etmez**= Değersiz.
- Çit çıbıg sa:bi**= Zengin.
- Çivisi boşandı**= Ardı kesilmeyen olaylar için kullanılan bir deyimdir.
- Çiňke çıňke**= Küçük zerrecikler halinde.
- Çocu:nan çocug olma**= Çocuklara uyup da çocuk gibi davranma.
- Çocu:η lafi:nen hareket etme**= Büyükler çocukların konuşmalarına göre hareket etmemeli. Çocuğa uyan, komşusuyla kötü olur.
- Çocug başı Deli Omar**= Çocukluktan çıkıp delikanlı olduğu halde çevresinde her zaman kendisinden küçük çocuklar olan, kendisinden küçük çocuklarla oynayanlar için bu deyim kullanıldığı gibi; birilerince kendisine çok sayıda çocuk emanet edilenler için de kullanılır.
- Çocug gadar aklı yok**= Saf insan.
- Çocug mezeri:mi**= Çok büyük ayak ya da ayakkabı.
- Çocugdan al habarı**= Büyüklerin gizlediği konuları çocukların saflıkla başkalarına anlatması.
- Çog gezen aya: bog bulaşır**= Ortalıkta amaçsız olarak, işsiz güçsüz dolaşanlar günün birinde belaya kalır.
- Çog gezen insan, hele gadın şora galır**= Ortalıkta fazla dolaşma sana iftira atılabilir.
- Çoh desen de gedici, çüş desen de gedici**= Kimi olaylar karşısında kimi insanlar bildiklerini okuya-

rak, ögüt dinlemez. Onların peşin hükümlü oldukları bilindiği için onu serbest bırakırlar ve “Çoh desen de gedici, çüş desen de gedici.” derler.

Çok gülme o:lum, başına mı yeticin?= Çok gülmek, başa gelecek bir felaketin habercisi olarak yorumlanır. Çok gülenler bu deyimle uyarılır.

Çok uzatma= Uzun söze gerek yok. Kısa kes.

Çolu:yuñ çocu:yuñ başı’çun= Yemin verme deyimini.

Çomçi: dutan benden olsun da isderse yerim dış gapının yanı ossun.= Esas karar verici, ipler elinde olan, sözü geçerli olan benim yakınım olsun da ben ön sıralarda olmasam da olur. O beni kollar, gözetler. Ben perişan olmam.

Çul içinde küheylan= Kendisinde yiğitlik olduğu belli olmayan yiğit.

Çuvallar şaptie çıkdı: mevsim= Zahire ve bağ mevsimi bitip çuvalların yıkanarak yüksekteki şaptalara asıldığı mevsim.

Çükü: mü keseller?= Bir işi yapmaktan çekinenleri yüreklendirmek için yukarıdaki deyim kullanılır.

Çükünü yedi:m= Küçük çocuklara yapılan bir tür iltifat.

Çürü:ñ delisi:mi= Hastalıklı, iş tutmaz, orada burada yatar.

D

Da: adamı, hasda eder sa: adamı= Kente fazla gelmeyen, topluma uyum sağlayamamış kırsal kesimden insanlarla kentlilerin anlaşmakta güçlük çektiğini anlatan bir deyimdir.

Da: bayır= Kırsal kesim.

Da: bayır gezmeg= Dağları kırları dolaşmak.

Da: gimi= Güçlü kuvvetli.

Da:da doñuzları e:sig= Çok varlıklı.

Da:da öten kekli:ñ gırhı gık para= Bize getirisi olmayan zenginlikler bizi ilgilendirmez.

Da:dan geldi ba:da:kini govi= Sonradan gelip pek çok şeye sahip olan, pek çok konuda oranın yerlilerinden daha çok hak elde ederek yerlilere egemen olan için kullanılır.

Da:lar Memmed Ali ça:rdı= Birilerini bir konuya inandırmakta aşırı güçlük çekildiğini anlatan bir deyimdir.

Da:na geddi= Bir işin ya da bir olayın büyüklüğü, görkemi, inceliği bir kişinin aklının alamayacağı bir düzeyde olması ve o kişinin şaşkınlığa düşmesi.

Da:ve çalmag= Hak iddia etmek.

Daban gat= Giriş kat.

Dadı dama:nda galdı= Çok beğendi. Yapılan bir işi ya da bir yemeği çok beğenmek.

- Dadı duzu galmamag**= Ortamın huzursuz edici hale gelmesi.
- Dadında bıragmag**= Bir şakayı, bir işi güzelken bırakmak, o şakanın ya da işin incitici olmasına izin vermemek için yerinde bırakmak.
- Dadını gaçırmag**= Bir konuda abartılı davranarak başka insanları üzmemek.
- Daha elimizi vuramadıg**= Henüz ona sıra gelmedi.
- Dahım taglavat**= Alet edevat.
- Dahıntı dakmag**= Düğün nişan gibi zamanlarda geline altın takmak.
- Damarı bozug**= Mayasında bozukluk olmak.
- Dal yayı**= Bir konunun aslını söylemiyor, konuyu araştıranları oy alıyor.
- Dalab oluk**= Çiftleşme zamanı gelen dişi hayvanların, erkek hem cinslerinin yanında dolaştıkları zaman..
- Dalag dalag**= Parça parça.
- Daldan e:me**= Sonradan görme.
- Dalına binme**= Bir konuda ısrarcı olma.
- Dali bebe: gimi**= Çok güzel bir çocuğu ya da kadını övmek için söylenen bir deyimdir.
- Dam .ikine merteg götüne**= Umursamaz. Soğuk davranan.
- Dam deli:, dana büzzü**= İş yapmayan tembel kadın ve kız.
- Dam di: darı demi**= Bir konuya inandırılmaya çalışılanın körü körüne direnmesi.
- Dama: cuhuladı**= Kazançlı bir iş olduğuna akılı yattı.
- Dama:na dad de:di**= Yaptığı bir işten kazançlı çıktığı için o işin devamını diliyor.
- Damarına basi**= Birinin çok duyarlı olduğu bir konuda sanki inadına yapar gibi, o kişiyi kızdırmak istiyor.
- Damın ardı**= Damın arkası.
- Damın dudu**= Damın yan tarafı.
- Damın götü**= Damın arkası.
- Damladı düşdü**= Hemencecik geldi.
- Danışık danışma**= Bir konuda düşüncesini alarak ona göre davranmayı düşünmek.
- Dar vahıt**= Akşam olmak üzereyken.
- Dar yere daşsa:nı sıhşıdırmag**= Çok sıkıntılı olmak.
- Dara düşmeg**= Para sıkıntısı çekmek.
- Darda galmag**= Zor durumda olmak.
- Darısına çıkdı**= O da onun gibi keçti sona uğradı.
- Darısı başa**= Bu güzel şeyleri inşallah sana da gelir.
- Darısı bulaşmag**= Güzel şeylerin başkasına da bulaşması dileği.
- Darpana:mı çalışı**= Bir iş yerinin çok iyi çalışması.
- Daş de:miş it gimi gaçi**= Hızlı bir şekilde uzaklaştı, kaçtı.
- Daş ol baş yar**= Dişe dokunur bir işler yap ki seni adam yerine koyunsunlar.
- Daş atıb da golu mu yoruldu**= Emeği geçmedi. (Taş atmak bağla-

rın arada bir taşlarının alınarak takıma atılmasıdır.)
Daş ati: başını altına duti:= Akıllıca olmayan işler yapıyor.
Daş çatli:= Sıcığın aşırılığını anlatmak için kullanılır.
Daş çatlasa:= En fazla... En çok...
Daş de:miş it gimi:= Canı yanmış gibi koşturmak.
Daş üsdüne daş goymag:= Ortaya bir eser bırakmak, yaptıklarıyla iz bırakmak.
Daşı dikdiñ:= Yapılması gereken ama kimselerin yapmadığı, yapmadığı bir işi, bir konuşmayı, bir olayı gerçekleştirdin.
Daşı gedi:ne godum:= Tam zamanında diyeceğimi dedim.
Daşlarmıd:= Kendisiyle pek çok konuda anlaşılması imkânsız olan kişi.
Daşsa: döşünde bitig:= Erkek gibi konuşan kadın için söylenen bir deyimdir.
Daşsa:ñı yi:m:= Sevgi belirten bir söz başı deyimidir.
Daşşag kebabı yapı:= İş yapmayan, çalışmayan, işten kaytaran, orda burada oturarak vakit öldüren.
Davara geddi:= Çabalarına, uğraşmalarına rağmen bir kazanç elde edemedi.
Davılımı çali:= Çıkarı için ya da o kişiye olan sevgisinden dolayı ona destek veriyor, onu her yerde övüyor.
Da:vi: sulhda goymag:= İki tarafı barıştırmak, anlaştırmak.

Davşan yamaca geşdi:= Fırsatın kaçtığını anlatan bir deyimdir.
Davşana gaç, tazie dut demeg:= Görünüşte bir taraftan gibi olmak ama ikili oynamak.
Davşanıñ gaçışına bahi:m de etinden osani:m:= Bir işe yeltenen bir kişi, o uğurda karşılaştığı güçlüklerden yılma noktasına geldiğinde yukarıdaki deymi kullanır.
Dayag vermeg:= Yıkılmasını önlemeye çalışmak.
Dayi:p döşemeg:= Evin ya da büro-nun mobiya perde gibi eşyalarını yerleştirmek.
Dañsızlig etmeg:= Gevezelik etmek.
De bahim:= Hadi bakalım.
De ben n'o:tim?:= Şimdi ben ne yapacağım?
De he:ri:= Hadi be... Hadi bakalım...
De:r de:mez:= Dokunur dokunmaz.
De:rmen gimi yer:= Çok yemek yer.
De:rmen iki daşdan, muhabbet iki başdan:= İki kişinin çok güzel muhabbeti olur.
De:rmen sele mi geddi?:= Bu kadar üzülme, çok büyük bir felaket değil. Bu da geçer.
De:rmenci beygiri:mi yati:= İş yapmamak. Çalışmamak.
De:rmeniñ abarasında atsañ diri çihar:= Kurtulması imkânsız olaylardan kurtulmayı becerenler için kullanılan bir deyimdir.
De:şigli çalışmag:= Vardiyeli çalışmak. dönüşümlü çalışmak.
De:yen yer duvar:= Daha çok gülle

oynanırken söylense de, genel yaşamda, bir tehlike için uyarı niteliğinde söylenir.

Delî sevindiren gimi= Dikkat çekici, toplumda çirkin karşılanacak bir şekilde giyinmek.

Delîsi dutmag= Badem ceviz gibi meyveler çok fazla yendiğinde rahatsızlık verir. Yiyenlerin ağızları köpürür. Böyle hallerde “delîsi dutdu” denir.

Debi: debi: yörüdü= Uzak bir yere güç koşullarda ve yaya olarak gidilmeyi anlatan bir deyimdir.

Dedi:m dedig, çaldı:m düdüg= İnat eden, inadını yürüten. Bildiğinden geri kalmayan.

Degadim= Sürekli. Her zaman.

Dek gelmeg= Raslamak.

Del’olmag= Çok sinirlenmek. Çıldırmaq.

Dela:nni:ken= Delikanlı iken.

Delî bayrag= Yüksek sesle ve patavatsızca konuşan.

Delî divana oli= Kendini kaybedecek kadar bir şeye tutulmak.

Delî dolu= Sözüünü esirgemedi konuşan. Rahat hareket eden.

Delî gâvırırğ gabırırğ gezdî: gimi= İşini gücünü bırakarak mahallede ya da çarşının belli bir yerinde dolaşıp duranlar için söylenir.

Delî gız yapı: gimi= Saçı taranmamış hanımlar için yapılan benzetme.

Delî melemir gimi, ahillie hasret galdıg= Toplumda akıllıca konuşmayan, akıllıca davranmayan, akıllıca yatırım yapmayanları eleş-

tirmek için söylenen bir deyimdir.

Delîniğ sahzı bir batman= Başkalarının dikkatini çekecek şekilde abartılı hareket eden ve konuşan.

Demir leblebi= Yapılması çok güç iş.

Demirden gogsî:dig tirene binmezidig= Başkalarının kendisine verebileceği zarardan, belâdan korkmayan yürekli kişilerin konuşması.

Denk düşdü= Böyle rast geldi. Özellikle yapmadık ama böyle oldu.

Depdice:zim keçe de, emekce:zim heçe= Emeklerine karşılık alamama.

Depemden aşşa: gaynar su döküldü= Şok oldum.

Depesini deler, gözünü kör eder= Senin beklediğin gibi iş yapmaz, işi berbat eder.

Depig vurmag= Aralarındaki ilişkiye son vererek dışlamak.

Depig yedi= Maddî zarara uğradı.

Derendeliniğ çerç’eşşe: gimi kohi= Aşırı koku sürünmüş.

Derisi yuha= Maddî açıdan durumu zayıf.

Dert küpü= Çok sıkıntılı. Dertlerin altında bunalmış.

Desde başı= O gurubun en iyisi.

Deve bir pula, getir bir pulu= Ortada para olmadığı zamanlar birileri bir kelepirden söz ettiğinde, şu anda satın alamayacağını bildirmek için, ”Deve bir pula, getir bir pulu...” diyerek durum özetlenir.

Deve dişi:mi= İri yarı.

Deve kenni= Kindar.

Deve potu:nuñ ardından gedi=
Çocukların, küçüklerin akıyla iş yapıyor.

Deve:mi=İri yapılı.

Deveme:mi dönmeğ= Bir işi hal-
letmek için çok koşturmak.

Deveni:ñ nalbanda bagdı: gimi bakma= Aptal aptal bakma. Gö-
zünü aç, akıllı ol.

**Devi: gördü:? İzini bile görme-
dim**= Aranılan birilerini, ya da bir
şeyleri görüp görmediği soruldu-
ğunda; görmüşse bile görmemiş
gibi konuşması gereken zamanları
anlatan bir deyimdir.

Devi: hamidi:nen yudar= Haram
filan dinlemez, eline fırsat geçerse
her şeyi yapar.

Devie hendeg hoplatmagdan zor=
Kimi insanlara bir şeyi anlatmak
çok zor olur. Aklı kavrayamaz ya
da anlamak istemez. Bu tür insan-
lar için yukarıdaki deyim kullanı-
lır.

Devirib dökdü= Yapılmakta olan
bir işi, bir eylemi, duyduğu bir
rahatsızlıktan dolayı hırçınlaşarak
bozdu.

Deyişete göre= Söylentiye göre.

Deñize girse gurudur= Ne iş yapsa
zarar eden insanlar için kullanılan
bir deyimdir.

Dınna: yer dutarsa= Sosyal hayatta
ya da iş hayatında ayakta duracak
duruma yükselenler için kullanılan
bir deyimdir.

Dınna:ñ varısa keli: gaşı= İnsanla-

rın başkalarına güvenmemesi,
kendi işini kendi yapması gerekti-
ğini anlatan bir deyimdir.

Dınnag da:ni= Ufacık.

Dır dır etmeğ= Sinir bozcu bir
şekilde konuşmak.

Dır dır etme!= Karşımda ileri geri
konuşarak benim sinirlerimi boz-
ma sonra senin için kötü olur.

Dış gapıññ dış mandalı= Hiç ilgisi
olmayan. Hiç yakınlığı olmayan.

Dışarı getmeğ= Başka şehre gitmek.

Dışı galeyli, içi vayvaylı= Dıştan
görünüşü güzel ama içi işe yara-
maz.

Dışı güzel da: alması= Dağ elması
gibi dışı güzel ama içten beş para
etmeyen adam.

Dışı seni yahar, içi beni yahar=
Dışarıdan gözüktüğü gibi değil.
Sanılanın aksine, abartılacak gibi
değil.

Dışlı:m gaşdı= Ruhum sıkıldı.

Di:nedi götüne çaldı= Konuşulanla-
rı dinledi ama, hiç de aldırış etme-
di.

Di:nen di:nen kaç= Böyle insanlar-
da uzak ol. Yanından hemen kaç.

Dial mı amma?= Değil mi? Haksız
mıyım?

Dibe: mi yandıñ?= Çok acele
edenleri eleştirmek için kullanılan
bir deyimdir.

Dibi başı bir= Fizik olarak düzgün
insanları olduğu gibi kereste olarak
da düzgün olanları anlatan bir
deyimdir.

Dibi görünmedig guyu= Sonu belli

olmayan bir iş.
Dibi:nen başi:nen getmek= Tama-
men kaybetmek.
Dibine dutmag= Yemeğin tabanına
tutması.
Dilki:mi dönüp dolaşı= Bir çıkarı
olmalı ki buralarda etrafı kolaçan
ederek gezinip duruyor.
Dil diş bilmez= Bu deyim Türkçe
bilmeyenler için kullanılabildiği
gibi, çok az konuşan insanlar için
de kullanılır.
**Dilencilig mesleg olug, gıymatını
bilmez her yolug**= Dilenciliği
kimi insanların meslek olarak yap-
tıklarını, bu meslekten de iyi para
kazandıklarını anlatan bir deyim-
dir.
Dini yog, imanı gıt= İnançsız, dini
değerlere itibar etmeyen.
Dibine yagdı= a) Pilav gibi yemek-
ler biraz fazla pişirildiğinde tence-
renin tabanına yapışarak yanmaya
başlar. Eskiden, dibine yandı der-
lerdi. b) Tadını kaçırdı.
Dik dik gonuşmag= Sert bir şekilde
karşılık vermek.
Dikili a:cı yog= Dünyada ev gibi,
dükkân gibi; bağ, bahçe, arsa gibi
zenginliği yok.
Dikine yoharı gedi= Yapılan
uyarıları dinlemiyor, kendi bildi-
ğine gidiyor.
**Dil dibe:, de:ermen söbe: (ya da
dilli dibeg)**= Her zaman için güzel
ve tatlı dilli olan, çok konuşan ama
konuşmalarıyla başkalarını rahat-
sız etmeyen, aksine onların hoşuna
gidecek şekilde konuşan.

Dil otu yi:k= Dil dibeği, ya da dilli
dibek deyiminde belirtilen şekilde
tatlı dilli ve konuşkan insan.
**Dilencilig belleddim saña, gapı
bıragmadıñ baña**= Birilerinden
öğrendiği ustalık ya da meslekle
onun karşısına çıkan ve onun ek-
meğine engel olacak işler yapanlar
için söylenir.
Dilenir deşirir evini geçindirir=
Yuvasına bağlı erkek.
Dilenmez dilençi= Sokakta dilen-
meyen ama zenginlere giderek
para alan.
Dili dama: gurumag= Susamak.
Dili sulu meme: kör= Bir konuya el
atması, yardım etmesi beklenen
birinin güzel konuşmalar yapması
ama uygulamaya gelince, örneğin
kendisinden beklenen parasal yar-
dımı yapmaması.
Dili şişdi= Kimi konuşkan insanlar
bir nedenle uzun bir zaman konu-
şamadığında (konuşmamaktan)
“Dili şişdi” denir.
Dili uzun= Her şeye karışan. Gere-
ğinden fazla konuşan.
**Dili: dibe: çek otur (ya da dili:
dibe: sog otur)**= Sen bu işe ka-
rışma. Sus.
Dili:ñ cürmünü çeki:ñ= Konuştuk-
ları yüzünden başına sıkıntı gel-
mek.
Dilik dilik= Kesici bir aletle dilim
dilim kesilmiş.
Dilimde tü: bitdi= Bir konuyu
birilerine sürekli anlatma, ama
karşısındaki ikna edememe.
Diliñ gemi: yok= Dil her türlü

yalanı söyleyebilir.

Diliñ gonusun= Kaç para istersen iste, ama bu malı bize sat.

Diliñ mi aşınır?= Konuşmaya üşenenleri eleştirmek için söylenir.

Diliñ eş'a:rısı soksun= Türkçeyi güzel konuşamayanlar için kullanılan bir deyimdir.

Dilki mevlidi= İçinde soytarılık, gevezelik olan, şiirleştirilmiş öyküler.

Dilki şafa= Günün çok erken saati.

Dilkie tavık güden mi demişler, ne dedi:z de dutmadım demiş= Haramı aramayan, birilerinin hakkını çekinmeden yiyen insanlara mal emanet edildiğinde, yukarıdaki deyimle, yapılan işin yanlışlığı anlatılır.

Dilkinin guyru:nuñ a: yeri= Çok kurnaz insanlar için söylenen bir deyim.

Dilli defder= Alacakları, verecekleri gün gününe ve ayrıntılı olarak bir deftere yazma.

Dinde yayan imanda piyada= Dini bütünüyle zayıf olanlar için kullanılan bir deyimdir.

Dipsiz ambar boş küleg= Bir evde ya da işyerinde dikkatsizlik yapılması, savruk davranılması sonucu ortaya çıkan durumlarda söylenen bir deyimdir.

Direg veme= Küçük çocuklar oruç tutmakta zorlanır. Böyle zamanlarda büyükleri ona yemek yedirir, sonra oruca devam ettiri. Bu yemeğe "Direk verme." denir.

Dirhemini yien it gudurur= Çok

ağır sözler söylemek.

Dirse:ne vurmassañ sohum düşmez= Kimi insanlar vardır ki yönlendirdiğiniz zaman başkalarına yardımcı olur. Böyleleri için "Dirse:ne vurmazsañ sohum düşmez..." denir.

Dirseg görsetdi= Ortak olarak başladıkları bir işte yoldaşını ortaklıktan çıkarma.

Diş gösdermeg= Korkutmaya çalışmak.

Diş kirası= Davete uyarak evine yemeğe gelenlere yemekten sonra verilen armağan.

Dişi sahlı= Ağzı sıkı, sır saklayan, her yerde her şeyi konuşmayan.

Dişi: parlatmag= a)Erkek güvercinleri kuş damına çekmek için mırıtkların dişi kuşun gövdesinden tutarak kanatlarını çırpıtması. b)Bir şeyi elde etmek için karşıdakine çekici gelen avantajlar sunmak.

Dişimi çekib atdım= Olması beklenen bir işin, bir olayın gerçekleşeceğinden umut kesilmesi.

Dişimin govu:na yetmez= Bana göre bu yemek çok az.

Dişinin ganını somurdu= Yoksulluk içinde günleri geçti.

Dişli= Güçlü.

Diz çöküp yalvarmag= Yalvararak rica etmek.

Dize getirmeg= Yenmek. Mağlup etmek.

Diñil depesi= En uç noktası.

Do:rdum a:m o:lan, böyütdüm paşam o:lan, everdim gonşum

o:lan= Özenle büyütülen erkek çocuğunun evlendikten sonra ana babaya ilgisinin azalmasını, ana oğul gibi ya da baba oğul gibi değil de bir komşu gibi olduğunu anlatan bir deyimdir.

Do:yan do:yandan datlı, do:yacag hepisinden datlı= Torun sevgisinin ne kadar fazla olduğunu anlatan bir deyimdir.

Dobura dobur= Mertçe.

Dog evin ac iti= Varlıklı ama el sırtından geçinmeyi seven insan.

Dog garnına dohuz bazlama yer= Çok fazla yemek yer.

Dog satıcı= Elindeki malı satmakta nazlanan.

Dohuz do:rmag= Sabırsızlıkla beklemek. Beklerken çok sabırsızlanmak.

Dohuz o:lan do:rug avrad gimi oturi= Çok sayıda erkek çocuk doğurmanın verdiği güvenle havalı hareket eden kadın.

Dolanıp fırlanmag= Çevreyi kolaçan etmek.

Dolduruşa gelmeg= Birilerinin lafıyla yanlış işler yapmak.

Dolduruşa getirmeg= Birilerini başkasına karşı doldurmak. Aleyhte kışkırtmak.

Dombalag aşi= Çıkarı için birilerine yalakalık yapacak kadar alçalıyor.

Dombalag dönme= Çok seviniyor.

Don köyneg= Tam giyinmemiş.

Don yü:cüg di: külle: sıçmañ= İş yapacağız diye zarar açmayın, yanlış işler yapmayın.

Donanma:mı donatmag= Çok süslü bir şekilde giydirmek.

Dosda duşmana garşı= Uzak insanlar, başkaları göz önünde bulundurularak yapılan davranış ya da konuşma.

Dosddan ne gelirse kerem o= Dostun gönderdiği en değersiz şey bile ikramdır.

Dostlar alışverişde görsün= Göstermelik yapılan iş.

Doñuzdan bir gıl goparmag= Cimri insanlara para harcatmak.

Dör dör dö:şmeg= İçine sindiremediği bir konu hakkında ağız kavgası yapmak.

Dörd ayaglı ite sormuşlar, nerden geli:ñ di:, demiş kine, dul avradım dulu:na si:dim de ordan geli:m demiş.= Toplumda dul yaşamının ne kadar zor olduğunu anlatan bir deyimdir.

Dördayag üsdüne düşdü= Kendinde bir yetenek olmamasına rağmen, şansından dolayı sürekli çok kazanan, hiç zarara uğramayan, şansına hep iyi şeyler düştü.

Dördlüg di: yo:rd damlasını gapi= Yoksul, parasız.

Dört dombalag aşmag= Çok sevinmek. Sevincinden takla atmak.

Dört döni= Bir çıkar peşinde olup, çıkar umduğu kişilerin çevresinde dolaşıp duruyor.

Döş dövdü= Vaadinde durmaya söz verdi.

Döşşe: galın= Kayınvalidesi gibi kendisini çok ağırlayarak konuk

eden bir yere misafir olana denir.
Dudag payı= Bardağın tam dolu olmayıp bir parmak kadar eksik doldurulması.
Duddu: iş dial, eli boş dial= Sürekli çalışıyor ama ortada ürettiği bir şey yok.
Dulu: dolu:na geçmeg= Çok zayıflamak.
Dudu dilli= Tatlı dilli ve konuşkan.
Dulu: güzel= Kabakulaktan dolayı şişkin olan yanağa kopye kalemle Arapça yazılar yazılırdı ve bu deyimle adlandırılırdı.
Dulu: sirkeli= Yoksul toplumlarda, yoksul kesimlerde, sağlığına ve temizliğine yeterince önem vermeyen, veremeyen hanımlar için kullanılan bir deyimdir.
Dulu:nu şişirrim ha= Dövmekle korkutmak.
Duşman çatlatmag= Düşmanları çatlatacak davranış ve konuşmalarda bulunmak.
Duşman sevindiren= Saflığında düşmanları sevindirecek yanlış işler yapan.
Dutdu:nu goparmag= Hırslı ve becerikli.
Duvar govu:ndan çıgmadıg= Anamız babamız var. Biz duvar kovduğundan çıkmadık. Bizi dışlamayın.
Duvara bir çöp sohuş= Maddi konularda herkesten daha cimri; iş bitirme konusunda herkesten daha isteksiz; iş yapma konusunda herkesten daha tembel davranan, bu davranışlarıyla toplumda işe yara-

maz olarak ün salmış biri, günün birinde kendisinden beklenmeyecek kadar güzel bir iş ya da konuşma yaptığında, "Bu olay unutulmasın," gibilerden "Duvara bir çöp sohuş!" denir.

Duymamışcılıgda gelme= Hiç duymamış gibi davranmak.
Duymazdan gelmeg= Duymamış olmak.
Duz a:sı olmuş= Tuzu fazla olmuş yemek.
Duz ekmeg hael et= Helalleşme deyimini.
Duz gimi da:li:= Çürük.
Dünya:ya bir daha mı gelicim?= Para kazanmak için bu kadar riske girmem.
Dü:n iki gişie, gaygısı deli gonşie= İki kişi evlenecek ama huyu kötü komşular bu düğünü o kadar inceleyecekler ki bir takım insanlar rahatsız olur.
Düddürü Leyla:= Hafif kadınlar için söylenen bir deyimdir.
Düdüg maharnası= Sıradan insanın konuştuğu, yarı şaka yarı ciddî küçümseme deyimidir.
Dük atdı (vurdu)= Çok kazanç elde ettiği için çok sevindi.
Dülü:ş mü düşdü?= Yemeği çok ve hızlı yiyenlere denir.
Düşümde görsem hayra yoymam= Düşünde görse bile hayra yorulmayacak bir şey.
Düşün düşün, bokdur işi= Ne kadar düşünürsen düşün, bu işin sonu kötü.
Düşünde görmedi:ni düşünde

gördü= Aklına bile gelmeyen güzellikler kendisini buldu.
Düşüne mi yatdın?= Yapması gereken bir işe çok erkenden başlayanlara denir.
Düşünde mi gördün?= Sabahın bu erken saatinde beni arıyorsun, düşünde beni mi gördün?
Düşüne düşün bir hal olmag= Bir konu hakkında çok fazla düşünmek ama içinden çıkamayarak bunalmak.
Düve yüzlü= Olduğundan daha genç görünen.
Düz ayag= Seki ya da merdiven olmayan düz yol.
Düzdürece: yog= Çıkar peşinde değil.
Dünya ahret bacım osuñ= Sözü edilen kadını bacısıymış gibi kabullenme.
Dünya: evine girdi= Evlendi.
Dünya:mı da ahretimi de yıkdın= Dünyasına da ahretine de aşırı zarar verene çıkışmak, kızmak.
Dünya:nın altı mı çoğ, üsdü mü çoğ?= Yalana, hileye, harama gerek yok. Bu dünya çok kısıdır, öbür dünyada bu yalanların, hilelerin, haram yemeklerin hesabı verilecektir.
Dünya:nın kaç bucag oldu:nu gösderrim sa:= Haddini bildirmek. Yaptıklarından dolayı cezalandırmak.
Dünya:nın götüne bannağ atmag= Çok büyük ve çok çeşitli işler yaparak feleğin çemberinden geçmek.

Dünya:sı cennet= Mutlu bir yaşantısı var.
Dünya:sı gararmag= Çok kötü durumlara düşmek.
Dünya:sı güzel= Güzel bir ortamda yaşamak.
Dünya:yı burnundan getirmeg= Yaptıklarından dolayı ona sıkıntı vererek moralini bozmak.
Dünyada ne ucuz, eliñ çocu: ele ucuz= İnsanlar başkalarının çocuğuna kendi çocukları gibi davranmaz. Onlara önem vermez.

E

E:nni:nen= İyilikle.
E:ri bü:rü= Eğri ve çirkin.
E:yip bükme!= Lafı kıvrırma, doğrusunu söyle.
Ebcede çıkma= Kur'an yazısı öğrenmede bir basamağa çıkma.
Ebcem e:ri, ebcem dohi.= Kendi başına buyruk hareket ediyor.
Ebi:ñ duzunu dökdün= Küçük çocuklar yolda koşarken düştüğü zaman bu deyimle avutulur.
Ecel geldi cihana, baş a:rısı mahanna= ölümüne çok önemsiz bir hastalık neden oldu.
Ecer geyer bog gimi, esgi geyer yok gimi= Yeni giyse yakıştırmaz, varlıklı olduğu halde eski giyer.
Edep yeri= Ayıp yerler.

Edig goyduñ ta:ya bak, hizmet etdi:ñ a:ya bak= Kocasından istediği karşılığı göremeyen kadınların sitemi.

Efin tefin olmag= Darmadağın olmak. Yaşadığı saltanatı kaybetmek

Eke eke konuşmag= Bilmiş bir şekilde konuşmak.

Ekme: bulamaz oldu= Yoksulluğa düşmek.

Ekme:niñ duzu yog= Yaptığı iyilikler karşılık bulmuyor.

Ekmeğ dathlandırmag= Bir şeyin değerini artırmak için çaba harcamak, düzen kurmak.

Ekmeğden aşşa: gatık olmaz= Bundan daha kötü durumda olamam. Onun için korkacağım, kaybedeceğim hiçbir şey yok.

Ekmeğ yemeg= Geçim sağlamak.

El atmag= Bir konuyu çözmek için girişilmede bulunmak.

El ayag öfelemeg=Alttan almak. Saygıda kusur etmemek. Af dilemek.

El birli:yinen= Yardımlaşarak.

El çekme= Anahtar teslimi.

El de:medig= Kullanılmamış.

El el üsdünde olmuş da ev ev üstünde olmamış= İnsanların ev ev içinde yaşamasının zorluğunu anlatan bir deyimdir.

El elde, baş başda= Ne kâr etmiş ne de zarar.

El eme: göz nuru= Fabrikasyon değil.

El etmeg= El sallamak.

El eyisi, ev delisi= Ele karşı iyi davranan, evine karşı kötü davrananlar için söylenir.

El gapısı= Kızın gelin odlunca gittiği kapı.

El gınamaz ayrılı= Ölümle gelen ayrılık.

El gızı= Eve gelen gelin.

El gördülüg= Bir işin, bir eylemin başkalarının hoşuna gitmesi için yapılması.

El mizan göz terezi=

Kimi alışverişlerde öyle zamanlar olur ki satılacak ya da verilecek şey ölçülmez, tartılmaz; göz kararı işlem yapılır. Yapılırken de yukarıdaki deyim kullanılır.

El öpenneriñ çoğ olsun= Çok yaşayasın, senin de elini öpenlerin çok olsun.

El pençe divan durmag= Çok saygılı bir şekilde durmak.

El ula= İnsanların getir götür işlerini yapan.

El üstünde dutar= Birilerini çok rahat ettirmek.

El yumru: yemi:k= Başkalarından darbe yememiş. El bebek gül bebek büyümüş.

El'aya: düzgün= Bir kusuru olmayan kız.

Elden aya: düşdü= Hastalandı. İyice yaşlandı.

Ele gedeceg mal dial= Çok iyi özellikleri olan şey.

Ele güna:rşı= Dışarıdan bakanlar için yapılması gereken.

Ele: sa:lıg= a) Yapacağın bu muy-

du? İşi berbat ettin. b) Çok güzel olmuş, eline sağlık.

Ele:ni duvara asıg= Artık iş yapmıyor. Yapacağı kadar iş yapmış, artık çalışamayacak yaşa gelmiş.

Elek götü gadar yer= Küçük bir yer.

Elemtere fiş, kem gözlere şiş= Allah nazardan saklasın anlamına bir deyimdir.

Eli acışmadı götü gicişmedi= Hiç yorulmadan mal sahibi oldu.

Eli azzıgıslı dial, götü gazzıgıslı buli= Hep zarar veren insanlarla karşılaşıyorum. Bana fayda sağlayacak biri beni bulmuyor.

Eli de var, dili de var= Hem çalışkan hem de güzel güzel konuşan.

Eli deli= Durumu elvermediği halde, içinden gelen cömertlik duygusuyla para harcayan.

Eli galem dutar= Okur yazar.

Eli geveze (ya da eli kötü)= Bulunduğu yerden bir şeyler çalabilen.

Eli golu uzun= Her tarafta iş bitirir, etkili yerlerde tanıdıkları var.

Eli götünde gezi= Bir iş yapmıyor.

Eli gula:nda= Bu olay yakında gerçekleşir.

Eli işde gözü oynasda= Tempolu çalışmıyor.

Eli işe yahşı= Becerikli olmak.

Eli sulu= Birilerini evlendirmek, gelin etmek konusunda şanslı ve becerikli hanım.

Eli yok, diline ne diek?= Hem çalışmıyor, iş yapmıyor hem de karış karış dili var.

Eli: gorhag alışdırma!= Elini kaldırmışken vur.

Eli: versen golu: gurtaraman= Birine bir yakınlık duyarak yaklaşanların, daha sonra zarar görek uzaklaşmak istediğinde o kişiden güçlkle kurtulabildiğini anlatan bir deyimdir.

Eli:nen cebiniğ arası alt'aylıg yol= Cimrileri anlatan bir deyimdir.

Eli:η artı= İnsanlar yedikleri yemekleri anlatırken tevazu göstermeleri deyimidir.

Eli:η hamrı:nen erkek işine garışma= Eli yakışmayan bir işe yeltenenleri uyarmak için kullanılan bir deyimdir.

Elifi e:ri mi gelir= Bu da böyle olsun, bir şey olmaz.

Elifi görse merteg sanır= Okumasını bilmez.

Elifi görünce merteg sanır, keyişi görünce eşşeg sanır= Müslümanlık hakkında da, Hristiyanlık hakkında da bilgisi yok.

Elifi ya:nış mı gelir= Ne olacak, bu da böyle olsun. Ne zararı var?

Elim de:mi= Fırsat bulamıyorum.

Elim gırlıedi de= Pişmanlık ifade eden bir deyim.

Elim it yala:nda yunug= İyiliğim karşılık bulmuyor. Kıymetim bilinmiyor.

Elimde mi galır?= Bu işi yaparsam varsın karşılığı olmasın, ne zarar görürüm.

Elimi sallasam ellisi= Bana değer veren çok. Ben sana bağlı değilim

Elimiz armıt mı topli:?= Bizim de

elimiz var. Biz de gerekeni yaparız.

Elimiñ e:ri çöveni= Getir götür işlerini yapan çocuk.

Elinden her iş gelir=Becerikli.

Elinden sarı öküz saman yemez= Temiz yemek yapmaz, hoş gidecek iş yapmaz. Onunla kimse iş yapmak istemez.

Elinden uçan gaçan gurtulmaz= Çok becerikli.

Eline çabıg= Çabuk iş yapan.

Eline düşmeg= İstemediği halde işinin birine düşmesi. İşini onun çözebilir olması.

Elini başına edib gaşdı= Bir işten ya da birilerinden çok zarara uğrayarak, pek çok şeyden vaz geçerek uzaklaşmak.

Elini ete:ni çekmeg= Bir köşeye çekilmek. O işleri yapmamak.

Elini öpdü:m= Cümle arasında kullanılan bir deyimdir.

Eliniñ baddı: yenmez= Pis.

Eliniñ uci:nen= Çok az.

Eliñ acışmi: götüñ gicişmi:= Hiç yorulmadan para kazanıyorsun.

Eliñ dilinden gorhulur= Elin dedikodusundan korkmayı anlatan bir deyimdir.

Eliñ gapısı açarsam pis kohar, açmassam mis kohar= Dışından bakıldığında çok güzel görülen, imrenilen insanların, ailelerin ne çilelerinin, ne sıkıntılarının olduğunu anlatan bir deyimdir.

Eliñe, diline, beliñe mihiet ol= Hem Alevilerin hem de Sünnilerin

çok önem verdiği bir ilkedir.

Ellerine el yetmez, dillerine dil yetmez= Hem becerikli hem de dilbaz.

Elleriñ gapısı, demirden yapısı= Kız çocuklarının ileride evleneceklerini, gelin gittikleri evde belki de zorluklarla karşılaşacaklarını, şimdiden bu zor koşullara kendilerini hazılamaları gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Elleriñ gapısında çerçi eşşe:nden uslu olmag= El kapısında kendi evindeki gibi rahat edememek. Orada coşkun davranmamak.

Elleriñden öper= Bu iş seni bekliyor.

Elleşip çıkmag= Güreşin sona ermesi.

Eli ayaklı= Eli de ayağı da çabuk.

Eli dilli= Hem iş yapan hem de güzel güzel konuşan.

Eli sekiz= Kötü erkeklere verilen adın ebced hesabıyla rakama dökmüş şeklidir.

Ellig gâvırı= Ermeniler.

Elmini almag= O işin nasıl yapılacağını öğrenip hızlı ve güzel bir şekilde yapmak.

Elmini bilmeg= Nasıl yapılacağını bilmek.

Emdi: süte çekik= Annesine çekmiş.

Emek vermeg= Emek harcamak.

Eminiete almag= Emniyete almak. Güvenli hale getirmek.

Emmie de gelir kömmie de= Uyumlu insanları anlatmak için

- kullanılan bir deyimdir.
- Endeze gonag, üç gün oturag**= çok hızlı ve gayretli olmaya gerek yok.
- Enersin göñül enersin, atdan eşşe: binersin**= Kibirli gururlu davranan insanlara bir gün bu gururu kibiri onların da bırakacak duruma düşebileceklerini anlatan bir deyimdir.
- Enişde enim de yohuşda binim**= Enişteye kızıldığı zaman söylenen bir deyimdir.
- Er la:bi:nen aqlır**= Soyadı yasa-sından önceden bu yana insanlar lakaplarıyla anılırdı. Şimdi bile bu sürmektedir.
- Er la:bi:nen aqlır, baña boglu barda:ñ o:lu deller.**= İnsanların lâkaplarıyla anıldığını, biraz da şirretçe anlatan bir deyimdir.
- Erenler eli: işde görsün**= Bir şeylerle uğraştığını görülsün.
- Ergene var ergene, gaygısız gir yorgana**= Senin dengin yaştaki genç erkeklerle evlen. Yaşlıya varma.
- Erik gurusu**= İçte kalan öc alma duygusu.
- Erim evde olsun, evim çalı dibinde olsun**= Evimin erkeği sağ olsun da evimin yeri ve şekli önemli değil.
- Erim evde yog, keyfim beade yog**= Kendisine sıkırcım yapan erkeği evde olmadığı zaman o kadının biraz rahat ettiğini anlatmaktadır.
- Erindi:nden eşşe: dayı di:**= Üşengeç.
- Erinme üşenme yog**= Üşengeç değil.
- Erkek sel, avrat göl**= Erkek bağırır çağırır, acele eder, kadın sabırlı olur.
- Erkek sinegden gaçar**= Erkeklerle aynı yerde bulunmak istemeyen hanım.
- Erken kahan padişahın avradına söver**= Padişah en yetkili makamda olduğundan herkesin onu eleştirme hakkı vardır. Yüksek makamdakilere kötü söz çok edilir.
- Esamesi ohunmaz**= Bu konuda onun adı bile okunmaz. O bu işi bilmez.
- Esgı köye ecer adet**= Sonradan konan kurallar için söylenir.
- Esire:l çalgını**= Esrar içmekten akli dengesini yitirmiş.
- Eski gula: kesiglerden**= Erkekler için eski yıllarda külhanbeylik yapmışlara; kadınlar içinse eski yıllarda zampara erkeklerle yakın ilişkilerde bulunmuş olanlara denir.
- Eski tavık kişe kişe, ecer tavık pine pine**= İlk hanım uzak dursun, ikinci hanım yakın olsun anlamına bir deyimdir.
- Esteg kösteg etme**= Lafı eveleyip geveleme.
- Eşde!**= O kadar değil, ama ona yakın.
- Eşele: gararığ**= Yaşı ilerlemiş, bir nedenle evlenmesi gecikmiş kız.
- Eşgi datlı ba:mızın goru:**= Çok iyi bir şey değil ama para vermeden aldığımız için, bizim olduğu için bununla yetiniyoruz.
- Eşi beñzeri yok**= Eşsiz. Çok güzel.
- Eşşe:ne sahar**= Aşırı bir şekilde inat

insan.

Eşşe:η aklına garpız gabı: düşürme!= Hatırlatma! Aklına düşürme!

Eşşe:η guyru: gimi ne uzar ne gısalır= Yaptığı bir işte çok başarılı olamayan, ancak evini geçindirecek kadar para kazanan.

Eşşe:η guyru:nu kesme, kimi uzun der kimi gısa= Toplumun tümünü ya da geniş bir kesimini ilgilendiren bir konuda önderlik etmenin güçlüğüne anlatan bir deyimdir.

Eşşe:η yo:sa enişden de mi yog?= Çok angarya yüklenen eniştelere takılmak için söylenen bir deyimdir.

Eşşe:η' möldü?= Çok fazla yemek yiyenlere denir.

Eşşe: iş, dön ardına düş= Kafası çalışmayana bir iş buyrulduğunda yine de uzaktan uzağa takip edilmesi gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Eşşeg bizim amma çulu kimiñ ola?= Yoksul ya da orta halli olup da lüks arabalara binen ya da çok iyi giyinenler için kullanılan bir deyimdir.

Eşşeg inadı var= Çok inatçı insanlar için söylenen bir deyim.

Eşşeg odun satdırır, deve ününü satdırır= Deveye de eşeğe de vurulan yük aynıdır ama deve büyük olduğundan odunu az sanılır, eşek küçük olduğundan odunu çok sanılır. Eşeğin yükü kolayca satılır. Devenin ünü vardır ama eşeğin yükü kolay satılır.

Eşşeg torması:mı= Çok büyük

torba.

Eşşe:η böyü: ahırdı:miş= Birinin hatası irdelenirken başka birinin daha büyük bir yanlışı ortaya çıktığında söylenen bir deyimdir.

Etdiñ bir hayır, dut çenedini ayır= Madem bir hayır yapıyorsun onu yarım yamalak yapma.

Etdi: aya:na dolaşdı= Yaptığı kötü işler yüzünden Allah onu cezalandırdı.

Etdi:ni buldu= Yaptığı kötülüğün cezasını buldu.

Ete tohandı= Bundan sonrasına tahammül edemem.

Ete:nen para dökdüm= Çok para harcadım.

Ete:ni açanñ doslu: olmaz= Kadınların genellikle huylandıkları erkekler için söyledikleri söz.

Eteg tıraşı= Avret yerlerin tıraşı.

Eti gemi:nden ayrılmağ= Çok çok üzölmek.

Eti ne budu ne?= Bir esnafın ya da bir ailenin parasal açıdan zayıflığını anlatan bir deyimdir.

Eti seniñ gemi: benim=Çocuk çıraklığa verilirken ustaya söylenen söz.

Eti yenmez, gemi: gemirilmez= İnsanlara saygılı davranılması gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Etler içinde eya: yi:tler içinde güva:, ille de ilk güva= Kahramanmaraş'lıların damatlara verdikleri önemi anlatan bir deyimdir.

Etli gemigli= Adaletli bir paylaşma şekli.

Etme bulun, inileme ölüñ= Kötülük edenler cezasını çeker, hastalıktan inleyenler ölür.

Ev barg bilmez= Evine yeteri kadar ilgi göstermeyen.

Ev görmeg= Yeni alınmış bir eve hediye götürmek.

Ev sa:biniñ gaşı:na bakma, gaşıma bak= Ev sahibinin seni ağırlarken isteyerek mi, yoksa istemeyerek mi ağırladığına dikkat et. Eğer isteksizse misafirliği kısa kes, bir daha da ona misafir olma.

Evde oturub gazel olaca:ma gezer gözel olurum= Evde sıkıntılı bir şekilde oturacağıma, gezerek sıkıntıyı atarım.

Eveli:p gevelemeg= Esas söylemesi gerekeni bir türlü söylememek.

Even it götsüz enig guzlar= Acele etmenin sakıncalarını anlatan bir deyimdir.

Evinde figan gopi= Evde ağıt, feryat olmak.

Evine düşgün= Evine yeteri kadar ilgi gösteren.

Eviñ duz torbası= Evin erkeği.

Evlad acısı:mı goydu= Çok zoruna gitmek. Ağırına gitmek.

Evladıñ var, derdiñ var= Her zaman için çocukların anne babaya sıkıntısı olur.

Evlad bulunmaz= Evladın yerini kimse tutmaz. Evlat kadar iyi biri bulunsa bile onun yerini doldurmaz.

Evlad derdi göt derdi= Evlatla gelen sıkıntı namus gibi anlaşılacak çözümüne bakılır.

Evvel yo:du hırı, gonşie tohandı şeri= Eskiden kimse ile kavga etmezdi ama şimdi huyu değışti, komşularıyla kavga etmeye başladı.

Evvelden gere:di timar, öldü eşşeg galdı semer= Geç kalınmış işler için söylenen bir deyimdir.

Eya:sine basmag= Yapılması gereken bir iş için zorlamak.

Ey'adamıñ de:ri olmaz= İnsanların iyilere çok saygılı davranmadıklarını anlatan bir deyimdir.

Eyere de gelir semere de= Herkesle iyi anlaşan, uyumlu insan.

Eyi buldug yitirmesseg= Buna da nerden çattık?

Eyilerinı gaderi olmaz= İyi özellikleri olan kızlar genellikle iyi bir kapaıya gelin olmaz.

Eyili:ñ gıymetini bilece:ñ= İyilik yapanın iyiliğini unutmamak.

Eyvallah!= Ben gidiyorum. Hoşça kalın.

Ezim ezim ezilmeg= Karşıdakinin kibarlıklarından dolayı ezilip büzölmek. Kibarlıkların altında ezilmek.

Ezire:l o:lan da:di:miş; hazırkini almasıñ da= İşleri sürekli kötüye giden, bu yüzden artık karamsarlığa kapılan birine, örneğın bir tanıdığın ya da devletin yardım edeceği muştulansa, bu deyimle umutsuzluğunu anlatır.

Eñ kötüsü saz çalmag, belle de duvar govu:na goy= Bu dünyada karşılaştığın her şeyi öğrenmeye çalış, günün birinde gerek olur.

Eñ sefili gallanç, onu da get
Yemen'den sor= Sefil sandığım insanları bir de yakınlarına sor, ne sorunları vardır.
Eñ so:na davılcılar duyar= Dü-
günde her şey hazırlanır, oyuncu-
lar davet edilir, en son da davulcu-
lar çağrılır.
Eñmen evvel= En önce.
Eñmen so:na= En sonra.
Eñu:zu besmele= Euzu besmele.

F

Fahir fuhare= Fakirler, yoksullar.
Fak kepdirmi= Çok dikkatli.
Tetikte bekliyor.
Farfar gimi iş dutar= İş yapmada
çok becerikli.
Fañ fañ uli= Boş binalarda sesin
yankılanması.
Fele:ni şaşıtım= Ne olduğunu
şaşırtacak duruma getirdim.
Fele:ñ cemberinden geçig= Çok
deneyimli.
Fellig fellig aramag= Her yeri
aramak.
Ferig gimi= Genç bir keklik gibi
hareketli ve gayretli.
Fetva: vermeg= a) Bir olay hakkın-
da dini açıdan yargıda bulunmak.
b) Ahkâm kesmek.
Fırışdag gimi dönmeğ= Bir işi
yapmak için çok çaba harcamak.
Fian gopmag= Ağıt sesleri yüksel-

mek.

Filan fişmekân= İsim vermeden
birilerinden söz etmek.
Fitne ficir= Fesat. İnsanları birbirine
düşürme.
Fors biñ beşyüz= Giyimine, tıraşı-
na, yiyip içmesine olması gere-
kenden daha çok özen gösterenleri
anlatan bir deyim.
Fos ayagda gezi= İçkili yerlerde
kumarhanelerde zaman öldürüyor.
Fos çıkmag= Umulan gibi bir
sonuca ulaşmamak.
Fuhare gazetesi= Her şeyden haberi
olan.
Fuhare yazı= Sonbahardan kışa
geçerken, odun kömür almakta
zorlanan yoksul kesimin çok ho-
şuna giden güneşli günler.
Fuhareli:mize bahag= Böyle
şeylerle zaman öldürmeyelim,
gidip işimize bakalım.
Fuhareli:ñ gözü kör olsun= Fakir-
liğin insanlar için çok büyük bir
engel olduğunu anlatan bir deyim-
dir.

G

Gabadayıla: bog çalmamag=
Kendisine ya da ailesine leke gel-
memesi için uğradığı bir zarara
aldırış etmeme.
Gabag çıçe: gimi açılığ= Fazla
tutucu bir kadının/kızı aniden açılı-

lip saçılması durumunda bu deyim kullanılır.

Gabala almag= Götürü usul iş yapmak.

Gabırlıg humarcısı= Kumara çok düşkün.

Gabil dial= Yetiştiremeyiz. Karşılamak mümkün değil.

Gaç para...= Uyarılara karşın yaptığı yanlışını sürdürüyor; sonunda yanlışını anlayan ama geriye dönüş bulamayanlara söylenen bir deyimdir.

Gaçın gaç gurusu?= Senin gibi sıradan insanlara çok değer verilmez. Daha çok, becerikli ve sanatkar insanlara değer verilir.

Gaçi: g mi= Kaçıyor muyuz? Bir yere gittiğim yok. İşte buradayım.

Gaçanı govali= Kaçmayacak müşteriyi biraz bekletip ve kaçabilecek müşteriye öncelik verme.

Gadasını aldı:m= Hastalığını almak, sıkıntısını almak anlamına kullanılır. Bir sevgi deyimidir.

Gadı evinden gaygana mı gelici?= Bir zengin evinden yemek mi gelecek ki yemek hazırlığı yapmadan tembel tembel oturuyorsun?

Gadirli oldu= Suçlu ve hatâlı olmadığı bir konuda, bir şekilde zarara uğrayanlar için kullanılan bir deyimdir.

Gafa dutmag= Diklenmek. Meydan okumak.

Gafa ütülü= Gereksiz yere bir sürü laf ediyor.

Gafa yog= Akıllı değil. Öğrenme yeteneği gelişmemiş.

Gafa: küllüg dut= Çeneni göğse yapıştırarak kafanı öne eğ.

Gafa: yorma= Üzerinde fazla durma. kendini üzme.

Gafam don gazanı:mı oldu= Konuşmalardan başım ağrıdı, kafam şişti.

Gafamdan aşsa: gaynatma'zanı döküldü= Çok bozuldum. Çok üzüldüm.

Gafamı şişirme= Benim hoşuma gitmeyen, ilgimi çekmeyen sözlerle beni rahatsız etme.

Gafamın içi don küllü:ne döndü= Konuşulanlardan dolayı başım ağrıdı, iş yapamaz, düşünemez oldum.

Gafası almi= Söylenenleri anlamıyor. Kafası kalın.

Gafası çalışmi= Yeteri kadar akıllı değil.

Gafası çatlag= Akılsız. Serseri. Deli.

Gafası galın= Anlama yeteneği zayıf.

Gafası lâhda:cına de:di= Yaptığı bir işte bütün uyarılara karşın bildiğini yaptı, sonunda büyük bir zarara uğrayınca gerçekleri gördü.

Gafasına girig= Sürekli konuşarak birilerini bir şeyler yaptırmaya ikna etmiş.

Gafasını gözünü çevirmeg= Sinirlenerek başını iki yana çevirmek.

Gafasını yardı, gözünü çıhardı= İşini berbat etti. Yüzüne gözüne bulaştırdı.

Gafağı yorma= Üzülme. Kendini yorma.

Gafi: yi:k= Akli bir hoş olmuş.
Aklını yitirmiş.
Gâha geldig= Dolduruşa geldik.
Başkalarının yönlendirmeleriyle yanlış şeyler yaptık.
Galabalı: kakdı= Öldü ya da benzer şekilde, kötü bir şekilde Ortalıkta görünmez oldu.
Galbi: temiz dut= Kalbini temiz tut, kötüler belasını bulur.
Galdırım mehendizi= Okumayan, iş tutmayan, sokaklarda işsiz dolaşan, avaralık ederek vakit geçiren.
Galıbınñ adamı dial= Kalıbı cüssesi adam güçlü kuvvetli adam görünümünde olup da beklenen işi yapamayan.
Galie bir top= Nihayet. Sonunda.
Galle çekmeg= Dükkânın gelirini almak.
Gam gasefet dökülmez= Üzüntü yaprak gibi dökülmez. Belli bir zaman devam eder.
Gametini e:meg= Biraz eğilmek.
Gan çekmeg= Yeni tanıştığı birine içinden gelen bir duyguyla yakınlık duymak, daha sonra da onun hısım akraba olduğunu öğrenmek.
Gan dutmag= Kan döküldüğünde meydana gelen durgunluk.
Ganadı elime geçerse= Onu görürsem, yakalarsam.
Gancık eşşek şansı olmag= Çok sanlı insanlar için kullanılan bir deyimdir.
Ganı bozug= Soyundaki bozukluktan dolayı kötü hareket eden. Kötü adam.

Ganı cieri beş gurus etmez= Toplumda yerini alamamış, hiç kimse-nin değer vermediği insan.
Ganı çeklimeg= Donup kalmak.
Gannı kenni= Tam anlamıyla birbirine düşman.
Gansız= Kötü adam. Herkese her kötülüğü yapabilecek biri için söylenen bir deyimdir.
Gap şıhırtısına oyni= Oynamaya çok hevesli kadın.
Gapan gapan guş gapan= Bir şeyin yağmalanır gibi kapışılması.
Gapı gapı dolaşmag= Amacını gerçekleştirme uğruna insanların ayağına giderek derdini anlatmaya çalışmak.
Gapı:mı adam= Sağlam. Güvenilir.
Gapi: dö:meg= kapıyı çalmak.
Gapi: gırıp odun etdi= İmkânsızlıklar içerisinde bir şeyler yaptı.
Gapie gonacag mal diel= İşe yaramaz. Boğazını doyurmaya değmez.
Gar anası, gor anası= Çocuğuna soğuk ana, çocuğuna düşkün ana.
Gar gapi: mi aldı?= Acelesi ne? Bunu daha sonra da yapabiliriz.
Gar gış= Kışın şiddetli olduğu zaman.
Gar gimi= Bembeyaz.
Gara çalmag= İftira etmek.
Gara gaplı kitabı endir bahim= Fetva vermek üzere fetva kitabını raftan indirmek.
Gara papaz gimi garşımda durma= Saçı sakalı uzamış halde karşımda durma.

Gara sahz gimi yapışma= Yapışkan ve ısrarcı olma.
Gara:ya galmag= Karanlığa kalmak.
Gardaş bulunug= İşe yaramayan, hiç de iyi olmayan biri ama ne de olsa kardeşim, vazgeçemem.
Garez etmeg= Özellikle zarar verici bir şey yapmak.
Garga bohunu yemeden, erkenden gelik= Çok erken saatte gelmiş.
Gargadan başga guş tanımam= Bildiğimden şaşmam.
Gargie demişler ki boynu ne di: eri, gelinim gardaşımın gızı demiş= Kimi zaman yakınlarla iş yapıldığında zarar görülür ve bu yakınlıktan dolayı çekilen çile başkasına anlatılamaz. Bu da insanı üzer.
Garinca gaderince= Elinden geldiği kadar.
Garinça:mı çalışı= Gayretli bir şekilde çalışıyor.
Garinça kömesi= Karınca yuvası.
Garinçi: düzer belini incitmez= Yaptığı işi kimseye sezdirmeden, kimseyi incitmeden yapanlar için söylenen bir deyimdir.
Garişig guruşug iş= Hesaba gelmeyen, doğru olmayan, çözümlenmesi güç olan iş.
Garişmadı: gara boya= Her işe kendini atanlar için kullanılan bir deyimdir.
Garib yi:d= Kendi hâlinde, kimseye zararı olmayan, önemli yerlerde etkili çevresi olmayan, varlıklı insanlardan yakınları olmayan.

Garnı beline yapışmag= Çok zayıf.
Garnı burnunda= İleri düzeyde hamile.
Garnı getmeg= İshal olmak.
Garnı yemi= Birilerinin başarısını, ya da zenginliğini kıskanıyor.
Garnım zil çali= Çok acıktım.
Garnında:ki gadıdan mı?= Sen bizden farklı mısın? Sen de bizim gibisin. Neden ayrı muamele istiyorsun?
Garnından başga garaltı isdemez= Bir şeyden, başkalarının yararlanmasını istemeyen.
Garnında çamaşır mı yuni:?= Çok su içenleri için kullanılan bir deyimdir.
Garrahan olmag= Çok kazançlı bir olaydan dolayı aşırı sevinmek, mutlu olmak.
Garsambası çok= Ev eşyası çok.
Garşıdan garşie almalı ba:lar= Bol keseden yardım sözü eden ama gerçekte hiç yardımı olmayan.
Gart horuz= Söz ustası. Zampara.
Gasteg yapı= Özellikle, bilerek yapıyor.
Gaşı gözü yerinde= Yakışıklı.
Gav gimi= Hafif.
Gâvır ölüsü:mü= Gâvurun çok yiyeceği çok kilo alacağı tabiatı ile ölse çok ağır olacağı düşüncesi ile söylenmiş bir sözdür.
Gâvır parasi:nen beş guruş etmez= Değersiz. Para atmeyen.
Gavsarası çıhıg= Çok zayıflamış.
Gaya kölgesi:mi= Çok serin yerleri anlatan bir deyimdir.

Gaya:m'oldu= Çok sağlam oldu.

Gaynanañ sevi:miş= Yemeğin üzerine gelen konukları sofraya buyur ederken söylenen bir deyimdir.

Gaz damı:mı= Çok soğuk.

Gaza bahıb da götü: yırtma= Birileri bağıra çağıra, yüksek sesle konuşuyorsa sen de onlar gibi yapma.

Gaza mı yetişim, duza mı yetişim, evde:ki kız mı yetişim?= Geçim sıkıntısı çekenleri anlatan bir deyimdir.

Gazi:b atdı= Birileri hakkında bilinçli bir şekilde olumsuz not verdi.

Gaňalgası tez= Herkese çabucak kanan.

Gece görsem gorharım= Çirkin insan.

Geç olsun güç olmasın= Bir iş yapılırken gecikmesi sırasında, kaza bela olmaması dileğiyle uzayan zamana katlanmak.

Geçi gafalı= İnat. Sert mizaçlı. Söze yatmayan.

Geçi getirig kâ:ye:mi oturi= Düğünlere hediye olarak keçi getiren muhtar gibi fiyakalı oturma.

Geçi mesepli (mezhepli)= Kimi insanlar vardır ki herkesi şaşkırtan bir şekilde, kendilerine çok yakın olan kadınlarla birlikte olmaktan çekinmez. Örneğin bir arkadaşının yakınlık kurduğu bir hanımla birlikte olabilirler. Böylelerine "Geçi mesepli." denir.

Geçimi yaptık da hacca gitmemiz

galdı= Doğru dürüst evimizi geçindirdik de hacca gitmemiz kaldı.

Geçmiş gün= Şimdi hatırlayamıyorum ama çok eskidendi.

Geddiğe yüre:me goyi= Uğradığım haksızlık giderek beni daha fazla üzüyor.

Gedece:ñ Antep, yiece:ñ bekmez= İmkânları fazla olmayan, ne yaparsa yapsın sermayesi, becerisi, girişimciliği açısından bir yerlere varamayacak insanlara, fazla bir beklentiye girmemesi gerektiğini anlatmak için "Gedece:ñ Antep, yiece:ñ bekmez." denir.

Gedişa:tımız gedişat dial= Gidişin iyi olmadığını anlatmaktadır.

Gel buna bir deve ba:zla= Bu hoş gitmeyen şey de nerden çıktı? Bu da ne demek? Bu durumda ben ne yapayım?

Gel sene= Gelecek sene.

Geldi geçdi:nen gonaşma= Sıradan insanlarla konuşmak.

Gelin bindi devie, gör ki gısmet nerie= Dönüş kolay olsun diye eskiden önce nişan olur, nikâh en son olurdu. Onun için de nişandan dönüş çok kolay olurdu. Kızla erkek arasında aşırı bir yakınlık olmadığından nişandan dönüş daha kolay olurdu. Onun için "Gelin binmiş devie gör kısmeti nerie" derlerdi.

Gelin oldug da kele kele dememiz galdı= Eksiklerimizi giderdik, normal bir yaşam sürmeye başladık da lüks şeyler almamız kaldı.

Gelini biz dial güva: sevmeli= Bir

işi o işle uğraşan sevmeli ve seve-
rek çalışmalı.

Gelinnig edi:= Eski yıllarda yeni
gelinler kaynanalarıyla, kayınba-
balarıyla saygı gereği birkaç yıl
kısıp sesle konuşurdu. Buna gelin-
lik ediyor denirdi.

Gelirse de yat, gederse de yat=
Evde bir konuk beklendiğinde
konuk gecikince usanan ev hanımı
“gelirse de yat, gederse de yat”
deyip usanmış.

**Gelişe: varışım, tarhana şovraça
burgur aşım**= Sen bana gelirsen
ben de sana varırım, sen bana tar-
hana çorbası ikram edersen ben de
sana bulgur aşı ikram ederim.

**Gelmesen eyi:di amma hoş geldiñ
gar’ü:n**= Kötü günler istenmez
ama herkes kötü günler yaşayabi-
lir. Böyle günlerde soğukkanlı
davranılması ve kötü günlerle sa-
vaşılması gerektiğini anlatan bir
deyimdir.

Gemisini yüzdüri:= Ne yapıp edip
işini yürüten, aç kalmayan, evine
ekmek götürenler için kullanılan
bir deyimdir.

Gencirisi= Yaşı küçük ama büyük
adam gibi görünen.

Gend’a:len= Hiçbir çaba harcanma-
dan elde edilen.

Gend’a:ndime= Keni kendime.

Genda:ndini dev aynasında göri:=
Kendi değerinden daha fazla değe-
ri olduğuna inanarak öyle davran-
mak.

Gendi başına buyrug= Kimseyi
dinlemeyen, kimselerin verdiği

öğüdü tutmayan.

Gendi bindi: dalı kesdi= Yaptığı
işle kendi kendine zarar veriyor.
Böyle yapmasa daha iyi.

Gendi çalıb gendi oyni= Başkala-
rının düşüncelerini almadan kendi
kendisine programlar yapıyor,
herkesin de buna destek vereceğini
sanıyor.

Gendi ipini gendi çekdi= Uyarılara
karşın kendi bildiğine gitti ve so-
nunda büyük bir zarara uğradı.

Gendi yok Allahu var= Kendisi
burada değil ama Allah biliyor.

Gendice:zim= Kimi zaman horla-
mak için, kimi zaman acıdığını
belirtmek için, kimi zaman sevdi-
ğini belirtmek için birinden söz
edilirken adı söylenmez ama
“Gendice:zim.” deyimini kullanılır.

Gendine de galmadı= Her şey
benim olsun diyecek kadar hırslıy-
dı, bu dünya kendine de kalmadı.
Bu mal mülk kendine de kalmadı.

Gendini külhanba: sani= Kendi
kendini külhanbey sanıyor.

Gerardı gela:nı olsun= Bir insan
arkadaşlarına örneğin topluca ye-
mek yedirse ya da benzer bir ik-
ramda bulunsa arkadaşları bu ik-
ramın yinelenmesini istediklerinde
“Gerardı gelanı olsun.” dileğinde
bulunur.

Gerardı:zı unutmañ ha!= Bir eve
konuk olarak gelenleri uğurlayan
ev sahipleri, “*Bizi unutmayın.*”
Anlamına “Gerardı:zı unutmañ”
der.

Gerili gerili gezmeg= Düşman

çatlatır gibi gezmek.
Gerim gerim gerilmeg= Böbürlenmek.
Getir seyisi, götür döküsü= İşe al, iyi çalışmazsa işten çıkar.
Getiren gönderen sa:olsun= birilerinden selam getirenlere söylenen bir deyimdir.
Gevreg gevreg gülmeg= Pişkin bir şekilde gülmek.
Gevre:ni içine bükece:ñ= Sosyal yaşamda hoş gitmeyen bir davranışı hoşgörülü bir anlayışla görmezlikten geleceksin.
Geyimi rahat= Rahat giyilen, üzerinde rahat duran elbise.
Geyinip guşanmag= İyi giyinmek.
Geñ durmag= geri geri durmak. Yaklaşmamak.
Geñ geñ durmag= Geri geri durmak.
Geñiş adam= Olaylar karşısında soğukkanlı ve olgun davranan.
Gıcılamaz ga:nı= Fazla hareketli olmayan.
Gıçı gırığ= Değersiz.
Gıçını gırmag= Gezmeden, ortalıkta dolaşmadan oturup işine gücüne bakmak.
Gıg dereden su getiri= İkna etmek için dil dökmek.
Gıg gargie bir sapan daşı= Bir paylaşımında payların ne denli küçük olduğunu ya da olacağını anlatan bir deyimdir.
Gıg siñir= Çok zayıf insan.
Gıg yılda bir buldug, adını mulla godug= Çok geç bulunan oğlan

çocuğu.
Gıg yılda bir guyruglu yıldız do:yar= Öyle fırsatlar olur ki, çok seyrek düşer.
Gıg yılın bir başı= Çok seyrek.
Gıl gıl gırılı= Evine, iş yerine gelen, ya da bir yerde karşılaştığı bir kişiye yeterince, dahası yeterinden de çok saygı gösteriyor.
Gıl ucunda= Koptu kopacak.
Gıl ucunda galık= Bir nesne zayıflayarak kırıldı kırılacak bir duruma gelmiş.
Gıl yülür oldu= Bıçak gibi kesici bir aletin çok keskin olduğunu anlatan bir deyimdir.
Gıldı: namaz ürküddü: gurba:yı de:mez= Yaptığı işin getirisinin, götürdüğünden az olması.
Gılı gılma= Tamı tamına. Tam olarak, eksiksiz.
Gılı gıg yarmag= Bir konuyu gereğinden fazla incelemek.
Gılıcı darı deşiri= Toplumun her alanında güçlü olanlar için bu deyim kullanılır.
Gılıcının öñü de kesi: ardı da= O günlerde her gittiği yerde saygı görüyor, hiçbir yerde işi aksamıyor, selâm göndererek iş yaptırıyor.
Gılıç artı= Bir savaşta kılıçtan geçirilmekten kurtulanlar.
Gılıcı gıpırdatmi= Biri için yararlı bir faaliyette bulunmamak.
Gııldar halım galmadı= Çok yoruldu.
Gıran artı= Önceleri çok sayıda

çocuğu ölen kadının sağ kalan çocuğu, çocukları.
Gıran girik= Salgın hastalıktan dolayı topluca ölme.
Gıran mı girdi?= Hiç mi kalmadı? Bunlar nereye gitti?
Gırdı: goz gırhı geşdi= Çok yanlışları oldu.
Gırfacanını çihartdım= Paramparça ettim, darmadağın ettim.
Gırgıbag gopartdım= Başkalarının ilgisini toplayacak şekilde yaygara yapmak.
Gırhatlıdan yüzün çevirmez= Erkeklerden kaçmayan kadın.
Gırhı garışdı= Her iki çocuğun da doğumu kırk içinde olmak.
Gırhı gıg para= Çok değersiz bir şeyi anlatan bir deyim.
Gırımı ayrı goy!= Gürültülü bir şekilde cam eşya kırıldığında çevredekiler bu değimi söyleyerek gülüşür.
Gırg şıñır= Zayıf ve sinirli.
Gırılmış gimi çalışmag= Çok gayretli bir şekilde çalışmak.
Gırım gırım gırılı= Saygıda ve hizmette kusur etmiyor.
Gırmadan dökmeden= İncitmeden.
Gırmızı olsun gıg gurus fazla olsun= Kürtler kırmızıyı sevdikleri için alacakları malın kırmızı olanına fazla para verir.
Gısbo:mie getirici= İnsanları darboğazda yakaladığı zaman yardım edecek ama karşılığında çok fazla istekler dayatıyor.
Gıslı yerim yog= Gizlediği ayıbtı,

kusuru yok.
Gıt gana:t= Çok zor koşullarda geçinmek.
Gış gözü garannıg= Kışın işler iyi olmaz, darlık çekeriz.
Gıthgdan mı çıkdım?= Çok hızlı yemek yiyenleri uyarmak için söylenen bir deyimdir.
Gıvış yavış etmeg= Bir işe niyetlenmek.
Gıya:met gimi= Çok fazla.
Gıyig gimi= Tertemiz.
Gız anasının bahdına= Ananın bahtı nasılsa kızın da bahtı ona benzer anlamına bir deyimdir.
Gız başi:nen= Yanında erkek olmadan.
Gız çocu: dial mı, gızarı bışın= Kız çocuklarına kızıldığı zaman söylenen bir yakınma deyimini.
Gız çocu: yedi gün yermezlerse yerini alır= Kız çocuğu kendini sevdirebilir. Erkek çocuğu bekleyen aileler bile, kız olduğunda beş on gün sonra alışır ve sevmeye başlar.
Gız gısmı= Kızlar.
Gız giren dul çihar= Verdiği malzemeyi iyi kullanmaz, bozar.
Gız yükü, duz yükü= Hamilelikte ana karnındaki kız çocuğunun tuz yükü gibi ağır olacağı.
Gıza bakmag= Oğlan için kız bakmak.
Gıza dolanmag= Bir kızın peşi sıra dolaşmak. Onunla arkadaşlık kurmaya çalışmak.
Gızgın saca damla düşüg gimi= İhtiyaç çok olduğundan gelen para

çabucak kayboluyor.
Gızgına: mı düşdün= Cinsellik nedeniyle abuk subuk şeyler yapanları uyarmak için kullanılan bir deyimdir.
Gızgını başına vurug= Cinsel isteğinin fazlalığından dolayı her zaman yapmadığı şeyleri yapıyor.
Gızken gıtlı:nı çekik= Kızken erkek kıtlığı çekmiş gibi davranmak.
Gızıl gurd!= Şimdi beni çağırmanın sırası mı? Kes sesini!
Gızıl harem= Hiç helal yanı yok. Tamamı haram.
Gızılca gıyamet goparmag= Herkesin dikkatini çekecek kadar bağırp çağırarak.
Gızım sa: di:m, gelinim sen a:na= Kızına söyler gibi laf konuşup, geline dokundurma.
Girmesi:nen çıkması bir olmag= Bir eylemi çabucak gerçekleştirmek.
Giş'ı:zi= Uyumlu kız. Sorun çıkarmayan kız.
Giş'o:lu= Uyumlu oğlan. Sorun çıkarmayan oğlan çocuğu.
Gişi dial Allahı işi= Koca gibi değil ama alın yazısı.
Gişi:η iki gaşı: varısa birini gırıcıη= Kocanın varlıklı olmasını engelleyeceksin ki ikinci evliliğini yapmasın.
Gişi:η dırna:nı uzatmi:ciη= Kocan parasal açıdan rahat ederse belki bir daha evlenir, bu nedenle ona sık sık masraf çıkaracaksın.
Goca dölü= İleri yaşlardaki insanla-

rın çocukları olduğunda ve bu çocuk akıllıca sözler ve davranışlar sergilediğinde yukarıdaki deyim kullanılır.

Goci: goci: Gamber A:η guşuna dönük= Çok yaşlı.
Golta: geldi= Önemli bir göreve atandı.
Goltu:ndan oldu= Bulunduğu makamdan alındı.
Goltug çıkdı= Birine parasal yardımda bulunmak.
Goltug vurmak= Kavga çıkarmak amacıyla, yolda yürürken omuzla vurmak.
Gopa gopa= Koşarak.
Gor gor= Sıra sıra.
Gorh'allahdan gorkmienden= Allah korkusu olmayanın her türlü kötülüğü yapabileceğini anlatan bir deyimdir.
Gorhudan altına sıçmag= Çok korkmak.
Gos gos edi= Koskalanıyor, yüksekte uçuyor.
Goyun ahıllı= Aklını ve zekâsını kullanamayan, kim ne derse çabucak kanan.
Gozu çatal görmesse daş atmaz= İnsanların bir kısmı iş yapmışken bol kazanç sağlamayı umar, az kazanç getirecek işlere girmez.
Gö:ni:nen iş dutmaz= Yaptığı işi gönülsüz yapan.
Gö:nü düşmeg= Aşık olmak.
Gö:nü düşüg= Aşık olmuş.
Gö:nü isdemeg= Şiddetli istek duymak.

Gö:nü yerincegli galmasıñ= Özlem duyduğu bir olayı gerçekleştirmekten mahrum gitmesin.
Gö:nümün göbe: misin= Keyfim böyle istiyor. Sana ne?
Gö:nümün kâ:yesi misin?= İstedim gibi hareket ederim, sana ne?
Gö:nüne goyma = İsteğine bırakma, üstele.
Gö:nüne köz ataşı= Gönlünün istediklerini erteleme.
Göbe: düşmüş= Ağır bir şey kaldıran insanların bir kısmının karnı ağrır. Böyleleri için “Göbe: düştü.” denir.
Göbe:mizin kesildi: yer= Doğup büyüğümüz yer.
Göbe:nden ba:lı olmag= Ondan ya da onlardan kopamaz, ayrılamaz.
Göbe:niñ altı atmag= Gözüne kestirmek.
Gömgöv zengin oldu= Çok zengin olmak.
Göra:pa galdıg= Geleceğini beklemiyorduk, görünce çok sevindik.
Gördü:nden göz kirası isdi= Komşularında, yakınlarında ne görse bir parçasını istiyor, istemesi bile umuyor.
Görece: gün varımış= Göreceği iyi ya da kötü günler varmış. Kaderi böyle yazılmış.
Gören görmien adam sanır= Erkektir ama evinde sözünü geçiremez. Bu tipler için kullanılan bir deyimdir.
Görmezie bazallıg etmeg= Hiç görmediği bir malı satın almak için pazarlık yapmak.

Görmezie gonuşmag= Hiç görmediği bir şey hakkında konuşmak.
Gösderiş hasdası= Gösteriş yapmayı seven.
Gösdermelik yapı= Gösteriş olsun diye iş yapmak.
Göt atmag= Çok sevinmek.
Göt gadar yer= Ufacık yer.
Göt gereg= Onu yapmaya yürek gerek.
Göt tohuşdurdu: çok= Çevresi geniş. Her yerde arkadaşları var.
Göti:nen di:ni= Konuşulandı dinlememek.
Göti:nen köy yıhi= Bir işi yaparken bir yerlere dokunarak yıkmak, devirmek, zarar vermek.
Götü boglu= Küçümsenecek bir şey.
Götü boşanmag= Sürekliliği anlatan bir deyimdir.
Götü çahıldaglı= Beceriksiz, işe yaramaz.
Götü düşmeg= Bir kabın tabanı düşmek.
Götü gızıl= Tembel.
Götü kahıg= Kendini beğenen biri olmuş.
Götü kesilmeg= Devam eden bir şeyin artık olmadığını anlatan bir deyim.
Götü tırrıg dutmaz oldu= Korktu.
Götü patlasa= En çok... En fazla. Olsa olsa...
Götü varısa= Erkekse. Kendine güveniyorsa.
Götü ye:ni= İşten kaçmayan. Üşengeç değil.

Götü yer dutmaz= Bir yerde uzun zaman oturmaz. Hareketli.
Götü yere yahın= Alt tarafı yere yakın. Kısa boylu.
Götü: hasıra sür= İstedğin kadar uğraş, boşuna.
Götümü yırtı:m= Aşırı çaba gösteriyorum.
Götün götün göle düştü= Hiç beklentisi yokken miras düşerek zengin oldu.
Götünde patla sapı do:rulur= Çocukluktan çıkmış.
Götünden uyduri= Yalan söylüyor.
Götüne baha baha dönmeğ= Umduğı eline geçmemek.
Götüne çalı= Dinlemiyor bile...
Götüne depig vurmağ= İşten çıkarmak. İşine son vermek.
Götüne geddi= Zarar etmek.
Götüne girici= Yağcılık olsun diye ona çok yaklaşıyor.
Götünü çekemi= Fazla kilo almış.
Götünü örtmeğ= Ayıbını kapamak. Sevdiği birinin kusurlarını örtmek.
Götünü yere gomadı= Hiç durmadan çalıştı.
Götünü yumasını bilmien ahıl veri= Cahil insanlar bile laf konuşuyor.
Götünün bohi:nen= Yaşından büyük iş yapmaya kalkanlar için söylenen bir deyimdir.
Götünün gılı a:rmag= Yaşlanmak.
Götünün kârı mı?= O bu işi yapmaz.
Götünün üsdüne otuddurmağ=

Korkutmak.

Götünün üsdüne oturmasını

belle= Ne zaman, nereye, nasıl olturacağını öğrenmek.

Götünün kohusunu di:nemeg=

Sevmediğı birinin istemeye istemeye kahrını çekmek.

Götünün üsdüne oturma= Yerde duramıyor, çok hareketli.

Götün buz gimi oldu mu?= Sözü-müz dinlemiyordun, şimdi sözü-müz doğru çıkıp sen de ne yapacağını bilemez hale düşünce rahatladın mı?

Gövden zembilinen enig= Kendisini çok özel sanıyor.

Gövdesine can gelik= Uzun zaman hasta yatan ve hastalığı süresince kabuğuna çekilmişcesine hiçbir şeye karışmayan biri, biraz iyileşip de artık her işe burnunu sokmaya başlamış.

Gövdenen utan= Şu gövdene göre çok daha iyi çalışman gerekirdi.

Göve çılılr mı deseg, merdiveni bizde di:si:z= Kadınların düğün gibi etkinliklere ne kadar önem verdiğini anlatır.

Göve dabanca sıhi= Varlıklı birinin para gücüyle coşkunluk yapması.

Göz a:rtmag= Tehdit etmek.

Göz benimise avrat seni .ikdiler= Ben bu olayı yakından biliyorum, senin anlattığın gibi değil.

Göz böyütmeğ= Korkutmaya çalışmak.

Göz gövünçüsü oli:m= Yürek paralayıcı bir anısı olan herhangi

bir nesne ya da kişiyi görenlerin her görmeye çok üzülmesi.
Göz gulak olmag= Kollamak, korumak, beklemek.
Göz'arhada galdı= Emanet ettiği şeyin yapılıp yapılmayacağından kuşku duyma.
Gözden irag olan göñülden de irag olur= Bir insan sevdiklerinden uzaklaşırsa, sevdiği tarafından da unutulur.
Gözden iramamag= Gözden kaybolmamak. Göz önünde olmak.
Göze: bir görükür mü var?= Kaderde bir şey varsa bir şeyler önünü açar. Seni ona iter, sanki gözünü kapar. Seni kaderine sevkeder. Bu deyim bu tesbite bağlı olarak söylenir.
Gözi:ñ ildi: yer= Görebildiğin yere kadar.
Gözleri felfecir ohi= Bir şeyleri çalıp kaçacak gibi gözleri fırıl fırıl dönüyor.
Gözlerinden perpi ta:nesi:mi dökme= Ağlamak.
Gözü aç= Doyumsuz. Ne kadar versen alır. Ne kadar yese doymaz.
Gözü açık getme= Yapacaklarını yapamadan, umduğuna eremeden ölmek.
Gözü ba:lı guş= Saf, dünyadan haberi olmayan.
Gözü bol= Cömert.
Gözü çıkmag= Gözü çok yorulmak.
Gözü çildirdeme= Gözleri sevinçle parlamak.
Gözü düşme= Bir şeye aşırı istek

duymak.
Gözü galmag= Çok beğenmek.
Gözü gözüne= Tamı tamına. Tam olarak.
Gözü her şı: görmez= İşine geleni görmek, gelmeyeni görmemek.
Gözü küllü= Saf, kolay kanan insan.
Gözü sulu= Çok ağlayan.
Gözü zibilligde açılıg= Değersiz ve pis şeylerle uğraşıyor.
Gözü:mü bahar= Çok değer verecek bakar, korur.
Gözüm aydın= Bir bu eksikti. Şimdi de bu mu çıktı?
Gözüm ö:me aksıñ ki= Yalan söylemediğine inandırmak için yapılan bir yemin.
Gözüm saña mı inanım, gızım saña mı inanım= Ben bu olayı gözümle gördüm, onun için kim ne derse desin inanmam.
Gözüm se:ri sanki= İstemediği birinin geleceğini haber aldığı anda duyduğu rahatsızlık.
Gözü ummag= Bir gıda maddesinden ummak ama yiyememek durumunda göz ağrısına yakalanmak.
Gözümünden uyhu ahi= Çok fazla uykum var.
Gözüme gözükm= Benden uzak dur. Bana görünme.
Gözümün içine baha baha yalan söyli= Bile bile yalan söylemek.
Gözünden düşme= Onun yanında değeri düşmek.
Gözüne düşman görükme= Gıcık almak.
Gözüne kesdirm= O işi

- yapacından emin olmak. Kendine güvenmek.
- Gözünen yıkmag**= Nazarla birine zarar vermek.
- Gözünü çıhartmag**= Çok sıkıştırmak. Üzerine fazla gitmek.
- Gözünü daldan budagdan esirgemez**= Yürekli. Korkusuz.
- Gözünü pürtletmeg**= Yumrukla vurunca gözünü patlatmak.
- Gözünün biri kör gerek**= Her yanlışı görmemek gerektiğini anlatan bir deyimdir.
- Gözünün kökü göverig**= Bir şeye, özellikle kadına karşı dayanılmaz arzu içine girmek. Bunun hasretini çekmek.
- Gözünün yaşını silmie çarşaf gerez**= Gereğinden fazla ağlamak, şikâyet etmek.
- Gözün iki abdal gördü dial mı?**= Hava iyi iken açık araziye çıkan ama sonradan hava sertleştiğinde şaka yollu yapılan bir sitemdir.
- Gözün kör olur sanki?**= Şu işi yaparsan gözün kör mü olur?
- Gözüne çahlır**= Bu işi yaparsa sanki gözüne çakılır.
- Gönül düdü bir boha, o da mis gimi koha**= Gönül düşen kız güzel değildir, hoş a gidici özellikleri yoktur, ailesi kalburüstü bir aile değildir, ama ne var ki delikanlının gönlü düşmüştür, yapılacak başka bir şey yoktur.
- Gönül e:lemeg**= Bir kızla kadımla evlenme niyetiyle değil de oynaşma niyetiyle birlikte olma.
- Gönülden düşme**= Bize uzak durarak gönlümüzden kendini düşürme. Biz seni seviyoruz.
- Gubbun gubbun ohutmag**= Zorluk çıkarmak.
- Guca:ma oturi: sahalımı yoli**= Hem yakınım hem de beni zor duruma düşürüyor.
- Gudurug etine düşüg**= Çılgınca hareket eden.
- Gul'a:sma**= Aldırış etme! Önemli değil. O kadar değil.
- Gul'a:rhası etmeg**= Duymazlıktan gelmek.
- Gula:mdan guzlacı oldum**= Gürültüden, boş konuşmalardan rahatsız olmak.
- Gula:na gar sü: kaçmag**= Duyduğu sözlerden dolayı tedirgin olmak. Rahatsızlık duymak.
- Gula:mın böcü: ötdü**= Gürültüden kulağım rahatsız oldu.
- Gula:na girmi**= Laf dinlemiyor. Konuştuklarımı anlamıyor.
- Gula:na gurd düşüg**= İyi duyamaz olmak.
- Gula:nı çekmeg**= Nasihat etmek.
- Gula:mın birinden giri:, ötekinden çıhi**= Söz dinlemiyor, laftan anlamıyor, konuşulanları kabul etmiyor.
- Gula:na gurşun ahıg**= Duymuyor. Duymazlıktan geliyor.
- Gulagdan dolma**= Kanıtlı, belgeli olmayan. Derinlemesine ilim yapmamış.
- Gulag sa:r baş a:r**= İşine gelmeye ni duymayan, işine gelmeyen konularda konuşmayan.

Gulag vermi:= Dinlemiyor. Kendini işe vermiyor.
Gulag yamsıdmag= Duymamış gibi olmak.
Gulp dagmag= Bahane bulmak. bir şeyleri ya da birilerini kötölemek.
Gurba:lar gısır galır= İlgili olmayan birinin eleştiriler yapmasına kızıldığında “Sen de konuşmasan gurba:lar gısır galır” şeklinde söylenen bir deyimdir.
Gurban ederim= Sevmediğim insana en küçük ikramı bile yapmam.
Gurd a:zı ba:lomag= Ocak denilen ailelerden ağzı dualı olanların okumasıyla kurdun sürüye zarar vermesini önleme inancı.
Gurd yemiş= Çürümüş.
Guren ohumag= Kur’an okumak.
Gurie yüzdürdü= Kazandığı paradan ortağına vermedi. Ona kâr göstermedi.
Guru gurie gadañ’alim= Bol keseden yardım sözü verip iş ciddiye binince yardım etmemek.
Guru şişe vurmag= Beli ya da sırtı ağrıyanlara bir su bardağı (kimilerinde bu iş için özel şişeler olurdu) içine küçük bir kâğıt tutuşturularak konur ve kâğıdın tamamı yanmadan ağrıyan yere bastırılır. Kâğıt yandıkça şişenin içindeki oksijen azalır ve oluşan vakumla deri ve kas şişenin içine doğru çekilir. Bu şekilde yapılan (belki) bir tür masajla hasta iyileştirilir. Böyle hastalara bu tür masaj yapılmasına “Guru şişe vurmag” denir.

Guru yere gurt düşürdü= Olacak işi olmaz eden, düzgün işi eğri yapan, doğru işi yanlış çeviren için kullanılır.
Gusura gamla= Kusura bakma.
Gurşun atdırmag= Üzerindeki uğursuzluğun, şanssızlığın giderilmesi için kurşun döktürme inancı.
Gutbün gutbün ohutmag= Zorluk çıkarmak.
Guş gadar beyni yog= Aklı kıt.
Guş gondurug= Çok güzel olmuş.
Guş menedi:nen uçar= Herkes dengiyle ahbablık eder.
Gutu:mu= Derli toplu, düzenli. Ufak ama çok güzel.
Guyie mi düşdün?= Nerede kaldın? Neden geciktin?
Guyru: dövülüg at= İyi iş tutan hanımlar için söylenen bir deyim.
Guyru: guş bişiri= Telaşlı.
Guyru: guyra: sarmag= Sıkı arkadaş olmak.
Guyru: titiretdi= Öldü.
Guyru:na basmış gimi ba:rmag= Yüksek sesle şikâyetçi olmak.
Guyru:na yapışdı= Kendisine bir çıkar sağlayacak birinin peşi sıra dolaşmaya başladı.
Guyru:nu kâhkeledi= Sıkıyı görünce kaçtı.
Guzgun fikirli= İçten pazarlıklı.
Guzladıb guzusunu mu alıcım?= Benim işime yaramaz. Ben ondan yararlanacak değilim.
Güccü:ken= Küçükken.
Gül gimi geçinmeg= Güzel güzel

geçinmek.
Güle güle aklı pırtmag= Hoşuna gittiği için çok gülmek.
Güle güle bir olmag= Katıla katıla gülmek.
Güllü dul var, küllü dul var= Zengin dul olduğu gibi, yoksul dul da var.
Güm güm gümüli= Çok para kazanıyor, görkemli bir yaşam sürüyor.
Gün a:rmag= Sabah olmak.
Gün bu gün, sahat bu sahat= Bir işin derhal yapılması gerektiğini anlatan bir deyimdir.
Gün da:meg= Güneş doğmak.
Gün eveli= Geçmiş günlerde.
Gün kazanıb gün yi= Birikimi olmayan, o gün kazandığını aynı gün tüketen yoksul insanlar için kullanılan bir deyimdir.
Gün günden kötü geli= Kötü günler katlanarak geliyor.
Gün hökmüne= O gün o malın piyasa değeri ne ise.
Gün ola, harman ola= Gün gelir ben de bunun acısını çıkarırım.
Gün saymag= Sayılı günün gelmesini beklemek.
Günah benden getdi= Bundan sonra olacıklardan ben sorumlu değilim. Ben uyarımı yaptım
Günden kölgie ulaşırmaz=
a)Kepkepi gibi çok zehirli yılan.
b)Kimi insanlar vardır ki ticaret yaptığını yılan sokmuş gibi yapar.
Gündüz babıç çürüdür, gece gazzâ: çürüdür= Gündüz gezer

pabuç eskidir, gece yatmaz lâmba yakar, lâmbanın gazını bitirir.
Gündüz vahdı= Gündüz.
Gündüzleme= Gündüz kazanılmış geveze çocuk.
Güneş da:di= Güneş doğdu.
Gününü aramag= Onun zamanda ne kadar iyi olduğunu anlamak.
Gününü görmeg= Onun imkânlarından yararlanmak.
Gününü gösdermeg= Yaptıklarından dolayı cezalandırmak.
Gününü gün etmeg= Geleceği düşünmeden eğlenceye dalmak.
Gündüz gözi:nen= Aydınlıkta.
Günün şafa: atar= Günün tükeneceğini, acele edilmesi gerektiğini anlatmaktadır.
Gürrede aya: kakmag= Hep birlikte ayağa kalkmak.
Gürpede düşmeg= Birdenbire ve gürültüyle düşmek.
Gürül gürül akmag= Suyun basınçla ve bol bol akması.
Gürül gürül guren ohumag= Yüksek sesle ve kesintisiz olarak Kur'an okumak.
Güvendi:miz da:lara gar ya:dı= Güvenilenden gerekli yardımı alamama. Güvendi: da:lara gar ya:dı desene.
Güz gelmeden yele getme!= Olayın sıcaklığına kendini kaptırarak erken konuşma!

H

Ha Ali yülük, ha yülük Ali (Ha Ali Yülük, ha Veli Yülük)= Bir işin öyle de, böyle de olabileceğini belirten; o şekilde de bu şekilde de sonucun değişmeyeceğini anlatan bir deyimdir.

Ha: daş böyü:se gafa: ona vur= İstedığın yere başvur.

Ha:lieten ha:li= Bakımsız. Terkedilmiş. Harap.

Habar a:namazın götüne gazzığ çakmışlar, bu tahırtı nerden geli: demiş= Duyarsız ve gamsız insanları anlatan bir deyimdir.

Habar icar yok= Hiçbir haber yok.

Hac'aslanın delisi= Hacı Aslan'ın delisi, bir behlüldü. Herkesin uğur saydığı, dokunmaya çekindiği biriydi. Üzerinde sadece bir entariyle meczup dolaşırdı.

Haddi hesabı yok= Çok sayıda. Sayılamayacak kadar çok.

Hadi eyvallah!= Ben gidiyorum.

Haf yüre:m haf= Korku içinde bekliyorum.

Hafda sekiz cuma dohuz= Bir işin sürekliliğini anlatan bir deyimdir.

Hafızla: mı çalışi:ı?= Gözün görmüyor mu?

Hag de:rmende olur= Kimi zaman adaleti istemeyenlerin, kimi zaman da adaletsizleri yermek isteyenlerin kullandığı bir deyimdir.

Haggında a:yet mi var?= Öyle de olur böyle de. Bu konuda kesin bir

şey yok.

Hahımı yien hıhımı (bohumu) yesin= Hakkımı yiyen kötü olsun, iflah olmasın.

Hahından gelmeg= Üstesinden gelmek. Dersini vermek.

Hahını avcına verdim= Hakkını vermek. Cezasını vermek. Sözle haklamak.

Hak dünya:da haglaşmag= Öbür dünyada hakkını aramak.

Hak getire= Toplumun istediği çizgide olmayanların çizgide olduğu var sayılması durumunda "Nerdeee?" anlamına, "Hag getire." denir.

Hak guşu:mu beкли= Hakkı olan çıkarını dikkatle kollamak. Onu elde etmek için dikkatle beklemek.

Halbırın altı, halbırın üsdü= Toplumun alt ve üst tabakalarını anlatmaktadır.

Haldan a:namaz, habar di:nemez= Bir konuda ikna olmayan, kulağına hiçbir laf girmeyen, anlayışsız.

Halel süt emmiş= Soyu temiz.

Halep ordi:se arşın burada= Yaptığı bir işe inanmayanlara, o işi bir kez daha yapabileceğini söyleyenler yukarıdaki deyimi kullanır. Ya da, yapmadığı halde yapmış gibi yalan söyleyenleri utandırmak için de kullanılır.

Halı vahdı yerinde= Varlıklı.

Halı:nan hallaş= Kendi denginle iş yap, bütçen kadar iş yap.

Halım yok= Hastayım.

Halıs eşşe:missin= Bu kadar hatayı ancak eşek olan yapar.

Halıñ dirli:ñ ne dien yog= Ne halde olduğumu soran yok.

Ham deri= Terbiye edilmemiş deri.

Ham armıd gimi ba:zıma galdı=
Kötü bir malı satamayıp elinde kalması.

Hamı datlı= İnsanların olgunlaşıp büyümeden önceki çocukluk hallerinin daha tatlı, daha sevimli olduğunu anlatan bir deyimdir.

Hana vardığı, ya:mır diñdi= Umut üzerine çaba harçayarak yorulan insanlar birden bire olumsuz bir sonuçla karşılaşması.

Handa hapısa dialsıñ= Bize gelmen gerekirdi. Bizi bilgiledirmen gerekirdi. Bize ulaşamayacak bir yerde değilsin.

Hani bili:ñ ya= Sen de biliyorsun ya. Senin de bildiğın gibi.

Hap gimi yudar= Bir sportif yarışmada, bir siyasal yarışmada, bir kavgada, ya da bir bilgi yarışmasında üstünlüğü herkesçe bilinenler için kullanılan bir deyimdir.

Hapap gimi oturdu= Bir malzeme, girmesi gereken yere fabrikasyonmuş gibi girerse bu deyim kullanılır.

Hapısana gaçgını= Traşı uzamış, davranışları ürkek, hapisten kaçmış izlenimi veren.

Har har canı çıksıñ= Canı yanmış birinin bedduası.

Har vurub harman savırdı=
Elindeki kıymeti savruk ve sorumsuz harçamak.

Harcı bohunu ödemez= Bir işte yaptığı masrafı kurtaramama.

Harcı içinden çıhar= Kimi işler düşünülürken çok küçük kalemlerin hesabını yapanlara “Bunun harcı içinden çıhar, fazla hesap yapma.” denir.

Harman yeri dişli:g= Kartlaşmış. Çok deneyimli. Uğraşılması zor.

Harpada oturmag= Sert bir şekilde ama tam olarak oturdu, yerleşti.

Hasdeli:ñ dutulsuñ= Bir işi yapmamak için hasta olduğunu ileri sürenlere kızılarak söylenen beddua.

Hasdie gar sori:= O bana ilaç gibi gelir.

Hasdie gara salasıñ= Kimi insanlar vardır ki hareketleri çok ağırdır. Yola hızlı gitmezler. İşi hızlı tutmazlar. Böyle ağır hareket edenleri eleştirmek için “Hastie gara salasıñ” denir

Hasır üsdünde galdı= Her şeyini, yitirerek yoksullaştı.

Haşa huzurdan= Sizi tenzih ederim. Şu söyleyeceklerim sizinle ilgili değil.

Hatallah...= O zamandan şu zaman kadar.

Hatay’ın soñu selinen, Maraş’ın soñu yelinen= Hatay’ın selden, Maraş’ın rüzgârdan yok olacağını söyleyen bir deyimdir.

Hatçe ebeniñ çükü= Üst üste kız doğuran annenin yine kız doğurması durumunda yeni doğan kıza Hatçe Ebenin çükü derler.

Hatın getir bea do:rsuñ, gısrag getir tay do:rsuñ= İyi terbiye almış, iyi ailenin kızının kendisi

gibi iyi özellikleri olan çocuklar doğuracağını anlatan bir deyimdir.

Hatın gimi= Terbiyeli.

Hatın gişi= Kadın.

Hatınnıg soydan, hanımlıg çerden çöpden= Hatınlık soydan gelmekte, hanımlık ise zenginlikle olmaktadır.

Hatim endirmeg= Kur'an-ı Kerimi baştan sona okumak.

Hatir göñül bilmeg= Hak eden insanların hatırını sayar.

Hava garardı= Akşam oldu.

Hava gararmag= Akşam olmak.

Havalara hopladı= Uğradığı bir haksızlık, ya da zarar karşısında aşırı derecede tepki gösterdi.

Havas etmeg= Heveslenmek.

Havasından geçilmi= Çok havalı.

Havasını alır= Umduğuna erişemez.

Haya: damarı gırıg= Utanmaz, sıkılmaz.

Hayır söylemez= Konuştuğu zaman hayırlı olmayan kötü haberleri patavatsızca söyleyen.

Hayırlara tebdil ola= Bu durumun yorumu inşallah hayırlı olur.

Hayma saratmaz= Bir iş yerinde fazla çalışmayan, sürekli işyeri değiştiren.

Hayyal es sela:yı dutdurdu= Çocukların ağlamaya başlaması.

Hazır bulug gimi olur= Şimdi gerek değil ama al bir yana koy. Gerek olduğunda hazır bulursun. Nasıl olsa bu sana gerekli.

Hañgi daş böyü:se gafa: ona vur= İstedığın yere şikâyet et.

Hecin gimi= İri yarı.

Hehey zılgıt= Çok kalabalık. Kimin ne yaptığı bellisiz.

Hela:li hoş olsun= Hakkım helal olsun.

Hela:ya mı düşdün?= Hela:da bu kadar uzun kalınır mı?

Helva demesini de bilirik, havla demesini de= Yeri geldiğinde kibar olan, yeri geldiğinde kavgacı olabilen.

Hem a:lar hem gederim= Düğün sırasında baba ocağından uzaklaşacağı için üzülen gelinlere, istersen vaz geçelim diye şaka yapılır. Gelinler de hem ağlarım hem giderim diye cevap verir.

Hem suşlu, hem güşlü= Yaptığı bir işten dolayı suçlu olmasına karşın, sanki başkaları suçluymuş gibi üste çıkan.

Hem ziyaret, hem tica:ret= Hem gezi amaçlı hem de ticaret yapma amaçlı gidiş gelişler için yukarıdaki deyim kullanılır. Deyim "Hem imaret hem ticaret" şeklinde de kullanılır.

Hemem o:lanı= Davranışları biraz kadınımsı, kızsı olan erkekler için kullanılan bir deyimdir.

Hemem ö:nde kil sat= Hor görülen bir şeyle uğraşanlara denir.

Hemi nalına, hemi mihına vuri= İki tarafın da nabzına göre konuşuyor.

Hep dedigce et, hüp dedigce süt= Bir kişiye yapılacak bütün yardımların yapılması olayı.

Her boyi: boyadıg, fısdı: yeşil

- galdı**= Yaptığı işleri topluma beğendiremeyen, her zaman yanlış işler yapan biri hiç akla gelmeyecek yeni bir işe başladığında, “Her boyi: boyadığ, fisdı: yeşil galdı.” eleştirisi yapılır.
- Her boyie girer**= Her renge giren, karakter ortaya koymayan insanlar için kullanılır.
- Her daşın altından çihar**= Her türlü pis işin içinde bulunmak.
- Her eve bir yumurta**= İmece usulü yapılan işlerde ev başına ya da kişi başına düşen yükün hafif olduğunu anlatan bir deyimdir.
- Her gafadan bir avaz çhi**= Toplumun çok sesli konuşması. Olay karşısında değişik yorum ve tepkiler göstermesi.
- Her söze garışma**= Seni ilgilendirmeyen söze girme.
- Her şeyin bir yolu yordamı var**= Kimi işler rastgele yapılmaz, usulüne uygun yapılır.
- Her şeyin sırası var**= Bir iş aklına geldiği zaman yapılmaz, onun bir yapılma sırası var, o zaman yapılır.
- Her tarladan bir tezzeg**= Konuşmalarında düzen olmayan, sözün birini bitirip ötekine başlayan, sohbette daldan dala atlayanlar için kullanılır.
- Here heçe**= Önemsiz şeylere.
- Hergele**= Hergele yük taşıyan at anlamında olup, küçültücü bir küfür olarak kullanılmaktadır.
- Herkişi nasıl bilin, galbiñ gimi bilin**= Kalbin nasılsa başkasını da öyle bilirsin.
- Hers marag oli:m**= Çok kızıyorum. Çok sinirleniyorum.
- Hersi enmeg**= Kızgınlığı geçmek.
- Hersli hersli**= Öfkeli öfkeli.
- Heyheyleri dutdu**= Çok sinirlendi. Çılgınlaştı.
- Heylece çocug, öylece böyüg**= Çocukluğunda nasılsa büyüyünce de aynı olanlar için kullanılan bir deyimdir.
- Hezen gimi**= Çok uzun.
- Hırlı mı hırhız mı?**= Ne olduğunu bilmiyoruz.
- Hırpada oturmag**= Tam uymak.
- Hık di:k burnundan düşüg**= Benzetilene çok benzeyen.
- Hır güre etmek**= Yüksek sesle ileri geri konuşmak. Kavga eder gibi konuşmak.
- Hırhasını geydirmeg**= Karşıdakinin hak ettiği ağır lafları söylemek.
- Hırtla:na gadar borca batmag**= Ödeyemeyeceği kadar borçlanmak.
- Hısdacı olmag**= Hissedar olmak.
- Hısım çıgdıg**= Hanım tarafından akraba olduklarını anlamak.
- Hısım garım**= Hısım akraba.
- Hısmılg kohusu var**= Uzaktan hısım olmak.
- Hışını çiharmag**= Çok kötü yapmak. Dövmek, hırpalamak.
- Hışırdım gimi dutug**= Bir ağacın ya da sebzenin çok fazla meyve vermesi.
- Hışşada enmeg**= Birdenbire yere yığılmak.
- Hızır gimi ulaşmag**= Tam zama-

nında imdadına yetişmek.
Himi bir= Huyları aynı.
Hohuladı: torbi: ba:zına dagdıg= Kendisinin beğendiği kızla evlendirdi.
Hopetmeg= Sırtlayıp götürmek.
Hopli: hopli: götürür= Birinin bir işi yapıp yapamayacağı konusunda ikircime düşülmesi durumunda, eğer o kişi o işi yapabilecekse, "Hopli: hopli: yapar..." deyimini kullanılır.
Hopuna almag= Sırtına almak.
Hopundan endirmi:= (Çocuklar için) Çocuğu sırtında gezdirmek, yere indirmemek. (Büyükler için) Kollamak, yardım etmek.
Horuz dö:şü= Horoz döğüştürmek.
Hoşafını çıhartdım= Çok fazla dövdüm, çok fazla hırpaladım.
Hoy hoy günü= Bir dakikanın bile önemi olan iş günü... Akıllı ve gayretli olacak zaman.
Hö:re hö:re a:lamag= Gırtlığını zorlayarak ağlamak.
Höddüg gimi oturmag= Bir yere ayrılmadan, kımıldamadan oturmak.
Hölbüro:lu musuñ?= Bu kadar zengin misin?
Hötüm derken götüm der= Konuşmasını beceremez. Sürekli pot kırar.
Hötüm yara= Her tarafı şiddetli yara.
Höngür höngür a:lamag= Yüksek sesle ağlamak.
Hulgu dar= Yaratılıştan ruhu çabuk

sıkılanlar için kullanılır.
Hulgu daralmag= Ruhu sıkılmak.
Humar gözlü= İri ve güzel gözlü kadın.
Hüs bahim!= Sus bakayım!

I

İpirahat oldu:?= Yanlış işler yapıyordun, sonuç sana zarar verecek hale gelince rahatladın mı?
İra:zı olmag= Razı olmak.
İrahatını bozmag= Rahatsız olmak.
İras gelmeg= Rastlamak.=
İrzı gırıg= Kimi zaman hafif dokundurma, kimi zaman da küfür olarak kullanılan bir deyimdir.
İsgartie çıkdı= Hurdaya ayrıldı.
İsıtması var, yañgını var= Bir iş o kadar kolay olmaz. Şu ana kadar kolay oldu ama daha bunun güçlükleri ortaya çıkacaktır.
İsıtma yangın görmi:k= Kendi başına kötü işler gelmediği için halden anlamayan, acılı ve üzüntülü insanlara duyarsız kalanlar bu deyimle eleştirilir.
İslıg avarası= İslık çalarak yürümek, gezmek, işaretleşmek.
İsmariç ismarlamag= Sipariş vermek.
İssız eve it girer gimi girme= Bir eve girerken kapı çalmayı, izin almayı hatırlatan bir deyimdir.
İşı: gören çıhıg= Çok sayıda çocuk

yapmışlar.

İşğ deli: göründü= Bir umut doğdu.

İtiñ hatiri yo:sa sa:biniñ de mi hatiri yog= Bunun değil ama bunun yakınlarının hatiri var.

İ

İ:de de var bekerede de, onu e:ren gahbede de var= Bu suç sadece birinde değil, hepsinde de var.

İ:diş keyfi= İğdiş hayvanların dişilerle oynaşması.

İbi:ni üsdüne atma= Birilerinden umudu keserek, artık onu adam etme çabalarından vaz geçme.

İca:bına bakmag= Gereğini yapmak.

İcad çiharmag= Daha önce konuşulmamış sorunlar çıkarmak.

İcad gomi:p çiharmag= Daha önce konuşulmayan sorunlar çıkarıyor.

İç dedik di: çeşmi: de gurut demedik ya= Birilerine yapılan ikramı, başkalarına kalmayacak kadar, son damlasına dek sömürenler için kullanılan bir deyimdir.

İç güva:sından halıca= Yaşantısı çok iyi bir düzeyde olmayan.

İçden bazallığı= İçten pazarlıklı.

İçerde bir topak etimiz var= O tarafın ailesinde gelin olmuş bir kızları olması.

İçerie goyulmag= İçeriye girmek.

İçi beni yahar, dışı eli= Dışarıdan görüldüğü gibi değil.

İçi dışı bir= Yapmacıklı değil. Nasıl görünüyorsa öyle.

İçime atıp macca olaca:ma, dışıma atım Hacce olim= Bir konuyu içime atıp da hastalanacağıma dışıma atarım, böylece sağlığım bozulmaz.

İçimi eyi= İçmeye iyi geliyor. Rahat içiliyor.

İçin için a:lomag= Dışarıdan belli değil ama çok üzüyor.

İçine ataş düşmeg= Yüreğine sıkıntı düşmek.

İçine atmag= Dışa vurmaktan sineye çekmek.

İçine düşmeg= Neredeyse içine düşecekmiş gibi yaklaşmak.

İçine girmeg= İçine girmekmiş gibi yakın olmak.

İçli dışlı= Birbirlerinin bütün sırlarını ayrıntılarıyla bilen ve bu kadar birbirlerine yakın olanlar.

İflahım kesildi= Çok yoruldum.

İflas köyne:ni fırın damında geydi= İşleri kötüye giderek dükânını kapadı.

İfrit kesildi= Bir insanın eline bir fırsat geçtiğinde birden şeytan kesilmesi.

İk'â:çe= İki taraf. İki yan.

İk'âya:nı bir babıca sokmak= Telaşlandırmak. Acele ettirmek.

İk'âyaglı şeytan= Kimi insanlar şeytana iş bırakmayacak şekilde konuşur ve davranır. Bu deyim

böyleleri için kullanılır.
İk'âyak da öndüç ahr= Bu işe çok sevinerek, koşarak gider.
İk'eli ya:lı gara= Herkese iftira eden.
İk'eliñ ganda olsa gene gel= Hiçbir bahaneyi kabul etmiyorum, her işini yarım bırak gel.
İk'eşşe: olan birini satdı yedi= Yemeğın gecikmesi, açlığın uzaması durumunda söylenen bir deyimdir.
İk'ölç bir biç= Acele etmemek.
İk'ucunu bir ariye getirmeg/ getirememeg= Bir işi belli bir noktaya kadar getirerek sonuca yaklaşmak/ yaklaşmamak.
İki ayaglı itini de görseğ hizmet ederig= Bizim kendisine ve yakınlarına karşı bir saygısızlığımız olmadı.
İki ca:mi arasında beynamaz= Bulunduğu yer iki caminin arasında olduğu halde namaz kılmayanlara denir.
İki canrı= Hâmile.
İki dinden avara= Davranışlarında helal haram düşüncesi olmayanlar için bu deyim kullanılır.
İki dişli garı:mı olmag= Erkenden kocamak.
İki elim yahañda= Söz verdiklerini yapmazsan, bana karşı haksızlık edersen öbür dünyada iki elim yakanda olacaktır. Hakkımı helal etmem.
İki gapılı= Hem anne babasının evine hem dedesinin ninesinin evine rahat gidip gelen, şımarık,

disiplinsiz çocuk.
İki gapılı it= Birinden yüz bulamazsa gideceği başka biri olan geveze ve ahlâksız adam.
İki gişiden biriniñ dedi:ni dutaca:ñ= Söz dinlemek. Uyumlu olmak.
İki gişie sorag, ne dellerse ra:zi:m= Akli başında insanların dediğine razıyım.
İki gönüñ arasından bir sıırım çeker= Nasıl bir iş yaparsa yapsın, yaptığı her işten, her eylemden kendisi için küçük bir çıkara sağlar.
İki gözüm aksıñ ki= Doğru söylediğine inandırmak için söylenen bir yemin.
İki gözüm kör olsun ki= Bir yemin deyimidir.
İki gözümü yumarım, anam evinden umarım= Gelin olan kızların ana baba evinden destek beklemelerini anlatan bir deyimdir.
İki söz bir bü:ye geçer= Bir söz çok konuşuldukça etkisi artar, ilgili insan büyü yapılmış gibi olur.
İki şah olmag= İki parçaya ayrılmak.
İki ucu boklu örme= Bir sorunu çözmek için ne yandan yaklaşırsa yaklaşılsın çirkinlikler ortaya çıkması, çözmeye çalışanların bile zorlanması.
İki yaham bir ariye gelmi:= Ekonomik güçlükler arasında bocalamak.
İkram var dayagdan beter= İsteği olmadığı zaman bir şeyin yenilip içilmesinde ısrar edildiğinde, ik-

ram var dayagdan beter deyimi kullanılır.

İkramından âciz kaldık, çalgamın zay'olması= Evinde sık sık şalgamlı tarhana çorbası pişiren bir aile her çorba pişirinde komşusuna da bir tabak gönderir. Ancak komşusu çorbayı bu kadar sık yemeyi sevmemektedir. En sonunda, komşu yine tarhana çorbası getirince nâzik bir tekerleme ile ikramı geri çevirir. Der ki: “İkramından a:ciz kaldığ, çalgamın zay'olması.”

İliklerin'a:dar ıslanma= Sırılsıklam ıslanmak.

İlk a:şamdan= Akşamın en erken satinde.

İlk bahdım, altın tahtım= İlk evliliğin çok iyi olduğunu anlatan bir deyimdir.

İlle bir ucunu e:ri getirin= Her zaman kendi çıkarını önde tutarak iş yaparsın.

İlle de gendini iki çöpünen öhe sürmeg= Kendini ya da yakınlarını her sözde ileri sürmek.

İman hala gomi= Bir konunun yanlış olduğunu bilen, ama konunun görevlisi olmadığı için müdahale etmesi doğru olmayan, bu nedenle de sabretmekte zorlananların söylediği bir deyimdir.

İmanım gevri= Çok yorluyorum.

İmaratdan yi: gastaldan sulani= Hiçbir şeye para vermeden bedavadan yaşıyor.

İmirballı delisi= Kimselere zararı dokunmasa da yaptığı bütün işler

başkalarına gülünecek kadar ilgi çekici gelenlere “İmirballı delisi.” denir.

İmirin iti= İmirin bölgesel özelliğini taşıyan, saldırgan it. İt özelliği taşıyan kişi.

İmirin iti:mi titiri= Soğuktan titreyenlere yapılan bir benzetme.

İmlaya geldi= Kitabına uydu. Böyle de olabilir.

İnad da bir, murad da bir= Ben bu işi inadına yapacağım.

İnce çek sıyrılmış olsun= Kaba saba konuşanları uyarmak için söylenen bir deyimdir.

İncilerin mi dökülür= Bu işi yaparsan forsun mu bozulur?

İne: meledi, gö:nü diledi= Sonunda gönlünün dilediği oldu.

İnek (buza:) emse de bir tas sütü var, emmese de= Sabit güvenli geliri olanlar için söylenen bir deyimdir. Tam söylenişi şöyledir; “Buza: emse de bir tas sütü var emmese de bir tas sütü var.”

İnek almi: buza: emmi= Zıtlıklardan dolayı bir işin olmaması, bir kırgınlığın çözülememesi.

İnne atsañ yere düşmez= Çok kalabalık.

İnne iple: dönük= Aşırı zayıflamak.

İnneden iple: gadar= En küçük ayrıntıya kadar.

İnnenin deli:nden Hindistan'ı gösderiller= İnsanı sıgaya çekeler, yaptıklarının hesabını sorarlar.

İnni: bulan buldu, garcaş Maraş garcaş= Birkaç kişi bir konuda çıkar sağlamak için ayrı ayrı çalış-

şırken, birileri o çıkarı elde ettiğinde, ötekilere “Boşuna uğraşıyorsunuz...” gibilerden bu deyim kullanır.

İnni:η ucu çatal herhal (Yırtık giyene)= İnsanların yamalı elbise giydiği yıllarda kimi hanımlar çocuklarının giyimine özen göstermez, giysilerinin yırtık yerlerini yamamazdı. Bu gibi hanımlar yukarıdaki deyimle eleştirilirdi.

İp Allah, sivri külâh= Serseri bir anlayışla davranan, nerede ne iş yaptığı belli olmayanlara denir.

İp dahıp oynadıcı= Soyтары durumuna düşürmeye çalışıyor.

İp dutug gimî= Düzgün.

İp ilmeg dutmi= Kişi alışkanlıklarının esiri olursa bu deyim kullanılır.

İpe çekseη= İdam etsen...

İpi gırdı= Kaçtı.

İpi:nen guyie enilmez= Ona güvenilmez. O sözünden dönebilir.

İpini süri= Tutarlı bir işi olmadığından sürekli işsiz ve parasız dolaşıyor.

İpini üsdüne atıglar= Ne yaparsa yapsın, artık ona karışmıyorlar. Kimse onunla ilgilenmiyor.

İpli:ni bazara çıhardım= Ne kötü bir insan olduğu herkese gösterdim.

İpsiz sapsız dolaşı= Belli bir işte çalışmadan ortalıkta dolaşmak.

İs sinmeg= Duman sinmek.

İsdemie yüzü olmag= Bir şey istemiye yüzü olacak kadar yanlışsız olmak.

İstifini bile bozmadı= Bulunduğu güç duruma aldırılmamak, oralı bile olmamak anlamındadır. Birilerine karşı duyarsız davranmak.

İş bitirmeg= Bir işin neticelenmesi için yardımcı olmak.

İş çırından çıgdı= Kontrol edilemez hale geldi.

İş duta duta kör itîη gözünü mü aşdın?= Tembelliğinden iş yapmayanlara söylenen bir deyim.

İş eyi olsa abdallar dutar= Boş gezmeyi sevenler işin yarı şaka olarak yapılan işleme.

İş olsun havası= Gerçek anlamda bir şeyler yapmak değil de öylesine konuşma, öylesine iş yapma.

İşde geldik gedi:k, şen olasıη Halep şehri= Belli yaşın üzerinde olup, dünyaya geçici gözüyle bakmaya başlamak.

İşden so:du= Yapmakta olduğu işten soğuyarak geri çekilmek.

İşgilim atmi= İçimden gelmiyor.

İşi boza: geddi= İşleri iyi değil. Para kazanamaz oldu.

İşi gırıg= İşleri iyi olmayan, iyi para kazanamayan.

İşi yog it daşli= Sokaklarda işsiz dolaşıp oradan geçen köpeklere taş atıyor.

İşi zora girdi= Onun bu işi olmaz. Eskiden kolay çözülecek bir işti ama şimdi çok zor.

İşîη gücüη ras gelsîη= İşin rast gelsin, haydi yoluna git.

İşini bilmien gasab, götüne geder masat= Hesaplı hareket etmeyenlerin zarar edeceğini anlatan bir

deyimdir.
İşin yo:sa it bohu topla= Çalış.
Hiçbir şey yapamıyorsan it boku topla, dericilere sat.
İşler yolunda getmeg= Tasarlanan işlerin, umulduğu gibi yürütmesi.
İşmar etmeg= İşaret etmek.
İt a:sı= Köpekleri çok seven, onlarla çok iyi anlaşılan, onları yediren, barındıran, koruyan.
İt aya: yi:k gimi= Üşenmeden her yana gidip gelen, ne zaman bakılsa yolda yürürken görülen, hem bu gidiş gelişleri gereksiz işler uğruna yapanlar için kullanılan bir deyimdir.
İt bohu çam sahzı= Hiç kimseye yararı olmayan, gereksiz, saçma bir konu hakkında konuşmak.
İt canı var= En ağır koşullarda, insanın çalışamayacağı koşullarda çalışan, biraz de toplumca sevilmeyenler için kullanılan bir deyimdir.
İt dambirası çalı= Gereksiz konuşarak insanları rahatsız ediyor.
İt daşli= Eskiden boş gezenlerin olur olmaz şeye taş atması.
İt dırılısı= Mantıksız, lüzumsuz, tutarsız konuşma. Dinlemeye değer olmayan konuşma.
İt dişi= Yumruk büyüklüğünde taşlar ve kil kökenli toprakların yüksek basınç altında sıkışmasıyla oluşan, kaya değil ama kaya gibi sert ve sağlam olan zemin. Konglomera.
İt gadar se:ri (saygınlığı) yog = Başkalarının yanına haysiyeti yok.

İt gılı= Serseri. İtibarsız adam.
İt gılı gırpi:k= Parasızlık içerisin-deyiz.
İt gınamaz ayrılı= Ölümle gelen ayrılık.
İt gimi çemkirmeg= Dikleşerek karşılık vermek.
İt gimi siñilemeg= Acı içinde inlemek.
İt gimi yalvarmag= Çok yalvarmak.
İt göşdü havası= Düzensiz, kulağı tırmalayan, bir şeye benzemeyen müzik.
İt ite buyuri: it de guyru:na buyuri= Birine bir yumuş buyrulduğunda kendi yapmayıp da başkasının yapmasını isteyenler için kullanılan bir deyimdir.
İt itin imrihoru= Bir gurup oluşturarak bir takım işler yapan ve birbirlerine destek olan, birbirlerinin açığını vermeyen insanlar.
İt mi geldi, imargazı mı bakmi= Bir insan bir yere vardığında onunla ilgilenilmediği zaman kişi bozulur ve bu deyimini kullanarak sitem eder
İt olalı bir av gapdı= Sonunda işe yarar bir iş yaptı.
İt osurdu, yel götürdü= Sıradan, çok değersiz söz. Üzerinde durulmaya değmeyen söz.
İt uyuz, gendi gicimig= Uyumsuz, tembel, topluma ters gelen davranışları olan.
İt yalasa doyar= Çok pis, çok kirli.
İt yazı bulur amma bir de ona sor= Kışın kar altında yiyecek bulamayan sokak köpeklerinin

çektığı güçlüğü anlatan bir deyimdir.

İt yer şeytan düva:sını ohur=
Adam bir mal edinir bırakır. Evlatları mala sahiplenmez. Kendileri yer, başkaları yer. Mal biter, mal çar çur olur.

İt yiti:= Toplumda değer verilmeyen, hafife alınan biri gözden kaybolduğunda, "İt yiti: kim bilir nerde?" deyimini kullanılır.

İtten kötü pişman oldu= Çok pişman olmak.

İtten tazı görünmi:= Çok değerli insanların, çok sayıda sıradan insanların arasında kaybolup gitmesi.

İte biner, göçden geri galmaz=
Durumu zayıf ama gösterişi sever.

İte paklo: harem= Hak etmeyen insana o ikramın yapılması yanlışır.

İti aň, daşı hazırla= Sevilmeyen insandan söz edildiğinde bazen o insan hemen oraya gelir. O uzaktan görüldüğünde bu deyim kullanılır.

İti öldürene sürüdüler= Birinin ya da birilerinin yaptığı hatâ nedeniyle ortaya çıkan bir sorunun masraflarının ya da güçlüklerinin, bu soruna neden olanlarca karşılanması gerekir.

İti sü:e atıb yüzgeçlig belledi:ler=
Acemi olduğu bir konuda öne sürülerek tecrübe kazandırmak.

İtim diemez= Karşısında konuşmamak.

İtinen çuvala girilir mi?= Kötü

insanlarla iş yapılır mı?

İtinen gopu:nan u:raşmag= Serserilerle didişmek.

İtiň aya:ndan tikenı çıhardır=
İnsanlar arasındaki anlaşmazlıkları güzel ve etkili konuşmalarıyla, girişimleriyle çözen, kimseyi incitmeyen, yardım etmeyi seven yumuşak huylu insan.

İtiň aya:mı göçden mi esirgi:ciň?=
İtin yürümekten yorulmayacağını anlatmaktadır.

İtiň bohu ayaza çıkdı= Yaptığı hile açığa çıktı.

İtiň bohundan gıg dirhem aşsa:=
Değersiz, itibarsız.

İtiň dirli:nde çalışı:= İnsanın çalışamayacağı kadar kötü koşullar altında çalışıyor.

İtiň götüne sohup shup çıharmag=
Rezil etmek. Çok ağır laflar söylemek.

İtiň halı gendiniň halı= Çok zor ve çok mahrumiyet içinde. Yokluk içerisinde.

İtiň i:ne i:ne tikene godu:= Toplumda sevilmeyen, hiçbir değeri olmayan, kendisinden her türlü seviyesizlik, kötülük beklenebilen insanlar için yukarıdaki deyim kullanılır.

İtiň irezili:nde çalışı= Kişilerin insanca bir ortamda yaşamaması, insanca bir ortamda çalışmaması.

İtiň olsun= Toplumda sevilmeyen kötü insanlardan söz edilirken, "İtiň olsun..." denildikten sonra adı söylenir.

İtler de ana olmasın= Anneliğin

zor ve sorumluluk isteyen bir şey olduğunu anlatır.

İtne püssü:ne gösder= Tehditle korkutmak isteyenlerden korkmadığını belirtmek için kullanılan bir deyimdir.

İtler sıçmadan= Köpeklerin bile uyanıp sokağa çıkmadıkları kadar erken saatler.

İz azdırmag= Kendisinin izini kaybettirmek.

İzi gövde= Toplumda saygınlığı olmayan, nerede zaman öldürdüğü bilinmeyen insanlar için söylenen bir deyimdir.

İzzetli ikramlı= Misafirlerine saygıda ve ikramda kusur etmeyen.

İñile!= Vakit varken yapmadın, şimdi fırsat kaçtı, hemen ah çekip inle.

K

Kâ:firi fincan gimi yere vurur= Düşmana fırsat vermez.

Kâ:ye nefesi:mi= Bir yerlerden üşütücü bir soğuk geldiğinde “Kâ:ye nefesi gimi esi.” deyimini kullanılır.

Kefin parası olsun= İnşallah ölür de benden haksızlıkla aldığı parayı kefin masrafı olarak kullanırlar.

Kehil kehil kehilemeg= Soluk soluğa kalmak.

Kehribar gimi= Sapsarı.

Kâhat arasında sırma= Kız çocuklarının çok iyi yetişmiş, yetiştirilmiş olması.

Kâr aradı:mız yog= Kazanç peşinde değiliz.

Kâr sa:bi= İyi sanatkâr.

Kârhane bereket= Eski yıllarda bir iş yerinde yemek yendiğinde ya da bir şekilde dua edilme gereği duyulduğunda “Kârha:nie bereket” denerek dua edilirdi. Kârhâne, kazanç elde edilen dükkân anlamıdır.

Kârı gazancı yog= Para kazanacak bir mesleği yok, parası da yok.

Kârına dieceg yog= Kazancı yerinde.

Kârına kâr gatdı= Çok kazandı.

Kârında bir hayır yog=Fazla para kazanmıyor.

Keçi: süe atıg, çıhan yerini daşli:= Serseri. İşsiz güçsüz aralıkta dolaşıyor.

Kel başa şimşir darag= Uygun olmayan iş.

Kel gız yundu:? Yundum arındım bile, saçımı ördüm bile=Hanımı Kel Kıza “Kel Gız yundu?” dediğinde saçı olmayan, yıkanması uzun sürmeyecek olan Kel Kız kerç ederek “Yundum arındım bile, saçımı ördüm bile” dermiş.

Kel horuz oldu= Birilerini sürekli sıkıştırma. Sıkıca takip etme.

Kel yolug etdim= Horozlar dövüşerek birbirlerinin kafasındaki tüyleri gagalar. Kimi zaman dövüş horozunun kafasında tüy kalmadığı

olur. Buna “kel yolug olmag” denir.

Kele anam= Anam bakar mısın?

Kele bacım= Bacım bakar mısın?

Kele edem= Edem bakar mısın?

Kele gişi, bu çocu:ñ ilk dişi=
Çocuğun ilk dişi hediye ister. Kim görmüşse, ille de babaya bu deyim hatırlatılarak hediye istenir.

Kelli: golta: almag= Ölümü göze almak.

Kellim kellim lâ: yenfa: ohu ohu fayda yog= Ne kadar konuşursan konuş, ne kadar anlattırsan anlat, fayda etmez.

Kelpo:lu kelp= Köpekoğlu köpek.

Kepa:ze etmeg= Rezil etmek.
Utandırılacak duruma düşürmek.

Kepegli ölçi:= Abartarak konuşuyor.

Kepek yi:k= İş yaparken çabuk yorulan, sendeleyeyen, taşıdığı şeyi yere düşüren, herkesin yapabileceği işi yaparken güçlük çeken.

Kerç edi:= Birinin söylediklerini onaylıyormuş gibi davranıyor, ama aslında onu tenkit edip, onunla alay ediyor.

Keresdesi yerinde= Etine dolgun hanımlar için erkeklerin kullandığı bir deyim.

Kerkeziñ etleme gapdı: gimi= Bir fırsatı çabucak değerlendirenler için kullanılan bir deyim.

Kesdirip atmag= Sözü uzatmadan yargıya varmak.

Keseden getdi= Bu bizim için bir kayıptır.

Kesemizden yieg bir de ahıl mı vereg= O işi şu şekilde yaparsan daha kolay olur. Görüyorsun değil mi, maaş almıyorum ama sana akıl veriyorum.

Kesesine galmaz= Yaptığının cezasını mutlaka çeker.

Kesenñden bir şey çıkmı: ki= Cebimizden para çıkmıyor.

Keşk’a:şi:nen gabag sulusunu kim yedi:se geliniñ yanna o getsiñ= Keşk’aşı (dövme pilavı) ile kabak sulusunu çok seven, ama düğünde kendisine yemek vermeyi unutanlara damat kızmış ve “keşk’a:şi:nen gabag sulusunu kim yedi:se geliniñ yanna o getsiñ” diyerek gerdeğe girmekte nazlanmış.

Keşk’a:şı bişirem, hatın götü deşirem= Ben o kadar zahmetli işe girmem.

Kibiriñ hasmı Allah= Kibirli insanlar hasım olarak Allah’ı bilmeli ve ona göre davranmalı. İnsanlar kibirli olmamalı.

Kilisliler götürdü= Maraş’ta bir çocuk bir yere girip babasını sorsa, babasının arkadaşları “Babañı Kilisliler götürdü.” ya da “Zibil çekmie getdi.” diyerek çocuğa takılırdı.

Kim kime, dum duma= Karambol ortamı. İnsanların birbirinden haberi yok.

Kim vurdie getdi= Öldüren bellisiz olmak.

Kim yitirmiş ki ben bulim?= Senin o dediğin kimin eline geçiyor ki

benim elime geçsin?
Kimi eşigde, kimi beşigde= Çeşitli yaşlarda çocuğu bulunan aileleri anlatmak için kullanılan bir deyimdir.
Kimi kimsesi yog= Yakın akrabası yok.
Kimi ununa geder, kimi ününe geder= Kimi insan para kazanmak için çalışır, kimi insan da ün kazanmak için çalışır.
Kimler uyi:p uyanıp da goynunda görücü seni?= Kim bilir senin kısmetin kimde?
Kimsi: adam yerine goymaz= Kibirli. Kendini herkesin üzerinde tutar.
Kimsie düzdürece:m yog= Kimseye mihnet borcu olmamak. Hiç kimseye kısıtlı değil.
Kimsie eyvallahı yog= Hiç kimse-den çıkar beklentisi olmayan. Çıkarı için başkalarına eğilmeyen.
Kiri kirpi:nden ahi:= Çok kirli insan.
Kirli çahın= Fazla para harcamayan, kendisini yoksul olarak gösteren ama gerçeğinde mal varlığı yerinde olan, gerektiği zaman para çıkarabilenler için kullanılan bir deyimdir.
Kirmen gimi dönmeğ= Çok çaba harcamak.
Kirtik gadar galmag= Zayıflamak.
Kiş kiş= Allah bizden uzak etsin.
Kişkişler ola= Allah böyle kötülükleri bizden uzak eylesin.
Kitabına uydurmag= Yasaya ya da kılıfına uydurmak.

Kohusu çihar= Gizli kalmaz, yakında açığa çıkar.
Kokmaz eşgimez= Bu malın bize hiçbir zahmeti yok, bozulmaz da. Alayım, bir tarafta dursun.
Köfde ila:nini yu, yumazsañ gaynanañ gabırdan hortlar (geline)= Kalabalık bir ortamda yeni gelin olarak bâzı işler sana düşer. Bu işleri yapmazsan kaynanan kabrinden hortlar.
Kökden sürme= Asil. Asaleti soydan geliyor.
Köklü m'eşseg?= Yapılan işin ne kadar değerli olduğunu anlayamaz mı?
Kökü kömeci bozug= Soyu bozuk. Kötü insanlarla dolu bir soya sahip.
Kökü kesilmeg= Devamı gelmemek.
Kökü kömeci belli= Soyu soppu belli.
Kökü temiz= Temiz bir aileye mensup olmak.
Köküne hu: demezler= Hepsini harcamayacaksın, birazı kalacak.
Köküne kömecine bakmag= O insanın geldiği soyun temiz olup olmadığını incelemek.
Kölgeli= Çevresine yararı dokunan.
Kör ari:şi= Dikkatsiz arama. Amacına ulaşmayacak şekilde arama.
Kör ebem de yapar= Bu iş öyle zor bir iş değil, bunu gözü görmeyen yaşlı ninem de yapar.
Kör gedi: yol gedi:= Bir işin kara düzen, disiplinsiz yapıldığını anlatan bir deyimdir.

Kör itiş öldü: yer= Çok uzak.
Kör nefis= Hor görülesi nefis.
Kör şeytan kör gözüne pis yüzüne na:let= Ey şeytan başımdan git, sana lânet olsun.
Kör şeytan yapılı= Namussuz. Ahlâksız. Fitneci.
Kör terzi:mi n'o:ti:η?= Uğraşıp duruyorsun ama ürettiğin bir şey yok. Neden boşu boşuna zaman öldürüyorsun.
Kör tü:m olmag= İşin sarpa sarması. Çözülemez iş.
Kör yola getmeg= Pisi pisine gitmek.
Kördö:şü= Kararlama yapılan iş, dövüş.
Körler sa:rlar, birbirini a:rlar= Kısır bir döngü halinde birbirlerine ikram ve iltifatta bulunanlar için kullanılan bir deyimdir.
Körün daşı:mı= Gerçekleşmesi güç bir olayın beklentisi içerisinde olanlar, gerçekleşme oranının çok düşük olduğunu bilmelerine karşın "Körün daşı gimi, bir de olursa..." deyiimiyle umutlanır.
Körün deyne: gimi= Körün değneği kör için ne kadar önemliyse, bu da benim için o kadar önemli.
Kös di:nemeg= Kulak kabartarak laf dinlemek.
Kösde: yünnden etmeg= Kaçmak, sıvışmak.
Köteg atmag= Dayak atmak.
Kötü körez= Kalitesiz. İşe yaramaz.
Kötü söylemezler ya= Yaptığım bu iyi işten dolayı nasıl olsa değerim

bilinir. En azından arımdan kötü söylemezler.

Köyne: yuha= Sermâyesi fazla değil.

Köyneksiz geldi, köy sa:bi oldu= Sonradan yerleşip de zengin olanlar için söylenen bir deyimdir.

Köze basık abdal gimi sıçırı:= Delicesine çırpınıyor. Aşırı bir çaba içinde.

Közü gendi guca:na çeki:=

Küfür küfür esmeg= Serinletici bir rüzgâr esmesi.

Küllümen yalan= Tamamı yalan.

Küllümün hasarat= Ele alınacak tarafı yok. İşe yaramaz.

Künde gördü: küllü çöreg= Her gün yediğinden, her gün kazandığından, her günkü yaşantısından farklı bir şey değil.

Küpü küllü: gırmag= Kızgınlıkla kırıncı hareket etmek.

Küri:p atmag= İlişkilerini koparmak. Kesin bir yargıya varmak.

Kürt yer çarı:na bahar= Yemekten sonra hemen kalkarak gidene yukarıdaki deyimle şaka yapılır. Ya da yemekten sonra hemen kalkması gereken yukarıdaki deyiimi söyleyerek izin ister.

Küs olmag= Kırgın olmak. Onunla konuşmamak.

Küsdü:m da:η odununu yakmam= Dargın olduğu ya da hoşlanmadığı insanlarla yakın ilişkide olmam.

L

- La di:p lo dememek**= İkna olmamak.
- Lâ:des dutuşmag**= Bahse girmek.
- Lâ:leg yuvası:mı**= Çok yüksek.
- Laf cambazı**= Kelime oyunlarıyla muhatabını yenen, güzel konuşan.
- Laf di:nemez**= Söz dinlemeyen, bildiğini yapan.
- Laf di: gonuşma**= Böyle lafları hiç konuşma.
- Lafa bo:mag**= Laf kalabalığına getirmek.
- Lafa yatmaz**= İnat. Bildiğini okuyan.
- Lafı çevirmeg**= Daha önce savunduğu tezden vaz geçmek.
- Lafı götünden a:nama**= Sözü ters anlama.
- Lafı dişisini verece:η**= Sözü dokunmayanını, hoş gidenini vermek.
- Lafı erke:**= Tok laf. İncitici laf.
- Lafı eya:sına vurmag**= Bol bol sohbet etmek.
- Lafı içine etdiη**= Güzel bir sohbe-te, ilgisiz bir laf sıkıştırılması.
- Lahir lahir etmeg**= Yerleştirilen yere bol geldiği için ses çıkarmak.
- Lâ:havle çekmeg**= Kırtıcı şeyler yapmamak için sinirlerine hakim olmaya çalışmak.
- Lala paşa e:lemeg**= Birilerini incitmeden oyalamak. Onun hoş vakit geçirmesine yardımcı olmak.
- Lâ:le: daş atıg**= Geveze, yaramaz.

- Lambanı cıncı: gırdı**= İş berbat oldu.
- Larhada düşmeg**= Gürültülü bir şekilde düşmek.
- Lağırt köy sandı:na**= Kamunun mallarından haksız kazanç sağlayarak cebe indirme.
- Lef lef**= Uzun boyluların yürüyüşüne verilen ad.
- Lel ahıl yati:**= Baygınmış gibi yatıyor.
- Lerpeden gapdı**= Bir şeye, bir olaya birden atılma.
- Leğeri a:r**= Hızlı çalışmayan, ağır hareket eden.
- Lık lık gülmek**= Yapılan bir işten keyif alarak gülmek.
- Lig lig liglemeg**= Bindiği binitte rahatsız olarak gitmek.
- Logma yerken deve gimi, yüze gelince bodug gimi**= Soframıza otururken, yemeğimizi yerken iyi ama iş yapmaya, yardımcı olmaya gelince hiç oralı olmuyor.
- Logmacı**= Boğazına düşkün. Beleş yemeği seven.
- Lohur lohur gaynamag**= Bir sıvının kaynaması.
- Lomburlos**= Kaba saba.
- Lord olmag**= Zengin olmak.
- Lov gimi**= Besili hayvanlar ve zayıf olmayan insanlar için kullanılan bir deyimdir.
- Lova otuddur, aya: yere de:messe gelin olur**= Kız çocuklarının erken gelin edildiği zamanlarda, kız çocuğunun gelinlik yaşına geldiği abartılı bir şekilde yukarıdaki de-

yimle anlatılırdı.

Lög gimí= Hiç yerinden kıvıldama-
dan oturan.

M

M:ane vermeg= Bahane bulmak.

Macc'oldum= Bir olaya, bir ko-
nuşmaya, bir davranışa aşırı şekil-
de sinirlenmek.

Macca da:rcı= Kimi insanlar
vardır ki sürekli olarak başkaları-
nın sınırlarını bozar. Böyleleri için
"Macca da:rcı" denir.

Maccası yarılıg= Aile yaşamında ya
da iş yaşamında biri tarafından
sınırları bozulduğu için hastalanıp
ölmek.

Maccası yarıldı= Sınırları bozularak
öldü.

Maham dutdurug= Bu da böyle bir
yol tutturdu.

Mahmuza çıkarıg= Bir konuda çok
deneyimli.

Mahrum galmag/getmeg= Umdü-
ğuna bir türlü erişememek.

**Malım arie gedece:ne garnım arie
getsıñ**= Yemek bozulacağına ye-
rim, midem bozulsun.

**Malım seni verim mi kötü olim,
vermi:m mi kötü olim?**= Sözüne
çok da güvenilmeyen birinin bir
şeyi ödünç istemesi ya da borç
istemesi durumunda insanlar yuka-
rdaki deyimini kullanır.

Malınñ hesabı yog= Çok zengin.

**Malñ mı var bir gıtlıg, evla:dıñ
mı var bir öledlig**= Malın ne ka-
dar çok olursa olsun, bir kıtlık
gelse hepsi gider; güvendiğin ev-
ladın da bir salgın hastalıkta ölür.

Mali:nen malamat olmag= Mal
varlığı yeterli olmasına rağmen
iyilik yapmayan, başkasına yararı
dokunmayan, hattâ kendi ailesine
bile yararı olmayan.

Mana mana oynadı= Alay eder
gibi aldatıyor, oyalıyor.

Marzıman eşşe:nden kötüsün=
Kafan çalışmıyor. Şu işi becere-
medin.

Maymala çalmag= Zaman öldür-
mek amacıyla boş sözlerle çene
çalmak.

Maymun işdahlı= Hiçbir işte sebat
etmeyen, sürekli iş değiştiren.

Mañıra gurşun sıkmag= Parasız-
lık çekmek.

Medi:ne fuharesi:mi= Başkaların-
dan yüzüstüce isteklerde bulunanlar
için kullanılan bir deyimdir.

Mekik dohudum= İki yer arasında
çok hızlı ve sık gidip gelmek.

Menendi yog= Benzersiz.

Mermerde yayılıg= Çok zayıf.

Mermere saplani:g= Para sıkıntısı
çekiyoruz.

Meselleme getirmeg= Örnek
vererek anlatmak.

Mesleg dial kimya= Çok kârlı bir
meslek.

Metele: gurşun sıhi= Parasızlık
çekmek.

Mevsimlig deli=Mevsime bağılı deli.
Meyil vermeg= Gönül vermek. Âşık olmak.
Mezer altından işemen= İnsanları rahatsız eden sözün kimden çıktığı belli olmadığı zamanlar “Mezer altından işemen” diyerek açık olunması istenir.
Mıg gırı= Cimri.
Mıh gimi= Sağlam yerleştirilmiş.
Mıklı barıd= İş yapmaya hazır, ateş gibi.
Mırç mırç= Yumuşamış ve işe yaramaz olmuş.
Mırın gırın etmek= İsteksiz olmak.
Mi:de fesadından geden ha!= ok fazla yeme miden rahatsız olur.
Mi:dem almadı= Bir işi, bir yemeği öğrenilecek bulma.
Mi:desini daşlı= Bir köşeye çekilip yemek yiyor.
Mimbar gimi= Genelde tombul çocukların kol ve bacakları için kullanılan bir deyimdir.
Minnet rica= Hatır koyarak yapılan iş.
Mitil Mısdafi: atıg= Birinin bir yere dadanarak çok sık gelmesi, geldiğinde de çok uzun kalması.
Mitili serig= Bir kişinin herhangi bir nedenle bir yerde çok sık görülmesi, oradan hiç ayrılmıyormuş gibi davranması.
Mitilim çıgdı= Çok yorulmak.
Moturu bozmag= İshal olmak.
Muallagda galmag= Kesinleşmek.
Mum gimi eridi= Zayıfladı.

Mum gimi oldu= Çok düzgün yapıldı.
Mum oldu= Daha çok istiyordu ama bu eline zor geçti.
Mundar etdi= Berbat etti. İşe yaramaz hale getirdi.
Muşmula suratlı= Çirkin.
Müşür paşanın torunu musun?= Ne ayrıcalığın var? Çok yüksek rütbeli subay torunu musun?

N

N'o:tarsan dut= Ne yaparsan yap? Ama bu işi çözümler.
N'oldu: bellisiz= Belirsizliği anlatan bir deyimdir.
N'oldum delisi oldu= Sonradan zengin olan ve kendisini olağanüstü görerek, parasına güvenerek çılgınlıklar yapan.
N'oldum deme, n'olucum de= İnsanların mal varlığına güvenerek başkalarını rahatsız edici konuşmalarını, davranışlarını eleştiren bir deyimdir. Bu mal varlığının yarın belki elden gideceğini anımsatan bir deyimdir.
N'olmag var, n'olmamac var= Her türlü ihtimali düşünerek tedbir almalısın.
Na:linci keseri:mi hep gendine yonti= Olaylarda hep kazançlı çıkacak şekilde davranmak.
Na:met zarınc olur= Sofrada

yemeği bekletmeyin, yemek üzülür sonra.

Na:neç gatrın olsun= “Lânet olsun!” anlamına bir deyimdir.

Nacarıñ gapısı sıırımınan ba:lı olur= O işin ustası olduğu halde, kendi evinde, kendi işinde ihmal davranmak.

Naçar galmag= Çaresiz kalmak.

Nahırdan boşanıg gimi= İnsanların bir yerden düzensiz ve birbirini iteleyerek çıkması.

Nahırö:rülüler gimi ne birbiri:zi a:rlı:si:z?= Nahırönü mahallesinin insanları birbirlerini ağırlamayı sever

Nalını sökmiye ölmüş eşşeg ari:= Yoksullukta ölmüş atın, eşşegin leşinden nal bile sökebilecekler için kullanılan bir deyimdir.

Nall’atır (Nallı katur)= Yüzsuyu kalmamış erkeksi kız ya da kadın.

Nalları dikik yati:= İş yapmıyor, yatıp yuvarlanıyor.

Namaz gıla gıla dizleriñ mi aşındı?= Namaz kılma konusunda istekli olmayanlara söylenen bir deyim.

Namırs öli:ñ körü= Bir işe başlayan ama başladığına çok pişman olan ama başkalarından laf duymamak için o işi kâr zarar yapıp bitiren insanın kullandığı deyim.

Nanca:z ki?= Ne kadar cık ki...

Nazar kişeli:= Varlıklı insanların nazar değmesin diye kendini sıkıntıda ve yoksul göstermesi.

Nazı geçerse pır pır uçar, nazı geçmesse yı:lhb yere düşer= Hatı-

rı sayıldığında çok hoşuna giden ama ilgi görmediği zaman birdenbire üzüntüye düşenler için söylenmiş bir deyimdir.

Naz delisi= Çok naz isteyen.

Ne öldürür, ne güldürür= Kimi meslekler vardır ki insanı zengin etmez. Dükkânı kapatacak kadar kötü de olmaz. Böyle işler için “Ne öldürür, ne güldürür.” deyimini kullanılır.

Ne şiş yansıñ ne kebab yansıñ= Her iki tarafı da gözetip, iki tarafın da zarar görmesini engellemek.

Neçe so:na= Çok sonra.

Ne di: böyle edi:ñ?= Neden böyle yapıyorsun?

Nefsimden aşşası yog= Aşağılanır şekilde sözü edilen birinin adı verilirken, “Nefsimden aşşası yog...” dendiikten sonra isim verilir.

Nehir gimi= Çok bol. Çok miktarda.

Nenni di:m olmi:, hopuç di:m olmi:= Sunulan seçeneklerin, tekliflerin hiçbirini kabul etmeme.

Nerde pilav, orda gılav= Ne zaman nerede olacağı belli olmayan, nerede bir çıkar görürse orada bulunanlar için kullanılan bir deyimdir.

Nerden geli: bu yo:rdun bollu:?= İsraf etme. Malzemeleri, parayı gereksiz yere harcama.

Nerdi:se altına yatıcı= Ona karşı çok alttan alıyor. Her dediğini kabul ediyor.

Nevli döndü= Levn kelimesinden bozulmadır. Levn renk manasındadır. Bu bakımdan sinirlenerek ya

da utanarak rengi dönenlere
“Nevli döndü.” denir.

Nikâhı yazılmag= Kader levhasına
nikâhın yazılması.

Nikâhda kera:met var= Nikâhla-
nanlardan birinin bu işe fazla is-
tekli olmaması halinde yakınları
“nikâhda kera:met” var diyerek
zamanla onun da bu evliliği kanık-
sayacağını anlatır.

Nikâhı yer yüzüne enmi:k= Kade-
rinde evlilik bulunmayan.

Nikâhıma gıyılıg= Bu iş bana
zimmeklendi. İstemesem de artık
benim sorumluluğumda.

Nüfus kâhadı esgi:g= Yaşlanmak.

O

O bohuğ sine: dial= Sözkonusu işi
yapacak yetenekte değil.

O daraglarda bezim yog= O işler-
den anlamam.

O Guran seni çarpar= Sen
Kur'an'ı hafife alıyorsun ama o
seni çarpar.

O nereniğ iti:miş= O kim oluyor-
muş da bu şekilde konuşabiliyor?

O so:naki iş= Henüz ona sıra gel-
medi.

O:darcıg gadı:zında da olur=
Yapılan bir kusurun çok küçük
olduğunu anlatır.

O:l balı= Oğlunun çocuğu.

O:lan mısıñ gız mısıñ?= İyi haberle
mi geldin, kötü haberle mi geldin?

O:lannıg dutdu= Havale geçirmek.

O:lum Hıdır, ye ye gudur= Baba-
sının varlıklı durumundan yararla-
narak şımarık davranışlarda bulu-
nanlar için kullanılan bir deyimdir.

O:lum ohudu:ñ yeter, göze:
yazıg= Gözlerini yoracak kadar
çok okuyanları yakınları yukarı-
daki deyimle uyarır.

O:lumuñ çükü:mü= Beni hiç
ilgilendirmez. Bu işten ben zarar
görecek değilim, kendi düşünsün

**O:lumuñ çükünüñ o yanına da, bu
yanına da**= Bana ne? Beni ilgi-
lendirmiyor. Bundan ben zarar
görmem, zarar görecekteler
düşünsün.

**O:lunğ gimi ever, gızınğ gimi gelin
et**= Oğlu olmayan birine, kızını
rahat versin diye söylenen söz.

Oca:na düşmeg= Ona muhtaç
olmak.

Oduñ geldi ma:sırıg geddi= Ken-
dini geliştiremedi.

Oduñ gimi adam= Kaba saba adam.

**Oduña gedene ip verir, süe gedene
gap verir**= Başkalarına fazlaca
yumuş buyuranlar için kullanılan
bir deyimdir.

Oduñnug sulug, kör yolug= Birile-
rinin her türlü işini tutan sıradışı
insan.

**Oduñu on eyle, başa da bir don
eyle**= Kadın yoksul olduğundan az
odunla soba yakmaya çalışmış
ama yakamazmış. Az odunla ya-
kamayınca komşusuna sormuş.
Komşusu da “odunu on eyle, bana
bir don eyle” diyerek çok odunla
soba yakabileceğini öğretmiş ve

öğretme karşılığında da bir don istemiş.

Of bile dememeg= Çektiği sıkıntıyı dışa vurmamak.

Ohi:b de müderris mi olucun= Okuyup müderris (profesör) olacaksan oku, yoksa işine gücüne bak.

Ohudu obie geldi, so:nadan töbie geldi= Eskiden yolu yanlıştı ama şimdi yanlışlarını bıraktı, düzgün insan oldu.

Ohuntu o:la= Köylerde düğüne davet edilenlerin bir kısmı çelimsiz oğlak hediye eder. Buna “ohuntu o:la.” denir.

Ohur a:lim, dutmaz za:lim= Alimler ilminin hakkını vermediği zaman zalim olurlar.

Okla: yutug gimi yöri:= Dimdik yürüyor.

Okla:dan saca varamadığ ki= Elimiz bir para görmedi ki...

Okrası gızığ= Hayvanların derisinin altındaki bir tür parazit olan okra sıcakta canlanarak rahatsızlık verir. Çobanlar okralı yeri sıkınca okra çıkar. Uzun zamandır bir iş yapmayan, işe ısınması geç olanlar için “Okrası gızmadı...” gibi bir deyim kullanılır.

Olacag olmalı= Hesapta olmayan, sürpriz bir şekilde ortaya çıkan ve genelde iyi yönde gelişen olayları anlatan bir deyimdir.

Oldum olası böyle= Baştan beri bu böyle.

Olmaz olmaz deme, a:lemde olmaz olmaz= Hiç olmayacak zannettik-

lerimiz bu dünyada olur.

Olsa da vermem, yok gadağ’alsın= İstenilen bir şeyin kendisinde bulunmadığını, bulunsa da vermeyeceğini anlatan bir deyimdir.

Olur olmaz adamlarınan gonuşma= Yaramaz insanlarla arkadaşlık etme.

Oması pırtığ= Bel ve bacak rahatsızlığı var. Hasta. Rahatı yok.

Omuzu galabalığ= Yüksek rütbeli subay.

On do:rug Osman anası= Erkek çocuklarının çok kıymetli olduğu dönemlerde çok sayıda erkek çocuk doğuran ve bu nedenle de bilmiş laflar eden, oturup kalkması rahat olan kadın.

Onca zaman=Bu kadar zamandır.

Ondan aşşa:sı bel so:klu:= Çok âdî insan

Onu dien semeriniğ otunu yi:g.= Bu sözlerin aslı yok. Kim söylemişse edepsizlik etmiş.

Onuñ işi, da:lariğ gışı= Savruk ve sorumsuz davrananlar için kullanılan bir deyimdir.

Onuñ sözü itin osuru:= Sözüünün değeri olmayan.

Onuñ yapı:nı gâvır yapmaz= Kimi insanlar arasında öyle düşmanlıklar olur ki, o düşmanlıklara ve haksızlıklara uğrayan kişi, ”Bunun yapı:nı gâvır yapmaz” deyi miyle isyan eder.

Oralı olmamag= Aldırış etmemek.

Ordu bozan= Solaklar için kullanılan bir deyimdir. Aykırı davranışları olanlar için de kullanılır.

Ortalı: ciġân şovrası:mı
gaynatdı= Çingenelerin çorbayı usulüne uygun olmayan bir şekilde kaydattığı gibi ortalığı yaygaraya vermek. Asılsız ve zamansız şeylerle insanların kafasını karıştırmak.

Ortalı: Kel Ali’niġ ba:na
dönderdi= Ortalığın alt üstüne getirdi. Darmadağın etti.

Ortalıġ nohud sapı= Bir yerin dağınık, dağıtılmış olması; bir olayın nereden gelip nereye gittiğinin belirsizlik içinde olması; bir kavganın çıktı çıkacak gibi olması durumları.

Ortalıġda fol yog, yumurta yog=
Henüz ortada belli bir şey yok.

Oruça:z= Oruçluyken.

Oruç başa: mı vurdu?= Senin bu şekilde abuk subuk konuşman, davranman oruçlu olduğundandır. Yoksa böyle yapmazdın.

Orusbie sufat gerek= Kimi işler müşteriye beğendirilmek için yapılır. Bunun için de işin dış görünüşüne özen gösterilir. Bu özenme için ayrılan zamanı ve emeği çok bulanlara “Orusbie sıfat gerek.” derler.

Osurunca oması pırtı:= Çok zayıf ve hastalıklı.

Otu çek köküne bak= Soyunun temiz olup olmadığını araştır.

Oturdu:η yerden su mu çıġdı?=
Fazla oturmayıp, kalkmak isteyenleri için söylenen bir deyimdir.

Otuz iki dişe trampet çalı:= Çok soğuk içecek.

Oynadı güldü, yerini buldu= Çok uzayan bir işin, sonunda herkesin beğeneceği şekli alması.

Oynaş ba: bo:n gerek, ya:ring işim de gelir= Bu işin şimdi yapılması gerekir. Sonraya kalırsa bir anlamı kalmaz.

Oyulmadıġ gaba: girer= Her işe karışmak. Her işin başına geçmek.

Oyun etmeg= Hile yapmak.

Oyuna gelmeg= Başkasının hilesine düşmek.

Oyuncag etmeg= Ciddi şeyleri ciddiyetsiz hale getirmek.

Oyuncag olmag= Hafife alınacak hale gelmek.

Ozogda, Bozogda böylesini görmedim= Çok fazla kötü huyu olanları anlatan bir deyimdir.

Ö

Ö: sıra getmeg= Önüne düşerek gitmek.

Öküz öldü, ga:nı sındı= Öküz ölüp kağı da kırılınca ortaklık da bozulmuş oldu.

Öküz öldü, dava bitdi= Dava konusu öldü, yok oldu, ele geçecek bir şey kalmadı ve dava sona erdi.

Öküz öldü, ortalıġ bitdi= Ortaklığın sebebi ortadan kalktı.

Öküze ho:, götüne go= Kafası çalışmayan, duyarlı olmayan.

Öküzün teki= Kafası çalışmaz.

Öl benim için, ölüm seni için= İnsanlara yakın ve sıcakkanlı davranan, yakınları için özveride bulunan nisanların bu yaptıklarının karşılıksız kalmayacağını anlatan bir deyimdir.

Öldü: yerde bir daha ölsün= Öldüğü iyi oldu. Keşke bir daha ölse.

Öldüm fiyatına= Çok ucuz.

Ölennen ölünmez= Ölüsü için çok uzun yas tutanları avutmak, onları normal yaşama döndürmek için söylenen bir deyimdir.

Öllümün körü= Ölümün görmezliği.

Ölm'eşşe:m yaz gelsin= Maddi açıdan çok sıkışık bir durumda olan ve bir yerden para beklentisi içerisinde olup da bir türlü eline para geçmeyenler, kendilerini avutmak amacıyla güzel söz söyleyenlere "Ölme eşşe:m yaz gelsin" deyiimiyle paraya olan aşırı ihtiyacını anlatır.

Ölü bea= Parasız, çevresine yararı olmayan bey.

Ölü bizim, Allah rahmet eylesin= Ölen namussuzun biriydi ama yakınımızdı. Ne yapalım, Allah rahmet eylesin.

Ölü canına de:mez= Ona yapılan iyilik ölülerimize rahmet olarak dönmez.

Ölü gimi yati:= İş güç tutmuyor, sürekli yatıyor.

Ölü uyhusuna yatdı= çok ağır bir uykuya daldı.

Ölü yemez= Bir yemeğin ne kadar

lezzetli olduğunu anlatmak için "Ölü yemez." deyiimi kullanılır.

Ölü: öldürü:?= Ölür müsün, öldürür müsün?

Ölük de a:lieni yog=Ölü değil ama çok kötü bir durumda. Maddi açıdan da kötü durumda olanlar için aynı deyim kullanılır.

Ölüler gimi yalvarmak= böyle bir şeyi yapmaması için çok yalvarmak, ricada bulunmak.

Ölüm çıksın= Bir şeye inandırmak için yapılan yemin.

Ölüm uyhusuna yatmag= Çok ağır bir uykuya yatmak.

Ölüm var galım var= Dünya ölümlüdür, bunu göz önünde bulundurmalıyız.

Ölümden döndü= Neredeyse ölüyordu.

Ölümlüğ dirimlig= Yaşlıların ölüm halinde harcanmak üzere ya da kötü günler için ayırdıkları paraya ölümlük, dirimlik denir.

Ölümü göresin= Birine bir işi yapmaması için verilen yeminli tembih.

Ölümü gösderip ısıtmie mum etdi= Bir yığın olumsuzlukları ve güçlükleri göstererek konuşulan işin olmayacağına kesin gözüyle bakılırken, ânî bir gelişme ile o işin biraz noksanı ile oluvermesi durumu.

Ölümüne iş duti:= Ölümü göze alarak, ölümüne neden olabilecek şekilde iş tutmak.

Ölüp gedi: baygınnıg vermi:= Parasal olarak ya da başka bir

yönden çok kötü durumlarda olduğu halde hiçbir şey olmamış gibi rahat davranıyor.

Ölüp ölüp dirildim= Çok zor anlar yaşadım.

Ölür gider, guyru: dik gider= Ölür gider ama bildiğini okumaktan vaz geçmez. Ölür gider yaşam çitasını düşürmez.

Ölürken dohuz yorgan yırtar= Zamanında insanlara çok zarar vermiş, hak yemiştir.

Ölürsem avrad eli, mal merescini= Bu dünya geçici. Her şeyin sahibi Allah'tır.

Ölüsü de, dirisi de beş guruş etmez= Beş para etmeyen insan.

Ömrümü yedi= Ömür boyu beni yıprattı, bana eziyet etti.

Örtbasdır etmeg= Duyulması istenmeyen bir şeyi başkalarına duyurmamak.

Öyle duri: daha= Şunca yıla rağmen yaşlanmamış.

Özü dövmemek= Kıymamak. Ona acımak. Ona bir kötülük yapılmasına izin vermemek.

Özü yog= Çabuk duygulanır.

Öñ safda namaz gili:= Namaza önceden gidiyor. Namaza daha çok zaman ayırıyor.

Öñe düşmeg= Bir işin yapılmasında önderlik etmek.

P

Pa:dişahın devesi de yalın= Yalın ayak dolaşanlara kızan olduğu zaman, yalınayak gezeni iğneleyerek korur gibi yapanların kullandığı bir deyimdir.

Paçavrasını çıhardım= Sözle hak ettiği cevabı vermek. Sözle rezil etmek. Sözle yaptığına pişman etmek.

Padişahın püküll'o:la mısın?= Senin ne özelliğin var ki bu kadar ayrıcalık istiyorsun?

Paf et= Kas olmayan et. İri yarı görünüp güçlü kuvvetli olmama.

Palas pandiras= Düzensiz.

Paldırpaşa torunu musun?= Yüksek rütbeli paşa torunu musun? Senin bu ayrıcalığını nerden geliyor?

Paltası kütüğden çıkdı= Sıkıntıdan kurtuldu.

Pambık gimi= Yumuşacık.

Pancar alıcısının çalgam satıcısı olur= Bir mal ne kadar kötü kalite de olsa onu alan, onunla takasa giren bulunur. Ticaret dengi olan esnafla yapılır. Her esnafın dengi ayrıdır.

Pandılı düşüg= Kimi insanlar giyimlerine önem vermeyip pantolonu aşağı doğru düştüğünde "pandılı düşüg." diye hafife alınır.

Pandır palas= Apar topar deyiminin Maraş'taki karşılığıdır.

Para dedi:η el yüz kiri= Paranın çok önemli olmadığını anlatan bir deyimdir.

Para duza= İnsanlara yararı olmayan, gereksiz yere aile bütçesine yük olan şeyler.

Para etmez= Değersiz.

Para gri= Çok para kazanıyor.

Para isdeme benden, buz gimi olurum senden= Para vermekle arası olmayanları anlatan bir deyimdir.

Para para ol!= Hep para lafı ediyorsun, para para ol!

Para veren altın bulsun= Kendisine para verenler için yapılan dua.

Para zori:nen= Paranın gücü ile yapılan, paranın gücü olmasaydı yapılamayacak olan işler.

Paracı= Paraya çok değer veren. Tek ölçüsü para olan.

Paramınan şeker yerim= Kendimi üzmem, riske atmam. Başımı ağrı-tacak şeylerden kaçınırım, ağzımın tadı yerinde kalır.

Paranη se:ri galmadı= Paranın değer yitirdiğini anlatan bir deyimdir.

Paranη ucunu gördü= Devamı olan paranın az bir kısmını göstermek.

Paraη ço:sa boha ver ye= Toplumun genelini ilgilendiren işlerde zenginlerin akıl verir gibi konuşmalarına bozulanlar yukarıdaki deyimi kullanarak onun fazla bur-nunu sokmasına engel olur.

Paraη geşdi= Genellikle berberde, hamamda, kahvede, lokantada

karşılaşan dostlardan biri erken çıktığında, kendi parasını öderken dostunun da parasını öder. Parasının ödendiğinden haberi olmayan öteki kişi hesabı ödemek istediğinde dükkân sahibi, “Seniη paraη geşdi,” der.

Parça gizir olmag= Bütün gücüyle çalışmak, çabalamak.

Parça pinik etmeg= Paramparça etmek.

Pari: gabıra: mı götürücün?= Para harcaması gerektiği halde cimrilik edenler bu şekilde uyarılır.

Pari: veren düdü: çalar= Alacağı şeyin karşılığı olarak para ödeyenlerin amaçlarına ulaşabileceğini anlatan bir deyimdir.

Pari:nen atma çatma oyni= Çok para kazanan insanlar için kullanılan bir deyimdir.

Pari:nen dial= Çok ucuz. Kelepir fiyata.

Pari:nen gardaş olug= Paraya aşırı önem veren, para söz konusu olduğunda en yakınlarını bile dışlayanlar için kullanılan bir deyimdir.

Parpal ya:ması çihartdı= Bir şeylerin kapışılması.

Partutuş oldug= Bir durum karşısında paniklemek.

Paşa mayası:mı avrad= Dış görünüşü sağlıklı olup da hastalıklı olanlar için kullanılan bir deyimdir.

Patır kütür gonuşmag= Kaba, anlamsız ve düzensiz konuşma.

Peleseg dönmeğ= Telaşlı ve gayretli bir şekilde koşturmak.

Pıhadan güldüm=Sessizce ve küçümseyerek gülmek.
Pılı: pırtı: topladı= Oradan gitmeye hazırlanmak.
Pırmı pırnıe düşdü= Bir olay karşısında paniğe kapılarak kaçışmak.
Pis ba:z= Boğazına düşkün.
Pis tü: atarık= Maddi açıdan kötü günleri geride bırakırız.
Pisi pisine= Gereksiz yere.
Porsug mu çihari:η= Bir evdeki ya da bir iş yerindeki sobanın, yakılan bir ateşin aşırı bir şekilde tütmesi durumunda söylenen deyim.
Postu: başa: çek= Eski bir külhanbeyinin, eski bir ustanın, eski bir ulu kişinin olaylara karışmayarak bir köşeye çekilmesi durumu.
Pöçü batık= Kuyruk sokumundaki küçük kemiğin yerinden çıkması.
Pusa pusa= Eğilerek, gizlenerek.
Puşdu olmag= O konuda çok deneyimli ve kurnaz olmak.
Püsse: püs dedim, gö:nüme hüs dedim= Çok istek duyduğu bir şeyden vazgeçmek.
Püssük paçası ayırıcıη= Bağırıp çağırarak, tehditler savurarak korkutmak, sindirmek.
Püsüg başı kömmedig= Cenazemiz var, ailemizden çok değerli olan birini toprağa verdik.

R

Rahmet ya:yi: bırak ya:sıη= Yağmurun yağmasından rahatsızlık duyanları uyarmak için söylenen bir deyim.
Rahmetli oldu= Öldü.
Raporlu deli= Kafası normal değil.
Rızgımıza daş atma he:eri= Birileri bir yemek ya da kazançlı bir iş önerildiğinde oradakilerden biri işi bozar gibi olursa, "Rızgımıza daş atma!" diye uyarılır.
Ruhu bile duymaz= Hiç haberi olmamak.
Ruhum sıhıldı= İçi daralmak. İçinde sıkıntı duymak.

S

Sa: gözün sol göze faydası yog= En yakından bile fayda gelmeyeceğini anlatan bir deyim.
Sa: solu bell'olmaz= Ne zaman ne yapacağı belli olmayanlar için kullanılan bir deyimdir.
Sa: solu gurdalama= Buradaki eşyalarla oynama. Onlara dokunma.
Sa:lam eşşe:missiη= Eşek gibi kafasız kanuşuyor ve hareket ediyorsun.
Sa:olasıca= Dua şeklinde bir sözbaşı deyimini.
Sa:r duvar= Hiç kapı pencere bulunmayan duvarlara "Sa:r duvar." denir.

Sa:r sultan duydu= Herkes duydu, ama duyması gereken duymadı.

Sa:ra gıg kelle gamet gerek= Gerçekten sağır olmayan ama işine gelmeyenleri duymazlıktan gelenlere kırk kez söylense de etki etmeyeceğini anlatan bir deyimdir.

Sabah bir gün= Gün gelir ki...
Günün birinde...

Sabah dial bir gün=Yarın değil, bir sonraki gün.

Sabah görürüm= İleri bir tarihte haklı olduğumu göreceğimden eminim.

Sabah ola, hayır ola= Bu iş bizi üzeceğe benziyor ama hele sabah olsun, belki bir çözüm buluruz.

Sabahın sa:bi Allah= Akşamdan sonra sıkıntılı bir konuyu tartışanlar için içinden çıkamayarak yatmak üzere dağılırken "Sabahın sa:bi Allah" diyerek Tanrının kendilerine yardımcı olacağı umuduyla dağılır.

Sacaya: gıçı oluglar= Üçlü bir oluşum.

Saç ba:= Saçbağı.

Saçıp savırmag= İsraf ederek elindeki zenginliği yitirmek.

Saçını başını yoli:= Çok üzölmek, dövünmek.

Saçını süpürge etdi= Çocukları ve yuvası uğruna kendini çok fazla yıpratmak.

Saçın a: mı gara mı ö:ne düşdü:nde bell'olur= Tartıştığımız bu meselede senin haklı mı haksız mı olduğun yakında belli olur.

Sahalı boglu= Çoğu zaman yaşlı kadınlar tarafından erkeklere söylenen tatlı sert bir söz başı cümlesi

Sahalı gapdırıg= Birilerine kısıllı olmak.

Sahalı yerine ba:la= Saygın insanların bir toplumda baş köşeye oturmaları için baskı yapılırken, "Sahalı yerine ba:la." denir.

Sahalım a: sözüm dutulmaz= Yaşlandım deneyimlerim arttı ama yine de sözüm tutulmuyor.

Sahalının altından geçmeg= Onu incitmemek için bir iş yaparken bilgilendirmek.

Sahalı ö:süz= Yaşlı olmasına rağmen öksüz gibi bakını olmayan.

Sahanda diki= Çok kolay ve kârlı bir iş.

Sahap çıkmag= Yakını olduğu için arka çıkmak.

Sahat gimi işli:= Bir cihazın sağlıklı bir şekilde çalışması.

Sahız gimi yapışmag= İsrarcı olmak.

Saldım çayıra Mevlam gayıra= Kaderine terkedip Allaha bırakmak.

Sallana sallana= Acele etmeden, duyarsız bir şekilde.

Salma seyip= Sorumsuzca.

Salsanat süri:= Krallar gibi yaşamak.

Saman altından su yörüdi:= Kimseye sezdirmeden birilerini kışkırtmak, bir şeyler yapmak.

Samırsag dövece: gadar= Ufak

tefek insan.
Sanañ ki= Sanırsın ki...
Sandı:nı açan da var sinine sıçan da var= Ölen kadının oğlu da var, kızıda...
Sap yi:p saman sıçmak= Kızgınlıktan, öfkeden çılgınca şeyler yapmak, kötü kötü konuşmak, saçmalamak.
Sapan daşi:nen atıglar= Kızı uzağa vermişler. Uzağa göndermişler.
Sapı silig= Ahlâksız. Serseri.
Sapsız üzüm= Kaynanası, kayınbabası olmayan gelin için söylenir.
Sarı cizmeli Memmed A:= Kim olduğu belli olmayan biri.
Sarı sıca:ñ altında= Temmuz ve ağustos aylarında özellikle tarlada yaşanan sıcaklar için "Sarı sıcağ" deyimini kullanılır.
Sava: boşandı= K.Maraşta günlerce süren yağmurlar garipsenir ve böyle günlerde "Sava: boşandı." denir.
Sayış gayışa getirici= Birilerine olan borcunu, "Şurada şunu yapmıştım. Burada şunu yapmıştım. Şu zaman da şunu harcamıştım." gibi bahanelerle ödememeye çalışanlara "Sayış gayışa getiri." denir.
Saz gızı= İçkili yerlerde çalışan kızlar.
Saza getmeg= Pavyon gibi içkili yerlerde gönül eğlemek.
Saşa bişmişise baña dünden so:muş= Senin menfaatine olan bu konuda istekli olmuyorsan ben hiç istekli olmam.

Saşa galan Allaha galdı= Birilerinden yarar ve yardım uman, ama umduğunu bulamayan "Saşa galan Allah'a galdı..." deyimini kullanır.
Saşa gelena:dar günün şafa: atar= Bu işi sana düşürmezler, boşuna umutlanma.
Saşa iki çit lafım var= Sen beni suçluyorsun, beni zorluyorsun ama bu iş bittikten sonra haklı olduğumu göreceksin. O zaman sana iki çit lafım olacak.
Seksen gapie doksan deynek vurmag= Bir işi çözümlmek için herkese uğrayan, her kapıyı çalan insanlar için "Seksen gapie doksan deynek vurdu." deyimini kullanılır.
Sel süme: garışmag= Gözyaşları sümüğüne karışarak ağlamak.
Selintisi Ba:dat'a getmeg= Tam anlamıyla yıkılmak. Mahvolmak. Sele gitmiş gibi olmak.
Selam verdig, borçlu çıgdıg= Yakınlık kurmaya çalıştık amma zararlı çıktık.
Sen aç da gendi göte: gül= Bu gülünç bulduğu şey, sen de de var. Sen önce kendi gülünç durumunu düzelt.
Sen eşşeg olursañ semer vuran çoğ olur= Sen iyi ve uyumlu olursan sana iş yaptırın çok olur.
Sen ölme yeter ki, hemen unudurlar= Ölenin kısa zaman sonra unutulacağını anlatan bir deyim.
Sen sa: ben sela:met= Bir konuda iyi anlaşamayanlar birbirlerinden ayrılırken bir daha görüşmeme arzusuyla bu deyimini kullanırlar.

Senden gorchaca:ma garnımın gürültüsünden gorharım= Sen kimsin ki senden korkayım? Senin korkulacak neyin var? Karnımın gürültüsü kadar bile beni korkutmazsın.

Seni baña sayi:nen mi verdiler lan!= Seni ben döversem, öldürsem benden hesap mı sorarlar.

Seni de görürüg gıcı böyüg gaynım= Ben olsaydım şöyle yapardım, böyle yapardım diyenler için kullanılan bir deyimdir.

**Seni: gafa da bizi: tut küle: mi?=
Bizim de kafamız çalışır. Yalnız senin kafan çalışır sanma.**

Seniñ işdi:ñ şovra gadar ben döşüme dökdüm= Ben bu konuda senden çok daha eneyimliyim.

Sepet örene çöp veri:ñ= Kimi zaman insanlar birilerine kızar. Bu kızgınlık anında başkaları nasıl yönlendirirlerse öyle davranırlar. Avutulurlarsa sakinleşirler; kışkırtılırlarsa kızgınlıkları eyleme dönuşür. Böyle durumlarda kimi insanlar kışkırtıcılık yapar. Bunlara “Sepet örene çöp veri:...” denir.

Sesi buna getmi:= Bu melodiyi söylemek için sesi elverişli değil.

Sesi seda:sı kesildi= Sesi çıkmaz olmak.

Sev seni seveni hak ile yeksan olsa da, sevme seni sevmieni Mısır’a sultan olsa da= Seni sevenleri sen de sev, seni sevmeyenler çok önemli konumlarda bile olsa iltifat etme, anlamına bir deyimdir.

Sevilmişiken sevil= Sevildiğini

bilerek uyumlu ve ağırbaşlı ol. Seni sevenleri düş kırıklığına uğratma.

Sevindik delisi= Sonradan görmele- rin, içinde bulunduğu zenginliğe sevinerek coşkun davranışlarda bulunmasını anlatan bir deyimdir.

Sı:r südü:= Düzgün yapılmayan, eğri büğrü çizgileri olan işler için kullanılan bir deyimdir.

Sıçamaz ite döndürmeg= Çok kötü duruma düşürmek.

Sıçan düşse gafası yarılır= Bir işletmede, dükkânda, evde olması gereken malzemelerin tükendiğini, o işletmenin iflasa doğru gittiğini anlatan bir deyimdir.

Sıçan gula:= Meyve ağaçlarının yeni yaprak açmaya başladığında yaprakların tırnak büyüklüğünde olduğu zaman.

Sıçan olmadan fak kesmie kak- ma= Daha olgunlaşmadan, usta- laşmadan iş yapmaya, ahkâm kes- meye kalkmak.

Sıçmaz ki acıhırım di:= Aşırı tutumlular için kullanılan bir de- yimdir.

Sıhhatler olsun= Hamamda ya da berberde karşılaşanların birbirleri için ettikleri dua.

Sır sızılomag=Çok ağrımak, çok sızlamak.

Sıra sıra düzülmeg= Sıra sıra dizilmek.

Sırım gimi= İnce, uzun.

Siri: sıri: dikmek= Bir daha sökül- meyecek kadar sağlam dikmek.

Sırra gadem basmag= Kaybolmak.

Bir daha görünmemek.

Sırtını tıptıslamag= Başarisından ya da iyi niyetinden dolayi sırtına okşayıcı bir şekilde vurmak.

Sırdı: yera:dar govaladım= Bir konu hakkında direnen, kendi çıkarları doğrultusunda iş yapmak isteyen birine sürekli baskı uygulayarak, o ne derse cevabını vererek sonunda onu caydırma.

Sıtaralı olmag= Çevresinden farklı ve iyi bir ilgi görmek.

Sızladıgomag= Bir yerini ağrıtip öylece bırakmak. Eziyet etmek, dövmek.

Sızılar sinek yok= Issız, تنها. Kimsecikler yok.

Sızım sızım sızılamag= Her yanı ağrımak, sızlamak.

Si:m si:m a:lamag= Sessiz ve içli içli ağlamak.

Sicim gimi= İnce ve hızlı bir şekilde yağan yağmur, akan gözyaşı.

Sifirli= Zengin, varlıklı.

Siline siline Sultan Hamit ikili:ne dönüg= Utanma duygusunu yitiren, her türlü ahlâksızlığı yapabilen ve bundan dolayi yüzü bile kızarmayan.

So:nadan görme, asgerden gelme, dininden dönme= Böylelerinin toplumun değer yargısının dışında davranışları olacağını anlatan bir deyimdir.

Sofu suvan yemez, gabı:nı kimsie vermez= Harama karşı çok titiz gibi görünür ama fırsat düşerse de hiç kaçırmaz.

Sofunun soyputdu: gadınñ

gaypıtdı= Sofunun da kadının da adam edemeyip başından savdığı yaramaz çocuk.

Sohur sohur sokranmag= Bozulduğu ve kızdığı bir konu hakkında kendi kendine sesli olarak, kızgınlıkla konuşmak.

Sola:na gelmek= Ters tarafına geldiği için tam anlamıyla çalışmamak.

Solu: götünden çıkmag= Nefes nefese kalmak.

Solu:mu tüketdi= Beni çok üzdü.

Solu:nu götünden almag= Nefes almakta zorlanmak.

Solu:nu tüketme= Kendini boş yere üzme.

Solu: götünden çıkmag= Nefes nefese kalmak.

Soluk sola: galdım= Yorularak nefes nefese kalmak.

Sorgu süval yok= Çok güvenilir insan.

Soñ pürtüg= Çocuk yapmaktan vazgeçen ailelerin sonradan yaptıkları çocuğa “son pürtüg” denir.

Soñ sa:bini ari= Model olarak oldukça eski olmak.

Sö:d kölgesi= Kendisine yapılan bir ikramı geri çevirenlere, ya da lokanta gibi, kahve gibi yerlere gelen ama bir şeyler yemeyen, içmeyenlere “Burası sö:t kölgesi mi?” denir.

Sökün etmek= Ardı ardına gelmek.

Söme: pırtık= Sistem ne kadar onarılmaya çalışılırsa çalışılsın bir türlü düzelmez. O iş rayına otur-

maz. İp ilmek tutmaz.

Söylemesi ayıb= Söz başı olarak söylenir. Örneğin zenginlikten konuşurken, övünme olarak algılanmaması için “Ayıptır söylemesi...” diye söze başlanır.

Söyliene bakma, Söyledene bak= Kimi insanlar saf saf, birilerinin beklentilerini dile getirdiklerinde “Söyliene bakma, Söyledene bak” derler.

Söyliyen de ona söylesin= Yapılan bir işte, güzel giyinen birinin giyiminde v.s. küçük bir eksiklik olduğunda, onun da giderilmesini hatırlatanlara ”Söyliyen (nazar eden) ona söylesin.” denir.

Söz dial da hane:η ulu= Söz diye konuştuklarına bak! Tutarsız ve boş söz.

Söz diyal da so:g alı= Hoşa gitmeyen, abes bir söz.

Söz göze verilir= Sözü dinleyen, anlatanın gözüne bakmalıdır.

Söz heykat olmag= Tarihe karıştı.

Söz sa:binden törer= Bir sözün kaynağı kimse, söz ondan çıkmıştır. Kaynak kişi konuşmasa söz nerden dağılır?

Söz sa:bini bilir= Bir toplumda birilerini ima ederek konuşana, “Kime diyorsun” dendiğinde, “Söz sa:bini bilir.” yani, sözün muhatabı kendini bilir şeklinde cevap verir.

Söz şor açar= Söz dedikodular için kapı açar.

Söz usdası= Güzel konuşan. Konuşmalarıyla karşıdakini ikna eden.

Söze: söz, ik’elâ: goz= Ne desem cevabımı veriyorsun. Haksız olduğunu biliyorum ama bana karşılık yetiştiriyorsun.

Sözü a:r= Sözü dinlenen.

Sözü bohuna direk olmaz= Sözünde durmaz.

Sözü: balnan kesdim= Birilerinin sözü kesilirken gönül kırmamak için nezaket amacıyla söylenen bir deyim.

Sözüm meclisten dışarı= Bu kaba sözleri burada bulunanlar için kullanmıyorum.

Sözünen yıharım= Kaba kuvvete baş vurmadan sözle konuşarak ikna etmek, dediğine getirtmek.

Sözünü darta rag söylemeg= Kararında konuşmak.

Sözünün biri birine uymı: ki= Konuşmalarında tutarsızlık olanlar için kullanılan bir deyimdir.

Sözünün se:ri yog= Sözünde durmaz. Verdiği sözü takip etmez.

Sözüne sa:b ol= Ne konuştuğunu iyice düşün, ondan sonra konuş ki kimseyi incitip sorunlara neden olmasın.

Su ahıdmag= Küçük çiş yapmak.

Su dökünmeg= Yıkanmak..

Su sancısına yatırdı= Ödemesi gereken bir parayı öderken; yapması gereken bir işi yaparken; konuşması gereken bir sözü konuşurken karşıdakinin sabrını zorlayacak kadar geciktirdi.

Sucug gimi= Bir meyve ağacında çok fazla meyve olduğunu anlatmak için “Sucug gimi.” deyimini

kullanılır.

Sudan çıgımış sıçana döndü= İyice ıslandı.

Sufra gedi= Sofraya yeni yeni oturmaya başlayan küçük çocuklara denir.

Sufranın altından ça:rın= Toplu yenilen yemeklerde o gurup arkadaşlardan birinin eksik olması durumunda, sofranın altına eğilerek onun ismini çağırırlar.

Sufrası açığ= Cömert insan. Cömert aile.

Sufrasında guş südü yog= Sofrada yiyecek her şey, hem de fazlasıyla var.

Sulag yerde böyi:g= Uzun boylu.

Sulamadan satmag= Değerli olmayan bir şeyi hemen elden çıkarmak. Ona hiçbir masraf etmemek.

Sulu ni:met= Yapılması çok güç işlerin yanında çok kolay yapılacak iş.

Sulu sepgen= Karla karışık yağın yağmur.

Sulu sufatlı= Bir bağın güzelliği ve yüksek değeri anlatılmak istendiğinde “Sulu sufatlı yer.” deyimini kullanılır.

Sulu sulu meli= Güzel güzel konuşuyor. Bol keseden atıyor. Acaba gerektiğinde bu sözlerinin ardında durur mu?

Sulu:η mu yaradı?= Çok su içenlere yapılan uyarı.

Sur gimi duvar örmeg= Kalın ve yüksek duvar örmek.

Suratı bozuk= Sevimsiz, şikirsiz.

Suratı sallanmak= Bir şeyden hoşnut olmadığını belirtmek için yüzünü asmak.

Suratı sirke satı= Asık suratlı.

Suratı turşu satı= Asık suratlı.

Suva yılı= Düşüncelerini açığa vurmeyen, sinsice davranan, kendisinden hiç umulmadık bir zamanda kötü işler yapanlar için kullanılan bir deyimdir.

Suvan erke= Sözüünü geçiremeyen erkek.

Suvanın cücü= Aşiretler arasında bir arsanın bir tarlanın bir evin e kadar değerli olduğunu anlatmak için kullanılır.

Sü: çekilig de:rmen gimi oldu= Çok kalabalık ve gürültülü bir ortamdan kalabalık ve gürültünün birden bire ortadan kaybolması durumu.

Sü: çıkmag= Çok ıslanmak.

Sü: çöpü ayrı olmuş= İyi pişirilemeyen sulu yemekler için kullanılan bir deyimdir.

Sü: örünce te:mmüm bozuldu= Bir şeyleri ya da birilerini görünce verdiği sözden caydı.

Sü: sert= Sert mizaçlı. Tepkileri sert olan.

Sü: üfürüp içenlerden= Dinsel konularda çok titiz, çok dikkatli olmak.

Sü:g otu= İlişkileri, arkadaşlıkları, dayanışmaları köklü ve uzun ömürlü olmayanlar için “Sü:g otu.” deyimini kullanılır.

Sü:negedmeg= Onun hoşuna gidecek şekilde konuşmak ve davranmak.

Sü:ne tirit edi= Bir kişi asıl büyük kazanç yerine küçük bir kazanç elde ederse, "Sü:ne tirit etdi..." denir.

Süllümden endim, sözümden

döndüm= Önceden öyle demiştim ama şimdi cayıyorum.

Sülük gimi yapışmag= Çıkarı için çok ısrarcı olmak.

Sümme hâşâ= Hiç öyle değil. Asla!

Sünnetsiz= Bir malı acımasızca çok çok pahalı satanlar için kullanılan bir deyimdir.

Süri: süri= Zorla.

Sürmi: gözden çeker= Çok sanat-kâr yan kesiciler, hırsızlar için kullanılan bir deyimdir.

Sürtseñ bulaşmaz= Hiç ilgisi yok; hiç benzemez.

Sürü sürü= Çok sayıda.

Sürüncemede galdı= Çözülmemek. Uzakıkça uzamak.

Sürüne sürüne= Çok zor şartlar altında.

Süt köpü: gimi tertemiz= Kötülük-lere bulaşmamış.

Sütbesüt orusbu çocu= Kendisinden her türlü ahlaksızlık, yaramazlık, sahtekârlık beklenen insan.

Sütü bozug= İyiliğin ve arkadaşlığın kıymetini bilmeyen, iyiliğe kötülükle cevap veren.

Sütüne zümmetine= Bunu onun asaletine bırakıyorum.

Süngüsü düşüg=Eski forsu kalmamış.

Ş

Şaha götürür= Yapılan şakaya bozulmaz.

Şaha kakmag= İştahla işe koyulmak.

Şahır şahır oynamag= Çok keyifli olmak.

Şapgi:nen boyunun köküne vur, yuhılmasa gelin olur= Kız çocuklarının küçük yaşta gelin edildiği zamanlarda abartılı olarak kızların gelinlik yaşı deyimdeki gibi anlatılırdı.

Şapşag= Her söze karışan. Her işte kendini öne atan.

Şar şar akmag= Hızlı şekilde suyun akması.

Şar şar ya:mag= Yağmurun hızlı bir şekilde yağması.

Şar şar ya:mır ya:yi= Bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak.

Şeker topa= Çok sevimli.

Şarg şeytanı= Çıkarımı her zaman için önde tutan ve bir şekilde elde eden, akıllı, becerikli, açığız kimse.

Şarıl şarıl akmag= Hızlı bir şekilde suyun akması.

Şarpada vurmag= Ansızın vurmak.

Şarpada yapışmag= Kuvvetli bir şekilde tutmak.

Şavhı düşmeg= Aydınlığı gelmek.
İşığı oraya kadar gelmek.

Şek şüpe galmamag= Kuşkusuz
emin olmak.

Şekerimin şiltesi= Şekerimi koydu-
ğum şey. Yakınım, dostum.

Şekerin süe mi düşdü?= Acelen
ne?

Şer barda:= Şerli insan.

Şera:te getmeg= Kimin haklı kimin
haksız olduğu konusunda müftüye,
hocaya gitmek.

Şera:tdan daş mı düşer?= O iş bu
şekilde yapılmakla hiçbir şey ol-
maz.

Şerim şerim, üsde: işerim= Bağırıp
çağırarak, kaba kuvvet kullanarak,
korku vererek bir şeye sahip olmak
isteyen belalı insan.

Şeşi beş göri:= Yanılmak.

Şeytan azdırmag= Genç erkeklerin
gece uyurken boşalması.

Şeytan doldurur= Silah şakaya
gelmeyen, hafife alınmayan tehli-
keli alettir. Onunla ulu orta oy-
nanması kimsenin hoşuna gitmez.
Silahla fazla oynayanlar “Dıggat
et, şeytan doldurur.” deyiimiyle
uyarılırlar.

Şeytan güccüg, şerri böyüg=
Şeytanın şerrinden sakın.

Şeytana babıcını ters geydirir=
Şeytanın hilelerinden daha fazlası-
nı yapabilecekler için söylenen bir
deyimdir.

**Şeytanın beleş ameliesi (günlügsüz
ırgadı)**= Genelde çocuklar için
kullanılan bir deyimdir. Hiçbir
çıkarcı gözetmeden, yorulmamaca-

sına çalışanlar, uğraşanlar için
“Şeytanın beleş ameliesi” deyiimi
kullanılır.

Şilta:na bo:durma= Bir konuda
haksız olmasına rağmen, kendisini
haklı göstermek için ortalığı yay-
garaya verme.

Şifa:yı gapdık= Hastalandık.

Şirifi düşüg= Eskiden olduğu kadar
saygın değil.

Şor di:nce yatie geder= Konuşma-
yı, dedikoduyu sevmek.

Şor şovradan dathı gelir= Konuş-
mayı ve laf taşımayı seven insanlar
sözü sohbeti yemekten üstün tutar.

Şoruş garnında galsıñ= Konuşmak
istediklerini konuşma.

**Şu cebinden çıkarıp şu cebine
goyar**= Kimi zaman kamuda bir
parayı keser, başka bir yerden
yeniden öderler. Bu durumda
“Dövlet şu cebinden çıkarıp, şu
cebine goyi:” denir.

Şu kendimize bir bıçag çal= Şu
derdimize derman ol.

Şu tehi ye de yat= Sen bu işe
karışma, sesini kes.

Şurdan sıhıb, şurdan yalı:= Çok
cimri. Bu deyim kullanılırken
yumruk yapılan bir elin alt tarafı
yalanıyormuş gibi bir hareket ya-
pılmalıdır.

T

Ta:cıg, başa ver bir ekmeçig=
Kocasından sürekli bir şekilde
soyarak biriktiren kadın soyacak

bulamadığı zaman tağa ekmek koyarak böyle dermiş.

Ta:ruz etmeg= Hücuma kalkmak. Saldırmak.

Ta:sil yapmag= Yüksek okul okumak.

Tabag daşsa gimi girmedi: boya galmadı= Her işi denedi. Her işi yapmak için girişimlerde bulundu.

Tap gimi yatdı= İş güç tutmadan günün büyük bir bölümünü uyku- da geçirenler için söylenen bir deyim.

Tapan gimi sürüni= Bir kız için, bir işin olması için çok yalvardı, çok ricalarda bulundu.

Tapıt hambalı:mı yöri= İki yana dengeli basarak paytak paytak yürüyenler için “Tabut hambalı:mı yöri, düzgün yöri!” uyarısı yapılır.

Tarlası tıngi var= Zengin.

Tas yitdi, çunuru başa: dik= Bütün hesaplara alt üst oldu, ne kurtarırsan o kâr. Başının çaresine bak.

Tası dara: topladı= Burada tutunamadı, ya da buradan uzaklaşmak durumunda kaldı.

Tavıg geddi:se de bohu da barabar geddi ya= Biraz kaybım oldu ama böyle sinir bozucu birinin yanımızdan uzaklaşması da bizi sevindirdi.

Tavık gimi a:şamdan tünemek= Erken yatmak.

Teba:t sa:bi= Prensipli.

Tebdili şaşmag= Şaşkına dönmek.

Tela:şe müdürü=Her işini telaşlı olarak yapan.

Telden döner= Çabuk incinir ve küser.

Teleme çalmag= Taze sağılmış sütün incir sütüyle mayalanması.

Tembel teneke= Tembel insanlar için kullanılan bir deyimdir.

Tembele iş, dön ardına düş= İş yapma isteği olmayanlara bir yumuş buyrulduğunda takip edilmesi gerektiğini anlatan bir deyimdir.

Temcit pilavı gimi= Sürekli aynı konuyu konuşanlar için söylenen bir deyimdir.

Temennah durmag= Saygılı davranmak.

Teneşir paklar= Ölünceye kadar bu huyundan vaz geçmez.

Terle: çökdü= Kaçtı.

Ters tarafından kahıg= Sinirli ve kafası bozuk olmak.

Terzie göç demişler, innem başım- da demiş= Bir işe hazır olduğunu belirtmek için kullanılan bir deyimdir.

Tese:ne çıhartdıg= O işi bütün inceliklerine kadar çözümledik. Karanlık hiçbir şey kalmadı. Aramızda anlaştık.

Tesgere bırırgdı= Devamlı asker olarak kaldı.

Tevellüdü esgi:g= Yaşlanmış.

Teñgi terezi= Her şey hazır.

Tı: gimi= İnce.

Tı: tı:na= Kusursuz.

Tık para= Peşin para.

Tımarhana gaçgını= Deli gibi hareket eden.

Tıñ tıñ etme!= Çatlak ses çıkarma!

- İleri geri konuşma!
Ti:neti bozug= Mayası bozuk.
Ahlâksız.
Tifti:ni atdırdım= Bir işin, bir eylemin fazlasıyla üstesinden geldiğinde kullanılan bir deyimdir.
Tiken üsdünde durmag= Bir yerde hemen kalkacakmış gibi rahatsız bir şekilde oturanlar için kullanılan bir deyimdir.
Tir tir titiremeg= Çok üşümek.
Tirşik mi basdırı:η= Çocuklarını çok kalın giydiren hanımlar, "Tirşik mi basdırı:η?" deyiimiyle uyarılır.
Tohaddan torbi:nen mi endiη?= Her dediğini yaptırmaya çalışıyor-sun, bu kadar kıymetli misin? Bu ayrıcalığın nereden geliyor?
Tohuma gaçıg= Bir kız ya da bir erkek yaşlanıp da evlenmediği zaman "Tohuma gaçmış" denir.
Tohumlug musuη?= İş yapmayan, herkes çalışırken kendi seyredenlere "Tohumlug musuη? Sen de çalış." derler.
Tohumuna beş gurus para mı verdig= İsterse gebersin, benim yanımda hiç değeri yok.
Tolu tolu= İri kristaller halinde.
Toplama yapmag= Fakir aileler için para ve gıda maddesi toplamak.
Topra:na böyi:g= İri yarı olmak.
Topragsı topragsı kohl:= Çok yaşlı, çok hasta. Ölecekmiş gibi.
Topu:na çıkmaz= Fazla derin değil.
Torb'a:zı etdim= Üzerinde çoktan-dır çalıştığım bir konuyu toparladım. Bitmek üzere.
Torli:p toplamag= Derleyip toplamak. Hazır hale getirmek.
Toy dü:n etmeg= Gösterişli düşün yapmak.
Toza belenmek= Üstünü başını toz toprak etmek.
Tozlu yol etmek= Çok sık gelmeye başlamak.
Tozu dumana katmak= gayretli bir şekilde iş yapmak, çalışmak.
Tozuna ulaşamamak= Sözü edile-nin yeteneğine ulaşamamak.
Töbe etmek= Bir daha o işi yap-mamaya söz vermek.
Töbe töbe!= Hiç aslı yok.
Töbe mi?= Bir daha yapmamaları için çocukları sıkıştırmak.
Tu deseη yere düşmez= Yere tükürüldüğünde tükürüğün fırtına nedeniyle yere düşmeyip savrul-duğunu, fırtınalı ve çok soğuk doğa koşullarını anlatan bir deyim.
Tuluk çihartmag= Koyun, keçi gibi hayvanlar kesildikten sonra açık değil ama kapalı yüzülerek derinin tulum çıkarılması.
Tuluk gimi yi:k= Çok fazla yemek yemiş.
Tumandan çihar gimi= Ani ve sivri çıkış yapanlar için kullanılan bir benzetme deyiimi.
Tumanı geyiciη, göte:
de:dirmi:ciη= Bir işi yapacaksın ama kimseye duyurmayacaksın.
Tut sirkelemeg= Dut silkelemek.
Tü: bitmedik yetimlerinı haggi

var= Devletin malı üzerinde titizlik gösterilmesini anlatan bir deyimdir.

Tü:lerim asbabdan dışarı çıkdı= Bir olay karşısında tüyleri diken diken olmak.

Tü:nü de:şdim= Ev, araba, giysi ve benzerlerinin yenisini almaya, "Tü:nü de:şirme..." denir.

Tükenmez malı var= Çok zengin.

Tükürdü:nü yalamaz= Sözünde durur.

Türkü düzmeg= Türkü bestelemeg.

Tütünü başından çıkmag= Çok üzüntülü olmak.

U

Ucu buca: yog= Çok geniş.

Ucunda ölüm yog ya= Denemekten korkulmayan.

Ucundan gıyından= Tam anlamıyla değil.

Ucuz atlatmag= En az zararla kurtulmak. Şanslı olmak.

Ucuz bahalı demi:p satmag= İhtiyaç olduğu zaman satılarak paraya çevrilecek malın parasal değerinin altında da olsa hemen satılması gerektiği.

Ucuz irezil oldug= Herkesin dikkatini çekecek kadar güç durumlara düşmek.

Uçan guşa borcu olmag= Çok borçlu insan.

Ud altında bırakmag= Başka bir zaman işi düştüğünde güçlük çıkarmasın diye önceden küçük bir armağan vermek ya da küçük bir çıkarlar sağlamak.

Udu uçug= Sıkıntıdan rengi kaçmış, düşünemez olmuş.

Ulak vurmag= Ek vurmak. Bir şeyin boyunu uzatmak.

Ulu ca:miniñ alt gapısında dileni:, üst gapısında da:di:= Kendi muhtaç ama elindekini başkalarına veriyor.

Ulug delig= İşe yaramaz şeyler.

Ulum ulum ulug, Mevla:sından bulug= Hastalanmış, kötü günler yaşamış, yaptıklarından dolayı Allah onu cezalandırmış.

Umsulug olma= Umduğu bir şeye kavuşamama.

Unsuz eviñ ununu alır= Tatlı diliyle insanlara her dileğini kabul ettirir.

Us bahası= Yaşanılan bir deneyimin bedeli.

Usdanñ çekici bin lira= İyi ustalar çok para alır ama işin en güzelini yapar.

Uyhuma bile zarar gelmez= Benim sınırlarımı bozamaz. Uykumu bile kaçırmaz.

Uyhumu gaçırdı= Sınırimi bozarak uykumu kaçırdı.

Uyieniñ ardına uyanıg düşmesiñ= Bir insanın peşine kötü niyetliler düşmesin, mutlaka bir fırsatını bularak kötülük yaparlar.

Uyumsuz uyumsuz iş dutma= Düzensiz, tertipsiz iş tutma.

Uyundu:na uyunur= Uğraştığı ile uğraşır.
Uz durub beg sohar= Sessiz sessiz durur ama öyle zarar verir ki, yılan sokmuş gibi olursun.
Uz yılan gimi sohar= Hiç ummazsın ama öyle bir zarar verir ki inanamazsın.

Ü

Üce dam= Bir evin en yüksek damı.
Üç beş bismillahınan gedeceg şeytan dial= Kandırılacak, kolay pes edecek biri değil.
Üç eşşeg yaşında var= Yaşının küçük olduğu sanılanların gerçek yaşlarını anlatmak için kimi zaman, biraz da küçültücü bir şekilde, "Üç eşşeg yaşında var." deyimini kullanılır. (Eşeklerin ortalama ömürlerinin 30 yıl olduğu hatırd tutulmalıdır.)
Üç yaşında çocug= Kendi büyük ama küçük çocuk gibi hareket edenler için kullanılan bir deyimdir.
Üçe beşe bakmi:ciñ= Beğendiği şey için masraftan kaçınmamak.
Ününe iş yapı= Para kazanmaktan çok ünlü olmak için çalışmak.
Ürküd ürküd say= Bir gurubun çok kalabalık olduğunu anlatmak için kullanılan bir deyimdir.
Üsdbaş almag= Giyecek almak.

Üsdün körü= Baştan savma. Sıradan yapılan iş.
Üsdüne bir tas su iç= Umudunu kes. O iş olmayacak.
Üsdüne göv gürelemi:g= Yapmakta olduğu işi savsaklar gibi yapan; gayretsiz.
Üsdüne göv gürelemi:g= Tempolu çalışmaz.
Üsdüne yatdı= Borcunu ödemedi.
Üsdünü basdırmag= Üzerini örtmek.
Üzüm eşşgına ba: budi:g= Bir sonra gelecek iş için mevcut işe bedavadan hizmet etmek.
Üzüm yien ayi: bekmez sıçana:dar govalarıg= Kendisine zarar vereni, verdiği zarardan dolayı pişman oluncaya dek kovalayan, rahatsız edenler yukarıdaki deyimini kullanır.

V

Va:leykümselam!=
Vealeykümselam!
Vahdı sahati var= Acele etme.
Vahdında gere:di tımar, öldü eşşeg galdı semer= Vaktinde yapılması gerekirken ihmal edilen bir şeyin ileride düzeltilemeyeceği, işe yaramayacağı.
Vahıt a:şam köy yırag= Oturulan bir yerde vaktin çabuk geçtiğini, daha yapılacak işlerin olduğunu ya da yatma zamanı geldiğini anlatan

- bir deyimdir.
- Vallaha de!=** İnanamıyorum. Gerçekten mi? Yemin et.
- Var hesabet=** İnanması güç olayları anlatırken kullanılan bir deyimdir.
- Varını yo:nu ortie godu=** Bütün sermayesini ortaya koymak.
- Vatanını da ip dutanını da=** Senin vatan dediğin yer bu dik yamaç mı, bu köy mü?
- Vay bunu dien sen misiñ?=** Dediklerimde hiçbir şey yoktu ama, dediğime diyeceğime pişman ettiler.
- Velezza:lin a:min=** Umutla beklenen bir işin, bir eylemin gerçekleşmemesi durumunda; o işten umut kesildiğini anlatan bir deyimdir.
- Ver Allahı verdi:ne, vur Allahı vurdu:na=** Allah insana yürü kulum derse her yaptığı işten para kazanır. Allah dilemezse de insan ne yapsa zarar eder.
- Ver ekme: ekmekcie yerse yesiñ=** İş ustasına, erbabına, hak edene vermek gerektiğini anlatan bir deyimdir.
- Ver yi:m, ört yatim, bastır canım çıkmasıñ=** Tembel insanlar için söylenen bir deyimdir.
- Verdi verişdirdi=** Hak ettiği sözleri söylemek. Azarlamak. Dersini vermek.
- Verilmiş sadahañ varımış=** Bir zarardan kıl payı kurtulanlar için kullanılan bir deyimdir.
- Verip verişdirmeg=** Ağzına geleni söyleyerek karşıdakini paylamak.
- Veriñ şu yırtılasica namazla:yı**
- gedim / gılım şu gabil olmesici: / iki e:lim bir bükülim=** Namaz kılmaya hevesli olmayan biri, namaz kılmak zorunda kaldığında içinden böyle söyler.
- Vıg dedirmedim=** Sesini bile çıkarmasına aman vermemek.
- Vıg demeden bişdi=** Bir yemeğin çabucak pişmesi.
- Vıhır vıhır gayni:=** Çok sayıda var.
- Vır vır etme=** Çok konuşup rahatımızı kaçıрма!
- Vırçada ezmek=** Bir hamlede ezmek.
- Vız gelir tırıs geder=** Bir şey yapamazsın. Sinek gibi vızlayarak gelirsın, hiçbir şey anlamadan tırısa kalkarak gidersın.
- Vıñgır vıñgır gaynamag=** Çok kalabalık.
- Vıñgır vıñgır gayni:=** Çok kalabalık. Sayılamayacak kadar çok.
- Vur abalie=** Alt tabakadakilerin her zaman ezildiğini anlatan bir deyimdir.
- Vur di:şin öldürme=** Bir insanın üzerine bu kadar gitme.
- Vur patlasıñ çal oynasıñ=** Sorumluluk duygusundan yoksun olarak eğlenceye dalanları anlatan bir deyimdir.
- Vursanıñ ölücü, vurmasıñ payını eliñden alıcı=** Bünye olarak zayıf olup güçlü kuvvetli insanlara satışları için kullanılan bir deyimdir.

Y

Ya bu devi: güden, ya bu diyardan

geden= Bu işi kesinlikle yapmalısın, yoksa sen burada yaşayamazsın.

Ya çükümü dutaň ya üsde: işerim= Bir insanın dayatma yapması.

Ya harro: ya merro= Ya riske girerek bu işi yapar istediğimi elde ederim, ya da mahvolurum.

Ya: çekmeg= Hoşuna gidici sözler söylemek.

Ya: dökseň yalanır= Çok temiz.

Ya: tulumu= Şişman.

Ya: yarılmag= Ağır kaldırdığı için ölmek.

Ya: yedi çihari= Beni suçlu duruma düşürüyor.

Ya: yumurtada belli olur= Yağın kalitesi ve reyhası yumurta pişirirken belli olur, insanın kalitesi de sınıandığı zaman ortaya çıkar.

Ya: dıgca gölli= Hizmetin, himmetin, torpilin bir yere toplanması.

Ya: lı gapı= Paralı insan.

Ya: lı gurşun= Öldürücü kurşun.

Ya: lı müşderi= Her zaman iyi alışveriş yapan, ödemeleri aksamayan müşteri.

Ya: massañ da gürle= Gereken yardımı yapmasan bile yapacakmış gibi, inandırıcı şekilde konuş.

Ya: mır döküşdürmeg= Hafiften yağmur yağmak.

Ya: mır nerie ya: yarsa tarli: oriye

götüri= İlke olarak çıkarı neredeyse orada olan; kim kendisine çıkar sağlıyorsa onunla görüşmelerini sıklaştıran.

Ya: mırdan kaçarken tolle dutuldug= Zarar göreceği bir olaydan kaçarken daha çok zarar görmek.

Ya: mırı var, toluşu yog= Kendi halinde çalışsan, zararlı olmayan.

Yabana atma= Önemersiz zannetme.

Yaha biti= Yapışkan insan.

Yahamı gurtarana gadar neler çekdim= İş yaptığı birinden daha çok zarar görmeden çok zor kurtuldu. Bu işten sıyrılmaya kadar çok sıkıntı çekti.

Yalama yannıg= Çok ve gereksiz konuşan, konuştukları sevimsiz.

Yalan borcum mu var?= Neden yalan söyleyeyim?

Yalan borcum mu var?= Neden yalan söyleyeyim. Konuştuklarım yalan değil. Yalan söylemem için bir sebep yok.

Yalan söylienin anasının tumanı başına= Kimi konuşmalarda ya da oyunlarda çocuklar birinin yalan söylediğinden kuşkulanırlarsa, "Yalan söylienin anasının tumanı başına!" diyerek onu ürkütürdü.

Yalancı pehlivan gimle dolaşma= Gösterişli gösterişli ortalıkta dolaşan ama güreştiğinde çabucak yıkılanlar için kullanılan bir deyimdir.

Yamalığ küsmüş getmiş, inni: nen iplik gene geri çar: rmiş= Biri küsmüş ama o çevreden bir başkası

gönlünü alarak geri getirmiş.
Yamrı yumru= Düzgün değil.
Yamsadı etmeg= Ezmek.
Yana yana ari:m= Çok istekli bir şekilde aramak.
Yandım delie düşüg= Birilerinin ya da bir şeyin aşkından çıldırmak. Gözü ondan başkasını göremez olmak.
Yandım yalelie düşüg= Sevdiği, olmasını çok sitediği bir şey için çıldırmak.
Yangına düşmeg= Âşık olmak.
Yanı sıra= Yanında. Birlikte.
Yanınıñ üsdüne= Yan üstü...
Yapıp çatmag= Bir işi meydana getirmek.
Yaralı banna: işemez= Bir konuda gayretine gerek duyulan, ama kendisi yardımsever değil.
Yaramışcılığ sati:= Çıkar beklediği birilerine aşırı saygılı davranarak ona yakın olmak.
Yarım a:z ça:rdım= Gelmesini istemediği birini, usul yerini bulsun diye isteksiz çağırarak.
Yarım alma, gönül alma= Fazla değeri olmayan bir hediye ile gönül almak.
Yarım olmie ız galdı= Bir işin bitip bitmediğini anlamak için soranlara kimi zaman da yukarıdaki deyimdeki yanıt verilir.
Yarım yamalag= Tam anlamıyla değil.
Yarım yerine yal olmaz= Bir yemeğin yetersiz olması durumu.
Yarısı yerde= Çok kısa boylu olup

da çok kıvrak bir zekâya sahip olanları övmek, biraz da öylelerinin kurgusuna düşmemek için bir uyarı anlamında kullanılır.
Yaş yetmiş, iş bitmiş= Yetmiş yaşın üzerindeki anılan bir deyim.
Yaşar böyümez= Kimi çocuklar, kimi hayvanlar, kimi bitkiler vardır ki boyları yaşlarıyla orantılı değildir. O yaşta daha uzun boylu olmaları gerekirken, daha kısadırlar. Bu deyim böyleleri için kullanılır.
Yaşı beñzemesiñ= Bunun yaşı da onun yaşı gibi kısa olmasın. Bunun ömrü uzun oldun.
Yaşı kesilmeg= Ömrü sona ermek.
Yaşını başını almış= Belli yaşın üzerinde.
Yaşını yaşamış, dişini dişemiş= Belli yaşın üzerinde. Yaşlı.
Yaşına doymamag= Bir güzel gün göremeden ölmek.
Yat yan ba: çal dümba:= Beyler gibi yan gelip yat, dümbeği çalarak keyif sür, bakalım bu işin sonu ne olacak?
Yat yat kak, gabil eden Hak= Yasak savar gibi hızlı namaz kılanlar için kullanılan bir deyimdir.
Yatie gederim= Bu konuda çok istekliyim.
Yavan tarhana= Sözü ve davranışları sevilmeyen.
Yavsi:mı yapışmag= Yapışkan insan.
Yayan yapıldag= Yaya olarak.
Yaz var güz var, Kerhan'da goz var= Bir insandan borcunu öde-

mesi istendiğinde, o kişi buna yanaşmıyorsa; "Yaz var güz var, Kerhan'da goz var." diyerek düşüncesini açığa vurur.

Yazısı turası bellisiz olmag=
Terbiyesiz. Yalancı. Utanmaz.

Yaşılı alıcı= O malı acilen almak isteyen.

Yaşına körü:nen se:rdır= İnsanların gergin oldukları zaman onları daha da gelecek şekilde hareket eder.

Yaşından mal kaçırır gimi=
Sanki elinden alacaklar gibi iş yapıyor.

Yaşıldık yahıldık= Bilemedik.

Yaşır olmag= Her tarafı yara olmak.

Ye:ni yel ele:= Konuşmaları, davranışları oturaklı olmayan, hafif insan.

Ye:nilig etme= Basit ve çocuksu hareket etme. Hafif olma.

Yedi: ö:nde, yemedi: ardında= Her türlü ihtiyacı karşılanıyor. Hiçbir eksikliği yok.

Yedi camı= Birkaç kere yaralanıp ta ölmeyen.

Yedi deniziş dışarı atdı:= Topluma verdiği rahatsızlıklardan dolayı sevilmeyen; yaşamı boyunca kavgalara karışmış, yaralamış, yaralanmış kişiler için kullanılan bir deyimdir.

Yedi gat yabancı= Akrabalık bağı hiç yok.

Yedi yıllı:nı yetirdig, bıyyı:nı bitirdig= Çok emek ettik ama sonunda işi berbat ettik. Umduğu-

muz gibi olmadı.

Yedi zembil buçug= Bir câmide imam namaz kıldırırken o gün bağda kaç zembil üzüm kestiği aklına takılır. Rükû'dan kalkarken," semiallahü limen hamideh!" diyeceğine "Yedi zembil buçuk!" deyiverir.

Yedig işdig, yüzden düşdüg=
Misafirliği tadında bırakarak gidelim.

Yedisinde ni:se yetmişinde de o=
Çocukken nasılsa ileri yaşlarda da aynı hareketleri yapan.

Yel ela:, yelfe külâ:= Hafif insanlar için söylenen bir deyimdir.

Yel essin kohuñ gelsin= Senden ayrılmak istemiyorum ama biliyorum ki bu ayrılık zorunlu. Yel estikçe kokulu gelse yeter. Buna da dayanırım.

Yel gelen deli: bilmeg= Bu kötülüğün kimden geldiğini bilmek.

Yel girmeg= Adalesi kasılarak ağrıtmak.

Yel olup sel götürmeg= Bir işe yaramak. Diş dokunur bir şeyler yapmak.

Yel yepeleg, yelken küreg= Çok telaşlı.

Yelli yelli getmeg= Hızlı hızlı yürümek.

Yemezidim tavık etin nazınan, yedirdiler cücüg burnun duzunan= Çok nazlı büyüdüm ama şimdi eski günlerimi çok arıyorum.

Yemi:p içmi:p yetişdirmeg=
Konuşulanları zaman kaybetmeden

başkalarına anlatmak.

Yemin etsem başım a:rımaz=
Gerçekleri biraz saptıran ama bu saptırmanın yalan olmadığına inanan.

Yer içer, a:zını siler= Denmeyecek lafi demez, konuşmayacak lafi konuşmaz. Dikkatli, kendini bilen insan.

Yer yarılıg gendi çihig= Kimseyi beğenmez. Kendisinden başkasının bir şey bilmediğine, bir değeri olmadığına inanır.

Yer yerinden oynadı= Yapılan iş büyük yankı buldu. Herkes tepki gösterdi.

Yerden göva:dar haklım= Tamamen haklısın.

Yere bahup yüreg yahan= Utangaç olup da kendinden umulmayacak yüz kızartıcı işler yapan.

Yere göve sı:dırmamag= Çok değer vermek, çok övmek.

Yeri eyi (eyi diyal)= Dirliği düzeni iyi. Rahat bir yaşantısı var.

Yeri öpdürdüm= Hızlı bir tokatla yere düşüreceğini ihtar etmek.

Yerim dar= Bunları konuşmak için bulunduğum yer uygun değil. Bunları başka yerde konuşalım.

Yerinde bir avuç gurt gayni:=
Yerinde duramayanlar için söylenen bir deyimdir.

Yerine düşmi:g= Bir işi yaptırarak zaman iyi bir ustaya, ehil bir sanatkâra düşmek.

Yerini garınçalandırmag= Bulduğu yeri, mevki tehlikeye atacak yanlış işler yapmak. Sevildiği yer-

de rahatsızlık yaratarak tepki toplamak.

Yerini se:meg= Bir bitkinin bulunduğu ortamda çok hızlı büyümesi.

Yeriñ dibine batdım= Çok utandım

Yeriñ zembine geçdim= Çok utandım.

Yeñ mi, yemen mi?= İyice dövmek.

Yeñ mi?= Yer misin?

Yeñi yetme= 16-20 yaş arası olup da mesleğinde ya da yaptığı işte yeni ve acemi.

Yihılacag yer ari:= Yatmak için, yemek yemek için usul yerini bulsun açısından yarım ağız yapılan bir çağrışı bile hemen değerlendirme.

Yıl oniki ay= Sürekli. Kesintisiz.

Yıl çocu= Aynı yıl doğmuş çocuklar.

Yılan gimi gızgı= Kadın olsun erkek olsun iki sevgili birbiriyle görüşürken çevrelerini unuttuklarında, öteki insanların kendilerini birlikte görmeleri sonucu dedikoduların nereye varacağını düşünemeyecek kadar birbirlerine çılgınca kapıldıklarında, kullanılan bir deyimdir.

Yılan gursa:ndan çihık gimi= Çok düzgün.

Yılana a: veren= İnsanları kışkırtan.

Yılanı Elbisdanni:nen çuvala gomuşlar, yılan beni çıharıñ di:ba:rmış= Öteden beri anlatılan gelen öyküye göre, yılanla Elbistanlıyı çuvala koymuşlar da yılan çok rahatsız olmuş.

Yılaniken yılan topra: gıdım gıdım yalar= İsrafın iyi olmadığını anla-

tan bir deyimdir.
Yıldır yıldır yanmag= Pırıl pırıl parlamak.
Yıldızı dişi= Her konuda şanslı.
Yırtık dondan çıhar gimi=Yerli yersiz laf konuşanları azarlamak için kullanılan bir deyimdir.
Yi: kötü:, veri: ceremi= Yaptığı yanlış ve zararlı işlerden dolayı dayak da yese yine aynı yanlışları yapanlar için söylenen bir deyimdir.
Yi:ci dahımı= İş üretmeyen, yemek tüketen.
Yi:diñ sözü demiriñ kerti= Verdiği sözden dönmeyeceğini anlatmak isteyenler yukarıdaki deyimi kullanırlar.
Yieceg guru bog ari= Kendi çıkarı gereği, insanları rahatsız etmek için fırsat kolluyor.
Yiemiece:ñ bohuñ başına geçme= Aklının ermediği, beceri ve yeteneklerinin dışında olan bir işe kalkışma.
Yimbeş guruşum olsa yimbeş gâvır öldürüm= Hiç param yok. Benden istediğin o para bende olsa neler neler yapardım.
Yimbeş guruşum yog= Parasızım.
Yite yite= İteleye iteleye.
Yivgin olmag= Başlanan bir iş ya da eylemin, istenmediği halde sık sık kesintiye uğraması. İşin başından sık sık kalkarak başka işlerle uğraşmak.
Yivi seti galmi:g= Sözüne güvenilmeyen, yalan söyleyebilen, haram yiyebilen, hırsızlık yapabilen, yap-

tıklarından utanmayan insanlar için kullanılır.
Yiecek bohari= Açlık ve perişanlıktan bıkmış, ahlâk olarak zayıf, kendisinden artık her türlü kötülük beklenebilecekler için kullanılan bir deyimdir.
Yo:n eriene gadar ince büzülür= Toplumsal sıkıntılarda güçlü olan ayakta kalır, zayıf olanlar zor günler yaşar.
Yo:rd çalmag= Yoğurt mayalamak.
Yohuş yemi= Yapması gereken görevi yapan ama tam iş bitti derken üzerine bir görev daha verilen kişinin bu durumu için kullanılan deyim.
Yohuş yoharı= Rampa yukarı.
Yok deveniñ başı= Daha neler... O kadar da değil...
Yok dinine zarar mı gelici= Onun yemin ederek konuştuğuna bakma, yalan söylüyor. Yeminden dolayı inançsızlığına zarar mı gelecek?
Yok yere= Gerekmediği halde. Boşu boşuna.
Yoklama çekmeg= Sınamak. Niyetini öğrenmek.
Yoklu: kötü= Evlat.
Yol yolag bilmek= Neyin nasıl yapılacağını bilmek.
Yol yordam bilmek= Neyin nerede nasıl yapılacağını bilmek.
Yola çıkmag= Yola koyulmak.
Yola düşmeg= Bir yere gitmek üzere yola koyulmak.
Yola yatmi= Söz dinlemiyor.
Yola yo:rt dökmüş var mı?=

Kimse malını gereksiz yere harcamaz, dağıtmaz, israf etmez.
Yolgeçen hanı= Herkesin uğradığı yer. Ayakaltı.
Yolsuz galmag= Parasız kalmak.
Yolu ele almag= Bir yere gitmek üzere yola çıkmak.
Yolunda ölmeg= Çok sevmek.
Onun uğrunda ölümü göze almak.
Yolunu buli:= Bir işten kendisi için küçük çıkarlar sağlıyor.
Yorgan alıp yola düşmeg= Bir yere gitmek üzere yola çıkmak.
Yorgan döşseg yatmag= Hasta yatmak.
Yorgan kakmassa döşseg kalmaz= Büyük çocuk evlenmeden küçük çocuk evlendirilmez.
Yornug yornug= Yorulmuş haliyle.
Yoz iti:mi dolaşı:= Amaçsız bir şekilde şurada burada dolaşiyor.
Yönünü döndermeg= Bir işle, bir olayla ilgilenmeye başlamak.
Yörü boyu: göreg= Hadi bakalım sen bu işi yapabilecek misin? Bir de seni görelim.
Yudu: göt öylene galmaz kohar= Yaptığı iş çabuk bozular.
Yum gözü:, aç gözü:= Bir yerden bir yere çok hızlı bir şekilde gitmek.
Yumru:mu derime vurdum= Yapılan işten doğan zararı göğüsleyerek maddi sıkıntı çektim.
Yumulup düşmeg= Oraya hemen varmak.
Yumurtanın sarısı= Bir emlakçi deyimidir. Çok güzel bir yerdeki

arsa, bağ, yazlık ev gibi emlakin eşsizliğini anlatmak için “Yumurtanın sarısı...” deyimini kullanılır.
Yumuş ufa:= Kendisine buyrulan her işi isteyerek yapan.
Yumuşag başlı= Uyumlu. Uysal.
Yumuşag tiken= Sert konuşmayan, güzel güzel konuşan, ama birilerine bir konuda zarar verecekse yumuşak konuşarak, fark ettirmeden zarar veren.
Yunsa yunmuş, yunmasa gümüş= İnsanların sevdiklerini her halde sevmesi.
Yuval yuval= Tombul çocuk.
Yü:segden ati:= Abartılı bir şekilde yaptıklarını, yapacaklarını anlatmak.
Yü:segden uçmag= Abartılı bir beklentide olmak.
Yükü dutmag= Zengin olmak.
Yükü: mü yih:?= Bu fazlalığın sana ne zararı var?
Yükünü üçie yih:= Bir insanın malını fazla fiyata satmak için isteksizmiş gibi davranması.
Yüre: acımag= Karşıdakinin içinde bulunduğu acınası duruma üzülme.
Yüre: bohuç içinde kömülü= Korkak.
Yüre: dayanmamag= Durumlarına çok acımak. Hatırladıkça için için çok üzülme.
Yüre: oynamag= Çok korkmak.
Yüre: sızılamag= Bir olaya üzüldüğünden yüreğinde sızı duymak.
Yüre: yekindi= Midesi bulandı.

Yüre: yuha= Acıma duygusu fazla.

Yüre:m a:zıma geldi= Çok korktum.

Yüre:m düşdü= Çok korktum.

Yüre:m götürmi:= İçim elvermiyor. Bu duruma içim razı değil. Çok üzülüyorum.

Yüre:m ya: ba:ladi= Çok sevindim.

Yüre:me gan endirdi= Beni çok üzdü. Hastalanmama neden oldu.

Yüre:me oturdu= Çok ağırımı gitti. Etkisinden kurtulamadım, rahatsız oldum.

Yüre:mi böyre:mi düşürdü= Ödümü koparttı. Beni çok korkuttu. Onun adına çok korktum.

Yüre:mizde at depişib duri:di= Senin için endişeleniyorduk.

Yüre:niñ başı buz gimi olmag= Öcü alınmış bir olaya sevinmek. Rahatlamak.

Yüre:niñ başı ya: ba:lomag= Çok sevinmek.

Yüre:niñ şişini endirdi= Sinirlerini bozan birikimleri muhatabına söyleyerek rahatlama.

Yüre oynatmasına galmag= Korku hastalığına yakalandı.

Yüz a:rtmi:= Üretilen işin çok kaliteli olmaması.

Yüz dial camız gönü= Utanmaz.

Yüz etdi= Birindeki alacağını başka birine devretti.

Yüz görümlü:= Yeni gelinin yüzündeki örtüyü açması için verilen hediye.

Yüz sü: göve çekilig= Utanma duygusunu yitirenler için kullanılan bir deyimdir.

Yüz verdig Ali'e geldi sıcdı halie= Kendisine yüz verdik ama o da bunu istismar ederek bizi rahatsız etti.

Yüz verirseñ astar isder= Yardım ettikçe daha çoğunu isteyenler için kullanılan bir deyimdir.

Yüz vermeg (vermemeg)= Birilerine umut vermek. Yakınlık göstermek.

Yüz yüze bakmieceg duruma gelmeg= Bir daha konuşamayacak, görüşemeyecek kadar araları bozulmak.

Yüz yüze bahamiyeceg söz söylemieceğsiñ= Bir kırkınlık sırasında yüz yüze bakılmayacak kadar ağır sözler edilmemesi gerektiğini anlatır.

Yüze çıkmag= Büyüklerine saygılı birinin üzerine gidildiği zaman saygıyı ortadan kaldırarak onlara sözle ya da elle karşılık verebilir hale gelmesi.

Yüze çıharmag= Sıkıştırarak karşılık verecek hale getirmek.

Yüze duramamag= Yüz yüze gelince gevşemek.

Yüze yüze guyrü:na geldig= Yapılan bir işin sonuna gelmek.

Yüzü ecer= Küçük bir çıkarına engel olduğunda gelip kavga eden, tatsızlık çıkarıcı; en yakınlarına bile incitici söz söylemekten çekinmeyen.

Yüzü eşgi= Canı sıkılıyor.

Yüzü goyun yatmag= Ağzı üstü yatmak.
Yüzü kölgeli= Canı sıkkın. Sert görünüşlü.
Yüzü susuz= Utanmaz.
Yüzü yok, Allahı var= O burada değil ama Allah var, o çok iyi bir insan.
Yüzü yumuşag= Söz dinler, söze yatar, iyi huylu.
Yüzüm yere yapışı= Çok utanıyorum.
Yüzümü ölü göresin= Bu dediklerimi yapmazsan yüzümü ölü göresin. Bir tür yemin verme.
Yüzünde su galmi:k= Utanmaz hale gelmek.
Yüzünden düşen biş parça= Canı sıkkın. Morali bozuk.
Yüzünden sabınlı su ahi= Ölecek gibi bir izlenim bırakan hasta.
Yüzüne bahanı eşşe: ölür= Sura-tından şer ve kötülük okunan insanların anlatan bir deyimdir.
Yüzüne bahanı gırg gün gısmeti kesilir= Sevimsiz, şikirsiz, uğursuz insan.
Yüzüne bakmaz= Tenezzül etmez.
Yüzüne basdık mı sericiñ?= Eş seçerken yüz güzelliğinden çok, huy güzelliğinin önemini anlatır.
Yüzüne gözüne bulaşdırdı= Elindeki imkânları iyi kullanamadı, yaptığı işi berbat etti.
Yüzüne vurdum= Yaptığı yanlış karşısına geçerek söylemek.
Yüzünü eşgiddi= Bir şeyi beğenmediğini mimiklerle belirtmek.

Yüzünü gören cennetlig olur= Seyrek görülen insanları anlatan bir deyimdir.
Yüzünü görüb de yüzü mü utanıcı?= Âmâların patavatsız konuşmaları.
Yüzünün perdesi yok= Her şeyi rahat konuşan, utanmaz, hayâsız.
Yüzün di: söylemi:m= Sen buradasın siye söylemiyorum, her zaman her yerde seni övücü sözler söyleyim.
Yüzünün sü: dökülüg= Utanmaz. Arsız.
Yüzüñguyu kepdirim ha!= Tokadı vurunca ağzın üzeri yere sereyim ha!

Z

Zabın avcısı= Darda kalanların bulunduğu güç durumdan yararlanarak çıkar sağlayanlara denir.
Zabın düşmeg= Parasız kalmak, sayıflamak.
Zama:ne çocu= Geleneklerinden habersiz büyüyen çocuk.
Zar zor= Çok güç.
Zart zurt edi= İleri geri konuşmak. Yüksek sesle tehdit etmek.
Zayahıl olmag= Aklını kaybeymek.
Zağ di: durmag= Birdenbire durmak.
Zangada durdu= Birinin ya da bir olayın âniden durması.

Zebellah gimi= İri yarı.
Zebellah gimi adam= Çok iri yarı adam.
Zehir gimi= Çok acı. Yaptığı her işte uyanık ve dikkatli olan; bir işi ya da olayı çabuk kavrayanlara “Zehir gibi.” deyiimi kullanılır.
Zembil gimi= Şişman.
Zemheri garısı:mı= Korkunç.
Zeytinya: gimi sü:η yüzüne çıkmag= haksız bile olsa kendisini haklıymış gibi göstermek.
Zengin kahışı kaktı= Misafirlikteyken birdenbire kalkarak müsaa-de istemek.
Zımaranmış sırtına= Kötünün daha kötüsüne.
Zıplıg gimi= Çok yemek yiyerek iyice karnını şişirmiş.
Zır ca:hil= Aşırı cahil, bilgisiz, kaba insan.
Zır deseη a:lar= Olaylardan çabuk etkilenerek ağlayan.
Zır zır etme!= Çok konuşarak sinirlerimi bozma!
Zırha zıg dolu= Boş yer kalmamacasına dolu.
Zırrıhı deli= Tam deli.
Zıvanadan çıkmag= Sinirlenmek
Zibil çekmie geddi= Bir çocuk, babasının bulunduğu topluma varıp da babasını sorsa, şakacı insanlar “Zibil çekmie getdi.” Diyerek şaka yapar.
Zifiri garanmıg= Göz gözü görme-yecek kadar karanlık.
Zili çıgdı= Çok acıktı.
Zoba gaymag= Sobayı yakmak.

Zor zor zohulamag= Yaranın zonklayarak ağrması.
Zombur zombur titiremeg= Hastalıktan veya soğuktan çok fazla titirmek.
Zor güç= Çok zor olarak.
Zor zekât=Çok zor olarak.
Zoru zoruna= Zorlayarak.
Zurnanmış zırt dedi: yer= Hiç olmayacak yer ve zaman...
Zü:rt teselli:si= Gücünün yetmediği şeylere sahip olamayaşına bir kılıf bularak kendini avutma.

MARAŞ'TA SIK KULLANILAN ATASÖZLERİ

A

A: göt, gara göt geçidde bell' olur
A: gün a:rıdır, gara gün garardır
A: gün a:rıdır, sarı gün sarardır
A: itin pambıgciye zararı olur
A:ç dali:nen gürler
A:lamien çoca: memek vermezler
A:lıg vermi:nen, yi:dlig dövmi:nen
A:lienin malı gülene hayretmez
A:limden kemlik gelmez
A:limin rızgı a:lemin üsdüne
A:limin ölümü, a:lemin ölümü
A:r daş batman döver, ye:ni daş göt
siler
A:r daşınan altın dartallar, ye:ni
daşınan göt sileller
A:r harman geç kahar
A:rısız baş olmaz
A:rlıg altın gala, ye:nilig başa bela
A:şamın hayrından, sabahın şerri
yeğdir
A:zı böyüg olan büzmüş, gözü
böyüg olan süzmüş, vay burnu
böyü:ñ halına
Aba vahdı aba, yaba vahdı yaba
Abdal ata binince a: oldum sanmış,
çalgam şovriye girince ya: oldum
sanmış
Abdal daşın böyü:ne sarılırmış

Abdal dü:nden, çocug oyundan
osanmaz
Abdalın dostlu: köy görünene gadar
Acele geden ecele gider
Acele işe şeytan garışır
Acı baldırcanı mehrican çalmaz
Acıhan doymam sanmış, susien
ganmam sanmış
Acın goynunda azzık a:leşmez
Acın goynunda ekmek a:leşmez
Aç ayı oynamaz
Aç bırakma hırhız eden, çok söyle-
me arsız eden
Aç tavuk düşünde darı görür
Açığ yarie duz ekilmez
Adam olana bir söz yeter
Adam şaşırınca avradına dezze der
Adam zengin olamaz, zengin adam
olamaz
Adama dayanma ölür, duvara da-
yanma yihılır
Adamdan eşşek olmasa eşşeklere
güç mü yeter?
Adamın yanına adam gelir
Adını deliye goymuş, götünü çaliye
goymuş
Adın gader olaca:na gaderin gader
olsun
Agraba:nın agraba:ya arhap etmez
etti:n
Aha:li isterse padişahı tahtdan
endirir

Ahacag gan damarda durmaz
Ahar su pis tutmaz
Ahıl ahıldan üstün
Ahıl yaşda diyal başda
Ahılları bazara dökmüşler, herkes
kendi aqlını ba:nmiş
Ahılsız başıq cezasını ayaglar çeker
Ahımız geddi vahımız galdı
Ahmag çabalar iş olaca:na varır
Aklıq yolu bir
Akraba:nıq akraba:ya arhab etmez
etdi:ni/Akraba:nıq akraba:ya kim-
se bilmez netti:ni
Akraba:yınan ye iç, alışveriş etme
Al fuharenıq gızını dutsun gıqranı
gıqranı; al zeñginiq gızını dutsun
ıqranı ıqranı
Al malıq eyisini, çekme gaygısını
Al saña bir gaya, nerie dayarsaq
daya
Alıcı guşuq ömrü az olur
Alıcınıq ahma: fiyat verir
Alış veriş başqa dostlug başqa
Alışanıqan gidişen duramaz
Alışmış gudurmuştan beter olur
Allah bir kapi: kapadır, bir kapi: açar
Allah bir za:limi, başqa bir
za:liminen terbie eder.
Allah da:na göre gış verir
Allah do:runuq yardımcısıdır
Allah göstermesiñ
Allah kimsie missafir ısıtması
vermesiñ
Allah yazdi:se bozsun
Allahını bilen insandan kemlik
gelmez
Allahıq sevmedi:ni peygamber

zopi:nen govalar
Alma dibine düşer
Alma gara saçlınıq ahını, gövden
endirir şahını
Alma mazlumun ahını, çıhar a:heste
a:heste
Alma oruspunun gızını, çeker geder
ebesiniq izine
Almadan vermek Allaha ma:sus
Altın erir fire verir, ahıllı olan mülke
verir
Altın gapılınıq gümüş kapılıe işi
düşer
Altın yere düşmi:nen pul olmaz
Altınıq gıymetını sarraf bilir
Aman diene gılıç kakmaz
Amanata hıyanat olmaz
Amanetiñ paldını yohuşta gırılır
Ana baba tahdı verir, bahdı veremez
Ana gızına tahdını vermiş de bahdını
verememiş
Analı o:lag yarda oynar, anasız o:lag
yerde oynar
Anası olmieniñ hemem dolusu anası
olur, babası olmieniñ çarşı dolusu
babası olur
Anasına bag gızını al, asdarına bag
bezini al
Anañ gimi saç uzataca:ña babañ
gimi bıyyık bırak
Anliene sivrisineg saz, anlamiene
davıl zurna az
Arap atı gıl çul içinde belli olur
Arap atıq yanda duran ya huyundan
ya sü:nden
Arda galan derde galır
Arg arınmış da ad arınmamış
Arhadaş a:zı düz gereg

Arı sa:bini bilmez
Arien bela:sını da bulur, Mevla:sını
da
Armidıñ sapı, üzümün çöpü var
dersen kızın evde galır
Artıgla: mal göz çıharmaz
Asıl azmaz
Asıl azmaz bal kokmaz, koharsa ya:
kohar onun aslı ayrandır
Aslan yata:ndan belli olur
Aslını inkâr eden haramza:de
Aş da sabah, iş de sabah
Aşa dökülen ya:ñ zararı olmaz
At beslenirken, gız istenirken
At binicisine göre kişner
At gademi, it gademi, ille de avrat
gademi
At olur meydan olmaz, meydan olur
at olmaz
At ölür nalı galır, yi:d ölür namı
galır
Atalar, sözünü duymieni yabana
atallar
Ataş olmien yerden duman çıkmaz
Atdan düşen ölmemiş de eşşegden
düşen ölmüş.
Atdan enip eşşe: binilmez
Atım büyük olsun da çit sürmezse
sürmesin
Atn eyisine doru, adamın eyisine
deli deller
Atn götünde sinek de hacca gider
gider
Atn ölümü arpadan olsun
Atn yerine eşşeg ba:lanmaz
Atlı gonak sığmış, itli gonak sığmış,
çocuklu gonak sı:mamış
Av yerlisi:nen avlanır

Ava geden avlanır
Avrad gişi birbirine küsmüş de aklı
olmien inanmış
Avrad yi:diñ şansına
Avrad yog, ahıl yog
Avradın eyisi yat demeden yatar,
evladın eyisi kak demeden kahar
Avradın eyisi altı ayda ölür
Avradın kötüsüne çocuk birikir,
tarlanın kötüsüne cücük birikir
Ay var yılı besler gün var ayı besler
Aya: büyük heybet, gafası böyüg
dövlet, vay burnu böyü:ñ halına
Aya:ñı yorganına göre uzad
Ayıkla pirinciñ daşını
Ayının gırg türküsü olur gırhı da
armut üsdüne
Ayının otuz iki türküsü var, otuzikisi
de alicınan armıd üsdüne
Ayranı yog içmie, üç günlük yer
ba:nmez sıçmie
Az sabırda çok kera:met var
Az sadaha çok bela: savar
Az veren maldan, çog veren candan
verir
Az yaşa çog yaşa, a:hırı ölüm
Aza demişler, nerie; çoğun yanna...
Aza gan:at etmien ço: bulamaz
Azdan az geder çogdan çog geder
Azı garar, ço: zarar
Azın az, ço:ñ çog derdi var

B

Ba: babadan, zeytin dededen galmalı

Ba: di: vardığı sa:de bıtrak, bea diye
vardık akli gıtırak
Ba: olana her gün dü:n bayram
Ba:zda bosdannıg olmaz
Ba:ñ daşlısı, gızın gardaşlısı
Baharsañ ba:, bakmazsañ da:
Bal dutan banna:nı yalar
Bal elin yo:sa bal dilin olsun
Bal esgi petegden yenir
Balıg başdan kohar
Basmanın eyisini geydim, tarda
gözüm galmadı; yarın güzelini
sevdim, yarda gözüm kalmadı
Başa gelen çekilir
Başı a:rien tıraş olmaz
Başında dazı olanın dağlar gadar
nazi olur
Baña tohanmien yılan biñ yaşasın
Beda:va sirke baldan datlıdır
Bekâra avrat dövmesi goley olur
Bela: nerden geli:ñ, ölümün körün-
den
Beleş olsun da deve depi:i olsun
Beligli gız evde galmaz, deligli
demir yerde galmaz
Ben yanarım yavrıma, yavrım
yanara yavrısına
Beş banna:ñ beşi de bir olmaz
Beterin beteri var
Beyazın adı var, esmerin dadı var
Bıçag sapını yonmaz
Bildi:yin bir huyu olur, bilmedi:yin
biñ huyu olur
Bilirim dien dürtünmüş, bilmem
diyen gurtulmuş
Bilmedi: beş vahit namaz, onu da
bilir de şeytan bıragmaz

Bilmedi:ñ köyün beri yanda yat
Bir adama gırk gün hasta dersin
hasda olur
Bir atınan üç nala galdıg
Bir çiçe:nen yaz gelmez
Bir dana bir nahırı boklar
Bir deli bir guyie bir daş atmış, gırg
ahıllı çıkaramamış
Bir deriden iki post çıgmaz
Bir dirhem et biñ ayıp örter
Bir elin nesi var, iki elin sesi var
Bir erkeği vezir eden de avradı, rezil
eden de avradı
Bir gıram et dollu (bir sürü) ayıb
örter
Bir golta: iki garpız sı:maz
Bir goyundan iki post çıgmaz
Bir günün beali: bealig
Bir hatır iki hatır üçüncie vur yatır
Bir istemie gız verilmez
Bir külek bal, anası ahıllı gızını al
Bir rızığ iki olmaz
Bir zibilligte iki horuz ötmez
Biri yer biri bahar, gıyamet ondan
gopar
Bitmedig iş dünyaya gelmez
Biz seni yoharda da gördük o
hatınsın, aşşa:da da gördük o
hatınsın
Biñ nasihatdan bir musi:bet ye:dir
Bo:nün işini sabaha bıragma
Boğ bohu sahat küla:nde bulur
Borç i: güne galmaz
Borç yi:din gamçısı
Borçlu ölmez beñzi sararır
Boş çuval ayagda durmaz
Boş torbi:nen at dutulmaz

Böyüg balıg güccüg balığı yutar
Böyüg başıñ böyüg derdi olur
Böyüg lokma ye böyüg söz söyleme
Bu gadar gusur gadı gızında da olur
Bu günün işini ya:rına bırakma
Bu milletin ne ö:nden gedilir ne
ardından
Bülbülü altın gafese goymuşlar, ah
vatanım demiş
Bülbülün çekdi: dili bela:sı

C

Ca:hiliñ dostlu:ndan a:limiñ düş-
manlı: yeğdir
Can çıhar huy çıgmaz
Can çıkmadan huy çıkmaz
Can yahanın canı yanar.
Canı yanan eşşek atdan beg goşar
Cema:t ne gadar çok olursa olsun,
hoca bildiğini ohur
Çingana bealik vermişler, önce
babasını asmış

Ç

Ça:rılan yere erinme, ça:rılmien yere
görünme
Çalma eliñ gapısını, çalallar gapını
Çamın közü, yalancının sözü olmaz
Çarşı iti ev beklemez
Çatal gazzıg yere geçmez
Çıkmadığı candan umut kesilmez

Çirkine şor a:sig diyal, gözele yar
a:sig diyal
Çobanın gö:nü olursa tekeden
teleme çalar
Çocu: babie anası sevdilir.
Çocu:nan getme yola, getirir başa:
bela:
Çocugsuz avrad meyvesiz a:ca
bañzer
Çocukdan al habarı
Çog kâra yeltenen acından ölür
Çog para haremsiz, çog laf yalansız
olmaz
Çok çocug çingana yarar
Çok dö:ş ya cana, ya mala zarar
verir
Çok gezen aya: bog bulaşır
Çok gezen çok bilir
Çok gülmeg galbi garardır
Çok laf yalansız olmaz, çok para
haremsiz olmaz
Çok naz aşig usandırır
Çok yi:p çoban olaca:ña az yi:p azap
dut
Çul gızdırmaz
Çul içinde aslan yatar

D

Da: adamı, hasta eder sa: adamı
Da: daya gavuşmaz, adam adama
gavuşur
Dadandırma Keâlir, dadanırsa
gena:lir
Dal altında dal böyümez

Damli:e damli:e göl olur
Danışan da:dan aşmış, danışmien
yolda şaşmış
Daş düştüğü yerde ağırdır
Daşıma sü:nen da:rmen dönmez
Datlı dil yılanı deli:nden çıkarır
Datlı olma yeller tükediller, acı olma
diler tükediller
Datlı tatlı yemenin acı acı osurması
olur
Datlı tatlı yieg, tatlı tatlı gonusag
Davetsiz varan döşseksiz oturur
Davıl bile denği denğine
Davşan da: küsmüş de da:ñ habarı
bile olmamış
Davul bile denği denğine
Davulun sesi uzagdan hoş gelir
Dedenin yediği guru bog, torunun
dişini gamaşdırır
Dela:nnının adresi belli olmaz
Deli deli: görünce ahıllanır
Deli deli: görünce deyna:nı
saklarımış
Deli deliden, imam ölüden hoşlanır
Deli uslanmaz, demir ıslanmaz
Deli ya dü:nde ya bayramda gerek
Deli: buldug da deyna: galdı
Deli:e her gün bayram
Deli:nen getme yola, başıña getirir
bela:
Delidir, ne yapsa yeridir
Delie ne .ik ne .ikil
Deme dostuña, söyler dosduna
Deme Mecnuna deli, her kişi bir gün
deli
Demir tavında dövülür
Depdim keçe oldu, sivrilddim külah

oldu; gey başa:, get işa:
Derdini söylemien derman bulamaz
Dere geçerken at de:şdirilmez
Dere kenarına ba: dikme, sel alır;
gocalıgda genc avrad alma el alır
Deri: görmeden paçi: sıvama
Dert çekmeden bal yenmez
Dert yüregde dü:n gimi, her gün
atsañ bo:n gimi
Desdursuz ba: gireniñ zopa yemesi
çog olur
Deve denği:nen, boya renği:nen
Devi: yardan uçuran bir tutam ot
Devrişniñ fikri ni:se zikri odur
Denize düşen yılana sarılır
Dibi görünmedig guyudan su içil-
mez
Dibi yog gazanda bir şey durmaz
Dilenci:e acur vermişler, e:ri di:
be:nmemiş
Dilgene dayanamien porsug bu:dey
harmanına gelmesniñ
Dilniñ gemi: yog, nerie çekseñ orie
geder
Dilkiniñ dönüp dolaşıp gelece: yer
kürkcü düveni
Dinsiziñ hahından imansız gelir
Dişi a:ri:en otaci: bulur
Do:mamış çoc:a don biçilmez
Do:ru söylieni dohuz köyden
govallar
Do:yan do:yandan datlı, do:yacag
hepisinden datlı
Dog acıñ halından a:namaz
Dolu bardag duşmana verilir
Don yörü:ş belledir
Don yürüyüş gösterir, mal ahıl
gösterir

Dost acı söyler
Dost başa, duşman aya: bahar
Dost kötü günde belli olur
Dostlug başga alış veriş başga
Dosttan ne gelirse kerem o
Dö:şeceğ gişin gov edeceğ gonşun
esig olmasın
Dö:şün sermiesi olmaz
Dul avradın altı oğlu da olsa perişan
olur
Dul avradın dudu:una siyen çog olur
Duran su barlanır, ahan su paklanır.
Dutdu: iş dial, eli boş dial
Dü:ne geden oynar, ölie geden a:lar
Dü:ne geder zurna be:nmez,
hememe geder gurna be:nmez
Düşeniñ dostu olmaz
Düşmez kakmaz bir Allah
Düşte gör; hayalde gör düşte gör;
hele bir de düş de gör
Dünya Sultan Süleyman'a bile
galmamış
Dünya:ya gelen eşşeg anırmadan
getmez

E

Ecel geldi cihana, baş a:rısı mahana
Eceli gelen it ca:mi duvarına siyer
(işer)
Eden bulur, inilien ölür
Ekme: gata: denk eden bir vahıt aç
galmaz
Ekme: yalı:z yien kendiri dişi:nen
çeker

El a:zına bahan avradını tez boşar
El deliye biz ahilli:e hasretig
El el için a:lamiş da gözünden bir
damla yaş akmamış
El elden üstündür, arşa varana gadar
El eli yur, el de yüzü yur
El eli:nen yılan dut, onu da yalan dut
El elin eşşe:ni türkü ça:ra ça:ra arar
El elin ölçüsü, terezisi
El gapısı adamı ırbrı:ğ geniş yerinden
girdirir, dar yerinden çıharır
El haya: vel i:man
El üstünde alaca:ğ olsun
El üstünde hahıñ olsun
El yumruğunu yemi:en gendi yum-
ru:unu demir sanar
Elçiye zeval olmaz
Elden alim ele verim, gula:mı kesim
saña mı verim?
Elden gelen ö:n olmaz, o da her gün
olmaz
Ele verir talhını, gendi yutar salhını
Eli olmieniñ dili olmaz
Elinen gelen dü:n bayram
Elin .iki bizde gezece:ne, bizim
.ikimiz elde gezsın
Elin gülü ele kokmaz
Elin vergisi göñülün sevgisi
Elini her dela: sokma, ya arhap çıhar
ya yılan
Elo:lu avradı sa:lıglı sever
Endeze çalışır el ö:nür
Er dayie, gız bibie çeker
Er olan ekme:ni daşdan çıharır
Eri olmieniñ ferı olmaz
Erim iyi dieninen, edi:m sarı diyen
utanmış

Erken kahan yol alır, erken evlenen
döl alır
Erken öten horuzu keseller
Esgi pambıgdan bez olmaz, kötü
demirden gılış olmaz
Eşgisi olmieniñ eceri olmaz
Eşli eşine bahar, yalı:z işine bahar
Eşşe: süren osuruğuna gatlanır
Eşşe: zorunan oduna salañ da na:dar
odun getirir
Eşşe:ni dövmen kürkününü döver
Eşşe:ni ö:mien çerçi olmaz
Eşşe:ñ semeri eşşe: yük olmaz
Eşşe:ñ yihıldı: yere han yapılmaz
Eşşeg bile çamıra bir kelle çöker
Eşşeg çamıra çökmüş de sa: binden
yi:d olmamış
Eşşeg hoşafdan ne a:nar, suyunu içer
tortunu bırakır
Eşşeg ölür semeri galır, insan ölür
eseri galır
Eşşeğe naz et demişler zartadan
osurmuş, devie gerdan gır demişler
otuz iki düven yıkılmış
Et gannı, yi:t canı gereğ
Et girmien eve dert girer
Etinen dırnağ birbirinden vazgeçmez
Ev alma gonşu al
Ev danasından öküz olmaz
Evca:zım evca:zım, saklar benim
sırca:zım
Evde galmış gızın gaygısı emmisiniñ
o:luna düşer
Evde: hesap çarşı: dutmaz
Evel can, so:na ca:nan
Even it götsüz enik guzlar
Evinde yog bulgur aşu, gendi gezer

bölükbaşı
Eviñ sözü evde galır
Eviñe var eviñe, seni gören sevine
Evladı sen doğuri:n de, gönünü sen
görmı:ñ
Evlat yetir, aklı: yitir
Eyi ipeg gendini gırdırmaz, eyi
avrad gendini dövürmez
Eyi olacag hasdanıñ dogdur aya:na
gelir
Eyil:e eyilig her gişiniñ kârı, kötüle:
eyilig er gişiniñ kârı
Eyilig etme, eviñe yetme
Eyilik et deñize at, balık bilmezse
Hâlik bilir
Eñ sefili gallağıç, onu da Ye-
men'den sor

F

Fazla çoçug şahbaz avradıñ bir elini,
tembel avradıñ iki elini ba:lar
Fazla mal göz çıharmaz
Fincancı gatırını ürkütmezseñ ötede
bişey yog
Fuhare adam çibidig çalmi:nen, tapıt
daşmie yarar
Fuhare adamıñ guca:na gavırma
goymuşlar, çüküm yani: demiş
Fuharenıñ baş ucunda olaca:ña,
zeñginiñ ayag ucunda öl
Fukaranın tavı: tek tek guzlar

G

Gabı olmieniň gazancı olmaz
Gabil olmieceg düva:ya a:min
denmez
Gaçan balıg böyüg olur
Gaçan guş zor dutulur
Gaçanıň anası a:lamamış
Gambersiz dü:n olmaz
Gancıg yalanmazsa erkek dolanmaz
Ganı ganınan yumazlar, ganı sü:nen
yullar
Gar yılı, var yılı
Gara gader gasara vurmi:nen a:rmaz
Gara habar tez ulaşır
Gardaş gardaşı atmış, yar başında
dutmuş
Garga besle, gözü: oysuň
Garga demiş ki: Çocuklar böyüdü
böyüeli burnum batasio bir bog
yiemedim
Gari: gayna:, pari: goyna: güven
Garip kuşuň yuvasını Allah yapar
Garpız gabı:yınan beslenen eşşe:ň
ölümü sudan olur
Garşı da:dan garşı da:ya ürünmez
Gasab et derdinde, goyun can der-
dinde
Gasabda:ki ete suvan dovranmaz
Gaşınan göz, gerisi söz
Gatıran gaynatmi:nen olur mu şeker,
cinsini si.di:m cinsine çeker
Gavın dial ki götünü kohuliesiň
Gâvura gızıp oruç yenmez
Gâvuruň ekma:ni yiyen, gâvuruň
gılıcını guşanır

Gaynana gazan garası, görüm yürek
yarası, hepisini Allah alası, oğlu da
baňa galası
Gaynananıň kafası don gazanı, aya:
dam hezeni
Gaynani:seň bag otur, dili: diba: sog
otur
Gaynar gazan köpüg dutmaz
Gaynavradınıň sufrada gaşı:, hela:da
boku dö:şür
Gaz gelen yerden ördeg esirgenmez
Gaza: geli:m demez
Gazan götüm gara demez, saca:dan
buladı der
Gazıň aya: öyle geder
Geceleri diken gelir gimi uyur
Geçi can derdinde, gasap ya: derdin-
de
Geçi:ken geçi yatdı: yeri temizler
yatar
Geçti Bor'uň bazarı, sür eşşanı
Ni:die
Gedip de gelmemek, gelip de gör-
memek var
Geleca: varısa göreca: da var
Gelen gedene rahmet ohudur
Gelen hedieniň azı, evde galıg gızıň
nazi olmaz
Gelene get denmez
Gelin geldiği yeri, o:lan do:du: evi
sever
Gelin girmien ev olmaz
Gelin taht getirmiş, gendi çıkmış
gendi oturmuş
Gelinneriň yüzünü örten duvag,
duvarlarıň çapa:nı örten suvag
Gemisini gurtaran gapdan
Gemisini yüzdüren gapdan

Gendi düşen a:lamaz
Gendi gonuşur el güler, o adamın
şekeri; gendi gonuşur gendi güler,
o eşşe:ñ zekeri
Gendi gözünde:ki metre: görmez,
eliñ gözünde:ki çöpü arar
Gergiceg da:nda galsın
Gılavuzu garga olanıñ burnu bogdan
çıkma
Gılıç gınıñı kesmez
Gılığ davşan avlamaz
Gırg avradıñ aklını bir tava: vermiş-
ler de kömesi bulamamış
Gırhından so:na azan ip ilmek
dutmaz
Gırhından so:na azanı teneşir paklar
Gırhından so:na gelen evladıñ da,
avradıñ da...
Gırkından so:na gelen evlatdan da
servetden de hayır gelmez
Gısalardan köselerden gorhulur
Gısmetden ziya:de olmaz
Gısmetise gelir Hint'den Ye-
men'den, gısmet diyalısa ne gelir
elden
Gış gelince herkesiñ oca: gendine
yeter
Gıtlıgda sohulan sohum unutulmaz
Gıtlık gırg gün, ona da gözün alışır
Gız anadan beller sofraya yazmı:,
oğ:an babadan beller sohak gezmi:
Gız ba:zı gısrak ba:zı
Gız bibie o:lan dayie çeker
Gız gısmı çamıra benzer, atdığın
yere yapışır
Gızamıg çıkmadan çocug seniñ
sayılmaz
Gızı gendi gendine birahırsañ ya

davulcie varır ya zurnacie
Gızı gızıken görme geliniken gör,
geliniken görme beşi:ñ ardında gör
Gızı olana gırmızı harem
Gızım sa: di:m, gelinim sen a:na
Gızını dövmen dizini döver
Gişi eşe derse, a:lem paşa der
Gişi gazañlı olursa avrat düzençli
olur
Gizli .ikişen eşgere guzlar
Gizli zina yapan aşıkâr do:rur
Gocamış eşşegde, yıllanmış ahıl olur
Gonşu gonşunun külüne bile möhtec
Gonşuda bişer, bize de düşer
Gonşudan gız alma ev ıssız galır,
gonşudan tavık alma pin ıssız galır
Gonşunun gözü körüse gırdır,
topalısa yekdir
Gonşunun tavı gonşie gaz görünür
Gonşunun ürüşü gelinin işi sevdire
Gonşun kötü göç gurtul, gişin kötü
geç gurtul.
Gorg Allahdan gorgmienden
Gorhu da:ları bekler
Gorhulu düş görmekdenise uyanıg
dur
Gorhunun ecele faydası yok
Goz olur da govugsuz olur mu?
Göç gederken düzülür
Göl yerinde su e:sig olmaz.
Gön yuha yerden delinir
Gördün bir iş, hemen siviş; gördün
bir aş, hemen yanaş
Görgüsüzün bir o:lu olmuş, çekmiş
çükünü goparmış
Görüm görüm göz daşı, göründügçe
vur daşı

Görümün gördüğü dağlar yıkılsın
Görünen köy gılavuz isdemez
Görünen köyün uza: olmaz
Göt öpmi:nen a:z pis olmaz
Gövden ne ya:mış da yer onu gabil
etmemiş
Göz gördü:nden gorhar
Gözden irak olannar gönülde de
irak olur
Gözeliñ bahdı aya:nın altında,
çirkiniñ bahdı alınınıñ çatında
Gözeliñ uyhudan kahışı, çirkiniñ
hememden çıhışı
Gözellik on, dohuzu don
Gönül düşdü bir boha, o da mis gibi
koha
Gönül ferman di:nemez
Gönül kârda gezer
Gönül kimi severse güzel o
Gönül ummadı: yere küser
Gönülsüz aş, ya garın a:rıdır ya baş
Gul buñalmazsa Hızır yetişmez
Gula bela: gelmez Hag yazmi:nce,
Hag bela: yazmaz gul azmi:nce
Gurd goci:nce köpe:ñ masgarası olur
Gurda boynun ne di: galın demişler,
gendi işimi gendim görürüm demiş
Gurhuñ cücü: güzün sayılır
Gurt buhranlı havi: sever
Gurt gonşusunu yemez
Gurt ulusundan gördü:nü işler
Gurunun yanında yaş da yanar
Gusursuz dost arien dostsuz kalır
Guş darie fırlanır
Guş menedi:nen uçar
Guşdan gorhan darı ekmez
Guşun eñ sefili gallağış, onu da

Yemen'den sor
Guzguna yavrısı zümrüd-ü anğa
görünür
Guzlacı o:lag bohundan belli olur
Güccüg suda büyük balıg olmaz
Güç olmasın da geç olsun
Gülme gomşa: gelir başa:
Gülü seven tikenine gatlanır
Gülün siyeci gülden üçe gereg
Gün do:madan neler doğar
Güneş balcı:nan suvanmaz
Güneş girmien eve dokdur girer
Güvenme varla:, düşen darla:

H

Hak di:nce ahan sular durur
Hal halıñ yoldaşı
Halep ordi:se arşın burda
Hancınıñ gızı:nen yolda:ki incir
çabıg yeter
Haramın minası olmaz
Harman yelinen, dü:n elinen olur
Hatınıñ do:rdu: ata biner og atar,
beslemenin do:rdu: çalgam alır
turp satar
Hay'dan gelen Hu'ya geder
Hayır dile gonşa:, hayır gelsin baş:a
Hazıra da: dayanmaz
Hekim hekim diyal, başından geçen
hekim
Hememe geden terler
Hememe giren pezemeg terlemeden
çıgmaz
Her dele: eli: sokma, ya yılan çıkar
ya arhap
Her dü:nün bir ma:temi olur

Her enişin bir yohuşu var
Her goyun gendi baca:ndan asılır
Her guşun eti yenmez
Her horuz gendi zibilli:nde öter
Her şey hesabıban, tut (dut) avuç
 avuç
Her şey sultan bazarında ucuz
Her şeyin vahdı var
Her şeyin hazırı kibar
Her tarlada bir tahıl, her kafada bir
 ahıl(akıl)
Her yi:tin gö:nünde bir aslan yatar
Her yi:diñ bir yo:rt yi:şi var
Herif avradıñ sa:nı sever
Herif dedi:ñ avradını bir bahañ
 başına taç eder, bir bahañ götüne
 tohaç eder
Herkes gider Mersin'e, biz giderig
 tersine
Herkes soyunuñ hökmünü işler
Herkes şapur şapur da bize gelince
 ya Rabbi şükür mü?
Herkesin bir derdi var,
 da:rmenciniñki su derdi
Hey cırteyne cırteyne, anañ çalsın
 sen oyna
Hırhız evde olursa bulması zor olur
Hısım hısımı atmış da gene geri yar
 başında dutmuş
Hili:nen iş yapan minnetine can verir
Hocanın dedi:ni yap, yapı:ni yapma
Horuzu çoğ olan yerin sabahı erken
 olur
Huylu huylundan vazgeçmez
Huylu huylunu tergerse ya hedir olur
 ya gudur olur

I

İhlamurdan odun, beslemeden gadın
 olmaz
İsdambul'un lafı Üsgüdar'da edilir
İsracık it dişini göstermez
İslanmışın ya:mırdan gorhusu olmaz
İz ver dost ol, gız ver duşman ol

i

İçi beni yahar, dışı eli yahar
İflah olmien döyüsün var bir başının
 a:rısı
İki at bir gazza: ba:lanmaz
İki cambaz bir ipde oynamaz
İki cılbag bir hememe yahısır
İki garpız bir golta: sı:maz
İki gaynar bir çaşar, gözeliñ aşı tez
 bişer
İki gılıç bir gına girmez
İki güzel bir yasda: baş gomaz
İki göñül bir olursa samannıg seyran
 olur
İki ölç bir biç
İlk atılan daş uzag düşer
İmamın evinde aş, ölünün gözünde
 yaş olmaz
İnni: genda: batır, çuvaldızı ele
İnsan cüsüm cüsüm, yer damar
 damar
İnsan yedisinde ni:se yetmişinde de
 odur
İnsanı sözünden hayvanı

buynuzundan dutallar
İsdienin bir yüzü, vermienin iki yüzü
gara
İstedi:ni söylien, istemedi:ni işidir
İş olaca:na varır, ahmağ çabalar
İşden artmaz dışden artar
İşlien demir işıldar
İt atar aslan gapar
İt derisinden post olmaz
İt ite buyurur, it de guyru:na
İt ürür kervan yörür
İte dalaşaca:na çali: dolaş
İti öldürene sürüdüller
İtinen çuvala girilmez
İtinen zeñginiñ n':taca: belli olmaz
İtiñ ayağı göçten esirgenmez
İtiñ canı cezada gerek
İtiñ dişi, domuzun derisi
İtiñ dostlu: olmaz
İtiñ düva:sı gabil olsi:di gövden
gemig ya:yardı
İtiñ eceli gelirse mescide yahın sıçar
İtiñ yedi:ni üdü:ne sayallar.

K

Kâr zararın gardaşı
Kâr zararın orta:
Kedi uzanamadığı ciere mundar
derimiş
Kefin alıcının gözü yaşlı gerek
Keklik keklin yüzüne öter
Kel gız gelin olurken çarşı bazar
gapanır
Kel ölür sırma saçlı olur, kör ölür

ba:dem gözlü olur
Kem a:letinen kema:lât olmaz
Kenarın dilberi ne gadar na:zig olsa
na:zenin olamaz
Kesemediğın eli öp başa: goy
Keskin sirke küpüne zarar verir
Kim eşer derin guyu:, gendi düşer
yüzün guyu
Kiminiñ parası, kiminiñ düva:sı
Kimse ayranım eşgi demez
Kimse yedi: ciere kohug demez
Köpri: geçene gadar ayie dayı denir
Kör bıçag ele yavız, köt'avrat dile
yavuz
Kör geder, yol geder
Kör gözden yaş umma
Kör öküzün gilbası olmaz
Kör ölür, ba:dem gözlü olur
Köro:lunun gendi gelmeden ünü
gelir
Körü gözsüz, da:yı ıssız sanma
Körünen yatan şaşı kahar
Körün deyne: yanda gerek
Kötü gonşu adamı hacet sa:bi yapar
Köyneg yivine kesilmez
Köynek yivine govlanmaz
Kürt yer çarı:na bahar

L

Laf torbie girmez
Lafınan pendir gemisi yörümez

M

Mahanasız dost köyüne varılmaz
Mahgeme gadie mülk dial
Mal ahıl ö:redir, don yöri:ş gösderir
Mal bucagda gözel gucagda yatar
Mal canıñ yongası (eya:si)
Mal dededen evlat bedenden
Mal sa:biniñ canı çıgmazsa içciniñ
teri çıgmaz
Mala: mihiet ol, gonşu: hırhız etme
Malım seni verim mi kötü olim,
vermi:m mi kötü olim?
Mallınıñ malı tükenmiş de dilliniñ
dili tükenmemiş
Marifet iltifata ta:bidir
Mart gapıdan bakdırır, gazma kürek
yakdırır
Martda ya:masın nisanda diñmesin
Maşa varıken eli: yakma
Merese demişler nerie gedi:ñ, o da
demiş meres olmie gedi:m
Merhemetden maraz do:yar
Meşhur olucu:, ca:miniñ duvarınıñ
dibine işe
Meyveli a:ç daşlanır
Meyvesiz a:cı keseller
Mızırığ çuvala sı:maz
Misafirisen bağ otur, dili: dibe: çeg
otur
Missafir ev sa:bine ta:bi
Missafir gısmeti:nen gelir
Missafir on gısmetinen gelir, birini
yer dohuzunu bırahır
Missafir umduğunu dial, buldu:nu
yer

Missafirliğ üç gün
Möhür kimdi:se Süleyman o
Mum dibini ııtmaz
Müşderi veli:nimetimizdir
Müzevir boynunda babal bıragmaz

N

N'oldum demi:ciñ, n'olucum di:ciñ.
Namazda gözü olmieniñ ezenda
gula: olmaz
Nazar devi: gazana, adamı mezara
goyar
Ne ekersen onu biçen
Ne goyduñ elime ki, ne çalim yüze:
Ne oldum dememeli, ne olaca:m
demeli
Ne Şam'ın şekerı, ne Arabın yüzü
Ne umarsın bacıñdan, bacıñ ölür
acından
Ne verirsen eli:nen, o geder seni:nen
Nerde birliğ, orda dirliğ
Nerde çoğlug, orda boglug
Nerde hareket, orda bereket
Nerde pilav, orda kılav
Neren a:rırsa canıñ orda
Nikâh gıyanıñ biri ma:ripde biri
maşrikde ola da dönüp evlenemie
Nikâhda kera:met vardır

O

O gadar gusur gadı gızında da olur

O:lan do:r ellere, çal götünü yellere
O:lan do:ran at gimi yatar, gız do:ran
it gimi yatar
O:lan yedi oyuna getdi, çoban yedi
koyuna getdi
O:lu olanın o:lağı olur
O:lum ahıllı malı neylesiñ, oğlum
deli malı neylesiñ
O:lunu dövmien ba:rını döver
Oduncunıñ gözü omçada olur
Odunun cinsi közünden, insanı
seciesi sözünden bell'olur
Ohudu obie geldi, so:nadan töbie
geldi
Olaca:nan yitece: ça:re yog
Olmieceg düva:ya a:min denmez
Olmiesiñ üç beldenıñ birinden;
Elbistan'dan, Darende'den Gü-
rün'den
Olsi:nen bulsi: ekmişler de herinen
heç bitmiş
Ortaglıg eyi olsa bir avrat iki herife
varır
Orusbunun yüzüne tükürmüşler,
ya:mır ya:yi: demiş
Osuruglu göte arpa çöre: mahana
Otu çek köküne bak
Oturmam dien yatmış, yemem dien
sufranıñ yamalığını gapmış
Otuz iki dişıñ duydu:nu, otuz iki gişi
duyar
Oynadı güldü, yerini buldu
Oynamagdan ma:sat utmag
Oynamasını bilmien gelin yerim dar,
derimiş

Ö

Öküz ölür, gönü galır, yi:d ölür namı
galır
Öl benim uçun, ölim seniñ uçun
Öl söz verme, öl sözüñden dönme
Öleninen ölünmez
Ölme eşşe:m yaz gelici
Ölmüş eşşeg gurddan gogmaz
Ölüden ne fayda, varsa varsa diriden
Ölüm girmien ev olmaz
Ölüm hak, meres haleb
Ölüsü olan bir gün a:lar, delisi olan
her gün a:lar
Ömür biter dert bitmez
Övkede ahıl olmaz
Övki:nen kahan zararınan oturur
Öñ teker nerie, arka teker orie
Öñce ta:m so:na gıyam

P

Paçi: içen samırsa:ñ hesabını yap-
maz
Pancar satan ananıñ, çalgam satan
gızı olur
Papaz her gün pilav yemez
Para datlı olur
Parai:nen imanıñ kimde oldu:nu
Allah bilir
Parañ varısa birigdir ya inada harca,
ya murada harca
Pari: veren düdü: çalar
Pari:nen imanıñ kimde oldu:

bell' olmaz.
Paşa gardaşım olaca:na, hambal
(hamal) gişim olsun
Perşembenin gelişi çarşambadan
bellidir
Püsse: cier amanat edilmez

R

Rüzgâr eken fırtına biçer

S

Sa:r duymaz yahışdırır
Sabah ola hayır ola
Sabırınan gorug havla olur
Sabreden devriş, muradına ermiş
Saç sefa:dan, dırnnag cefa:dan uzar
Sagla samanı gelir zamanı
Sahınan göze çöp batar
Saldım çayıra Mevlam gayıra
Samannıg saray oldu, avratlık goley
oldu
Samannıgda yatan ite ite daş de:mez
Sanat altın bilenzig
Satlıg malın bir başı dışarda gereg
Sel geder gum galır
Sen a: ben a:, bu ine: kim sa:ya
Sen bilin dersen de:rmende dö:ş
olmamış
Sen eşşeg olursañ semer vuran çoğ

olur
Sen evme iş evsin
Sen işden dial, iş senden gorgsun
Sen seni övme, seni el övsün
Severim sevdirmem, döverim döv-
dürmem
Sıcağtan zarar gelmez
Sineg pis dial amma ma:de bulandı-
rır
So:nadan ma:zin olan minari: yıhar
sesinen, so:nadan hatın olan
çunuru gırar tasınan
So:nie galan da:vi: ...
Sofu suvan yemez, gabı:nı da kimsie
vermez
Sora sora Ba:dat bulunur
Soñ gülen eyi güler
Soñ pişmannıg fayda vermez
Soña galan doña galır
Söyliene bagma, Söyledene bag
Söz a:zdan çıhar
Söz bir Allah bir
Söz gümüşüse sükut altın
Söz söz açar, söz göt açar
Sözü verenden alan uz gerek
Su desdisi su yolunda gırılır
Su güccü:ñ sufra böyü:ñ
Su içene yılan bile de:mez
Su uyur duşman uyumaz
Suçu allı pullu gelin etmişler, kimse
kabil etmemiş
Sulu namaz çay kenarında gılınır
Sü: görünce te:mmüm bozulur
Sü:ñ ça:lamasından, adamın söyle-
mesinden gorg
Sü:ñ dosluğu olmaz
Süe yi:dlik olmaz

Sükût ikrardan gelir
Süpürge:ken süpürge, erim di: baş
galdırmiş
Sürüden ayrılan goyunu gurt gapar
Sütnden a:zı yanan, yo:rdu üfürereg
yer

Ş

Şer gapıdan girerse, şera:t pacadan
çihar
Şera:tın kesdi: bannag acımaz
Şeytan azapda gereg
Şih şihı bulur Mekke'de, puşt puştı
bulur Tekke'de
Şih uçmaz mürüd uçurur
Şu da:, o da:, bir da: bir gün de bu
da:

T

Tabak sevdi: deri: yere beg vurur
Tarlada bu:deyim var deme anbara
girmi:nce, o:lum var deme el
goynuna girmi:nce
Tavı: pininde, öli: gününde
Tebdil-i mekânda ferahlıg vardır
Teggi: beklien şovri: içer
Tembele yumuş buyurmuşlar,
babamdan eyi ahıl vermiş
Temsilde hata olmaz
Tencere yuvarlanmış, gapa:nı bul-

muş
Terecie tere satılmaz
Terezi var dartı var; her bir şeyin
vahdı var
Terzi sökü:nü dikemez
Tikenı batdı: yerden çihardıllar
Topalı aramışlar caddede bulmuşlar
Tusbayı şu ba:dan almışlar şu ba:ya
atmışlar, o ba: olmasa bu ba: ol-
sun demiş
Tut gurusi:nen avrat sevilmez

U

Ucuz etiñ yahnisi yenmez
Ummadıg daş baş yarar
Usdanıñ çekici biñ lira
Utanma bazar, doslu: bozar
Uyhu güccük ölüm
Uyuz itde gıllı daşşag ne gezer
Uyuz itde yara e:sig olmaz

Ü

Ürümesini bilmien it sürüye getirir
gurt
Üzüm üzüme baha baha gararır

V

Vakit nakittir
Var evi kerem evi, yok evi verem
evi
Varını veren utanmamış
Varlığı sevişdirir, yokluk dövüşdürür
Varlıgtan zarar gelmez
Varmı puluñ, dünya a:lem guluñ.
Ver Allah'ın verdi:ne, vur Allah'ın
vurdu:na
Veren el, alan elden ye:dir
Vermi:nce Ma:bud, neylesin Sultan
Mahmud

Y

Ya bu devi: güden, ya bu diyardan
geden
Ya devlet başa, ya guzgun leşe
Ya: yumurtada belli olur
Ya:mır ya:madan sele getme
Ya:nış hesap Ba:dat'tan döner
Ya:yınan yavşancığı da datlı olur
Ya:z at yemin artırır
Yalancının mumu yatsie gadar yanar
Yalı:zlığı Allaha ma:sus
Yamalığı ayıp dial yırtığı ayıp
Yananınan yenene bir şey dayanmaz
Yarası olan gocunur
Yarım dokdur candan eder, yarım
hoca dinden eder
Yaş kesen baş keser
Yaşlılığı gapie gonacığı mal dial
Yatan aslandan gezen dilki ye:dir
Yatsan uyusan ölü deller, çıksan
çı:rsan deli deller

Yavaş yavaş yerim edim, gör ki saña
neler edim
Yavız hırhız ev sa:bini basdırır
Yavşak böyür bit olur, enik böyür it
olur
Yavşak böyür bit olur, itin o:lu it
olur
Yayla itinen avrada yarar
Yazın gafası gaynienin gışın gazanı
gaynar
Yazmalı: ya:lığı eden de avrat, ya:lı:
yamalığı eden de avrat
Ye:nilik başa bela
Yel gayadan ne goparır
Yemienin malını yeller
Yeneninen yanana bişey dayanmaz
Yenilen yerde hayır bereket olur
Yer altında olmaşın da ba: ardında
olsun
Yerinden kahan yetmiş iki derde
u:rar
Yerini gula: var
Yıhılan güleşe doymaz
Yılan e:lir bükülür, deli:ne gelişin
dümdüz olur
Yılan sohan uyumuş da aç yatan
uyumamış
Yılaniken yılan topra: gıdım gıdım
yalar
Yılanın sevmedi: ot deli:niñ a:zında
biter
Yi:d biñ yaşar, fırsat bir düşer
Yi:diñ malı gözünün ö:nde gereg
Yien a:z utanır
Yiğidiñ malı meydanda gereg
Yiğidiñ sözü, demirin kerti:
Yitme el gapısını bannag uci:nen,
yiteller gapını var güci:nen

Yol eri yolda gerek
Yol yürümü:nen, borç ödemi:nen
tükenir
Yolci: yolundan etme
Yolcu yolunda gerek
Yolcunun halından Allah bilir
Yoldan giden yorulmaz
Yorgan kakmadan döşşeg kakmaz
Yorgan varıken döşşeg kakmaz.
(Büyük kız varken küçük kız ve-
rilmez)
Yörrien atın başına vurulmaz
Yuralsız ata binilmez
Yuvi: dişi guş yapar
Yü:cüe hak de:sin de ölü isder
cennete getsin, isder cahenneme
Yüz verdig Ali'e, geldi sışdı halie
Yüz yüzden utanır
Yüzü gözele doyulur da huyu gözele
doyulmaz

Zor fendi bozar
Zora da: dayanmaz
Zorunan gözellig olmaz
Zurnada peşrev olmaz
Züğürtlüg za:deli: bozar

Z

Zararın neresinden dönersen orası
kâdır
Zerhoşa mektub yazma ya ohur ya
ohumaz
Zenginini hayırsız evlad, fakiri guru
inad, memuru süslü avrad batırır
Zenginini malı, züğürdün çenesini
yorar
Zenginini arabası da:dan aşar,
fuharenin arabası düz yolda şaşar
Zenginini gö:nü olana:dar fuhare
acından ölür

MARAŞ'TA SIK KULLANILAN

227

DÜÂLAR

Aklı:nan biñ yaşa
Allah a: baht versin
Allah acılarını gösdermesin
Allah ahıl versin
Allah analı babalı böyütsün
Allah aramızdan e:sig etmesin
Allah aşlı:nan terbie etmesin
Allah başga acı vermesin
Allah başga dert vermesin
Allah başımızdan e:sig etmesin
Allah beterinden esirgesin
Allah damda:zen (damda gezen)
bahdı versin
Allah duddu:nu altın eylesin
Allah durdu:ca durasın
Allah elden aya: düşürmesin
Allah eliñ diline düşürmesin
Allah esirgesin
Allah evinde gönendirsin
Allah gadirli gıymatlı etsin
Allah galbinin gününü gösdersin
Allah gaşlı:mızdan çıharmie
Allah gıymat bilene düşürsün
Allah gördümüz günden geri
goymasın
Allah hayrını gösdersin
Allah iki eyiligiden birini versin
Allah it püsüg aşı etmesin
Allah kimsenin yavrısını dürtüp
çomacag etmesin
Allah kimsi: açlı:nan terbiye et-
mesin
Allah kimsi: elden aya: düşür-
mesin
Allah kimsi: gördü: günden geri

gomasın
Allah kimsi: kötülerinen
dünya:da da gabırda da yoldaş
etmesin
Allah kimsi: yazın ayransız,
gışın yorgansız, bayramda o:lansız
gomasın
Allah ne etdirsın, ne buldursun
Allah razı olsun
Allah selamet versin
Allah soñunu hayır getire
Allah yardım eylesin
Allah yatag ömrü vermesin
Allah yerine yeñ versin
Anañ babañ nur içinde yatsın
Anaña babaña rahmet
Babaña rahmet
Bahdıñ günün a: ola, anañ babañ
sa: ola
Çog bayramlar göresin
Darısı çocukları:za
Ecdadına rahmet
El öpennerin çog olsun
Evin yihılmiye
Geçmişine rahmet
Hızır nebi: yoldaşın ola
Nur içinde yatsın
Oduñ oca:ñ yana
Ömrüne bereket
Toprag di: avuşladı:ñ altın ola
Üçgün yatag, dördüncü gün
toprag

**MARAŞ'TA SIK KULLANILAN
BEDDÜÂLAR**

A

A:m a:m a:liesice
A:zına yü:cü banna: de:yesice
A:zıma basdır
Abdalıñ kestiğinden mahrum
gedesiñ
Acısına oturdu:m
Adı batasica
Adı sañı kahasica
Adıñ gara yerden gele
Afacan yiesice
Afalan tufalan olasıñ
Ağzıñ burnuñ yumula
Aklı soyha çıhasica
Ala gannı, yarı cannı gelesiñ
Allah a:zını çırpısıñ
Allah aklını almış, canını da alsa
da gurtulsag
Allah analıg elinde galasıñ
Allah bela:ñı sıçan sela: versıñ
Allah çüklüce görmiesıñ
Allah darısına çıharsıñ
Allah etdi:ñi bulasıñ
Allah gınieniñ başına versıñ
Allah hocalar yı:hie
Allah iki yahañ bir ariye gelmiye
Allah kalbi:ñ gününü göresiñ
Allah kimsi: gördü: günden geri
gomasıñ
Allah niyetine yetirmie
Allah seni bir soluglug etsıñ
Allah seni nasıl bilirise öyle et-

sıñ

Allah tez günde canını alasica
Allah uyuz vere de dınnag

vermie

Allah yetmiesıñ emi?
Allahıñdan bulasıñ
Aya:ñ başıñdan a:r gele

B

Ba:zına ba: golu geçesiñ
Ba:zıñda galsıñ
Babi:ñ sinine ataş ya:ya
Bacañda bayguş tünie
Başı canı derdine düşesice
Başı götünden a:r gelesice
Başına de:rmen daşı düşesice
Başını yiesice
Başına benim gadar daş düşsün
Başında bayguşlar öte
Başında gulplu taslar dönsün
Bayramlara çıkmiesıñ
Bedeni:ñ darbızı çekile
Bedeni:ñ darbızı çekile, cani:ñ
derdine düşesiñ
Ben böyüddüm gördüm, sen
böyüdüp göremiesıñ
Bir soluglug olasıñ
Boynuñ altında gala
Boyu bosu devrilesice
Boyu devrilesice
Boyuña boz ipler ölçüle
Bö:ler sohasica

Burnu budanasıca
Burnundan gelesice
Burnunun dire: gırılasıca
Burnundan gele

C

Cahennem beri sen öte
Canı derdine düşesice
Canında cierinde bulasıca
Canını kapasıca
Canının derdine düşesice
Cani:η ebcı: söküle
Cieri bişesice
Cieri dökülesice
Cieriη a:zıηdan gele
Cieriηden bul

Ç

Ça:η çekilsin
Ça:ηe hırhızın daşı da:ye
Çekdi:η damar gurusun
Çer çıkarasıη
Çöp gimi diηeli gala
Çüklüce: çömelmie

D

Damarcı: da:lansıη
Datlı canından bulasıca

Defderi dürülesice
Delig delig delinesin
Derd dutasıca
Dilenmez dilençi olasıη
Dili gopasıca
Dili: eşşeg arısı sogsun
Diline damla düşesice
Diliη dama:η gurie
Diliη depenđen çekile
Diliηi eşşeg arısı soksun
Dişine kelpeten de:ye
Dişlerine kelpeten u:riyesice
Dizin dizin yürüyesice
Dörd adamın omuzunda gedesin

E

Eli aya: budanasıca
Eli gırılasıca
Eli ırbık dutmie
Eliη aya:η döküle
Evi başına yihılasıca
Evi yihılasıca
Eviη yihıla da virana ola
Evladıηdan bul
Evladi:η gününü görmiesin
Eη son gonusmaη ola
Fele:η sillesini yesin

G

Gabır gabır gezesin
Gafası gopasıca
Galabalı: kahasıca

Gan gusasıñ
Gan işiesiñ
Gan tüküresiñ
Ganıñ içiñe aha
Gapıña gara kilit vurula
Gara gara derd
Gara habarıñ gele
Garannıñ kaha
Garartıñ kaha
Gargalar üleşiñe gona
Garnı a:reisice
Garnı a:rısıñ
Garnı yüre: eşgisiñ
Geddice:ñ ola da geldice:ñ olmie
Gedişiñ ola da dönüşiñ olmie
Gelmezine get
Gençli:yıñ hayrını görmiesiñ
Gençli:ñe doymiesiñ
Gıldı: namaz üstücü:ne bulun-
masıñ
Gıldı: namaza gurban olsun
Gıran dıhılasıca
Gıran giresice
Gızarı bişesice de, tandıra düşe-
sice
Gızgın gurdu düşesice
Gızlıca: gırg derede galasıca
Govalien govalı gala
Gö:ni:ñ köçe: gırılıñ
Gö:nüñe köz yapışa
Görüp görece:ñ bu ola
Götü hela:dan kakmie
Gövdeci:ne ya:lı gurşunnar
çahılıñ
Gözlerine mil çekilesice
Gözleriniñ a: çekile
Gözü çıhasıca
Gözü kör olasıca
Gözünden dizinden gelsiñ
Gözünüñ elifi dökülesice

Gözün kör ola
Gözüne dizine dursun
Gözüne şişler çahıla emi?
Gözünü toprag doyursun
Gudurasıca
Guduru batasıca
Gudurup etine düşesice
Gula:na gurd düşesice
Gula:na gurşun ahasıca

H

Hanañ harab'ola
Havlası yenesice
Hayrını görmiesiñ
Hıs hıs canı çıksıñ (hısımlar için)
Hörtügler çıharasıñ
Huyun sü:ñ gurusun

İ

İflah olmiesiñ
İki gözü kör olasıca
İmamıñ gayı:na binesiñ
İt mezerinde yatasıñ
İte püsse: yem olasıñ

K

Kakmazına yatasıca
Kefen parañ olsun

Köküne ayrıran sü: dökülesice
Köküne kirbit sü: döküle
Lep lep dökülesice

M

Malından canından olasıñ
Mali:ñ içine kömül
Mapuslarda çürisesice
Mundar şişesiñ
Nan ekme: muhdaç olasıñ

O

Oca: batasıca
Oca: kör galasıca
Oca:na bayguşlar tünie
Oca:ñ tütme
Oca:ña incir a:cı dikile
Oduñ oca:ñ kör gala
Olmaz olasıca

Ö

Öldü:ñü görür mi:m ola?
Ölüsü ötürsün
Ömrü tükenesice

S

Sabahlara çıkmiesiñ
Saçı sahalı a:rasıca
Sen beni güldürmediñ, Allah da
seni güldürmesiñ
Seni Allah'a havale etdim
Sidi: dutulasıca
Sidigli:ñ dutula
Solucuñ tükene, solu:mu
tüketdiñ
Soyha çıhasıca
Soyhañdan çıha
Sü: sü:ne yunasıca
Südüm harem olsun
Sürüm sürüm sürünesice
Şaşım şaşım şaşasıñ

T

Tahdalı köye gelin gedesiñ
Tanrı canıñı ala
Teneşirde yunasıñ
Torba dahıp dilenesiñ
Töremiesiñ

U

Ulum lulum ulasıñ
Ulum ulum ulasıca da lepir lepir
dökülesice

Ü

Üleşine guzgunnar dönesice
Üsdücü:ne bulunmiesice

Y

Yanıñ yanıñ yüriesice
Yardan yuvarlansın
Yaşı başı kesilesice
Yaşı kesilesice
Yaşın ömrün kesile
Yavruların yetim gala
Yazın ayran görmie, gışın yor-
gan görmie
Yedi mina:redesela:ñ verilsin
Yedi:ñ ekmek göze: dize: dursun
Yedirdi:m burna: ba:za: dursun
Yerinde yatamiesice.
Yerñ yer altı olsun
Yerñ yurduñ ataş ola
Yetmiesice
Yılanlar soha
Yi:d yanı yere gelesice
Yi:diken yihılasıca
Yurduñ yuvañ da:la
Yurduñ yuvañ yihıla
Yurt yuva dutmiesin
Yüre: sapından sararsın
Yüre:ñ a:zıñdan gele
Yüzü donu kesilesice
Yüzü kesilesice

Z

Zehir zihım oLsun
Zehir zihım ye
Zihımın kökünü ye

Zımaranın sırtına, esfele sa:file
get
Zırnı:nı bile gurban ederim

MARAŞ NİNNİLERİ

Tahda gurdum ekmeğ aşdım
Çocug uyanınca şaşdım
Yanan odundan vazgeşdim
Nenni o:lum nenni nenni

Okla:ma ekmeğ dolalı
Yumag yuma: ulalı
Beyaz döşlü: yamalı
Nenni o:lum nenni nenni

Unu elegde eledim
Ben seni Hagdan diledim
Tahda beşe: beledim
Nenni yavrım nenni nenni

A:şam olur tavıg döner
Gonşular bizi duyar gınar
Sacıñ altı boşa yanar
Nenni gızım nenni nenni

Nen çalarsam oyur m'ola
Kölgelerde böyür m'ola
Eller başa güler m'ola
Nenni o:lum nenni nenni

Neni o:lum uyu diye
Seni veremem kediye
Oduñ çıgdı onyedie
Nenni yavrım nenni nenni

Geçer böyle bizim hallar
Bizim işi kim bitirir
Babası şeker getirir
Nenni yavrım nenni nenni

Nenni bebe:m nenni
Nen dedigce neniñ gelsiñ

Hu: dedigce uyhuñ gelsiñ
Hu: hu: hu: hu

Nen demie yüreg gereğ,
Sallamie bilek gereğ

Hu: hu: hu saña
Altın tasda su saña
Uyumassañ tu saña
Ne:n ne:n ne:n nen

Ne:n ne:n nennisi var
Bu bebe:ñ uyhusu var

Nen çalarsam uyur m'ola
Kölgelerde böyür m'ola

Ne:n ne:n ne:n nen dandini dandini
danalı bebeg
Elleri golları gınalı bebegşindi de
babası gele:ceg
Ne:n ne:n ne:n nen

Dandini dandini das dana
Danalar girmiş bosdana
Gov bosdancı dana:yı
Yemesiñ lahanayı
Ne:n ne:n ne:n nen

Hu: hu: hu: Allah
Yavrıma uyhu ver Allah

Hu: hu: hu: saņa
Altın tasdan su saņa

Nen çalarım bebeg uyumaz
Kimseler halımı bilmez
Babası asgerden gelmez
Nenni: nenni: nenni: nenni:

Nenni dersem uyur m'ola
Tıpış tıpış yörür m'ola
Benim yavrım uyur m'ola
Ne:n ne:n ne:n nen

Evimizin öñü guyu
Guyudan çekeller suyu
Uyu yavrım uyu uyu
Nenni nenni nenni nenni

ÇOCUK TEKERLEMELERİ

Okumalarda bir üst cüze geçen
çocukların, arkadaşları tarafından
kulağı çekilirdi. Kimi zaman bu
kulak çekme abartılır ve çocuğun
çekilen kulağı acırdı. Kulak çeki-
lirken de aşağıdaki gibi bir teker-
leme söylenirdi:
Gula:η gutlu olsun/ Çöre:η datlı
olsun/Hocie para
getirmesen/Yüzün gara olsun

Kel o:lanın kellesi, it bohundan
güllesi

Hemem, gubbesi tamam, içinde bir
gız oturur, babası imam

Çan çan çikilota
Hani baņa limonata
Limonata bitmiş
Hanım gızı getmiş
-Nerie
-Isdambıla
Arabanın tekeri
Isdambıl'ın şekeri
Anşecig, Fadımacıg
Sen dur, sen çıg

Galemim yog, kâhadim yog
Sınıfda galdım habarım yog

Elim elim ebrüşüm
Atdan düşdü kelbüşüm
Atım nerie gedyon
Paşie garşı gedyom
Paşanın da nesi var

Yazı yazan o:lu var
İnci düzen o:lu var

Endim dere boyuna
Getdim Halep yoluna
Halep yolunda sabıncı avradı
Beni gördü a:ladi
Benim bir gızım var
Bir batman biti var
Durmadan a:lar,
Cierimi da:lar
Bindim deve boynuna
Getdim Halep yoluna
Halep yolu şam bazar
İçinde maymun gezer
Maymun beni gorhutdu
Gulağımı sarıtdı
A: boncug, gara boncug
Halbur hulbur
Şunu şurdan öp de galdır

Ocag başı tandır
Allah şunu yandır

Suvan sarımsag
Otur otur kak

Altın ıslag
İnanmassan kak da bag

Şımarık şırtık
Babıcı yırtık
Babası mırtık

Deli deli depeli
Gulagları küpeli

Aya:mın altı bekmez
Yala yala bitmez

Çocukların atışması:

-Saņa ne?
-Saman ye!
-Daha doymazsan gel beni
ye!

Kız çocuklar doğuşür, araları açılır. Biri kaçarken ayağının tabanını arkadaşına göstererek:

-Yala yala şekerim,
yalamazsan küserim
Ya da:
-Aya:mın altı bekmez,
yala yala bitmez

Mehmet isimliler kızdırılırken:

Memmed metire
Biner gatıra
İçer tütünü
Sallar götünü
Torbada duz yog
Memede gız yog

Topal topal top atar/ Eşgili yemiş
göt atar

Boha basan Kır Hasan

Beni sevmien setirig olsun, beni
öpmien ötürüg olsun

Çocuk severken söylenirdi: Gıdım
nazlı..

Hallâ:, hemem delle:, çarşı göbele:.

Çocuk oyunu:
Gara tavıg gaşdı, ganadını aşdı, şu
gırmızı geyili gız, benden gaşdı.

Ooo, innem düşdü yahamdan,
kolere geliyor arhamdan
Gelme kolere gelme, annem bakıyor balkondan

Hacı la:leg havada, yumurtası
tavada, aş bişirdim yemedi,
köynek dikdim geymedi, hememe
götürdüm çimmedi, bir tene vurdum oynadı

Tarhana tartar, garnımı yırtar,
eşgili şovra, gel beni gurtar

Analar kızlarının saçını gelişsin diye
kızın arkasına geçer bir eliyle kızın
saçını süngüçleyerek şöyle der:

Ayda bir garış
Yılda bir süngüç
Topug saņa habar salmış
Durmasın gelsin demiş

Elifküsün en
Erzurum'dan geldim ben
Eğer gelmesi:dim ben
Mundar olurduñ sen

Tembel teneke/ düşdü kenefe

Oyun oynarken:

-Gaçı:rdım, altına sıçı:rdım.

Açık arazide tuvalete otururken,
öteki arkadaşlarının kendisine
bakmalarını önlemek için çocuklar
şöyle bir tekerleme söylediler:
-Arham gala, ö:nüm gala, başa
bahan ö:süz gala.

O:lan o:lan osura/bazara bu:dey
daşie
Gözel kızlar görüşün/ pipisinin
ucun gaşie

Yakın akrabalar hakkında kimi
zaman da aşağıdaki gibi tekerle-
meler söylediler:
Anası da bir inek, vermez kine bir
memek
Halası da bir gatrır, bilmez kine bir
hatır
Dezzesi de bir şeker, cinsi de ona
çeker
Babası da bir deve, gelmez kine
heç eve

Nazar için söylenen tekerleme:
Yüzellig bir havasın
Her dertlere devasın
Yüzellig oldu:ñ bilim
Nazarları bozasın

Allah bela:ñı vere
Sıçan sela:ñı vere
Püssüg tapıdı: galdıra
Köpeg namazı: galdıra

Geliñ geliñ getirin
Duruñ duruñ oturuñ
Fahıların evinden
Ne yeñ ne de götürün

Yağmur duası için çomçalı gelin
yaparak yemeklik malzeme topla-
yan çocukların duası:
Çomçalı gelin ne isder
Bir gaşıcığ duz isder
Duz olmasa ya: olsun
Ablamın gö:nü sa: olsun
Gövden rahmet
Yerden bereket
Ver Allahım ver
Elim çamır
Golum hamır
Ver Allahım ver ya:mır

Gızım gızım gızımama, gızımı
verrim mazmana, mazman döyüs
gazansın, gızım yesin otursun.

Çocuk kandırma duası:
-Hasan dede, Hüsi:n dede, şu
gızımın (o:lumun) a:rılarını da:lara
daşlara goy gede!

MARAŞ'TA SIK KULLANILAN

241

ÜNLÜ SÖZLER

Kabir telkini:
Etdi:sen bulun
İnileme ölüň
Şimdi gelirse görün

Fukaranın kabir sualine hazırlığı:
Pendir ekmek, aba köynek der
geçerim

Ayakta işeyenlere “Aya:yıň birini
galdır” diyerek köpeğe benzetilir.

Çibidig çalmieniň anasının tumanı
başına

Bir işten sonuç alamayan:
Az geddig uz geddig, dere depe
düz geddig, altı ay bir güz geddig,
bir de bakdığ ki bir arpa boyu yol
geddig.

Küçük çocuklara kızarken söyle-
nen söz: Yer a:lar, içer a:lar, sıçar
a:lar.

Su şıhırtısı, akce şıhırtısı, ille de
gelin kikirtisi datlı olur

Adam tarladan eve dönerken tuz
gölünden tuz getirirmiş, karısı da
ona buna dağıtırmış. Adam bir gün

karısını da tarlaya götürmüş. Ak-
şama kadar tarlada çalıştıktan son-
ra birer torba tuz sırtlanıp köye
dönmüşler. Yaş tuz ağır olur,

kadın iyice yorulmuş. Akşam olup
da komşular tuz istemeye gelince
aşağıdaki tekerleme ile onlara tuz
veremeyeceğini söylemiş:

Duzlucanıň yohuşu/Şu galçama
çöküşü/Er duzunu veremem/Ben
duzuma gıyamam

Kız gelin geder ama baba evine sık
sık gelir. Babası kızının sık sık
gelmesinden, ağzının tadı kaçar
düşüncesiyle rahatsız olur, “gızım
datlı gel” der. İş uzar, söz uzar, kız
küser, babası evine seyrek gelme-
ye başlar. Bu defa: baba “hoş
geldiň, datlı geldiň” der, kız hata-
sını anlar.

Ana mimbar pişirmiş amma tam
yiyecek zaman misafir gelmiş.
Ana çocuklara tembih etmiş,
mimbardan söz etmeyin diye. Mi-
safir kalkmamış. Çocuk acıkmış.
Çocuk kendi kendine tekerleme
söylemiş: Gumu gumu gursag,
mimi mimi mimbar.

Babaannenin torununu sevmesi:
Yarısı yavrımıñ yavrısı, yarısı
yılanıñ yavrısı

Görücüler kızı beğenmezse, örne-
ğin biraz saf bulmuşlarsa aşağıdaki
gibi bir tekerleme söyler:
-Ba:ya vardıg ba: bıtırag, aklı biti:
gıtırag

Kimi zaman misafir ne kadar otu-
racağını bilemez ve oturması gere-
kenden daha fazla oturur. Oysa
vakit geçmiştir, ev sahibinin uyku-
su gelmiştir. Böyle misafirler için
aşağıdaki gibi bir tekerleme söyle-
nir:

-Gorlandı köz, tükendi söz/kahıñ
gediñ siz, yaticıg biz

Avrad var hazret-i mülk/avrat var
çepelli mürt/avrat var zavranı zort

Kör şeytan kör gözüne, pis şeytan
pis yüzüne na:let

Mal sa:bi mülk sa:bi/Hani bunun
ilk sa:bi?/ Mal da yalan mülk de
yalan/ Hadi birez sen oyalan

Uzunlar ırag olur/ gönülden yırag
olur/ üçe rafdan gap almie/ ba:zi
ba:zi gerek olur

Bir vurması atmış, bir vurması
yetmiş, nice cannar helag etmiş,
sarı Cizmeli Memmed A:

İmirballı'lar için söylenen şu fik-
rada ince bir espri anlayışı vardır:
İmirballıların kızı hüngür hüngür
ağlamaktadır. Ne ağlıyorsun, diye
sorulduğunda şöyle cevap verir:
-Gız benim bir o:lum olsa, şu
gava: çıksa da düşüb ölse, ya ben
a:lami:m de kimler a:lasıñ.

O:lan anasına sormuş, ana kaç
evlendiñ di:. Anası demiş ki:
Ali:nen Veli, dört de ondan eveli,
Şa:ben Ramazan, bir de rahmetlig
babañ. Anañ gün mü gördü o:lum?

Kem yükünü, havla bükümü, getir
taba:, verim yana:

Kaynana geline "Masraflısıñ"
di:nce; "Arasadan yemie:, bezir-
gândan geymie: geldim" demiş.

Kişe sinegler kişe, baba:za deñ de
sizi de eversin

A:şamdan galanı yeme, gündüz
olanı herifiñe deme

Yeni gelin hapisaya tuz atılıp atıl-
mayacağını bilememiş. Birine
sormak için kapıya çıkmış. Yaşlı
bir adam geçiyormuş. "Nerie
hapisası duzlu emmi" demiş. Yaşlı
adam da "Aman gızım hapisie duz
atılır mı?" demiş.Kız anlamış ki
hapisaya tuz atılmaz.

"Nerie gedi:ñ?" sorusuna verilen
cevap: "Cahennemiñ davılcısı
ölmüş de davıl çalmie gedi:m."

Çok yavaş iş tutana söylenen söz:
Hasan evde mi? Gıçı gövde mi?

Ecer ay ilk kez görüldüğünde şu
dua yapılır:
Ayı gördüm Allah
Amentü billah
Ne günahım varısa
Affeyle Allah

Kızı gelin etmişler ama kız kocasına dikkat etmemiş. Halbuki adamın gözlerinde arıza varmış. Koca eve gelirken her gün bir çıkınla geliyor, kadın da elinden çıkını alıyormuş. Günün birinde adam eve çıkınsız gelince kadın:
-Aman herif gözi:η biri de kör mü ne? Demiş.

Çoban padişahdan deyneğini havaya atıp tutana kadar padişahlık istemiş ve şöyle bağırmış:
-Çedenelig vahıf!

Kekeç kızı kişiye istemişler, anası:
-Gızım güccük, daha ne don yumasını bilir, ne de ekmek açmasını demiş.
Kızın gelin olmaya gönlü varmış, kız da şöyle demiş:
-Ekmek olmasa kömbe olsun, tap tap edey, şap şap edey yeyik. Don yumie ne vay? Çal sabını, vuy tohacı, sığ sığ koy.

Ayı kadını kaçırrır, beş on gün sonra kurtarırlar. Fakat kadın ayı-

nın hizmetine alışmıştır. Ona dayanamayarak şöyle der:
Çali:di çırpı:di amma evimidi,
ayi:di mayi:di amma gocamıdı.

Çeyizin eksigi tesbit edilirken:
-Hani bu eviη paşası? Nerde bu mangalıη maşası?

Aman hememci gadın, canım hememci gadın, di:m saηa meliki, çıksıη getsiη şeliki.

LI LI LI (GILILI, ZILGIT)

245

TEKERLEMELERİ

Sandığda meze:r, oynien de ne
gözel. Ya:h yah, lı lı lı lı lı

Kelleniñ kefi geldi:, dü:nüñ keyfi
geldi. Ya:h yah, lı lı lı lı lı.

Maşalla:h, maşallah. Mañgald
kömür külü:, bu da da:madıñ gülü.
Ya:h yah, lı lı lı lı lı.

Sepetde gısga:, oynienler de ne
gosga. Ya:h yah, lı lı lı lı

Sepetde hurma:, hadi gız durma,
gözel oyna. Ya:h yah lı lı lı lı

Suda balı:g, Anşe de subaya lâ:yıg.
Ya:h yah lı lı lı lı

Deñizde balı:g, gelin de güva:ya
lâ:yıg. Ya:h yah lı lı lı lı

Sü:gde serçe:, görümleriñ de eme:
heçe. Ya:h yah lı lı lı lı

Havluda asma:, oynienler de ne
yosma. Ya:h yah lı lı lı lı

Maşalla:h, maşallah, darısı bulaşır
ışallah. Ya:h yah lı lı lı lı

Maşalla:h maşallah, nazar de:mez
ışallah. Ya:h yah lı lı lı lı

Maşalla:h maşallah, başaca göne-
nir ışallah. Ya:h yah lı lı lı lı

A: ya:lıg gara ya:lıg, oynienleriñ
de eline sa:lıg. Ya:h yah lı lı lı lı

Asmada gorug, goruglar üzüm
olug. Gendi: üzme ganyana, gızın
da bizim olug. Ya:h yah lı lı lı lı

UKDE KİTAPLIĞI
YAYINLANAN KİTAPLARIMIZ

1. Anılar ve İbretler (1994) / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
2. Gönül Dostu (1995) / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
3. Kurtuluştan Bir Kesit (1995) / *Esmâ YAKAR* (Mevcudu Yok)
4. Ruhların Parmakları (1996) / *Mehmet ALPEREN* (Mevcudu Yok)
5. Bu Sistemden İslama (1996) / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
6. Sultan Vahdettin ve Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadelede (1996) / *Mehmet FATİŞOĞLU* (Mevcudu Yok)
7. Sorgulanması Gereken Kavramlar (1996) / *Mehmet SERTPOLAT* (Mevcudu Yok)
8. Necip Fazıl ve Mücadelesi (1996) / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
9. İslamlaşma Bilinci (1996) / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
10. Memleketime Dair (1997) / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
11. İslam Sancısı (1997) / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
12. Delil ve Hikmetleriyle İslam Fıkhı (1997) / *Ramazan PAK* (Mevcudu Yok)
13. Hayatı ve Mücadelesi ile Hafız Ali Efendi (1998) / *Yıldırım ALKIŞ – Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
14. Arş Gölgesi (1998) / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
15. Tasavvufun Anahtarı (1998) / *Cemal NAR* (Mevcudu Yok)
16. Kahramanmaraş'ta Bayazıtogulları (1998) / *Bekir Sami BAYAZIT* (Mevcudu Yok)
17. Güz Yağmurları (1998) / *Kadir TANIR* (Mevcudu Yok)
18. Betül'ün Günlüğü (1998) / *Elif Betül YAKAR* (Mevcudu Yok)
19. Kurtuluşumuzun Manevi Mimarları (1992) / *Mehmet ALPEREN* (Mevcudu Yok)
20. Kurtuluşa Dair Üç Eser (1996) / *Serdar YAKAR* (Mevcudu Yok)
21. Kıssa-ı Eshab-ı Kehf (1999) / *Yaşar ALPARSLAN* (Mevcudu Yok)
22. Bahçeci Hoca (1999) / *Ömer KAYA*
23. Kan Kırmızı Geceler (2000) / *M. Akif BALTUTAN*
24. Cahit Zarifoğlu (2000) / *Nazım ELMAS*
25. Hac Yolunda Gördüklerimiz (2000) / *H. Rıdvan BAĞRIÇIK* (Mevcudu Yok)
26. Kabe Yolunda (2001) / *H. Rıdvan BAĞRIÇIK* (Mevcudu Yok)
27. Yüz Yaşın Sırrı (2002) / *Ömer KAYA*

28. Mısır'da Hüküm Süren Çerkez Sultanları (2003) / Tercüme: *Kemal GÖRÜCÜ* (Mevcudu Yok)
29. Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri Kahramanmaraş Belediyesi Örneği (2003) / *Serdar YAKAR*
30. Mahalli Kelimeler Sözlüğü (2003) / *Ömer KAYA – Hacı Abdullah KOZAN*
31. Tarihi, Kültürü ve Sosyal Yapısı İle Kahramanmaraş'ta Ceridoğulları (2003) / *Serdar YAKAR – Ömer KAYA*
32. Kalbime Sığdıramadıklarım (2004) / *Cuma TAHİROĞLU*
33. Gül Medeniyeti Kurtlar Sofrasında (2004) / *Cuma TAHİROĞLU*
34. Fıkıh Usulü (2004) / *Ramazan PAK*
35. Gönülümün Sesi (2004) / *Cuma TAHİROĞLU*
36. Milli Hassasiyet ve Manevi Mesuliyet (2006) / *Cuma TAHİROĞLU*
37. Alimin Önderliği (2006) / *Cemal NAR*
38. Münâcaât ve Na'tlar (2006) / *Yaşar ALPARSLAN*
39. Tarihte Alcı - Tecirli (Beğdili – İlbeyli – Elbeyli) Türkmenleri Soykimlikleri (2006) / *Mehmet ADİL (ALCIOĞLU)*
40. Dulkadir Beyliği Araştırmaları I (2008) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN, Mehmet KARATAŞ, Serdar YAKAR*
41. Heşt Bihişt –Kuruluştan Yükselişe Osmanlı Tarihi- (2008) / *İdris-i Bitlisî. Hazırlayan: Mehmet KARATAŞ, Selim KAYA, Yaşar BAŞ*
42. Maraş Yollarında (2008) / *Hasan Reşit TANKUT*
43. İstiklâl Savaşında Maraş (2008) / *Yaşar ALPARSLAN – Serdar YAKAR*
44. Gül Medeniyeti Çölde Bir Pınardır (2008) / *Cuma TAHİROĞLU*
45. Maraş Tarihi ve Coğrafyası (2008) / *Besim ATALAY*
46. Dulkadir Beyliği Araştırmaları II (2008) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN, Mehmet KARATAŞ, Serdar YAKAR*
47. Aşiretlerin İskanları (2008) / *Bekir Sami BAYAZIT*
48. Bir Hukuk Mücadelesi (2008) / *Serdar YAKAR*
49. Maraş Emîrleri (2008) / *Editörler: İlyas GÖKHAN / Selim KAYA*
50. Kuskün (2008) / *Kadir TANIR*
51. Maraş'ta Misyoner Faâliyetleri ve Misyoner Okulları (2008) / *Mustafa ÇABUK*
52. Zeytun ve Çevresindeki Ermeni İsyanları (2008) / *A. Latif DİNÇASLAN*
53. Âşık Durdu Mehmet Yoksul (Âşık Mahfuzî) Hayatı ve Şiirleri (2008) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
54. Âşık Mustafa Zülkadiroğlu Hayatı ve Şiirleri (2008) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
55. İlkçağdan Dulkadirililere Kadar Maraş (2008) / *Yrd. Doç. Dr. İlyas GÖKHAN, Yrd. Doç. Dr. Selim KAYA*
56. Maraş Merkez Ağzı (2008) / *Mine KILIÇ*

- 57.Dulkadır Eyâletinin Kuruluşu ve Gelişmesi (2009) / *Dr. İsmail ALTINÖZ*
58. İlâveli Esmârü't-tevârîh Maa Zeyl (2009) / *Mehmed Şemî Efendi, Hazırlayan: Dr. Mehmet KARATAŞ*
- 59.Muhammet Kâmil Ağdaş (Bahçeci Hoca) Hayatı ve Şiirleri (2009) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
- 60.Mevlid / *Mar'aşî Kurâ-zâde Nâdiri* (2009) / *Hazırlayan Gülcan Tanıdır ALICI*
- 61.Osmanlı Diploması Tarihinden Bir Kesit Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri (1526- 1791) (2009) / *Uğur KURTARAN*
- 62.Maraş'ta Divanından Parça Kalmış Halk Şairleri (2009) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
- 63.Türk Edebiyatında Maraşlılar (2009) / *Yaşar ALPARSLAN, Yard. Doç. Dr. Lütfi ALICI, Serdar YAKAR*
- 64.100. Yılında 1909 Maraş'ta Ermeni Olayları (2009) / *Yrd.Doç. Dr. Nejla GÜNAY*
- 65.Muhteşem Osmanlı (2009) / *Mehmet FATİŞOĞLU*
- 66.Seyâhatnâme, Şehir Târihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş (2009) / *Hazırlayanlar: Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR*
- 67.Türk Düşünce Tarihine Bir Bakış (2009) / *Yrd. Doç. Dr. Selahattin DÖĞÜŞ*
- 68.Maraş'ta Saçaklızâdeler ve Eski Maraş Âlimleri (2009) / *Osman SANDALOĞLU, Hazırlayan: Yaşar ALPARSLAN*
- 69.Maraş Bibliyografyası (2009) / *Cavit POLAT*
- 70.Büyük Hiciv Şâiri Âşık Mısdılı (Mustafa Hartlap'ın) Hayatı ve Şiirleri (2009) / *Hazırlayan: Yaşar ALPARSLAN*
- 71.Arap Belâgatinde Lafız ve Anlam (2009) / *Yrd. Doç. Dr. M.Akif ÖZDOĞAN*
- 72.Maraş Ağzı Köroğlu (2009) / *Hacı Ali ÖZTURAN*